Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Diaeta salutis

https://hdl.handle.net/1874/327439

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 72

Hs.
3 E 1

K 3 A 8
N. 1

168 *(Eccl. 72, antea 284m.) Membr. fol. 103 ff. 2 col. Saec. XV ineuntis.*

Diaeta salutis. (Opus a multis S. Bonaventurae, ab aliis Guilielmo de Lanicia adscriptum).

Fol. 1a. Incipit uia uel dieta salutis edita a fratre guillielmo de lanitia aquitanico de ordine fratrum minorum. Hec est uia. Ambulate, cet. Fol. 87b. Explicit uia uel dieta cet..... Incipiunt themata dominicalia. Fol. 96b. Expliciunt themata. Hec est magna tabula et quasi secunda dieta salutis. Fol. 103a. Explicit magna tabula. (Fol. 103b. Tabula librorum operis).

„Pertinet ad Carthusienses prope Traiectum inferius."

168. 169

Quae respective fol. 87b—103a et fol. 146b—160b vocantur „Themata dominicalia" vel „Breves sermones BONAVENTURAE," una cum ipso opere *Diaeta salutis*, quod etiam in utroque codice invenitur, edita sunt in *S. Bonaventurae opp. omn.* (Moguntiae 1609), VI. 325 ss. — De auctore istorum sermonum vide Sbaralea, *Supplementum ..... ad scriptores ord. Minorum* (Romae 1806), p. 456 col. 2. — Animadvertendum est opuscula quatuor pseudo-Bonaventuriana, quae in cod. 169 inveniuntur, eodem omnino ordine fuisse saepius uno volumine typis vulgata. Cf. Hain n. 3529 ss.; item Lugduni, Jo. de Platea 1505; Parisiis, B. Rembolt, 1517; Venetiis, C. Arrivabenus 1518, et forte adhuc saepius alibi.

Band gerepareerd Jan. 1961

Ptinet ad carthusienses ppe traiectu̅ iferius :·

N°. 245. m.

nunc

N°: 204. m.

Incipit via vel dieta salu
tis edita a fre guill'o de lanu
tia aquitanico de ordine fra
trũ minor.
Hec ẽ via. ambulate ĩ ea.
neq; ad dextam neq; ad
sinistrã. ysa. xxx. Magnã mi
sericordiã facit qui errãti vi
ã ondit. & maxĩe de nocte. et ĩ
terra hostiũ. et tpe guerratiũ.
Erratẽs sũt pccores: iux il
lud qd' dicit'. Ro. iij. Omis eni
peccauerũt. et egẽt glia dei.
Et pma. io. i. Si dixerimus
qm pccm nõ hemus. ipi nos
seducim'. et ueritas in nobi
nõ est. Cũ igitur omis sumu
pccores. igitur oẽs sum' errã
tes: sicut dr ysa. liij. Omes
nos quasi oues errauimus.
Vnusquisq; in viã suã decli
nauit. Nox ẽ pccm: ad in
star niuis frigidũ. i. ĩfrigi
dans dilcoez. Obscuriũ. i. ob
scurãs rationẽ: et ineptũ fa
ciẽs ad bonã operationẽ.
Vñ dr. io. ix. Veit nox: qñ
nemo pt operari. Terra ho
stiũ ẽ mũdus: in quo prin
cipatur dyabol'. io. xij. Nũc
princeps hui' mũdi eicitur
foras. Tempus guerre ẽ tps
pñtis uite: qr nũc caro cõcu
piscit adulsus spm. et sps ad
uersus carnẽ. vt dr gal'. v.
Quia igitur oẽs pccores et
errãtes sum' p cõseqñs ext
viã ueritatis im'. et in nocte
& ĩ terra hostiũ & in tpe guer
re mortalis sum' et existim'
ideo pdicator uerbi diuini
maximã miam facit qñ pec
catorib; errãtib; et in tantis
piculis cõstitutis viã salutis
ondit: et inde magnũ meritũ
apd' deũ: et coronã acquirit e
ternã. Ido dr ia. v. Qui con
uti fecerit pccorẽ ab errore vi
e sue saluabit aiam eius a
morte: et operit multitudinẽ
pccor. Officiũ enĩ predicã
tis uerbũ di ẽ pcipue errantes
dirigẽ. et ad viã salutis reuo
care. In cuius psona uerbũ
dei pmissũ pccorib; errãtib;
ẽ auttẽtice proclamatũ cũ dr.
Hec est via ambulate in ea.
Qm aũt pccores tripl'r pñt er
rare. s. malã viã eligendo et
in via errãdo et a via diuite
do: ideirco pdicator in uerbis
istis ppositis docet nos spalit
tria de uia ista salutis; s. sub
tilit' eligẽ: utilit' incedẽ: et vi
riliter insistere.
Primo g' docz nos viã salu
tis subtiliter eligẽ cũ dicit.
Hec ẽ via. s. salutis. et nul
la alia ad salutẽ est eligẽda;
Scdo docet nos p viã salu
tis utiliter incedẽ. cũ add'. Am
bulate ĩ ea. Cũ dicet. Nolite
remanere in illa. Tertio
docet nos uie salutis uirilit'
insistere. cũ subinfert. neq; ad
dextam neq; ad sinistz. Quasi
diceret. Nolite diuertẽ ab ea.
Primo igit' docet nos pre
dicator viã salutis eligere
cũ dicit. Hec ẽ via. s. nõ erroris

lib' Carthus' ... Traiecti ...

ꝫ ueritatis· nō periclitatoīs ꝫ
salutis· nō ad īfernū diriges
ꝫ ad celū· ¶ Et nō q̄ hec uia
salutis h̄t sp̄alit̄· ix· dietas·
2 fo ¶ Prima ē a pc̄o ad pn̄iam
tāquā ad ueniam et remediū
13 pc̄oꝝ· Scd̄a ē a pn̄ia ad pre
23 cepta· Tercia ē a p̄ceptis ad
29 cōsilia· Quarta ē a cōsiliis
ad uirtutes tāquā ad instru
36 mēta q̄ docēt operari rc̄e· Quin
ta ē a uirtutib; ad dō sp̄s sc̄i
que docēt operari facilit̄ et ex
39 pedite· Sexta ē a dōis ad bti
tudiēs q̄ docēt operari p̄fc̄e·
44 Septia ē a btitudib; ad fruct'
sp̄s qui docēt operari delectabi
lit̄ ul' deliciose· Octaua ē a
69 fructib; ad iudiciū· Nona ē
83 a iudicio ad celū· Et scd̄m h̄
in p̄nti ope qd' dicitur uia
ul' dieta salutis sūt decē ca
pitula· In· i· agitur de uiciis
a quib; ē recedēdū et mouēdū·
In scd̄o agitur de pn̄ia· In· iii·
de p̄ceptis· In quarto de cōsi
liis· In quīto de uirtutib;· In
sexto de donis· In septīo de bti
tudib;· In octauo de fructib;
sp̄s sc̄i· In· ix· de iudicio· In
decīo de inferno et celo· Pri
mo igitur in nōie dn̄i agend'
ē de uiciis et p̄mo in gn̄ali
et postea in sp̄ali. De pc̄o

Primo igitur in comuni· nō de pc̄o ul' uicio in cō muni· Et sciendū est q̄ pc̄m ē dictū fc̄m ul' cōcupitū c̄t̄ legē dei sc̄m aug'. ¶ Et ē scie dū q̄ uitād' sp̄alit̄ et p̄cipue

propt̄ tria· Primo q̄ ē defor mitas quā deus detestatur· Ini quitas q̄m demō amplexatur· Infirmitas qua mūdus dissi patur· ¶ Primo pc̄m ē dete standū quia ē deformitas q̄ deus sūme detestatur· Ad hoc sciend' deb; cogitari q̄d deus fecerit p̄ odiū pc̄i· Ipe enī p̄ pc̄m semel fere dissipauit oīa opera sua· s· totū mūdū per diluuiū· vt h̄etur Genes· vii· Alii aūt reges et potētes in p̄ iudiciū īimicoꝝ suoꝝ depopu lantur terras eoꝝ· Deus aūt dissipauit terrā propriā qu a pc̄m intrauerat terrā suā ¶ Iste deus n̄ solū h̄t pc̄m o diō· ꝫ etiā quicq̄d pc̄m tāgit ¶ Alii hoīes p̄ uinū corrupt̄ nō proiciūt in mari uasa au rea ul' argētea· ꝫ seruāt uasa et uinū effūdūt· Deus autē nō solū pc̄m· ꝫ et uasa pc̄i· s· creaturas rōnales· s· aīas ad suā ymaginē fc̄as et suo p̄cioso sanguīe redēptas in odiū pc̄i proicit in occeano infernali· Quia ut dr̄ sapie· xiiii· Odio sūt deo īpius et īpietas eius· ¶ Deus insup̄ pc̄m in tm̄ odit q̄ p̄ pc̄a mū di suū īnocentē unigenitū int̄ fecit· Vnde dr̄ ysa· liii· Prop ter zelus p̄pli mei p̄cussi eū. Et ipsemet dei filius ut pc̄m interficeret ul' occidet̄ tradidit in mortē aīam suā· ut dr̄ sup̄ ysa· liii· ¶ Nullus aūt inue nitur qui tm̄ odit unicū suū

qd in eius odiū uelł īterficere
unigenitū ppriū ul' et semetipm.
¶ Iste deus persecutus ē pccm
ab initio in tm̄ qd proiecit ip
sum de celo. et uides qd remā
serat in terra ul' in mūdo ipe
in ppria psona descēdit ī mū
dum ut de ipo fugaret pccm.
Et tandē in iudicio proiciet et
claudet ipm ul' includꝫ ī infer
nū. Quia dr̄ michee ultio. Pi
ciet in profundū maris omīa
pccā nr̄a. ¶ Scdo pccm est
iniquitas quā demō ample
xatur. ¶ Et nō q triplex est
signū q pccm placet dyablo.
Vnū est q in nullo alio de
lectatur. Nā ipe nō uult aliud
balneū. Non querit aurū ul'
argētū. Nam in psona eius
dicitur Genes. xiiij. Da michi
aīas: cetā tolle tibi. Sicut eī
auis rapax amat cor prede:
sic ipe cor hois; Vt patet de il
lo qui interrogauit dyabolū
qd plus amabat. Et dyabls
rndit q tria pepue: s. lunā
primā: rotā solis: et ferrum
mole: hoc ē cor q cpōitur ex
trib; lrīs: que hnt illas tres
figuras. ¶ Scdm signū qd
dyabolus amat pccm est: q
in procurādo pccm nūq fa
tigatur. Nā sex milia ānoꝝ
sūt et āplius: q nichil aliud
fecit quā procurare pccā. Ido
qn dn̄s interrogauit eū dicēs
Job. i. vnde uenis: rndit. Cir
cuiui terrā: et pambulaui eā.
Tantū est occupatus in nego
tio pccoꝝ: q nō licet ei sopnū
cape. Ideo dr̄ iob. xxx. Qui me
comedūt nō dormiūt. Terciū
signū est q dyabls amat pec
catū: q nūquā potuit nec po
terit pccō saturari. Nā infi
nita milia hoīm pccoꝝ quos
deuorauit nō possūt iātiari:
et tm̄ adhuc famelicus est: et
sicut leo circuit querēs quem
deuoret. vt dr̄ prima petri. v.
Et nō solū insaciabilis: ꝫ et
sitibūdus. Nā dr̄ iob. xl. ab
sorbebit fluuiū et nō mira
bitur: et ht fiduciā q īfluat
iordanis in os eius. i. in īfer
nū. Fluuius quē absorbet
dyabolus et nō miratur: st
pccores cū īpetu currētes in
os eius. Iordanis qui intpre
tatur humilis descēsus: st iusti
quieti et pacifici: quos dya
bolus sūme desiderat absorbē.
Exēplū hētur in uitis prm
de caplo demonū et singulis
demōib; de pccis et malis q
procurauerūt reddētib; ratio
nē et de illo qui spalit' fuit
laudatus et honoratus a prī
cipe eoꝝ et in cathedra collo
catus quia fecerat fornicari
unū monachū q in. xl. ānis
uix traxerat ad pccm. ¶ Ter
tiō ē pccm infirmitas q mū
dus dissipatur. Et nō q pec
catū ē febris terciana pp tri
plicē cōcupiām. s. deliciarū
diuitiarū et honoꝝ. De qua
dr̄ pma. io. i. Omē q ē in
mūdo aut est cōcupiscētia

carnis aut cōcupiscēn oclorū aut sup̄bia uite. Et ē et quartana pp quadruplicē gradū peccati. s. cordis oris operis et cōsuetudinis. Cont͛ que dr̄ can. vi. Reuertere rc. sunamitis. i. aīa misera. Et quat͛ dic̄ reuerte. pp illa quatuor p̄dc̄a. Est etiā febris cotidiana. pp pec̄m sup̄bie qd̄ ē in oī pec̄o. Vel cōtinua est que ē ualde periculosa. Nā sicut febris cōtinua aliqñ aufert uitā tpalē ul' carnalē. et cōfert mortē corp̄alē sic peccati infirmitas aufert uitā nō solū corporalē sed etiā sp̄ualē et et cōfert mortē infernalem uel eternā. Est et podag͛ pedū ul' gutta. pp pec̄m accidie. Et paralisis manuū pp peccati ȳmie. et ẏdropisis pp peccati auaritie. et dolor uiscez uel tortiōēs pp pec̄m inuidie. et squināncia pp pec̄m gule. et lepra pp pec̄m luxurie. Et pp hec oīa dr̄ de peccatore ẏsa. i. a plāta pedis usqȝ ad uerticē nō est in eo sanitas. De pec̄o

Secundo in speciali.

Secundo de uitijs in sp̄ali. Et est sciendū qꝫ. vij. sūt uitia principalia siue capitalia. Quīqȝ dicūtur sp̄ualia. s. sup̄bia. Inuidia. Accidia. Auaritia. Ira. Duo uō dicūtur carnalia. s. luxuria et gula. Vñ. v͛. Dat septē uitia dictio saligia. In qua. s. dc̄one sūt tot lr̄e quot sūt uitia capitalia licȝ nō sit in uitijs et lr̄is idem ordo.

De quolȝ uitio nō p̄cipue tria. s. ẏpū qꝫ p̄fert fetū quē profert. et dāpnū qd̄ infert.

Primo enī notāde sūt adaptatiōēs pec̄i in cōi. Et nō qꝫ peccatū est sicut putredo in pomo. Sicut enī putredo aufert pomo decorē ualorē odorē et saporē: sic pec̄m aufert aīe. decorem uite odorē fame ualorē gr̄e. et saporē gl̄e. Unde dicit͛ iob. xiij. Quasi putredo cōsumēdus sū.

Secūdo pec̄m ē sicut wlnus in corpe hūano. Nā recēter wlneratus p̄mittit se tangi et wlnus premi et inuestigari. Sȝ post tertiū diē nō sine magno dolore tāgitur in wlnere. Sic pec̄m ī sua recētia cito curatur: sȝ pt͛ tertiū diē grauissim⁹ est dolor wlnerū. ut scribitur Genes. xxxiiij. Die tertio qñ grauissimus dolor wlnerū est. r̄c. Vñ qꝫ intollerabilis ē sanatō peccorū post tertiū diē. Isti tres dies sūt. pec̄i p̄petrato peccādi cōsuetudo. et pec̄i obstinatō. Nā post istū tertiū diē peccorum uix p̄mittit se tāgi p correptionem. Quia dr̄ prouerbijs. Impius cū in profūdū peccoz uenit cōtēpnit corrigi. Dicit enī illud ẏsa. xxx. loquimīn nobis placētia uidete nobis errores. Ideo dr̄ de peccoribȝ Sapie. ij. Excecauit illos malicia eorū. Et amos. v. Odio hūerūt corripientē in porta et p̄fecte loquē

te ab hoĩati sũt. ¶ Tertio pec
catũ est sicut falsitas ĩ pãno.
Nã sicut mercator de falso pã
no. nõ ondit emptori mediũ
neq; finẽ, ȝ tm̃ caput siue pn̄
cipiũ. sic dyabolus qui ẽ mer
cator pcc̃i ondit fatuo pcco
ri solũ caput ul' pncipiũ pãni
.i. dilcatõez cīpe. nõ mediũ .i.
remorsũ cõsciẽ nec finẽ .i. penã
gehẽne. ¶ De hac mercatura
dr̃ ysa. xxiiij. Et erit sicut emẽs
sic ille qui uẽdit. Quiã .s. tam
pccõr quã dyabolus in mercatã
pcc̃i est deceptus. ¶ Quarto
pcc̃m est sicut taberna dyabli
in qua uẽdit uinũ uoluptati
in mũdo pro pcio aĩe. Et sicut
tabernarius ponit tres taxillos
in taberna quibȝ occupẽtur ri
baldi, sic dyabls in taberna
pcc̃i põit pro ribaldis .i. amato
ribȝ uoluptatis, tres taxillos
.i. tres cõcupiscẽtias mũdanas.
De quibȝ hẽtur pma. io. i. s.
cõcupiam carnis. cõcupiam
oclorũ. et supbiã uite. ¶ Quĩ
to pcc̃m est sicut ludus aleatoris.
qui uulgo dr̃ ludus corrigiole
Nã sicut falsus aleator .i. corrigi
ator pmittit hoĩes ĩ principio
aliquid lucrari. et finalit' au
fert et recupat totũ qd' amiserat.
et cũ hoc lucratur ab eis qcq̃
hñt. et qñq; etiã uestes eorũ.
sic dyabolus tanq̃ falsus alea
tor, pmittit pccõre in aliquo
tpali prospari. ȝ finalit' auft
aĩam et corpus. grãm et gliã.
et tpalẽ substãtiam. Contra

quod gliabatur sara. dicens
thobie. iij. Nuq̃ã cũ ludẽtibȝ
miscui me. i. cũ demõibȝ siue
aleatoribȝ. ¶ Sexto pcc̃m ẽ
sicut rethe et sicut uirga uisca
ta. Nã sicut piscis in retibȝ se
agitando se plus ĩuoluit. et a
uis plus ãbulãs p uirgã in
uiscatã fortius se capit, sic pec
cator magis elongatus a deo
strictius illaqatur a dyabolo.
Quiã de tali dr̃. iob. xviij. Te
nebitur plãta illius laqũeo.
¶ Septio pcc̃m ẽ uĩculũ q
ducitur porcus ad macellũ, et
bos ad uictimã, et quo liga
tur falco ad pticã, et symia
ad pilotã. ¶ Sicut enĩ carni
fex ducẽs porcũ nõ stringit
nimis pedẽ eius ne clamet. sic
dyabls nõ stringit nimis pcco
rem p tpalẽ aduersitatẽ ne cla
met p cõfusionẽ ul' orõnẽ. ut
sic ducat eũ liberius ad ma
cellũ infernale. Vñ dr̃ prouĩ.
vij. Ignorat stultus q' ad uĩ
cula trahatur. donec et cẽ.
¶ Itẽ sicut bos ligatus non
sentit se ẽe ligatũ qñ ducit'
ad macellũ nisi cũ wlt fugẽ
Et sicut symia nõ sentit se ẽe
ligatã nisi cũ wlt pilotã a se
remouere, nec falco, nisi cũ
wlt de ptica uolare sic pccõr
nõ sentit uĩculũ pcc̃i dũ ppe
trat et in pcco perseuerat,
sed tũc uincula sentit cũ in
felix anima a corpore recedit.

De superbia.

Superbia est libido dominandi. vel appetitus proprie excellentie ut dicit aug. ¶ De superbia nota iiij. s. typum quem prefert fetum quem prefert et dampnum quod infert. ¶ Superbia igitur que est primum et principale ac capitale vitium habet multiplicem typum in natura et in scriptura cui congrue comparatur. ¶ Comparatur autem primo vento propter tria. Quia ventus extinguit lucem. exsiccat rorem. et exsufflat pulverem. Sic superbia extinguit lucem sapientie. exsiccat rorem gratie. et excitat pulverem vanitatis mundane. Et ideo cum homo sit pulvis ex sua conditione iuxta illud gen. iij. pulvis es et in pulverem reverteris. magis timendus est ventus superbie in alto quam in basso. i. plus in statu prelatorum quam subiectorum. Quia ventus si in alto pulverem inveniret citius exsufflaret. Quia perflant altissima venti. ut dicit poeta. ¶ Secundo comparatur superbia fumo. quia sicut fumus magis ascendendo deficit. Sic superbus plus exaltatur plus evanescit. unde ps. Mox ut honorificati fuerint et exaltati. d. q. f. d. ¶ Tertio comparatur palee propter levitatem et inconstantiam et defectum valoris. Quia sicut torrens trahit paleas et hic levia ad occeanum. sic torrens temptationis trahit secum vanos et non humiles. ad occeanum inferni. ¶ Quarto comparatur stille aquose que inflatur et statim adnichilatur. et vesice que mox deficit dum acu pungitur. Sic superbus inflatus mox deficit. et punctus modica febre vel tribulatione adnichilatur. ¶ Quinto comparatur aranee. Quia sicut aranea se eviscerat texendo telam ut capiat muscas. sic superbus perdit animam suam ut capiat laudem humanam. Unde dicitur ysa. lix. Telas aranee texuerunt. ¶ Sexto comparatur feretro. Quia sicut feretrum tunc solum ornatur cum mortuus in eo ponitur. sic viri et mulieres precipue tunc ornantur feretrum corporis sui per exteriora. i. vestium paraturam cum anima intus est mortua per superbiam. ¶ Septimo comparatur luctatori i. campo. Iam si in lucta unus de luctatoribus possit levare pedem alterius statim deicit ipsum. Sic si demon possit levare pedem. i. affectionem hominis per superbiam deicit eum primo in temptationem. postea in dampnationem eternam. Unde ps. Deiecisti eos dum allevarentur. ¶ Octavo comparatur galline. Quia sicut gallina statim cantat cum posuerit ovum. sic superbus statim vult videri cum fecerit aliquod opus bonum. ¶ Nono comparatur lupo. dicitur enim quod lupus uno mense pascitur vel vivit de vento Sic superbus uno mense. i. una mensura vite sue vivit vel pascitur vento glorie mundane. Unde dicitur Osee. xii. Effraym pascit ventum. i. gloriam mundanam. et sequitur estum tota die. quia superbus semper est famelicus

laudis humane. ¶ Dampna vero que superbia facit in homine sunt specialiter .v. ¶ Primo enim hominem arefacit ut melius accedatur .i. sine humore gratie et sine compassione efficit eum. Unde dicitur Eccl. vi. Non te extollas in cogitatione anime tue et cetera. Et sequitur ut non relinquaris velut lignum aridum in heremo .i. in inferno. ubi concremabuntur sicce arbores .i. superbi peccatores. ¶ Secundo hominem consumit .i. omne bonum hominis adnichilat et perdit. Unde dicitur iob. xviii. Consumat brachia illius .i. superbi hominis primogenita mors .s. superbia. que est primogenita filia peccati vel dyaboli. ¶ Tertio homines infatuat et decipit. Cuius signum est quia superbus preciosa vilipendit .i. gratiam et gloriam. et vilia carem. .i. gloriam transitoriam. Ideo dicitur Jerem. xlix. Arrogantia tua decepit te et superbia cordis tui. ¶ Quarto hominem precipitat. et ideo hominem ad alta levat. ut maior et gravior sit ruina. Unde dicitur luce. xiiii. Qui se exaltat humiliabitur. ¶ Quinto hominem penitus facit infelicem. Superbus etenim adeo infelix est. quod de bono semine malam messem colligit. Que enim sunt bona aliis sibi in malum convertit. De sanitate enim infirmatur de vita moritur. de medicamine vulneratur. a victo vincitur. a mortuo superatur et occiditur. ¶ Hec omnia eveniunt superbo quia de suo bono singulariter gloriatur non in domino. Et sic de bono efficitur malus. et de virtute efficitur vitiosus. Unde ps. Contritio et infelicitas in viis eorum .i. superborum. ¶ Filie vero superbie sunt .viii. s. presumptio ambitio. inobedientia. irreverentia. erubescentia boni. irrisio bonorum vel simplicium. vana gloria. et ypocrisis. ¶ Hec autem peccata que a superbia nascuntur figurantur per .viii. annos quibus filii israel servierunt Cusanrasathaym regi mesopotamie. ut habetur Judicum. iii. Cusanrasathaym interpretatur tenebrosa iniquitas. per quam figuratur dyabolus qui est ex iniquitate tenebrosus. Qui bene dicitur rex mesopotamie. quod interpretatur elevata. s. per superbiam. quia ipse est rex super omnes filios superbie. ut. dicitur iob. xli. De invidia

Invidia est tristicia de aliene felicitatis et in adversitate leticia.

¶ De invidia notandum specialiter tria. s. typum quem gerit. actum quem facit. et fetum quem parit. ¶ Invidia multas habet species vel solitudines odiosas. ¶ Est enim sicut vermis in ligno. rubigo in ferro. tinea in vestimento. Nam sicut ista rodunt primum seipsum et consumunt illud prius quam alia. sic invidia rodit invidum. et plus invidus nocet sibi quam aliis. ¶ Secundo est sicut draco. Quia sic draco insidiatur elephantis parvum ut ipsum pugnet et mordeat vel comedat. sic invidus bono alieno insidiatur iudicio

praue suspitois et ptea pungit ul' mordet aculeo murmuratio nis et inficit ueneno detracti onis. Vn de inuido dr iob xxx. frat' fui draconu et socius stru tionu. ¶ Tertio similis e le proso. et iude proditori et dyā bolo. leprosus enī uellet q nullus eet san? et dyabolus q nullus eet bon?. Vn dr sap. ii. Inuidia dyaboli mors introi uit in orbē terraru. Judas an te contristatus fuit de effusiōe ungueti sup xpm, vt hetur . m. xxvi. Sic inuidus ad in star leprosi et dyabli dolet de bono proximi. Et ad modu iu de proditoris. de bona fama fris tristatur' et de odore uirtu tis. ¶ Vnde magna iniuti am faceret dns inuido si eu poneret in paradyso. q ibi moreretur' p dolore ubi uide ret alios gaudere. ¶ Quar to inuidus silis e oclo mestru oso. Nā sicut ille inficit specu lu cu respicit illud sic inuid? inficit proximu cu respicit bonu eius, qm cu oi studio laborat pone aliquā maculā in ~~oclis~~ proxio. Vn dr Ecc. xi. Bona in mala couertit insi diator. et in elcis iponit ma culā. ¶ Quinto similis est noctue et igni greco. Noctua enī de nocte uidet et de die ex cecatur'. Et ignis grecus in aqua fortius ardet et exarde scit sine succenditur'. Sic inui dia in aqs grāru fortius exar

desat ubi ul' unde deberet extingui. Et ad mod' noctue a luce excecatur'. unde deberet illuiari. sicut heli q nō poterat uidere lucernā dni an nec extingueretur' ut dr. i. Re. iii. ¶ Sexto silis e uirge in aqua existētibz in naui et cādele serpē tine. Nām in aqua uirga recta apparet tortuosa. In naui exīstē tibz cu ipi fortiter' descēdut. Videt eis q mōtes uelociter' currāt. Et ad luce cādele serpētine oēs palee uidetur' ee serpētes. Fit aut cādela serpētina de cera tpata in aqua in qua serpēs coctus fuit. Et post cu candela illa fca de tli cera ar det, uidetur' hoibz q oēs palee et oms alie candele que ibi ardent sit serpētes. ¶ Sic inuidus ad mod' aq rcā tortuosa facit. et ad instar' exītiu in naui q cu ipi in uidi ad infernu descendut, uidet eis q mōtes. i. uiri scī et stabiles ad dāpnatione currāt. Et ad lu cem sue candele serpētie. s. inuidie īnocētes et bonos extimāt serpē tinos. Oia enī in malu couertut. vt dr. Ecc. xi. bona in mala con uertit isidiator. ¶ Septio cō paratur' inuidus cayn de quo dr genes. iiii. Omis qui inuenerit me occidit me. Sic inuidu inter ficit ois ho. Quia aut uidet bon in hoie et tuc dolet aut malu et sic gaudet. Et sic in oi hoie pec cat et moritur' p pctm. ¶ Oc tauo cōpatur' acrisie sodomoru . i. cecitati qua pcussit dns sodo mitas. Gen. xix. Acrisia at e pa sio que aufert iudiciu. et dr ab

a qd' est sine et cuius qd' est iudici
um qr inuidus nõ uidet nec iudi
cat oĩa sicut oportet uidere et iu
dicare. ¶ Nono silis ẽ nichilo.
pro eo qr dissimilis est tã creatori
quã omĩ creature siue bono cre
ato. Creator .n. cõicat bona sua
liberalit' et creatura silr'. Unde
uidem' in sole qr lumẽ suũ cõicat
oĩbz creaturis. et ignis calorem.
Et sic de alijs. Sed inuid' nõ
solũ nõ cõicat bona sua. sz etiã
inquãtũ in se ẽ ad nichilat bona
aliena. quia sibi ualde displicet.
et eẽ cũ solus inuidus sit nichil.
ita uellet qd' nichil nisi miseri
a essz. ¶ Dãpna inuidie
sũt spaliter .v. Primũ ẽ quia
claudit uiã salutis et aditũ pa
disi. Est enĩ blasphemia ĩ spm
scm que nõ remittitur in hoc se
culo neqz in futũ. vt dr. m. xij.
¶ Sũt aũt sex pccã in spm
scm quorz inuidia ẽ unũ .s.
Inuidentia fr̃ne grẽ. Impugna
tio ueritatis agnite. Presump
tio de ĩpunitate. Obstiatio mẽ
tis. Despatio. Et finalis ĩpeni
tentia. Dicuntur aũt pccã ĩ
spm scm .s. quia ĩpugnãt grã
tiã sps scĩ. ¶ Scdm dãp
nũ est qr ĩplet hoĩem oĩ malo.
Vñ est plenũ doliũ qd' ut vul
go dr ẽ plenũ usqz ad oculũ.
Sic inuidus plenus ẽ oĩ ma
licia usqz ad oculũ. Cuius signũ
ẽ qr malicia inuidi exit per o
culũ. Ita dr ecc'. xiiij. Nequã ẽ
oculus inuidi. Et m. xx. Aut
ocl's tuus neq' est quia ego

bonus sũ. ¶ Tertiũ est qr
spoliat hoĩem oĩ bono. Et cã ẽ
qr odit et ĩpugnat omẽ bonũ.
¶ Alia nãqz uitia opponũt
unĩ uirtuti. ut supbia hũili
tati. luxuria castitati. auari
tia largitati. et sic de alijs. In
uidia uero ut dcm ẽ opponitur
oĩ bono. Vñ nõ tm̃ dr mala
sz ẽ pessima. Hec ẽ enĩ fera pes
sima que deuorauit ioseph. vt
dr gen. 37. ¶ Quartũ est
qr facit hoĩez penitus ĩmiseri
cordẽ sicut patet in cayn. qui
qr inuidia nõ pepcit abel fr̃i
suo ĩnocẽti. vt hr̃tur genesis
.iiij. Et sic patuit in filijs ia
cob. qui inuidia stimulante
nõ pepcerũt ioseph ĩnocẽti. vt
hr̃tur Gen. xxxvij. Sicut pa
tet eẽ in iudeis qui nõ pepce
rũt xpo ĩnocẽtissimo. ymmo
ĩnocentiẽ dño. Cuius cã fuit in
uidia. vt patet. m. xxvij. quia
pylatus sciebat qr p inuidiam
tradidissz eũ. ¶ Quintũ ẽ qui
a facit hoĩem peñitus ĩfelicẽ. In
uidus enĩ de bonis aliorz affli
gitur. et de melioratõe deterio
ratur. De profcũ deficit. de pig
uedĩe marcescit. de sanitate in
firmatur. de uita moritur. ĩpe
amittere se putat qd' alij lucrã
tur. Et sicut diligẽtibz dm̃ oĩa
coopantur in bonũ. ita ĩuido in
felici oĩa coopantur in malũ.
Vñ poeta pulcherrime descri
bit inuidũ .d. Pallor in ore se
det. macies in corpe toto. Non
facies uera liuet rubigine detes.

Pectora felle viret· lingua sub
fossa ueneno. Ipsi risus abest·
nisi cū fecere dolores. Nec frui
tur sompno· uigilantibꝫ excitat
aures. Ingratus qꝫ uidet con
tabescitqꝫ uidendo. Successus
hōis· capitur qꝫ turpit̉ una.
¶ Filie inuidie sūt due· s· t̉
stitia in prosꝑis proxī· et exul
tatio in aduersis. que cōtrari
antur specialit̉ caritati. cuꝰ
officiū ē· gaudere cū gaudē
tibꝫ et flere cū flentibꝫ. Ro. xij.
Iste due filie signātur ꝑ oollā
et oolibā· ul̉ oolibama. qđ
interꝑtatur tabernaculū me
um. quia in ꝑsona dyaboli
dr̄· qꝫ assūpsit septē spūs neq̄
ores se et ingressi hītant ibi
· s· in inuido. ut hētur· m̄. xij.
De istis filiabꝫ dr̄ Eze. xxiij.
Due mulieres· filie matris
unius fuerūt. s· inuidie. que
ipās ex dyabolo cōcepit. Vn̄
iste due filie pn̄t ualde ꝓprie
dici filie dyabolice. Imitāt̉
enī dyabolū prēm suū· qui
de bono dolet et de malo
gaudet. Ideo dr̄ Sap̄. ij. In
uidia dyaboli mors introi
uit in orbē terrarū. Imitā
tur aūt illū qui sūt ex ꝑte
illius. De Ira.

Ira est libido ul̉ appetitus
uīdicte ut dicit aug̉. ¶ De
ira nota spāliter tria. s. odi
osam eius effigiē. eius uirulo
sam pniciē. eius uitiosā pro
paginē. ¶ Ira plures habꝫ
adaptationes et figuras. Intꝰ

quas ꝓmo cōꝑatur igni. Nam
sicut ignis domū ligneā et oēm
materiā aridā incendit. sicut
ira accendit ꝑapue aridos. i.
hoīes iracūdos. qui caret hu
more grē. ¶ Unde hō ira
cūdus· ē sicut hō hn̄s domū
ligneā· qui mane ē diues· et
uespe nichil hȝ· quia ignis ire
cōbussit sibi domū. i. ꝯsciētiā
et ꝑ cōsequēs abstulit sibi qc
quid hūit. ¶ Secūdo iracūdꝰ
est silis olle bullieti. Sicut enī
olla bulliendo· emittit aquā
et oīa alia q̄ intus hȝ. sic ira
cūdus ꝑ irā emittit stultiaā
et uerba inordiata. Vn̄ dr̄ ꝓu.
xv. Os stultoꝝ ebullit stulti
ciā. ¶ Tertio iracūdus silis
est apro. Nā sicut aper exfu
rore impigit et currit cōtra
gladiū sic iracūdus currit ad
pec̄m. i. ad cōtentionē· iniu
riā et hōicidiū. De talibꝫ dr̄
prou. i. Pedes eoꝝ ad malū
currūt. Et greg̉. in pastorali.
Mentē ipellit furor· quo nō
trahit desideriū. et agit icom
modū uelut nesciēs· unde pt̉
ea doleat sciēs. ¶ Quarto
iracūdus est silis insano uel
arreptio qui ꝑcipitat se in
ignē ul̉ aquā. sic iracūdus i
quācūqꝫ maliciā. Vn̄ dr̄. m̄. ix.
de illo arreptio qꝫ ubicūqꝫ ap
phendit illū allidit eū. sic ira
cundꝰ allidit se ꝑ ipaciētiā se
molestādo et spumat ꝑ clamo
res cōtendendo. et strideꝫ den
tibꝫ. maliciā machinādo. et

arescat. odium et rancorem concipiendo. Hec enim sunt signa ire et opera iracundie. ¶ Quinto iracundus similis est calculo emittenti ignem. Nam sicut calculus percussus malleo emittit scintillas. sic iracundus tactus verbo ostendit impatientiam suam. Et sicut calculus non emittit ignem nisi tangatur aliquo duro. sic multi reputantur patientes. qui tamen exardescunt in ira tacti aliquo verbo contumelioso. Dicitur enim iob. xxviij. quod lapsis solutus calore in es convertitur. lapis enim durus et lapideus. Qui quando solvitur calore iracundie. statim ad modum eris reddit sonum indignationis et contumelie. ¶ Sexto iracundus similis est ramno. Ramnus enim est quidam frutex spinosissimus. habens ita duras spinas quod ad impetum venti emittit scintillas. ut dicit iosephus. Sic iracundus per ventum indignationis emittit scintillas spinosissime contentionis. Unde dicitur Judicum. ix. Egrediatur ignis de ramno et devoret cedros lybani. id est superbos et potentes huius seculi qui specialiter solent esse iracundi. ¶ Septimo iracundus similis est vasi vacuo posito iuxta ignem. Videmus quod si vas terreum et vacuum ponatur ad ignem cito frangitur. Si autem sit plenum aqua in nullo leditur. sic homo qui est de sua conditione terreus si ponatur ad ignem adversitatis vel tribulationis statim frangitur per impatientiam si sit gratia vacuus. Non leditur autem si sit gratia. Et ideo dicitur eccl. xxvij. Vasa figuli probat fornax. id est adversitatis vel tempestatis vel temptationis.

¶ Dampna ire sunt specialiter v. Primo enim excecat visus oculum. Nam dicitur in psalmo. Turbatus est a furore oculus meus. id est visus. Et per consequens non potest videre iratus quid iustum vel iniustum sit. Unde dicitur Jac. i. ira viri iustitiam dei non operatur. Et seneca dicit quod duo impediunt consilium. scilicet festinantia et ira.

¶ Secundo ira facit hominem promptum ad quodcumque malum vel peccatum. Vulgo namque dicitur de homine multum irato vel accenso. quod talis omnia faceret. et ideo dicitur prover. xxix. Vir iracundus provocat rixas. et qui ad indignandum facilis est. erit ad peccata pronior.

¶ Tertio reddit hominem stultum et quasi rabidum. Unde eo tempore quo homo est iratus. perit ratio et humanitas in homine. et sic per consequens mutatur homo et efficitur bestia. Nam homo est animal mansuetum natura. ut dicit philosophus. De stulticia hominis iracundi. dicitur iob. v. Virum stultum interficit iracundia. ¶ Quarto aufert homini seipsum. sicut vulgo dicitur. quod iratus vel turbatus non est in seipso. Satis autem dampnificatur qui perdit seipsum. De tali dampno dicit prover. xix. Qui impatiens est sustinebit dampnum. scilicet sui ipsius. Sic contrario paci

entia seruat hoi seipm. Nam dr luc. xxi. In patiētia uřa possidebitis aīas uřas.

Quinto aufert hoi oēm miscdiam et cōpassionē. Jdo dr prou. xxvii. Jra nō hȝ miscdiam nec erūpēs furor. Vn hō iratus fugiendo ē sicut canis rabidus. et leo concitat'.

Filie ire sūt sex. s. odiū lisgueria. incendiū. hoicidiū et rapina. Et ista sex figurātur p sex uiros. de quib3 dr Eze. ix. Ecce sex uiri ueiebāt de uia porte supioris. i. de supbia q est porta ad irā. q respicit ad aquilonē. i. adūsitatē que generat irā. uł turbationem. Et unusquisq3 uas interit' in manu ei'. qr isti filij et filie iracūdie sūt quasi sex uasa interitus uel mortis eterne.

De auaricia

Auaritia ē imoderatus amor pecunie acquirēde uł retinende. De qua nō spaliter tria. s. typū ridiclosū. dāpnū piculosū. et ptiū prnitiosū. Auaritia multas hȝ cōparatōes. Primo eñ cōpatur mari. morti et iferno. Nā sicut mare redūdat nūq3 licet oīa flumia illō intrāt. vt dr ecc. i. Sic auarus nūquā redūdat dando elemosinā uł faciendo restitutionē. licet ad modū maris oēs fluuios mūdi bibat. i. diuitias oīs absorbeat p cupiditatē.

Vnde ratōe huius isaciabilitatis cōpatur mari. Et eodē modo cōpatur morti uł inferno. q nunq3 saciātur. Jlla occidendo. et iste deglutiendo. Vn de auaro dr abbacuch. ii. Dilatauit q. ifernus aīam suā. et ipe. q. mors nō ad iplebitur.

Scdō auarus silis est talpe. in quatuor. auarus eñ ad modū talpe ē niger p neqtiā. cecus p ignorātiam. quot hȝ possessiones. q. tot hȝ tumulos in quib3 sepelit seipm. p sollicitudinē cōtinuā. quicquid fodit poīt sup se. qr de oib3 facit dm.

Tercio auarus silis est sterquilinio. Q2a sic sterquiliniū ɔggatū corrūpit et fetet. dispsum uō. fac agros fructificare. sic diuitie auari. qn diu sūt cōgregate aīam corrūpūt. s3 dispse paupib3 ipos nutriūt et diuitū peccata redimūt. et agros. i. corpora fructificare faciūt. Juxª illd' luc. xvi. Facite uobis amicos de mamona iniquitatis. De hoc sterquilinio dr Eze. vij. Aurū eor in sterquiliniū erit.

Quarto auarus silis ē rote molēdini. Que quācūq3 et quotiēscūq3 uertatur. sp tñ in eodē loco inueitª. Sic auarus qui nudus i mūd' ueit. qncūq3 laboret nudus tamē de mūdo recedet. Vñ dr iob. i. Nudus egressus sū de utero matris mee. nudus reuertar illuc.

Quinto auarus silis ē porco. Porcus eñ nichil ualet dū uiuit. sed cū moritur ualere incipit. Sic auarus nō ualet ali

quid in uita. quia nō wlt restituere
nec elemosinā dare. Set moriēs
quandoque incipit liberalis eē de hoc quod nō
potest secū portare. quia diuitie deserūt
eū nō ipse diuitias. Sic canis se-
quēs duos hoīes in capite uie osten-
dit quis sit dn̄s eius. quia tunc seq̄-
tur dn̄m suū proprium et dimittit
extraneū. Sic diuitie in capite
mortis sequūtur mūdū et dimit-
tūt auarū. Nā dic̄ apl's. i. thim.
vi. Nichil intulimus in hunc
mūdū. haud dubiū quia nec auferre
quid possum9. ℭ Sexto auar9
silis ē pixidi pforate q̄ recipit
pecūiam sed nūquā potest reddere
nisi frāgatur. Sic auarus et
precipue usurarius pecūias et
diuitias haurit et cōgregat. sed
nunquam nisi in morte frāgatur eas re-
stituere curat. Ideo dr̄ de auaro.
ysa. xxx. Comminuetur sicut cō-
teritur lagena figuli. cōtritōe
prualida. ℭ Septio auarus
silis ē trunco arboris. Nā sicut
dn̄s qn̄ ht truncū in orto suo potest
inserere ibi ramū cuiuscumque ge-
neris uoluerit. sic dyabolus qn̄
potest inserere in corde hoīs auari-
tiā ul' cupiditatē. oīa uitia in-
serit. quia iā ht oīm malorum radi-
cē et principiū. iuxta illud apl'i.
i. Thimon. vi. Radix oīm ma-
lorum est cupiditas. ℭ Octauo
auarus silis ē galline. Nā gal-
lina naturaliter surda ē in e-
state. Sic auarus in estate. i. in
statu meriti ul' merendi ul' in
tpe gr̄e qn̄ deberet colligere bo-
norum operū messē. ad modū gal-

line surdus ē. quia nō wlt audire
pdicationes. Unde auaris dr̄ in
psona dn̄i. Pu. i. Vocaui et re-
nuistis. ℭ Nono auarus si-
milis ē apostimati qd' ē proxi-
mū cordi. et rei q̄ ponitur in me-
diate sup pupillā oculi. Aposte-
ma enī tunc est piculosū qn̄ ē
iuxta cor. Sic diuitie tunc sunt
mortifere qn̄ diligūtur nimis
amore. Unde dr̄ in psalmo. Di-
uitie si affluāt nolite cor appo-
nere. ℭ Per eadē etiā rōnē
cōpatur rei q̄ ponitur in medi-
ate sup pupillā oculi. Nunquam enim
res bene potest uideri que ni-
mis ē propinqua oculo. Ideo
auarus male uidet diuitias
quia nimis appoīt mētis oculū. quia
nimis diligit eas. Unde dr̄ in ps.
Oculos suos statuerūt declina-
re in terrā. i. in terrenis.
ℭ Dapna aūt auaritie sunt p-
cipue. ix. Primo enī facit hoīem
nudū. Unde dr̄ apo. iii. Dicis quia
diues sū et locupletatus et nul-
lius egeo. et nescis quia tu es mi-
ser et miserabilis et paup et
cecus et nudus. ℭ Nota hic
v. infortunia auaritie. Est enī
miser auarus quia diuitias
cū labore acquirit. Miserabi-
lis quia cū timore custodit. Pau-
per quia cū dolore amittit.
Cecus quia nichil aliud respic̄.
Nudus quia nullū aliud bonū
facit. ℭ Scd'o auaritia
facit hoīem seruū. Nā diuitie
nō sūt auarorum sed auari diui-
tiarū. Ideo figuraliter dicit

ꝓpha · in · ps · Viri diuiciarū nō
inuenerūt diuicie. ¶ Tercio a
uaricia fac̄ hoīem stultū · Nā
stultus nō precauet piculū q̄
uis sit ꝓpinquū · Sic auarus
nō fugit piculū infernū cū sit
etiā morti ꝓpinquus · Jdō dr̄ a
uaro · luc̄ · xii · Stulte hac no
cte repetēt aīam tuā a te · s · de
mones · et q̄ parasti cui' erūt · Et
ps thesaurisat et ignorat cui
cui cōgregabit ea · ¶ Quar
to auaricia fac̄ hoīem abhoi
nabilē · Vn̄ dr̄ Osee · ix · Fācti st̄
abhoīabiles sicut ea q̄ dilexe
rūt · Nō enī mirū ē si deus ab
hoīatur auarū · cū ipē tn̄ cō
tēpnat · qr plus diligit num
mū ul' obolū quā deū · Cui'
signū est · qr pro obolo aliqn̄
n̄ uereretur mentiri · nec wlt da
re obolū paupi pro amore di ·
¶ Quinto facit hoīem in
saciabilē · Vn̄ auarus cōpat
ydropico · qui bibit et nūqm̄
saciatur · Vn̄ dr̄ eccles · v · Aua
rus nō implebitur pecunia ·
¶ Sexto fac̄ hoīem isoci
abilē ul' solitariū · sic aues
rapaces uolāt nō gregati s;
solitarie · Sic auarus sp̄ ē so
litarius · qr nūq̄ wlt habere
sociū in pecuūa · Vn̄ de auaro
dr̄ Eccles · iiii · Vnus ē et scdm
nō ht̄ · Et · io · sua ē illa male
dictio q̄ scribitur eccles · iiii ·
Ve soli · ¶ Septio facit
hoīem obliuiosū ꝓprie saluti ·
Et in signū huius rei · ma
nasses et effraym fuerūt fr̄es

ut hētur gen̄ · xli · Manasses
īterpretatur · obliuio · Effra
ym uo fructificās ul' crescens ·
Et figurat auarū · qui ē ef
fraym · i · crescēs in diuicijs Et ē
manasses · i · obliuiosus · qr · s ·
obliuiscitur ꝓprie salutis ·
¶ Octauo fac̄ hoīez angu
stiosū · Nā dr̄ Eccles · x · labor
stultorꝝ affliget eos · Jdeo spi
ne dnr̄ ditie · ut hētur luc̄ · viii ·
qr cruciāt possidentes · sic̄ uidem'
q̄ spina in pede nō sinit hoīez
quiete dormire · ¶ Nono fa
cit hoīem tēpestuosū · Nūq̄ ē'
cupidus ul' auarus pt̄ hr̄e in
cōsciā ul' in domo propria pa
cē · Vn̄ dr̄ pu · xv · Conturbat do
mū suā qui sectatur auariti
am · Est ē' tlis sic̄ canis · Qui
dū rodit os irascitur appropi
quāti sibi siue sit extraneus
siue notus ~~fili'~~ · Quia wlgo
dr̄ · q̄ canis nō wlt sociū hēre
in coquina · ¶ Filie aūt a
uaricie sūt xii · s · vsura · rapi
na · tallie iniuste · fraus · Nego
ciorꝝ · deceptio aduocatorꝝ · ac
ceptio munerū · symonia · ꝓ
motio cōsanguineorꝝ · pcc̄a a
nachoritarū · i · illorꝝ qui ꝑmo
uētur fauore ul' potētia prin
cipū · fraus mercatorꝝ · auari
tia scīe · et iniquitas lusorꝝ ·
¶ Ista · xii · pcc̄a · q̄ gnāt aua
ricia figurātur p · xii · duces
quos ismael gnāuit · ut hēt
Gen̄ · xxv · Ysmael eī erat ydo
latra · et figurat auarū · de quo
dr̄ Ephe · v · Auaricia ē ydolorꝝ

seruitutis / filii eius i(dest) dn̄r duces q(uia) fere totus mūdus regitur et ducitur istis .xii. pc̄cis.
q̄ ex auaritia nascūtur. Unā
dī p̄sa .lvi. Om̄s in uiā suā
declinauerūt unusquisq(ue) ad
auaritiā suā a sūmo usq(ue) ad
nouissimū. Et Ie(r). vi. dī q(uia) a
maiore usq(ue) ad minorē om̄s
auaritie studēt. ul' ecōuso a mi-
nore usq(ue) ad mai(orem) et c̄.

De accidia Capl'. i.

Accidia ē p(ra)uus amor bōi
cū tedio et inordiāta sū tristi-
cia et īpaciētia rei diuine.
¶ De accidia nō tria sp̄alr.
s. t(em)p(us) p(er)ditū turpissimū. dāpnū
grauissimū. et p(er)tū uilissimū.
¶ Accidia h̄t multas figu-
ras et similitudīes detestādas.
¶ Primo cōpatur accidia sa-
licibz q̄ sūt arbores īfructuo-
se et solū faciūt ūbrā. Sic
accidiosi et otiosi nullū faci-
unt fructū s(ed) solū umbrā dy-
abolo ul' refrigeriū faciunt.
Vn̄ de dyabolo dī Iob .xl. Cir-
cūdāt eū .s. dyablm .s. salices
.i. īfructuosi. ¶ Secdo cōpa-
tur febri ethice uel thesice. ul'
lasse ul' palisi. Febris ethica
ul' thisica fit ex cōsūptōe hūo-
ris naturalis. Sic accidia fit
q(uia) deficit humor diuine dilcōis
et deuotōis. ¶ Silr cōpatur
febri lasse. Nā febris huiusmodi
uix aut nūq(uam) curatur. Sic pi-
ger ul' ociosus cū sit semp(er) lāgu-
tiuus uix aut nūq(uam) corrigitur.
Est ēi languor de quo dī ecc̄ .x.
languor prolixior grauat medi-
cū. ¶ Cōparatur et paralysi.
q̄ facit mēbra arida et īpotētia.
Sic accidia fac(it) pedes īpotētes
ad āmbulādū manus ad operā-
dū. et mēbra oīa īutilia ad la-
bore p(er)fice sustinēdū. Unde de
talibz dī in p̄s. Manus h̄nt et
nō palpabūt pedes h̄nt et nō
ambulabūt et c̄. ¶ Tertio cō-
patur adoni besech. de quo dī
iudic̄ .i. q(uia) āputauit manus et
pedes .lxx. regibz. Adonibezech
ē interp(re)tr dn̄ator egestatis. et
sig(nifica)t accidiā q̄ facit subditos
suos īopes et egētes. Nā dī p(ro)u.
.x. Egestatē op(er)ata ē manus re-
missa .i. pigra. Iste adonibe-
zech āputās man(us) et pedes regi-
bz est accidia. q(uia) ad lrām regē
et p(re)lati nolūt uiuere ociosi. Vl'
reges dn̄r uiri religiosi. iuxta
illud ecc̄ .xlviii. Qui ungis
reges ad p(e)n(ite)n(ti)am. Religiosi q(ui)-
dem deberēt se et alios regere
p(er) uitā et doctrinā. Sz aliqui
h̄nt manus et pedes āputatos
p(er) accidiā. ¶ Quarto cōpa-
tur ociosus cani famelico. Hui(us)-
modi ēnī piger et ociosus ad
modū canis esurit. et oēs ei(us)
sensus uniuersalē famē patiū-
tur iux(ta) illd. p̄s. Famē paciē(n)t
ut canes. Os .n. eius esurit ci-
baria delicata. līgua uerba
uana manus opa uilia cor
honores aures rumores na-
res nasus odores et ocli uani-
tates. Ido dī p(ro)u. xxi. Deside-
ria occidūt pigrī. ¶ Quinto

cõpatur ociosus ul' piger ferro.
aque terre uesti. scolari neglige
ti. hõi stãti et nõ ãbulanti. Istis
.n. sex adaptatur piger eadem
rõe. Nã ferrũ qd' nõ tractatur
cito rubiginatur. Terra q̃ nõ co
litur malas herbas gnat. Aq̃
que nõ mouetur cito corrũpi
tur. Vestis q̃ nõ portatur de
facili a tinea corroditur. Sco
laris negligẽs qui nõ addiscat
de necitate nichil scit. Hõ stans
qui nõ uadit facilius cadit q̃
ille qui sp incedit. Sic accidio
sus qr nõ exercet se in aliquo
bono ope id incubit uitijs et
uincitur a tẽptatiõe. Vñ dic ihõ
ad rusticũ monachũ. Semp
aliquid boni facito ut te dyabo
lus nõ inueniat ociosũ. Facilius
.n. dyabolus occupat illos quos i
aliquo bono ope nõ inuenit oc
cupatos. Nã immũdus sps cũ
inuenit domũ uacantẽ. s. p accidi
am assumit alios vij. sps secũ
nequiores se. i. uniuersa uitia.
et igressi hitãt ibi. ut dr. c. xij.
¶ Sexto cõpatur accidios?
et piger letargico qui moritur
dormiendo. sicut sysara. De q̃
dr Judic. iiij. qr sopore morti
socians defecit et mortuus ẽ. Et
sicut wlgo dr qr nimis pfunde
et fortiter dormit qui culcitrã
sibi furari pmittit. sic piger ni
mis oppressus ẽ sopno accidie
qui pmittit sibi furari cula
trã. i. quiete bone cõscie.
¶ Dãpna accidie sũt spa
liter sex. Primũ ẽ paupertas

que facit hoĩem egẽtẽ tã corpo
raliter tpaliter q̃ spualit. Ido
dr prou. x. Egestatẽ opata est
manus remissa. i. pigra. Et
.c. xxv. dr de seruo pigro. Tol
lite ab eo talẽtũ. Quia ne ta
lentũ gre metur amittere q̃
illud negligit multiplicare.
¶ Scdm ẽ uilitas q̃ facit
hoĩe; uilẽ. Vñ dr eccli. xxij. In
lapide luteo lapidatus ẽ piger.
lapis luteus pt dici pctm i
mũdũ ad qd' accidia facit hõi
nẽ pronũ. ¶ Tertiũ ẽ timor
ul' pusillanimitas. Facit enĩ
hoĩem pauidũ et pusillanim
ad mod' leporis. Vñ dr prou.
.xviij. Pigrũ deiciat timor.
s. de cacumĩe uirtutis.
¶ Quartũ est spualis cor
ruptio. Corrũpitur ẽi ad mod
aq̃ nõ mote. Ido dr. Je. xlviij.
moab nõ est trãsfusus de ua
se in uas. Moab interpretat
accidiosus. Qui de uase in
uas nõ est trãsfusus. qr. s. in
bonis opib; nõ est occupatũ.
¶ Quintũ ẽ uitior accumu
latio. Replet enĩ accidia hõi
nẽ uitijs uniũsis. Nã dr prou.
.xxiiij. P agr' hoĩs pigri tran
siui et p uineã uiri stulti et
ecce totũ repleuerãt urtice. Vr
tica ẽi designat accidiã. Nã ur
tica ht molle foliũ. s; in folio
ht aculeũ pũgitiũ. Sic acci
dia ad mod' urtice ht mollicie
remissionis. et aculeos pũgitiue
tẽptatiõis. Et sicut asinus libe
ter pascitur huimõi pũgitiui

s. card

·s· cardonib3 sic pig̃ libent̃ pasca
tur huiu̾noi pũgitiis · i · delecta
tõib3 pũsis ci q̃i aculeatis.
¶ Sextũ est ꝯprobrabilis
accusatõ. Fac eñ accidia hoiem
ꝯprobratoe dignũ. Vñ dr̃ pu̾
bioꝝ · xxiiij · Vsq3 pig̃ dormis? Et
iõ ad ꝯfusionẽ sue negligẽtie
mittit̃ ad formicã ociosus ad ad
discedũ iux̃ illd̾ qd̾ scrptũ est pu̾·
vi · Vade ad formicã o pig̃ · Et sa
tis ẽ hõi magna ꝯfusio q̃ opor
tet eũ addiscere a tã puo ꝛ despec
to mgr̃o · ¶ Et notand̾ q̃ pi
gritia ł negligẽn ẽ p̾cipue rep̃
hensiblis in · x · casib3 · ¶ Pri
mo qñado ẽ magnũ it̃ et tẽp⁹
breue. Sic nos hẽmus magñ
iter̃ · s · usq3 ad celũ: iux̃ illud qd̾
dcĩ ẽ helye · iij · Re · xix · Grandis
tibi restat uiã · Et temp⁹ ẽ ual
de breue · s · uita nr̃a que est q̃i
trãsitus ũbre · ut dr̃ Sapie · v ·
¶ Scd̾o ẽ rephensiblis neg
ligẽn · qñ quis expectat̃ a mag
nis et multis et pigritat uenire.
Sic nos nos piculose pigrita
mus qui expectamur ab aglĩs
et oib3 scĩs · ¶ Tertio qñ quis
uocatur ad magna · Sic nos pi
gritare ẽ periculosũ q̃ uoca
mur ad maxĩa · s · ad regnũ ce
loꝝ · ¶ Quarto qñ multa ĩ
pedimẽta sũt in uia · Sic nos nł
lo modo debemus ẽẽ pig̃ · qui
a uiã nr̃am ĩpediũt tempta
tões diuerse · ¶ Quinto qñ
res ĩpignorata nõ redimitur
in termino · Sic nobis pericu
losũ est si negligam⁹ aĩaz nr̃az
redimẽ q̃ ẽ ĩpignorata dyablõ ·
p pc̃i delcãtionẽ. ¶ Sexto
qñ p̃scrptõ est prope terminũ
suũ · Sic nobis ẽ ualde periculo
sũ · cũ dyabolus p̃scrpsit hoiez
uł aĩam p pc̃a nullo tp̃e si ñ
ĩquietetur ei⁹ p̃scrptõ · s · lacri
ma oroe et ꝯfoe Et hoc añ ter
minũ p̃scrptõis · s · añ diem
mortis · q̃ dr̃ ecc̃i · xvij · Ante
mortẽ ꝯfitere a mortuo · q · ñ
perit ꝯfo · Et itm̃ ibidẽ Viu⁹
et sanus ꝯfiteberis et c̃.
¶ Septio qñ quis cecidit ĩ
turpẽ locũ · Turpis loc⁹ in q̃ ce
cidimus ẽ pc̃m · qd̾ ẽ q̃ turpis
simũ · Et ideo nõ debem⁹ ẽẽ pi
gri ad surgẽd̾ · ¶ Octauo qñ
magnũ donũ offert̃ · hoc donũ
ẽ gr̃a diuina · Et si illd̾ negligi
mus accipe hec negligẽtia ẽ ual
de periculosa · ¶ Nono qñ ali
quis ẽ in magno piculo · nisi
ei succurratur cito ualde peri
culosũ ẽ sibi · sic negligẽn ual
de periculosa est hoi pigro · Ni
si eñ cito succurrat aĩe sue q̃ ẽ
in periculo ĩfernalis p̾cipitij
oĩo pibit · ¶ Decio qñ tp̃s
ẽ plantãdi arbores et nõ plã
tantur: putãdi uineas et non
putãtur: seiandi agros et nõ
seiantur: metẽdi segetes et nõ
metũtur: domãdi aĩalia et ñ
domãtur: curãdi uulnera et
nõ curãtur: lauãdi uestes et
nõ lauãtur: saliẽdi carnes et
nõ saliũtur. ¶ In oib3 istis
ẽ ualde piculosũ pigri negli
gẽn · Et merito sũt rephensi

biles qui in istis spualr̄ sūt negli
gētes · Est enī modo tp̄s ad oīa
p̄dc̄a spualit̄ facienda. Nūc enī
ē tp̄s plātandi · p caritatis ra
dicatione. putandi p pc̄tor̄ū
ɔfōne. seīandi p elemosiarū
largitōne. metendi p bonoꝝ
operū accumulatione. do
mandi aīalia p carnis mor
tificatione. curandi vulnera
p pnīe medicatōez. lauandi
uestes p lacrīarū effusione.
saliēdi carnes p cōtinētie sc̄a
ficatione. Hec enī · x · q̄ sūt
p̄dc̄a sūt illa q̄ oportet fieri
cito · ut dr̄ ecc̄o · i · ¶ Filie a
aūt accidie sūt · xv · s · tepidi
tas mollicies sōpnolētia o
ciositas dilatō tarditas neg
ligentia īpseuerātia remissio
dissolutio incuria ignauia
indeuotō tristicia tediū uite
et desperatio ¶ Hec · xv · pc̄ta
q̄ nascūtur ex accidia figu
rantur gen̄ · vii · p · xv · cubitos
quibꝫ ascendit aqua diluuij
sup mōtes uniūsos. ¶ Sicut
enī aq̄ diluuij submisit mūd
sic accidia suffocat ociosum.
Et sicut tūc · xv · cubitis sup
oīs mōtes efflux̄ aq̄ · sic ex
accidia · xv · gn̄antur pc̄ta.
¶ Ideo nō q̄ ɔt̄ p̄dc̄a pc̄ta
sūmū remediū est dūsitas
bonarū occupationū

De gula Capl̄m · viii ·

Gula ē imoderatus appe
titus edendi et potandi.
¶ De gula nō spalit̄ tria
s · typū reprobandū dāpnū
lamētādū et partū detestādū.
¶ Gula multis rebꝫ detesta
blibꝫ cōpatur. ¶ Primo enī
ē silis sq̄uinātie. Nā sq̄uinā
tia ē morbꝫ gutturis et cito
suffocat hoīez. Sic gula q̄
ad lr̄am ē gutturis uitiū · fa
cile strāgulat hoīez p pc̄cm.
Vn̄ dr̄ ecc̄i · xxxvii · Propt̄ cra
pulā multi obierūt morte · s ·
quadruplici. videlicet morte
nature morte culpe morte
īfamie et morte gehēne.
¶ Secd̄o cōpatur morbo re
gio. Nā ille morbꝫ requirit
multas expēsas. Et inde dr̄ re
gius q̄ soli reges et hoīes po
tentes pn̄t sufficere ad expen
sas tā grādes. Sic gule uitiū
ē tā magnarū expensarū q̄
uix p̄t ei aliquis satisfacere
ul̄ sufficere. Nā dr̄ ecc̄i · vi ·
Omīs labor hoīs in ore eius
· i · q̄cq̄ ex labore acquirit ore
suo gulose cōsumit. ¶ Ter
cio cōpatur bolismo. Nā bo
lismus ē caninus appetitus
qui īterficit gulosū hoīez · q̄
n̄ p̄t saciari. Sic gula ma
ledc̄a ad mod̄ appetitus ca
nini interficit gulosū qui nū
q̄ p̄t saciari. Vn̄ dr̄ prou̇ · xiii ·
Venter īpioꝝ īsaturabilis.
¶ Quarto cōpatur gulo
sus sacco ptuso qui quodcū
q̄ ex una pte acquirit tn̄
ex alia pte pdit. Talis sacc̄
est gulosus qui ex una pte
h̄t coquinā ad īplend̄ et ex
altera latrinā ad euacuād̄.

Et satis ē miser hō qui sp̄ ē dedi
tus tā uili officio. Vn̄ dr̄ aggei
.i. Qui mercedes cōgregauit mi
sit eas in sacculū ptusū.
¶ Quīto gulosus cōpatur
porco. Nā porcus ē aīal deditū
gule. Dyabl's aūt nutrit et im
pinguat porcos et bachones su
os. s. gulosos. ut postea ad fu
mū inferni ponat. et eos in et
nū deuoret et pascatur. Vn̄
dr̄. ch. viij. Si eicis nos mitte
nos in porcos. s. gulosos.
¶ Sexto cōpatur gula fre
no. Nā sicut sessor duc̄ equū fre
no quocūq; uoluerit postq̄ ipm̄
īfrenauit. sic in gula dyabo
lus ducit gulosū ad oē pcc̄m ex
quo hō uitio gule se infrenari
pmittit. Jdo de guloso dr̄ in ps.
In chamo et freno maxillas eorū
cōstringe. ¶ Septiō gulosus
cōpatur esau. qui pro cibo len
ticule uendidit primogenita sua ut
dr̄ gen̄. xxv. Sic gulosi p gu
la uendūt p̄mia sua. s. eterna.
Nā dr̄ trenorū. i. Dederūt p̄cio
sa q̄ pro cibo. ¶ Octauo cō
patur gulositas pisci et aui.
Nā sicut piscis p guttur capit
cū hamo et auis p collū tene
tur laqueo. sic gulosus p gut
tur et collū capitur gule uitio.
¶ Et precipue inter aues silis ē
gulosus auib; pinguib; spalit
p̄ tā. Primo quippe. qr auis
pinguis nō pt multū alte uola
re. Sic gulosus nec celestia desi
derare. ¶ Jte aues pingues sic
sūt coturnices in uidemus qn̄
sūt bn̄ pingues de facili capiū
tur ab ~~[struck]~~ accipitre. Sic hoī
nes dediti gule facile uincūtur
a tēptatoe. ¶ Jt sicut auis pi
guis. s. accipiter qn̄ ē bn̄ satu
ratus. nō uult uenire ad manū
dn̄i sui q̄cūq; ostendatur sibi
carnes. Sic gulosi fugiūt ma
nus dei q̄cūq; ondat eis carnes
rubeas. s. bndcē passiois sue. Nā
Deutō. xxxij. dr̄ de guloso. Jncras
satus impinguatus dilatatus dere
liquit deū factorē suū. ¶ Nono
cōpatur gulosus cani qui duc̄
cecū in lutū. Nā canis ducēs ce
cū. pp os qd' uidz in luto ducit
cecū in lutū. Sic gula duc̄ gu
losū in lutū. i. i inmūdiciā pcc̄i.
Jdo dr̄ eccī. xviij. Post cōcupias
tuas nō eas. ¶ Dāpna gule
sūt spaliter sex. Primū ē me
tis brutalitas q̄ ad defcm̄ rōnis.
Nā dr̄. ij. pe. ij. Hij. s. gulosi sc̄
supple uelut irrationabilia pecora.
Et ē q̄ defcm̄ cōpassiōis. Nulla
enī cōpassiōe mouetur hō gulo
sus ad paupere et afflictū. ac si
eēt aīal brutū. Vn̄ dr̄ amos. vi.
In phialis uinū bibētes. et optio
uino delibuti nichil patiebātur
sr̄ cōtritoe ioseph. i. paupis. exem
plū. de diuite eplone. luc̄. xvi. qui
nō est cōpassus lazaro. cui tn̄ cō
patiebātur canes eius ulcera li
gendo. ¶ Scdm̄ ē corpis in
firmitas. Nā dr̄ eccī. xxxvij. Jn
mltis escis erit infirmitas. Et se
quitur etiā mors triplex. s. cul
pe nature. et gehēne. ¶ Ter
ciū est oris loquacitas. sic patet

64

de herode qui in conuiuio temere promisit et iurauit saltatrici puelle se daturum quicquid peteret. et ad petitionem eius precepit amputari caput iohannis baptiste. ut dicitur c. xiiii.

¶ Quartum est rerum inopia. Exemplum de filio prodigo qui dissipauit omnia bona sua quousque fuit ita pauper quod cupiebat de siliquis porcorum saciari que inde sunt quod furfur secundum aliquos et secundum alios cortices fabarum. ¶ Quintum est carnis luxuria. Nam ex uicinitate membrorum scilicet uentris et genitalium intelligitur confederatio uiciorum. ideo dicitur iere. v. Saturaui eos et mechati sunt.

¶ Sextum est cordis stulticia. unde dicitur prouerbiorum xx. Quicumque hiis delectatur non erit sapiens. Et Osee. iiii. dicitur quod uinum et ebrietas aufert cor. ¶ Filie gule sunt due. scilicet castrimargia et ebrietas. Castrimargia est excessus in cibo. Et dicitur castrimargia a castro et mergo mergis. eo quod omnia mergit in castro uentris. Ebrietas est excessus in potu. Et dicitur ebrietas quasi extra briam. Nam bria dicebatur antiquitus calix uel ciphus qui erat mensura potus. Nam uinum dabatur ad mensuram. Et iste due filie sunt ille de quibus dicitur prouerbiorum xxx. Sanguisuge due sunt filie dicentes affer affer. Sanguisuga dicitur uenter. quia ad modum sanguisuge citius obruitur quam saturatur. ut dicit. b. Huius ergo sanguisuge. scilicet uentris due sunt filie. scilicet castrimargia et ebrietas. dicentes affer affer. Nam castrimargia dicit affer cibum. ebrietas dicit affer potum. Una uult aliquantulum comedere post potum. et alia aliquantulum bibere post cibum. et sic in infinitum.

De luxuria Capitulum xx.

Luxuria est inmoderatus appetitus delectationis secundum tactum uel ad coitum. ¶ De luxuria notandum specialiter tria. scilicet tempus odiosum. dampnum et ruinosum. et peccatum perniciosum. ¶ Luxuria habet multas figuras detestabiles et similitudines odiosas. ¶ Primo enim comparatur gehenne. Nam in gehenna sunt specialiter tria. scilicet ignis ardens. uermis rodens et sulphur fetens. Sic in peccato luxurie est ignis. scilicet concupiscentie. uermis. scilicet remorsus consciencie. et sulphur. scilicet infamie. Et ideo qui est in peccato luxurie iam quodammodo est in supplicio gehenne. Unde dicitur c. v. Expedit tibi. scilicet o luxuriose ut pereat unum membrorum tuorum. scilicet illud uilissimum et inhonorandum quam quod totum corpus tuum mittatur in gehennam. ¶ Secundo comparatur luxuriosus fatuo mercatori qui rem preciosam dat pro uili precio. scilicet luxuriosus dat animam suam pro peccato. Quia dicitur prouerbiorum vi. Precium scorti uix unius est panis. mulier autem preciosam uiri animam capit. Et sic facit magnam iniuriam iste fatuus mercator christo qui carissime emerat animam eius. Debuisset enim dixisse dyabolo qui emit animas ad tam uile precium. Non possum

tibi uēdē aīam meā. quia ali9
.s. xp̄s. satis maiori p̄cio emit
eā. iux° illd᷑ q᷑ dr̄. i. Cor. vi. Ep̄ti
estis p̄cio magno. ¶ Iste enī
fatuus mercator. s. luxuriosus
qui ita magnū forū fec̄ de mer
cib3 suis p̄ciosis nō ē mirū si ci
to amisit capitale suū. Et io i°
p̄cores luxuriosus ueīet ad iu
diciū paupertati9. Nā hic uendi
dit et destruxit quicq᷑ hēbat. s.
dīm. et scōs. aīam. famā. sbām
grām. et gl'iam. ¶ Tercio
cōpatur luxuriosus coruo qui
cadaueribȝ adhesit. ut dr̄ gen̄.
viij. Sic facit luxurios9. Quia
dimissa archa cōtinen̄ et casti
tatis adhēt caduuibȝ. i. delc̄atō
nibȝ īmūdis. ¶ Quarto lu
xuriosus cōpatur fatuo bella
tori. s. i[illegible]mi qui uix cauet ho
stē suū qn̄ ipm̄ uidet melius
armatū. Arma naq3 dyaboli
sūt mulieres. Ille. n. sūt baliste
dyabli delōgē tela īfigētes dū
fatuus luxuriosus nō curat
hostē suū fugere. s3 attēdit pul
chritudīē3 baliste ¶ Similr̄
mulier compta et pulchra cū
suis ornamētis ē gladi9 dyabo
li bn̄ scindēs et bn̄ limatus. s3
luxurios9 ē tm̄ īfatuatus et at
tentus circa pulchritudīē3 isti9
gladij q᷑ nō curat caue ictū ī
imici sui. ¶ Silr̄ mulieres
sūt castrū in quo poīt dyabls
sua uexilla. i. diu'sa ornamenta.
S3 luxuriosus nimis appropi
quat ad castrū tractus pul
chritudīe uexillor̄. Et q᷑ sibi
nō cauet p̄cutitur et iaculatur.
¶ Mōn luxuriosus bn̄ figu
ratur p̄ abimelech de quo dr̄
Iudic̄. ix. q᷑ ueniens ad oppidū
thebes appropinquauit ad tur
rim. Et ecce una mulier frag
mē mole desup̄ iaciēs illisit
capiti ei9 et cerebrū ei9 ꝯfregit.
¶ Abimelech iste nimis ap
propiquās ad turrī est hō lu
bricus l' luxurios9 incaute app̄i
quās ad mulierē. Fragmē mo
le qd᷑ mulier proiecit et abyme
lech interfecit ē tēptacō q̄ a mu
liere procedit et miserū luxurio
sū occidit. ¶ Quīto cōpatur
luxuria sagene. Nā sagena oē
genus piscīū capit nec facit a
liquā differētiā. s3 quicq᷑ īuēit
apphēdit. Sic pccm̄ luxurie fe
totū mūdū inuoluit. Ysa dr̄ de
dyabolo qui piscatur cū hac sa
gena. abac̄. i. totū in hamo su
o subleuauit. traxit illud ī sa
gena sua. ¶ Sexto cōpatur
luxuria igni greco. Ignis. n. gre
cus horribiliter ardet et ēt aq̄s
cōburit. et uix pt̄ extingui. Sic
ignis luxurie et in frigidis et mor
tificatis ardet. et fere oīa deuo
rat. Nā dr̄ de luxuria iob. xxxi.
Ignis ē usq3 ad cōsūptiōē3 deuo
rans. Et iohelis. i. ignis. s. luxu
rie comedit speciosa deserti. i. dē
pulchros uiros et mulieres hui9
mūdi. ¶ Et nō q᷑ ignis grec9
cōsueuit extingui cū duobȝ. s. cū
arena et cū aceto. Et luxuria
hēt duo magna remedia. s. ha
renā. hoc ē cōsiderationē infuic

tuositatis hui9 mūdi. et acetū .i.
acrimoniā et austeritatē penitē-
tie. ¶ Septio cōpatur equo.
Nā equus nichil ualet sine cal-
caribȝ et freno. Sic hō nisi hēat
frenū cōtinētie cū calcaribȝ pe-
nitētie, efficitur inutilis ad mo-
dū equi nō frenati ꝓꝑ luxᵃie la-
sciuiā. Jdō dī in ps. Nolite fieri
sicut equus et mulus ī quibus
nō est ītellectus. ¶ Octauo
cōpatur naui q̄ nullō gubnacu-
lo regitur ſȝ solū fluxū aq̄ seq̄
ꝑmittitur. Juxͣ illd' qd' wlgo dī.
Nau uadit ad uotū suū uadit
ad dolorē suū. Nauis enī nūꝙ̄
ꝑ se ad portū ducitur nī nōe a
nauta regatur. Caro nr̄a est
nauis. et sp̄s ē nauta. Sȝ nū-
ꝙ̄ caro ueniet ad portū salutis.
nisi a sp̄u regatur gubernaclo
uirtutis. Jmmo seqretur fluxū
aque .i. īpetū luxurie. et tādē
p̄cipitat hoīez ī maris profun-
dū .i. ī dāpnationē eternā. Jn
figura hui9 dī. ch. vij. q̄ na-
uicla ꝑ periclabatur fluctibȝ .s.
tēptationū. Quia uere caro
nr̄a mergeretur fluctibȝ tēpta-
tōis nisi adesset auxiliū diui-
ne uirtutis. ¶ Nono cōpa-
tur sterconi et luto ꝓꝑ uilitatē.
Nā sicut porcus fouetur in luto.
et equus iacet in ꝓprio fimo.
sic luxᵃiosi in luxuria ꝑseuerātes
īterdū moriūtur ī proprio pc̄cō.
Et idō dī ioelis .i. Cōputruerūt
iumēta ī stercore suo. Sup quo
dīc greg'. Jumēta ī stercore suo
ꝯputrescē ē. luxuriosos quosq̄ȝ
in stercore luxurie uitā finire.
¶ Dāpna luxurie sūt sex.
Primo .n. hoīez ducīt ad maxi-
mā paupptatē. Aufert siquidē
ei grām et gl'iam. et ꝓpriā sub-
stantiā. Vn̄ dī luc. xv. q̄ filius
prodigus ꝑ quē luxuriosus figu̅ra-
tur dissipauit s'bam suā cū me-
retricibȝ uiuēdo luxuriose.
¶ Scdō deicit hoīez ī pessi-
mā seruitutē. Facit .n. q̄ turpi-
or et uilior p̄s q̄ est ī hoīe dn̄e-
tur ei. ¶ Hec seruitus figu-
ratur ꝑ seruitutē egypti. qua s'-
uierūt filij isrl' egyptijs. Exo'.
p°. P quā bn̄ intelligitur lu-
xuria q̄ ē s'uitus lutose delc̄tatōis.
¶ Tercio proicit hoīez in ma-
ximā uilitatē. Quia hoīez qui
silis ē deo et āglis facit eē parem
brutis. Vn̄ dī in ps. Hō cū in
honore eēt nō intellexit .s. q̄
ad ymaginē dei creatus esset.
ſȝ cōpatus ē iumētis īsipiētibȝ
et silis et c̄. ¶ Quarto hoīez
priuat oī rāōe. et sicut aīalia
bruta turpit' infatuat. sic patȝ
in salomone. qui tāte fuit sapi-
entie. Et tn̄ de ipō dī .iij. R.
xi. q̄ deprauatū est cor eius ꝑ
mulieres. ¶ Quīto hoīem
acriter mortificat. Occidit aūt
eū triplice morte .s. morte cōpe-
morte īfamie, et morte gehēne
Et ideo dī ecc°. vij. Jnueni ama-
riorē morte mulierē. Mors .n. na-
ture simplex ē et trāsitoria. sed
mors luxurie multiplex ē et sē-
piterna. ¶ Sexto hoīez for-
titer illaqueat. Vn̄ dī eccīes. vij.

laqueus venatorum est .i. demonum qui
uenantur animas peccatorum. sagena cor
eius. uincula sunt manus illius.
¶ Et nota hic de muliere triplex
genus capture. scilicet laqueum quo
capiuntur uolatilia. Sagenam
qua capiuntur natatilia. Vincula
quibus capiuntur animalia siluestria
et terrestria. ¶ Luxuria uero capit
ualatilia .i. superbos. natatilia .i. de
liciosos. et animalia terrestria .i. auaros.
Et sic fere sibi nichil euadit.
¶ Filie luxurie sunt .v. scilicet for
nicatio que est cum muliere solu
ta. adulterium quod fit cum coniuga
ta. Stuprum quod fit cum uirgine uel
~~mo~~ religiosa. Incestus quod fit
cum affine uel cum consanguinea.
et peccatum contra naturam.
¶ De istis .v. filiabus luxu
rie habetur in figura .iiij. Regum .vi. ubi
dicitur quod quarta pars cabi stercoris
columbe quinque argenteis uendeba
tur. Stercus columbe que est auis lu
xuriosa significat inmundiciam
luxurie. Quinque argentei quibus
stercus uenditur uel emitur sunt
ista quinque peccata quibus delectatio
luxurie procuratur. ¶ Et bene
quarta pars stercoris quinque arge
teis emitur. quia cum sint in peccato
luxurie quatuor. scilicet cogitatio.
delectatio. consensus. et operatio.
unum solum de istis scilicet delectationem.
quartam scilicet partem peccati precipue e
mit et procurat sibi luxuriosus.
¶ Ab hijs omnibus uitijs et pec
catis supradictis nos clementer
absoluat. et potenter eripiat do
minus noster ihesus christus. qui cum deo

patre in unitate spiritus sancti uiuit
et regnat deus. Per omnia se
cula seculorum. Amen.

Post De penitentia.
tractatū de uitijs sequitur
tractare de penitētia. Quia hec
ē prima dieta salutis .s. a peccatis
ad p̄niam peruenire. ¶ Et nō
primo de penitētia specialiter tria .s.
laudes eius multiphariās. p-
tes eius necessarias. et partes
eius meritorias. Vel p alia
uerba. laudes eius figurales.
Eius ptes integrales. et eius
partes uirtuales. ¶ Laudes
eius mōstrat multiplex eius
figura et cōparatō. ¶ Partes eius
ītegrales sūt contritō confessio satis-
factō. ¶ Partes eius uirtuales
sūt ieiuniū elemosina et orō.
¶ Habz igitur p̄nia laudes
multiplices sm̄ diuisas ipius fi-
guras et cōparatōes. ¶ Cōpat
aūt primo specialiter tribz. ¶ Est
enī peītētia sicut aqua cōtra
canes. sic clamor cōtra fures.
sic arma cōtra hostes. ¶ Est
itaqz p̄nia sicut aq̄ cōtra canē
et maxīe q̄n̄t ad cōtritionē.
Sicut .n. cū aqua calida ei-
citur canis de coquina. sic cū
aqua lacrimarū feruētiū ei-
citur dyabls et peccm̄ de aīa.
In cuius figura dr̄ gen̄ .xxxvi.
q aña īuēit aq̄s calidas in so-
litudīe dū pasceret asinos se-
beon pr̄is sui. ¶ Ana qui
interpretatur donatus ul' iustificatus
signt peītentē. Aque calide
signt̄ feruētes lacrimas que
demōstrāt penitētis cōtritiōez.
et faciūt eius mūdificatiōez
De qua dic ambrosius. lacrime
lauāt delictū qd' uoce pudor ē
cōfiteri. Solitudo uo in qua
aq̄ calide inueniūtur designat
uitā solitariā peītētis. Quia
solitudo multū iuuat ad hn̄das
istas lacrimas. vt patet ihere-
mie .ix. ¶ Cōpatur aūt pēi-
tens arbori. cuius radix ē cōtri-
tō. frōdes cōfessiō. et flores scā deuo-
tio. fructus bona opera. humor
grē diffusio. ¶ Vel dnr' peītē-
tes radicati in xp̄o p humilitatē.
exceīsi p caritatē. opti cortice p
austeritatē. dātes umbrā aliis
p bona exēpla et cōsilia. Vn̄ dr̄
apoc. vij. Nolite nocē arboribz
et c̄. ¶ Hee arbores sūt. oliua
uitis et ficus. Per olyuā sign̄-
tur actī misericordes p ficū cō-
tēplatiui et claustrales p uitē
scī p̄dicatores. Vn̄ dr̄ iudic. ix.
q iste arbores noluerīt regnare
sup ligna siluarū .i. sup hoīes
infructuosos. ¶ Est et p̄nia
sic clamor cōtra fures q̄n̄t ad
cōfessiōnē. ¶ Nā sicut ad clamo-
rem fugiūt fures. sic peītētis
clamosa cōfessiō ul' orō fugat de-
mones. Vn̄ in figura huius
dr̄ .i. Macha. iij. q timore iude
qui interpretatur cōfessio repulsi sūt ini-
mici eius. ¶ Est insup p̄ni-
a sic arma cōtra hostes et maxīe
q̄n̄t ad satisfactiōez. ¶ Nam
satisfactō peītētis sic orō ieiuni-
ū et elemosina sūt quedā peīte-
tis arma. Nā dic apostolus .ij. Cor.
.x. Arma milicie nr̄e nō sūt
carnalia. sz supple carnē mace-
rantia. De elemosina dr̄ ecci

xxix. Sup scutū potētis et sup
lanceā adu'sus inimicū tuū pu
gnabit. ¶ Itē pnia ē turbati
ua ad istar maris. accēsiua ad
istar ignis. cōclusiua ad instar
sepis. ¶ Est itaq3 pnia sic
qdā maris turbatō. Nā sic ma
re nō emittit imūdicias n sit
turbatū. sic aīa nō emittit pec
catū nisi hēat in se pnie et cō
tritōis cōturbationē et motū.
Vn̄ de pnie dr̄ tren. ij. Magna
ē uelut mare cōtritō tua.
¶ Est et pnia sic quedā ignis
accēsio. Nā sic ignis pducit fu
mū de uiridib3 lignis. sic uirt9
pnie de pccōrib3 educit fumū
cōtritōis. Et sicut ligna uiridā
reddūt qndā hūorē p uirtutē ig
nis. sic pccōr ocli emittūt l'eruc
tāt uirtute pnie hūorē lacrimo
se cpūctōis. Nā dr̄ in ps. Exit9
aquarū deduxerūt ocli mei. et c.
Et sic ligna uiridia qū sūt bn̄
accēsa fortius calefaciūt. sic pec
catores peītētes qn̄ sūt igne peī
tentie uehemēter accēsi fortius
diligūt sic patet. luc. vij. De ma
ria magdalena. Cui multū di
mittitur mltū diligit. ¶ Sed
sūt mlti qui nō inuenerūt ignē
s3 aquā crassā. vt dr̄. ij. Machab.
i. Tales sūt qui recogitāt uitā
suā pteritā nō ad cōtritionē s3
ad delcātōez. ¶ Cēterū peī
tentia sic quedā sepis cōclusio.
Nā sicut agricola cū eixdē spi
nis q̄s extrahit de uinea clau
dit uineā cōtra porcos et alias
bestias. sic peītēs cogitādo pccā

sua. d3 claudere et munire cor
suū cōtra oīs tēptatōes bestia
les et imūdas. ¶ Hec ē sepes
de q̄ dic̄ sapiēs ecci. xxxvi. vbi
nō ē sepes. s. pnie diripietur
possessio. s. uirtutū. Quia uere
ubi nō ē sepes pnie que aīam
claudat cont' recidiuū. facile di
ripitur possessio u'tutū. ¶ Itē
pnia ē discrete īponēda. deuote
suscipiēda. et pfcē ad īplēda.
¶ Est aūt pnia īponēda discre
te. Nā sic uirus serpēti uitā cō
seruat. s3 hoī mortē propinat. et
sic ignis aurū probat et uirgul
ta īanerat. et sicut talpa mori
tur in luce et sub terra uiuit. et
sic ignis q̄ cetera aīalia timēt
salamādrā nutrit. et sicut hō
sub aqua moritur ubi piscis
delcātur. sic eadē pnia nō oīb3
ē īponēda ul' iniūgēda. nec cont'
oīa pccā. s3 diu'sis diu'sa. ¶ Nā
sacdos d3 discerne' int' pniam et
pniam. int' culpā et culpā. sicut
ex lege dn̄i debebat sacdos ex mā
dato dn̄i discerne' int' leprā et le
prā. vt dr̄. leuit'. xiij. et. xiiij.
¶ Est aūt pnia deuote assu
mēda. Sicut enī miles nō recu
sat onus ul' pondus armoz. et
sic auis nō recusat onus pēnarū
ul' alarū. sic peītēs nō d3 recusa
re on9 pniarū. ¶ Et sic pegri
nus nō recusat onus baculi nec
equus onus quadrige. sic peī
tens nō d3 recusare onus pnie.
¶ Vnde dauid tāq̄ bonus peī
tens cōpauit se iumēto. cū dixit
in. ps. Vt iumētū fcs̄ sū apud

te. ¶ Est insup pnia pfecte ad
īplenda. ut nō solū penitēs uitet
pccm. s3 et pcti recidiuū et oppor
tunitates et casus quasi qual
dā radices et germina pccōr.
Sic .n. herba falcata reuirescat.
sed eradicata nō. ita pccā de fa
cili pullulāt. si nō fuerīt radi
citus euulsa. Ideo dic augustinꝰ.
Pnia est cās peccōr excidere et
eis aditū nō indulgē. ¶ Ite
bonus et pfcs penitēs fugit dy
abolū sequitur xpm. spnit mū
dū. et appetit celū. ¶ Peītēs
itaq3 pfcs fugit dyabolū & cur
rit ad latibulū pnie. sic auicula
ponit se int spinas ut possit ac
cipitrē euadere. Et eadē ratōe
sicut liliū inter spinas crescit
ualde bn̄. vt dr Can .ij. Sicut
lyliū inter spinas sic amica me
a int filias. spine siquidē quib3
liliū clauditur. prohibēt ne ly
liū tangatur. P hūc modū spi
ne peītentie custodiūt aīam ad
instar auicle a pdali et spūta
li accipitre .i. dyablo. et ad in
star lilij ab oī tactu delectatōis
īmūde. ¶ Penitēs bonus se
quitur et imitatur xpm. Nam
certe pnia fuit uia qua xps a
bulauit. Vn̄ pt baptismū sta
tim intrauit desertū. vt dr luc
.iiij. ¶ Pnia & fuit pma doc
trina quā xps pdicauit. vt hē
tur. ch .iiij. ¶ Peītēs igitur
si ē bonꝰ disciplꝰs xpi. cū xpo pe
nitētie desertū intret. Et hoc cō
tra simulatos peītētes qui ad
modū usurarij uolūt eē illius so
cius cui mutuat pecūiam in
lucro et nō in dapno. sic multi
uolūt sequi xpm in prospis et
nūq in aduīsis. Vellēt cū xpo
regnare in celo. sic filij zebedei
et nō cū xpo certare in stadio.
Vn̄ dcm̄ est eis. Mt. c. xx. Nesci
tis quid petatis. ¶ Peītēs ni
chilominꝰ spnit mūdi pspera.
cōtra aliquos qui sūt sicut sy
mia. que qn iuēit nuces recētes.
pter exteriores corticis amari
tudinē. iudicat nucē amarā eē.
et spnit nucleū interiorē. Sic a
multis repudiatur pnia. quia
carni uidetur amara. Ideo dr
hebre .xij. Omīs disciplina in
pnti uidetur nō esse gaudij s3
meroris et c. ¶ Peītes insup
appetit celū. philip .i. Desiderū
hns dissolui et eē cū xpo. Et sic
puer rupit uestē ueterē ut citiꝰ
hēat nouā. sic bonus peītens la
cerat saccū carnis sue ut citiꝰ
aīe sue acquirat stolā felicita
tis etne. Job .ij. lacero carnes
meas. Nam dr in ps. Cōscidisti
saccū meū et circūdedisti me le
ticia.

Ptes pnie integrales

Primo nō q pnia capl .ij.
hēt tres ptes ipam uirtua
liter integrantes .s. cōtritionē
cordis. cōfessionē oris. et satisfcōez
opis. ¶ Nō de pnia primo
qnt ad cōtritōez q ē ps prima
pnie q cōtritō de peccatis d3
eē spālit septiformis. Nā debz
eē morosa et itenta. nō pfūc
toria. solitaria nō publica. in
tegra nō diminuta. ordiata.

disciplini xpi. Sicut enim vsu
rarius vult etc

nō cōfusa. propria nō aliena. ge
mebūda nō deliciosa. iusta non
simulata. Et hec septē cōtinētur
in illo uerbo. ysa. xxxviij. Reco
gitabo t̄ oēs ānos meos i amai
tudie aīe mee. Et iste u̇siculus
dz ēē ppetue memorie illoꝝ. vij.
q̄ uera cōtritō dz hēre. ¶ Pri
mo. n. ut dcm̄ ē debz ēē moro
sa et intenta nō pfūctoria. Ideo
dic̄. Recogitabo. Cōtra illos q̄
ueniūt ad cōfessionē in cogitati. qz de
pctis nullaz ul' modicā uidetur
hēre sollicitudieꝫ. cū tm̄ hec sint
maiora debita et maiora nego
tia q̄ hō hēat ul' hēre possit in
hac uita. ¶ Ista eī sūt debita
.x. miliū talentoꝝ. vt dr̄. mt̄h. xviij.
Ista eī sūt negotia pro quibz fi
lius dei mortuus ē. et pro quibz
cōgregabit angelos de celo. et sc̄os.
et hōies de mūdo. et oms demōes
de iferno. vt dr̄. mt̄h. xxv. Qūi aūt
ē fatuus qui de hijs maxīs debi
tis et negotijs nūq̄ est sollicitus.
Et iō dic̄ ille bonus pn̄itēs dauid
in ps̄. Cogitabo pro pcc̄o meo.
Nō dic̄ pro nūmo. ut auarus.
nec de cibo ut gulosus. nec de lu
to ut inmūdus. nec de uēto ut su
pbz. nec de mēdacīo ut uerbosus.
sz de pctis meis ero dolēs et sol
licitus. Quia ut wlgo dr̄. quo
dolor ē dētis uersatur ligua do
lentis. ¶ Scd̄o cōtritio debz
ēē solitaria et nō publica. Ideo
dicit. tibi. qz debz ēē solū in cō
spc̄ū dei. iux̄ illd̄ ps̄. Meditatō
cordis mei ī cōspc̄u tuo sp̄. infir
mus nō cōsueuit stare ī platea.
sz in camera clausa. Et ardua
cōsilia et negotia nō tractatur
in publico. sz ī loco secreto. Et
ideo dr̄. mt̄h. vi. Tu aūt cū ora
uis. s. pro pctis tuis. intra in
cubiculū. s. cordis tui. ¶ Ter
cio dz ēē integra nō dimidia.
Et iō dic̄. oms. Modicū enī de
liquore corrupto inficēt uas si
remaneret in illo. Ideo dr̄. tren̄.
.ij. Effunde sicut aquā cor tuū
añ cōspc̄m dn̄i. ¶ Sn̄ aūt dicat
sic aquā. qz alius liquor uix pt
oīo effūdi quī ibi remaneat
aliq̄ de colore. ul' odore ul' sapo
re. ul' liquore. Videmus enī
q̄ pt' effusionē lactis remanet
in uase color. Post effusionē
uini remanet odor. Post effu
sionē mellis remanet sapor.
Post effusioēz olei remanet li
quor. Debz igitur pn̄itens ef
fundē cor suū nō sicut lac. ne
.s. remaneat color pristīne cō
uersatōis. nec sic uinū ne re
maneat odor ꝑue ymagīatio
nis. Nec sicut mel ne remane
at sapor imūde delc̄atōis. Nec
sic oleū ne remaneat liquor
ꝑuse affectōis. Dz sic aquā p
fc̄e et integre cōtritōis.
¶ Quarto cōtritō dz ēē ordi
nata nō cōfusa. Ideo dicit. An
nos. Annus naq̄z distīguitur
p. iiij. tp̄a. s. hyemē. ver. esta
tem. et autūpnū. ¶ Debet
igitur pn̄itēs ānos ul' circulū
uite sue distīguē p tp̄a ut sua
possit facilius īuenire pctā.
Precipue itaq̄z dz īuestigare

pcc̄oꝝ/ si inueniat in uita sua hyemē .i. frigiditatē corporis et accidie. ver .i. humiditatē corporalis lasciuie. et estatē idignacōis et iracūdie. et autūpn .i. siccitatē cupiditatis et auaricie. ¶ Hec sūt .iiij. tp̄a quib; distīguitur ani pcc̄oꝝ. De quib; dr̄ in psalmo. Anni nr̄i sicut arena meditabūtur. q̄ totū studiū suū ponit ut ordinet telā uilē et fragilē ad capiend' muscas. Talis est uita hōis pcc̄oris fragilis .s. et uilis. q̄ solū muscas capit .idē delcātōes īmūdas. Vn̄ dr̄ ysa. .lix. Telas aranearū texuerūt. ¶ Quito dz ēē cōtritō ꝓpria nō aliena .i. de ꝓprijs pcc̄is n̄ de alienis. Propter hoc dicit. meos. Vix hō ꝯsp̄atur qui diutissis negotijs proprijs sollicitus ē de alienis. Vn̄ dicit saluator. luc. 22. filie ihrl'm nolite flere sup me. ꝫ sup uos ipsas flete. Et sic wlt xp̄s q nūq fleamus ul' plangamus mortē suā būdcām/ quousq; plāxerimus prius culpā nr̄am ꝓpriā. Nichilominus n̄ hȳ gratū q nō iudicam' ꝯsciam alienā. ꝫ sic wlgo dr̄. quilib; plāgit talam suam .i. dapnū ꝓpriū. iux illō apli. Gal'. vi. vnusquisq; onu suū portabit. ¶ Sexto deb; ēē cōtritō gemebūda. Jdeo dicit. ī amaritudie. Risus signū ē mortis. s. qn̄ īfirmus ridet in feruore īfirmitatis sue. Et egu so qn̄ egrotus affligitur et anxiatur et uiuacit' sentit egritudinē suā sicut cursum et terminū subsequētē. tūc de uita eius pt spari. Vn̄ dr̄ ysa. xxxviij. Ecce in pace amaritudo mea amarissiā. ¶ Cōtritio nāq; deb; ēē amara/ pro icursu diuine offense. amarior ꝓ dapno supne prie. amarissiā pro reatu pene eterne. Et hec faciūt īfirmū quiescere et cruciatū terminare. et egrotā animā faciūt creticare. ¶ Septimo et ultio cōtritō deb; ēē iusta et nō ficta ul' simlāta. Et iō dicit. Aīe mee. Emplastrū .n. dz poni sup locū doloris infirmi. sicut coliriū pōitur in oclō nō in calcaneo. Et q pccīn morb; ē aīe ideo ipa precipue debet dolorē contritōis pcc̄i sentire. Vn̄ dr̄ Joel .ij. Scindite corda urā et nō uestimēta urā. Cōtra illos q pniā ē in wltu nō in spū. in ueste nō in corde. Cont' quos ypocritas nr̄ ihs xp̄s medicus aiarū nr̄arū docet peitētem faciē lauare. et uestes cōponē. caput ungere et cor pūgere.

.c. vi. De cōfessiōe capl'. iij.

Scdō nō de pniā cōtū ad cōfōne que ē scda ps penitētie eā uirtualr' integrās. ¶ Nō q ꝯfō pcc̄i est signū bone mētis. et testimoniū cōscie diu timētis. ¶ Et ē sciendū q .vij. sūt in ꝯfōne attendenda. ¶ Primo .n. deb; ēē festina. nō tarda. cont' aliquos qui qn̄

to plus possūt differūt cōfiteri.
Jmmo nolūt cōfiteri. nisi in
infirmitate grauissimā. Et tales
sūt similes latronibꝫ quoꝝ cōfessō
eculeo et questiōibꝫ extorquetur.
Quia taliū cōfessionē extorquet
deus. per eculeū acute febris vel
grauis infirmitatis. cū tñ dicat
propheta. Preoccupem᷒ faciē eius
in cōfessione. sic ille qui diffidit de
iure suo. debꝫ añ iudiciū de pa
ce et cōpositiōe tractare. et diem
suū preuenire. iuxta illud. eccī.
.xvii. añ mortē cōfitere et cetera.
¶ Scdo cōfessio dꝫ ēē humilis
et verecūda. iuxª illud apli. Ro.
.vi. Quē fructū habuistis tūc ī
illis in quibꝫ nūc erubescitis.
¶ Latrones .n. demisso capite et
perfusi rubore scelera sua cōfitētur
qui cont̃ aliquos quoꝝ sūt hor
renda facinora. et tñ nec deū ti
ment nec hoīes reuerētur.
¶ Latrones timēt patibulū
cū sit tñ breue suppliciū et trāsi
toriū. et tales nō timēt infer
nū et interminabilē cruciatū.
¶ Latrones verecūdātur de
sceleribꝫ suis et tñ parū aut
nichil prodest eis verecūdia.
Jsti aūt nō erubescūt. cū tñ mag
na pars penē sit ipa erubescētia.
De talibꝫ dr̃ iher. vi. Cōfusi sūt
q̄r abhoīatione fecerūt. quī po
tius cōfusiōe nō sūt cōfusi et
erubescere nescierūt. ¶ Talē
hn̄t vtiqꝫ erubescētie cām et
meritū. et tñ nō hn̄t erubescē
tie signū. ¶ Tertio cōfessº dꝫ
ēē apta et nō palliata. Grā aūt
apta cōfessio in qua peccōr se
accusat exprimēdo oīs pcī
differētias. et oīs pcī circū
stantias. et p̄cipue pctm̄ aggr
uantes. q̄r dr̃ prou. xviii. Ju
stus prior ē accusator suī.
Sic cōfitebatur dauid. qui di
cebat. Dixi cōfitebor aduersum
me iniusticiā meā dño. Nō
dic̄ pro me se lauando et excu
sando sic faciebat phariseus. sed
aduersū me .i. se accusādo sicut
faciebat publicanus. luc. xviii.
¶ Quarto cōfessio dꝫ ēē vera
et nō ficta. Et dr̃ vera cōfessō que
ē cū proposito emēdādi. q̄r nō
solū oris ē. sꝫ etiā cordis. De q̄
dic̄ dauid. Confitebor tibi dñe
in toto corde meo. Cont̃ aliq̄s
quoꝝ cōfessō est sic cōfessō lupi. De
quo narrat fabula q᷒ semel cō
fitebatur iniquitates suas. et ī
terī erat multū sollicitus q᷒
videbat oues recedētes. Vnde
dix̃ cōfessori suo q᷒ cito absoluēt
eū. vt .s. scilicet posset sequi
eas oues. ¶ Sic cōfitētur
aliqui in quadragesima. pro
ponētes ad pccā sua redire post᷒
pascha. ¶ Quinto dꝫ ēē cōfessō
integra nō dimidia. ¶ Pa
rū enī valeret si infirmus fe
brē medico reuelaret et pestē
febris celaret. Et si nauta ali
qua nauis foramina obstrue
ret et aliqua nō. ¶ Debet
igitur penitētes integrā cōfessionē
deo offerre. ¶ Deus .n. ē rex
nobilis et in mēsa regia poni
debēt panes integri nō frag

meta. ¶ Deus ēi nō cōsueuit
dimidiare ueniam. ymmo tot
hoīez sanū fecit in sabbo. vt
dr. Jo. vij. ¶ Et sic magni
mercatores in grosso nō dena
riatā ul' obolatā uēdūt sicut
paupes mercatores. sic et deus
qui ē summus mcator. Et q̄z
in mercatura dei grā et uenia
sūt res indiuisibiles. cū ipe
sit mercator summus. ideo ista
duo ēēt indiuisiblia ad istar
margarite ul' alterius lapi
dis p̄ciosi qui totus emitur
ul' totus dimittitur. ¶ Ipe
ē aūt negociator margarita
rū qui querit bonas marga
ritas. vt dr. ch. xiij. ¶ Sex
to cōfō debz ēē flebilis et lac
mosa. sic petri et magdalene.
Quia mīa et lacrime sūt ad
inuicē ualde amice. Et ideo u
bi ē lacrima ibi ē statī amica
sua mīa. ¶ Hec ē enī aqua
quā xp̄s ualde sitit. Nullus
fons tm̄ eū delcāt quātū pute
us lacrimarū. In cui' figura
quieuit iuxe puteū samarie.
et petijt aquā. s. lacrimarū
a muliere samaritana. i. ~~pcā~~
peccatrice aīa. vt dr. Jo. iiij.
¶ Septīo et ultīo ɔfō dz
ēē obediēs et p̄mpta. vt. s. pe
nitēs studeat suscipe et obser
uare sacerdotis mandata.
¶ Infirmus nāqz qui nichil
wlt facere pro medico uix aut
nūq̄ curatur de morbo.
¶ Unde obedire dz pnītes n̄
cōtendē. sic dauid qui dicebat.

vt iumētū fcūs sū apd' te. ¶ Ad
iumētū nāqz nō ptinet. sibi o
nera taxare ul' iponere. s; taxa
ta et ipōita portare. ¶ Nota
q' triplex ē cōfessio. Prima ē
cōfō pcī. de qua dr in ps. Di
xi cōfitebor adūsū me iusticiā
meā dño. In hoc aūt uerbo tan
gūtur sex. q dz uia ɔfō here.
¶ Primū est p̄meditatō. qd'
notatur. cū dr. Dixi. Scdm
ē cōpūctō cordis et oris. ut ore
simul et corde fiat. qd' nōtur p.
Confitebor. Terciū q' sit accusās
nō excusās. qd' nōtur p. adūsū
me. Quartū q' sit de malis
nō de bonis qd' nōtur p. iusti
ciam. Quītū q' propa. i. de pctīs
ppriis nō de alienis. qd' nōtur
p. meā. Sextū q' sit ad hono
rē dei et etiā nō ad honestatē
sui. qd' nōtur p. dño. Et talis
ɔfō est ualde utilis. vn̄ sequit.
Et tu remisisti ipietatē. p. m.
¶ Scda ē cōfō laudis. de qua
dr eccī. li. Cōfitebor tibi dñe rex
et collaudabo te. ¶ Vn̄ de hijs
duabz simul dic pp̄ha. Confite
bimur tibi deus cōfitebimur.
¶ Tercia ē cōfō fidei. de qua
dr. Ro. x. Corde creditur ad iu
sticiā. ore aūt cōfō fit ad salut.
¶ Et nō q' cōfō in qua sūt. vij.
conditōes p̄dce cōpatur uielle
in qua sili' sūt. vij. corde. vn̄
uiella cōfessiōis q̄ hz ista septē
plicē cordā reddit in auribz di
suauissimā et dulcissimā me
lodiā. Nec ē aliqd' organū mu
sicū. qd' ita libent' audiat deus

sic uenā cōfōne pctoꝝ. Et ideo
manus que sic tāgit corā deo
in ellā cōfōis. reportat statū sa
lariū. s. ueniam de oībꝫ pccīs su
is. Vn̄ dr̄ ẏsa. xliij. Narra si q̄
hēs ut iustificeris. ¶ Et dauid
cōsulit oībꝫ mimis. s. pctōribꝫ
peītenalꝫ qui uolūt in curia
regis eterni introire. ꝗ tāgāt
eo modo quo sup̄ dcm̄ ē in ellā
cōfōis. Dic. n. in ps̄. Introite
portas eius in cōfōe et c̄. iiij.

Tertio nō de pnīa Capl̄ᵐ.
ꝗtū ad satisfactōez. Et
pcipue nōnda .vij. ad hoc necē
saria ut sit pfcā pnīa et pcā
medicīa. ¶ Primo cnī ad sa
tisfactōez requiritur abstinēti
a a pcō. ¶ Sic. n. pma lex
quā īponit medicus īfirmo
ē abstinētia a cibo nociuo. ita
primū qd̄ ē nccīm peītēti ē di
eta. s. abstinētia a pcō.
¶ Hāc legē īponebat uerus
ẏpocras. s. xp̄s egrotis suis q̄s
hēbat in cura. sic patet in adl̄
tera. Jo. viij. cui dixit. uade
et āplius iam noli peccare.
¶ Scd̄o requiritur ad satis
fcōez pnīe. restitutō rei aliene.
Et hec ē sicut quedā minutō
ul̄ fleubotomia. Minuit enim
sagiūs sbam. sed aufert febs
materiā et cōseruat uitā. Sic
qui aliena restituit. minuit
quidē pecuniam. ꝫ aufert cupi
ditatis et mortis eterne ma
teriā. et cōseruat grām et eīe
uitā. ¶ Et sic quedā sūt in
firmitates q̄ nō possūt sine

fleubotomiā curari sic sūt q̄dā
pcā que nō pnt. ul̄ a quibꝫ nō
pt̄ quis sine restitutōe curari.
aut iustificari. sic sūt furtū. ra
pina. usura. symonia. et c̄. huiꝰ
modi. Quia nō dimittitur pcīn
nisi restituatur ablatū. ut dicit
augustiꝰ. ¶ Hāc fleubotomi
am faciebat sibi zacheus qui
dicebat luc̄. xix. Si quid aliq̄
defraudaui reddo quadruplū.
Sꝫ utinā usurarij modo reddent
siplū. ¶ Tertio requiritur ad
satisfcōez pnīe cū aqua lacrīa
rū cinis hūilitatis. ¶ Cinis
.n. et aqua calida faciūt bonū
lixiuiū. Sic cinis uē hūilitatis
et aqua calida lacrimarū fa
ciūt pnīam purgatiuā. Et sic
aqua q̄tūcūq; fuit calida. ni
si trāseat p cinerē nō bn̄ purgā
sordes uestiū. sic lacrime q̄ius
calide sint. nisi trāseat p cinerē
hūilitatis. nō lauāt sordes ui
cioꝝ. ¶ Ideo dicebat iob. xli.
Ago pnīam in fauilla et cine
.i. in fauilla deuotōis et cinere
hūilitatis. ¶ Quarto requi
ritur ad satisfcōez pnīe ciliciū
mortificatōis. Et hoc ē ꝑpriū et
spāle malagma. et ēmplastrū
carnis. repressiuū luxurie et la
sciuie carnalis. ¶ Et sicut ē
plastrū tēpat et reprimit dolo
rē latens. sic ciliciū mortifica
tōis reprimit libidinē carnis.
¶ Hoc ēplaustrū ponebat di
recte sup locū doloris iudich.
De qua dic̄ iudich. viij. ꝗ hn̄s
sup lūbos suos ciliciū ieiuna

bat. Cilicium .s. contra luxuriam. et ieiunium contra gulam. ¶ Quinto requiritur ad satisfactionem penitentis. ieiunium afflictivum. quia ad litteram panis et aqua est cibus et vita infirmi. Et precipue prohibetur vinum infirmis. Unde paulus tamquam bonus medicus dicit. Ephe. v. Nolite inebriari vino in quo est luxuria.

¶ Et nota quod omnia conceduntur infirmis de quorum salute desperatur. sed aliis de quibus habetur spes quod curentur subtrahuntur nociva quantumcumque sint delectabilia. Sic spiritualiter etc. ¶ Unde dominus per ioelis. ii. Convertimini ad me in toto corde vestro. in ieiunio et fletu et planctu. Et sequitur. Quis scit si convertatur et ignoscat deus. Quasi dicat ex quo deus qui est summus medicus ieiunare nos precepit nequaquam de nostra salute diffidit. ¶ Sexto requiritur ad satisfactionem penitentis elemosina. Et hec est quasi salarium medici. Fidelius enim laborat medicus quando sperat se bene remunerari. ¶ Et nota quod salarium est taxandum medico secundum quod plus vel minus laboravit circa infirmum, et quanto a maiori morbo liberaverit egrotum. ¶ Bene est igitur remunerandus medicus noster christus qui tantum circa nos laboravit. immo pro infirmitatibus nostris animam suam morti tradidit, ut dicit ysa. liii. Et etiam qui a tam gravi et multiplici infirmitate nos liberavit. Ipse enim est qui sanat omnes infirmitates nostras et redimit de interitu vitam nostram. ut dicitur in psalmo.

¶ Si enim bene remuneretur iste medicus. nequaquam debet timere de morte egrotus. Debet autem remunerari non in se quia bonorum nostrorum non eget. sed in heredibus suis .s. pauperibus reputat enim sibi factum quod fit pauperibus amore ipsius. Ut dicit mathei. xxv. Quamdiu fecistis uni ex hiis fratribus meis minimis michi fecistis. Quod uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. ¶ De isto salario elemosine dicitur thobie. iiii. Elemosina ab omni peccato et a morte liberat et non patietur animam ire in tenebras. ¶ Septimo et ultimo requiritur ad satisfactionem penitentis oratio devota. ¶ Dicit enim mater pro filio egroto fac candelam et emittit votum quando nullum consilium vel auxilium superest medicorum. sic quando videmus spiritum nostrum periclitari gravi morbo peccati debemus deo facere candelam operationis bone iuxta illud luc. xii. Lucerne ardentes in manibus vestris. Et emittere votum orationis devote. quia dicitur mathei. xvii. Hoc genus demoniorum .s. peccatorum non eicitur nisi per orationem et ieiunium. ¶ Et augustinus dicit quod oratio curat pestes mentis et ieiunium pestes corporis.

De partibus penitentie capitulum v

Tertio notandum partes penitentie virtuales. que sunt tres .s. oratio ieiunium et elemosina. ¶ Primo de oratione dicendum est quid est. Sim

damascenum. Oratio est petitio de-
centium in deo vel a deo. ¶ De
oratione nonanda sunt spaliter. v. s.
typus decens. virtus agens.
modus competens. locus congru-
ens. tempus conveniens. ¶ Habet
igitur oratio typum decentem et vir-
tutem ingentem et figuram elegan-
tem. ¶ Comparatur autem spaliter
tribus. ¶ Est enim sicut incensum di-
vine miserationi offerendum. sicut
scutum divine indignationi op-
ponendum. sic tributum divine
dominationi offerendum et persolven-
dum. ¶ Est ergo oratio primo
similis thuri vel incenso quod di-
vine miserationi debemus of-
ferre. ¶ Sicut enim thus vel in-
censum super carbones positum spi-
rat suavem et redolentem odorem
vel fumum. sic oratio incensa super
carbones devotionis multam su-
avitatem fragrat in conspectu di-
vine maiestatis. ¶ Et ideo
dicitur in ps. Dirigatur oratio me-
a sicut incensum in conspectu tuo.
¶ Secundo est oratio similis scuto quod
divine indignationi debemus
opponere. Nam sicut scutum pro-
hibet ictum lancee vel sagitte sic
oratio servat hominem a lancea vel
sagitta sive et ire divine. unde
dicitur sap. 18. de moyse. quod pro-
ferens scutum orationis restitit ire.
¶ Est 3o nichilominus oratio si-
milis tributo quod divine domina-
tioni debemus persolvere. ¶ Sic
enim emphiteota vel feodatarius
solvit tributum regi pro em-
phiteosi vel feodo quod tenet

ab ipso sic tributum laudis et
orationis solvendum est deo pro em-
phiteosi corporis et anime quam ab
eo accepimus in feodum. Et
ideo dicitur. c. xxii. Reddite que
sunt cesaris cesari. et que sunt dei
deo. ¶ Item oratio triplicem habet fi-
guram aliam valde pulchram.
Est enim vir orans sicut homo
regi procurans propinans vel of-
ferens exenium. sicut a rege petens
iudicium. sicut a rege querens suc-
cursum. ¶ Est itaque homo qui
orat sicut ille qui regi presen-
tat exenium. nam sicut regi non pre-
sentat exenium magnum et nobile
nisi homo magnus vel nobilis
domicellus. Sic oratio est exeni-
um adeo magnum et nobile
quod solum debet presentari deo per
hominem magnum scilicet iustum.
¶ Hoc enim est officium christi
hominis et mediatoris nostri qui
orationes nostras et opera nostra pre-
sentat deo patri. quod figurat
dyaconus in ecclesia vel in mis-
sa cum offert thuribulum sacer-
doti. ¶ Hoc est officium ange-
li qui nostras orationes similiter offert
in conspectu dei. sicut dixit ange-
lus ad thobiam. Thobie xii.
Quando orabas cum lacrimis etc.
Et sequitur. Ego obtuli oratio-
nem tuam domino. ¶ Et sicut
regi non offert qui sibi mini-
strat ferculum coopertum muscis
vel aliis immundiciis. sic qui o-
rat non debet regi regum offerre
ferculum cum muscis id est orationem
cum cogitationibus vanis et im-

mũdis. ¶ Est et hõ qui orat, sic ille qui a rege iudiciũ petit. Et sic ille qui in iudicio loquitur dz hēre testes de hys que proposuit alioquin nõ crederetur sibi l' audiretur. ymmo a iudice puniretur. sic orõ uocalis dz hēre testimoniũ cordis. Et tñ cauendũ est ne forte cor orãtis sit falsus ul' corruptus testis corruptõe. s. iniquitatis. Qa dr in. ps. Iniquitatē si aspexi in corde meo et c. Sed si cõscientia bona fidele testimoniũ ferat. orãs pro se iudiciũ reportat. Nã dic apos. ij. Cor. i. Gloria nr̃a hec ē testiõniũ cõsciē nr̃e. ¶ Est insup orãs, sicut ille qui ī obsidiõe a rege qrit ul' pet succursũ. ¶ Nã sicut ille qui tenet castrũ regis, si obsideretur ab inimicis reputaretur ifidelis nisi denũtiaret regi castrũ obsessũ ul' peteret succursũ. ul' nisi expectaret a rege auxiliũ. ul' si pt' auxiliũ redderet hostibz castrũ. Sic cũ hostē innumerabiles et inuisibiles obsideãt aiãm nr̃am tēptatõibz. statĩ debemus regi regũ nũtiũ orõnis mittere et obsidionē denũtiare. sicut pheta. qui dicebat in. ps. Cõsiliũ malignãtiũ obsedit se. ¶ Deus aũt nõ differet auxiliũ mittere, quia fidelis ē. et statĩ faciet

succursũ cũ ad tēptationem fuit peruētũ. vt dic apos. i. Cor. x. Fidelis aũt deus est et c. ¶ Itē qui orat debet clamare tripliciter. s. sic clamat puulus cũ vult ubera. sic clamat catulus cũ sentit uerbera. sic clamat ppl's dũ uidet picula. ¶ Est itaq; hõ qui orat sicut puulus uolens ubera. Nam sicut puulus clamat pro desiderio lactis. sic uiri spũales debz emittere ululatũ orõis deuote. pro uberibz cõsolationis diuine. iux' illd' qd' dr. Can. i. Meliora sũt ubera tua uino. Et ibidē. memores uberũ tuor sup uinũ. ¶ Est et qui orat sicut catulus sentiens uerbera. Nã sicut catulus sentiēs uerbera plus latrat cũ plus pcutitur. sic plus dz orando clamare et clamando orare, quia a dño tribulatõis uerbere castigat. sic dr in. ps. Ad dñm cũ tribularer cl'. ¶ Est insuper hõ qui orat, sicut ppl's uidens picula. ¶ Sicut enĩ cõsueuit ppl's clamare pcipue cõtra tria. s. cõtra aq̃m igne et hostes. sic emittere dz hõ clamorē orõis cõtra triplex genus tēptatõis. s. cõt' carnalē cõcupiaz que per ignē figuratur. cõtra cõcupiscētiam terrenã seu mũdanã. que p aquã fluētē intelligitur. cõtra dyabolicã guerrã

qui proprie hostis appellatur.
¶ Hec p̄icula timebat da-
uid. qui dicebat i. ps̄. Pericu-
la inferni inuenerūt me. et c̄.
¶ Iste in orōe debem᷒ os cordi
triplicit̄ aperire. s. sicut reuma-
ticus aeri. sic pulliculus ma-
tri. sic infantulus nutrici.
¶ Est itaq̄ʒ orans sic homo
reumaticus qui nares h̄ʒ ob-
structas. cui nc̄c̄ia ē ad respi-
randū ap̄tio oris. sic qui h̄t
ip̄sum odoratū. s. desiderij ce-
lestis debʒ aperire os et emit-
tere uocē oratōis. Nā dicit
propheta in ps̄. Os meū ape-
rui et attraxi sp̄m. ¶ Est
et̄ os ap̄iend̄ orōi sicut
infans aperit os nutrici.
Nā sic nutrix ifantē pascere
nō possʒ si puer os n̄ aperi-
ret. sic si uolum᷒ nutrimētū
uite suscipe orando aperia-
mus os mn̄ ol̄. et nutrici. s.
grē diuine. ut̄ sap̄. xvi. pt̄
hoc et tūc in oīa et cetera.
¶ Est insup̄ hō qui orat
sic pulliculus qui qn̄ sen-
tit uenire matrē aperit rostrū
uersus celū. Sic cū freque-
ter uisitet nos deus p̄ inspi-
ratione suā quasi semp̄ de-
bemus hēre os ap̄tū p̄ orō-
nē deuotā. sic dicit ap̄ls. i.
thes. v. Sine intermissio-
ne orate. ¶ Et de uiro iu-
sto dr̄ eccī. xxxix. Apiet
os suū in orōe et pro delic-
tis suis deprecabitur.
¶ Iste orō est sic armatu-
ra militē armās. sicut luc̄-
na uiā demōstrans. sicut
colūba oliuā portās.
¶ Est itaq̄ʒ orō sicut ar-
matura. Nam sicut miles
nō exit ad bellū sine ar-
mis. ita sine armis orōnis
nullomodo debemus intra-
re tēptatōis cōflictum.
¶ In cuius figura dr̄. Exo.
xvii. q̄ moyse leuāte ma-
nus ad orōnē uincebat isrl̄.
et cū remittebat manus su-
pabat amalech. i. dyablus.
¶ Est aūt orō sicut lucn̄a
uiā demōstrās. Nā sicut lu-
cerna uiā demōstrās ē nc̄c̄ia
in tenebris. sic orō in rebus
dubijs. In cuius figura mu-
lier illa euāgelica. i. aīa de-
uota accēdit lucernā et in-
uenit dragmā. ut dr̄. luc. xv.
lucerna ē orōnis instā̄n.
dragma uō ē grā diuina.
Que si p̄dita fuit repitur
orōe deuota. Et sic lucerna
dirigit gressus. sic orō diri-
git oīne bonū opus. Vn̄ dic̄
Iher̄ ad paulinū. In prin-
cipio cuiuslibʒ operis boni
p̄mitte signū crucis ī frōte
cū orōe dnīca. ¶ Est in-
sup̄ orō sicut colūba q̄ re-
uersa ē ad archā cū oliua
gen. viij. Nā sicut illa de-
nūtiauit pacē. et irā cessas-
se diluuiū. sic orō denūti-
at peītenti diuinā recōci-
liatione et ueiā pc̄cōr. Et
sicut colūba illa portauit

71

ramū oliue. sic oro diuine grē. ¶ Et sicut columba hz duas alas ul' duplicē a lam. sic et oro ht duas a las .s. ieiuniū et elemosi na. Vn̄ dr̄ in ps. Quis da bit michi pēnas sic columbe. et uolabo .s. p orone et re quiescā p deuotionē.

De ieiunio. Capl'. vi.

De ieiunio nō spaliter tria .s. quibz ieiuniū cōpatur: quid in ieiunio re probatur: quale ieiuniū cōmendatur. ¶ Primo ieiuniū cōpatur plibz. et spaliter tribz. ¶ Est enī sic pcitas ignis ul' lignoꝝ sub olla. sicut agilitas in auicula. sic cecuitas in uella. ¶ Est itaqz ieiuni ū sicut pcitas ignis ul' lig noꝝ sub olla. ¶ Sicut .n. sbtrahēdo ligna ul' ignē de sub olla cessat eius bullitō. sic corpi sbtrahēdo cibaria. cessat tēptatio carnis. Vn̄ v'sus. Luxuriat caro nō be ne pasta caro. ¶ Nota q ancilla prouida tripliciter īpedit ebullitōez olle .s. lig na subtrahendo. aquā in fundendo. et q̄ sūt in olla mouēdo ul' uiuando.

¶ Sic aīa peitēs ad in star ancille cont' ebullitio nē carnalis cōcupīe debet ligna subtrahere .s. pcē cōmedēdo et bibēdo. Vn̄ v' sus. Subtrahe ligna foco si uis extinguere flammā. ¶ Debz et aquā infundere ad lrām .s. aquā bibendo. ul' uinū multū limphatū. ¶ Debz insup ollā mouere. se utilit' occupando. Vn̄ dic apo'. ii. cor. vi. In laboribz in uigilijs in ieiunijs .s. occupemus nos. Nā caro nr̄a ad flatū dyaboli sic car bo ignis accenditur. et sicut olle succēse atqz feruētes. Vn̄ dr̄. Job. xli. Alitus eius pru nas ardere facit. ¶ Est et ieiuniū sicut agilitas ī aui cula. Nā sicut auis macilē ta ē agilis ad fugiendū acci pitrē. et ad uolatū sublimē. sic mēs hoīs ieiunātis et ab stinētis ē habilis ad fugiē dū accipitrē .i. tēptatiōez ho stis. et ad sublimē uolatū .s. cōtēplatōis. ¶ De tali dr̄ in ps. Et uolauit sup pēnas uētoꝝ. Et uolauit .s. fugiendo tēptatōez. Et uolauit .s. se eleuādo ad cō tēplationē. ¶ E cōuerso ē de aue graui et pigui. sic de coturnice tpe uindemia rū que nō pt accipitrē fu gere. nec alte uolare. Sic hoīes carni dediti nec bene possūt tēptatione dyabli fugē. nec bene celestia cō templari. ¶ Vn̄ in figu ra istoꝝ helyas ieiunauit .xl. diebz et .xl. noctibz ut .s. p secutione iezabel euadet et ad montē dei oreb celeri

ter p̄ueniret · vt legit̄ · iij · Re ·
· xix · ¶ Helyas in figura
ē aīa hoīs abstinētis · Perse-
desigt cutio iezabel tēptationē car-
nis · Mons dei oreb · designat
sublimitatē contēplacoīs ·
¶ Est insup ieiuniū sic
cōcauitas in uiella · Nā sicut
uiella nisi eēt cōcaua et cor-
de sup extense nō eēt sono-
ra · Sic hō nisi sit uacuus
p abstinētiā · et extēsus per
rigidā p̄niam · nō reddit so-
norā diuine laudis melodi-
am · ¶ Vn̄ in figura hui9
dixit dn̄s moysi · exo · 2i · c ·
q̄ faceret altare nō solidū
s3 inane et cōcauū · Conca-
uū altare ē cor peītētis · u-
bi debz īmolari sacrificiū cō-
tritoīs et sacrificiū laudis ·
Quod quidē altare nō de-
bz eē solidū · i · delicijs ple-
nū · s3 inane et cōcauū · i · peī-
tencia et ieiunio attenua-
tū · ¶ Itē ieiuniū est sum-
mū remediū ad expiandū
morbū bonū cōsiliū ad ef-
fugandū lupū · certū inge-
nium ad expugnādū castrū ·
¶ Est itaq3 ieiuniū reme-
diū ualde sanū ad curādū
morbū · ¶ Nā sic lex p̄ma
medicorū infirmātibz corpa-
liter ē dieta sic primū au-
xiliū uexatis febribz tēpta-
toīs ē ieiuniū et abstinētia ·
Vn̄ ieiuniū pōitur primo
īnt opa p̄nie q̄ suadet sum9
ille ypocras · s · deus in suis

amphorismis · iohelis · ij · Cō-
uertimini ad me in toto cor-
de uro in ieiunio et cetera ·
¶ Est et ieiuniū ualde bo-
nū cōsiliū ad fugandū lupū ·
Sic enī wlgo dr̄ · fames ei-
cit lupū de nemore sic absti-
nentia et ieiuniū fugat dy-
abolū ab hoīe · Vn̄ dr̄ · m̄ · ix ·
Hoc genus demoniorū nō
eicitur n̄ p ieiuniū et orō-
nē · Nā orō fugat pestes cor-
dis · et ieiuniū pestes corpis ·
Vt dic̄ augusti9 · ¶ In figu-
ra hui9 iudich ieiunās occi-
dit holofernē · vt dr̄ · iudich
· viij · et · xiij · ¶ Iudich que
cōfitēs intpretatur sigt ui-
rū peītentē qui pctā sua cō-
fitetur · ¶ Holofernes q̄
iudich ieiunās occidit sigt
dyabolū qui cōfōe et ieiu-
nio supatur · ¶ Est insu-
p ieiuniū ualde certū inge-
niū ad castrū expugnādū ·
Sicut enī nō est a dō forte ca-
strū q̄ nō possit expugna-
ri si posset ei uictualia sub-
trahi · sic nō est adeo caro re-
bellis spūi qui subtrahēdo
cibaria nō ualeat a spū sb-
iugari · ¶ Caro siquidem
nr̄a castrū est dyaboli que
semp rebellat cōtra spm̄ ·
¶ De hoc castro dr̄ luc · xi ·
Cū fortis armatus · i · dya-
bolus custodit atriū suū · a-
triū dyaboli ē castrū corpis
īmūdi · tūc in pace sūt ea q̄
possidz · s · turris supbie · fos-

satū auaritie. cupes inuidi
e. hn̄s pro muro defensione
culpe propiue. hn̄s etiā por
tas conuersatōis in disciplia
te. hn̄s pacē prīsā intrinsec?
. s. delectatōis puerse et inuīdie.
¶ Sz tn̄ qn̄tūcūqȝ mu
niatur. vt dcm̄ ē p ieiuniū
subtrahendo cibaria expūg
natur. ¶ Jtē nō q. iiij. in
ieiunio reprobatur. s. cū ie
iunās uacat culpe. cū ieiu
nans inhiat fame. cū ieiu
nans pcat burse. cū ieiunās
seruit gule. ¶ Est igitur
reprobandū in ieiunio cū
ieiunās uacat pc̄o. Qui
. n. ieiunat a cibo et nō ab
stinet a pc̄o filius dyabolo
cui esca nō est. et malicia
sp adest. vt dic ysidorus.
¶ De hoc ieiunio dr̄ ysaie
lviij. Ecce in die ieiunij
uri et c. Et ibidē dr̄. Ecce
ad lites et cōtētiōes ieiuna
tis et c. ¶ Est et in ieiu
nio reprobandū qn̄ ieiunās
querit ex hoc laudē hūanā
et glie trāsitorie famā.
¶ Nā qui ieiunat p hūa
nam laudē. de hoc qd sub
trahit uni hosti pascit du
plicē hostē. Quod. n. uni
co aduersario. s. carni sb
trahit p ieiuniū. de hoc pa
scit alios duos. s. dyabolū
et mūdū. Tale erat ieiu
niū phiseo. de quibȝ dr̄
. ch. vi. Cū ieiunatis noli
te fieri sic ypo. tristes. Ex

terminat. n. f. s. vt pa. ho
. ie. ¶ E tertio reprobādū
ualde in ieiunio qn̄ quis io
ieiunat ut pcat burse. Tal
eni nichil aliud uidetur
facere nisi qd subtrahit si
bi et ponat in ore dyaboli.
. i. in bursa que ē os dyabo
li. Vn̄ auarus uidetur ml
tū amare dyabolū qn̄ sub
trahit ori pprio vn̄ pascat
et īpinguat ipm. ¶ Tale
ieiunium reputat īfelicis
simū sapiēs. dicēs ecc̄es.
. vi. vir cui dederit deus di
uitias et sbam et honorē.
et nichil deē aīe sue ex oībȝ
q desiderat nec ei tribuit d
ptatē ut comedat ex eo. sed
homo extraneus uorabit il
lud. hoc uanitas et magna
miseria ē. ¶ Est insuper
reprobādū in ieiunio. qn̄
quis ieiunat ut deo suo.
. s. gule seruiat et uetri.
qd fit pcipue tribȝ modis.
¶ Quidam eni sūt qui
io ieiunāt ut postea meli?
comedāt. Tales nichil ali
ud faciūt nisi q solēnitatē
dei sui. s. uetris pueniunt
uigilia ieiunij detestabilis.
¶ Sūt aūt alij qui tēpe
ieiunij querūt magis deli
cata cibaria. et tūc uolunt
comedere splendidius et
lautius. et tn̄ una uice co
medūt. qn̄ tū in duabȝ uic
bȝ comederet qn̄ nō ieiunāt.
Et tales talē grām solū fi

ciūt deo. s. q duos obolos
dāt sibi pro uno denario.
et eandē grām faceret iudeo v̄
sarraceno. ¶ Sūt nichilo⁹
aliqui qui trib3 dieb3 plus
mādu caīt pro uno ieiunio
miserrimo qd' ieiunant.
¶ Nam die pcedēte dicūt.
Cras ieiunabimus. Die se-
queti dicūt heri ieiunaui-
mus. Die ieiunij dicūt ho-
die ieiunamus. Et ita de-
fraudāt deū q pro trib3 o-
bolis nō soluūt sibi n̄ unū
denariū. ¶ De talib3 que-
ritur deus. Osee. xi. d. Cir-
cuiuit me in negōciatōe su-
a effraym. ¶ De tali ieiu-
nio pt intelligi qd' dr ysa.
lviij. Nolite ieiunare sicut
usq3 ad hāc diē. ¶ Est tripler
ieiuniū in sacro eloquio cō-
mendatur. s. bonū melius.
optimū. ¶ Bonū ē qn
quis ieiunat pro satisfacti-
one pcci. Melius qn quis
ieiunat ad honorē dei. Op-
timū qn quis ieiunat cū
exercitio opis boni. ¶ Bo-
nū igitur ieiuniū dr qn
quis iā post mortē pcci p
cōtritionē et cōfessionē re-
surrexit. et in caritate exi-
stens ieiunat pro pccis q̄
fecit. Si aūt caritatē non
h3 bonū amittit quod a-
git. q dr. prima. Cor. xiij.
Si tradidero corpus meū
ita ut ardeā. caritatē aūt
nō hūero nichil michi p-

dest. Et sic offert quasi ca-
dauer mortuū deo qui ie-
iunat ī mortali pcco. cum
tū debeamus deo offerre cor-
pora nr̄a hostiā uiuentē.
vt dic apo⁹. Ro. xij. ¶ Me-
li⁹ ro ieiuniū uocatur quod
ad honorē dei et scōr suor
gratis et cū deuotōe celebra-
tur. De quo intelligitur qd'
scribitur. M. vi. Tu autē
cū ieiunas unge caput tu-
um. i. mentē tuā. oleo uir-
tuose cōpassionis. et faciem
tuā laua aqua. s. lacrimo-
se cōtritionis. ¶ Vt dicat
glosa. deo ieiunat. qui p
eius amore se macerat.
et qd' sibi subtrahit pau-
pib3 elargitur. ¶ Opti-
mū ieiuniū dr. qn homo
exterior orat. vt dic ysidoru' ieiunat · hō inte-
Et qn quis ieiunat / et ex u- rior ·
na pte ieiunādo corpus ma-
cerat / ex altā pte bona age-
nō cessat. Et hoc ē cont' ali-
quos qui nichil possūt fa-
cere cū ieiunāt / ymmo fe-
ludūt ad scacos ut ieiuni-
um nō sentiāt. Et sic ociā-
do ociū uitāt. qt hoc qd' di-
cit boetius. q pro ocio uitā-
do ocia sectari ridiculosū ē.
¶ Ieiuniū bonū signatur
p ieiuniū moysi. Exo. xxxiiij.
Ieiuniū melius signatur per
ieiuniū helye. iij. Re. xix. Je-
iuniū optimū signatur p ie-
iuniū xpi. M. iiij.

De elemosina Capl'. A.

De elemosina .iiij. spalr sunt nonda .s. typus elegans motus stimulans modus regulans et fructus habundans. Est igitur elemosina typum vel similitudinem elegantem et spaliter triplicem. Est .n. elemosina sicut lumen radiosum. sicut flumen copiosum. sicut semen fructuosum. Est itaque elemosina sicut lumen radiosum. Nam sicut lumen serenat aerem. sic elemosina serenat mentem. Et sicut lumen fugat omnem tenebram. sic elemosina omnem culpam. Et sicut lumen debet portari non post sed ante hominem sic homo prudens faciat elemosinam in vita sua non post mortem. Qui autem elemosinam non facit in vita sed post mortem suam similis est homini qui post tergum vult portare lumen .i. lucernam. Dicit .n. sapiens eccl .xiiij. Ante mortem bene fac amico tuo .i. anime tue. vel christo in membris suis. Est etiam elemosina sicut flumen copiosum. Nam sic flumen manat ex influentia fontis. sic elemosina ex influentia pietatis. Et sic fons unde manat fluvius per occultos meatus procedit a mari. sic pietas hominis unde manat elemosina per occultam inspirationem venit a deo et datur deo. Nam dicit sapiens eccles .i. Ad locum unde exeunt flumina revertuntur ut iterum ut iterum fluant. Et sicut quamquam exeant extra ripas nec est contentum propriis alveis ita elemosina intendum danda est bonis indifferenter et malis. et maxime tempore necessitatis. sic pater celestis qui solem suum facit oriri super bonos et malos. et pluit super iustos et iniustos. ut dicitur mt .v. Est insuper elemosina sicut semen fructuosum. Et nota quod sex sunt in quibus elemosina bene semini comparatur.

Primo quod sic semen debet abscondi ita elemosina debet occulte dari. Nam dicitur eccli .xxix. Conclude elemosinam in sinu pauperis. Secundo quod sic semen perdi videtur potius tamen renovatur sic elemosina videtur amitti cum datur quod tamen tunc optime servatur et thesaurisatur in thesauro paradysi. Unde dicitur eccli .xxix. perde pecuniam propter fratrem. Tertio semen cum fenore surgit. Sic qui dat elemosinam a deo centuplum accipiet. Quia dicitur prov .xix. Feneratur domino qui miseretur pauperis. glo. centuplum accepturus. Quarto semen quod est preciosum sic triticum in uno anno seritur et in alio metitur. vile vero sic ordeum et milium in eodem anno metitur et

ex gratia dei et sic elemosina venit ei

sciatur. Sic elemosina pre-
ciosa ē q̄ hic in āno grē se-
ritur. sed fructus eius ī a-
lio āno .s. glie expectatur.
Vilis uō respcū huiusmodi
uidetur elemosina illa q̄ ī
p̄senti remunatur. qȝ dic̄ salr̄
.Mt. vi. Amē dico uobis rece-
perūt mercedē suā. Pre-
ciosa uō nō solū in p̄senti
et tp̄aliter. ſȝ etiā eternali-
ter remuneratur. qȝ dicit a-
pos. i. thimo. iiij. Pietas
ad om̄ia utilis ē. promis-
sionē hn̄s uite q̄ nūc est et
future. Quinto semē ge-
lu pressū et retardatū pro-
fert uberē fructū. Sic eleō-
sina quā quis fac̄ dū su-
stinet tribulationē uberi-
orē ē hitura repromissio-
nē seu fructū ul' remunera-
tionē. Vn̄ dr̄ in ps. Eūtes
ibāt et flebāt mittētes semi-
na sua. Et sequitur. Veni-
entes aūt uenient cū exul-
tatōe port. manipl'. suos.
Sexto semē sustinet
molestias multas. sicut
gelu. grādines. et pluuiā.
Sic hō qui libēs eleōsinā
dat. cū hēat cōpassionē ple-
nā. talis sustinet om̄s ne-
cessitates pauperū. et mi-
serias afflictoȝ. In cuius
p̄sona dic̄ apos. ij. Cor. xi.
Quis īfirmatur. et ego
nō infirmor. Ite elemo-
sinarius ē sic arbor q̄ fruc-
tū facit. sic nutrix que pu-
erū nutrit. sic mercator qui
merces uendit. Est ita
qȝ bonus elemosinarius ut
arbor. Sic. n. arbor melius
crescit et fructificat dū ab e-
a resecatur superflua. sic di-
uites melius proficiūt in
gr̄a resecātes diuitias.
.s. dando eleōsinā. q̄ est de
superfluis danda et facienda.
sic dr̄ luc. xi. Quod superest date
elemosinā. Et sicut agri-
cola tolerat in uinea aliq̄s
infructuosas arbores q̄ su-
stinet uites. sic summus ag-
cola deus in uinea sua .s. ecc̄a
tolerat multos dites qui cū
sua eleōsina sustinēt paupes.
Vn̄ dr̄. Mt. xxi. Vineā pasti-
nauit hō. In uinea siquidē
dn̄i nō solū sūt uites que
fructificāt immo et paxilli
aridi .i. peccores et iniusti. qui
uites fructificātes .i. iustos
suis elemosinis sustentāt.
Hō et eleōsinarius est
sic nutrix que lactat puerū.
Nā sic nutrices cōsueuerūt
īpinguari ut habūdēt in lac-
te et vn̄ nutriāt filios. sic do-
minus bonis tp̄alibȝ īpig-
uat diuites ut habūdent in
lacte cōpassiōis et nutriāt
filios .i. paupes suos. Vn̄
dr̄ in ps. Impinguasti in
oleo caput meū. Tūc enī
dn̄s oleo caput hōis īpig-
uat. qn̄ mētē eius eius ad
paupes oleo cōpassionis
humectat. Est insup hō

elemosinarius sic mercatori
dusti⁹. Nã sicut mercatores
pecuniã suã nõ tradũt eis
qui redde nõ possũt / ul' eis
qui ad nũdinas uenturi nõ
sũt. sic hõ prudẽs nõ dat e
lemosinã hystrionib; qui ni
chil hñt. s. de grã dei. et
qui uenturi nõ sũt ad nũdi
nas paradysi. Jdõ dr̃ ecci. xii.
Bñ fac hũili. et ne dederis i
pio. Hoc aũt in duob; casi
b; intelligitur. Vnus qñ da
tur hystrionib; nõ intuitu
pietatis sed ratõe hystrio
natus. Aliud ẽ si credas q
propt' elemosinã tuã ipi⁹
negligat iustiaã. Et si
cut pedagiũ nõ petitur ab
illis qui trãseũt uacui / s; ab
illis qui sũt onerati / sic do⁹
pedagiũ eleosinarũ nõ pe
tit a paupib; qui sũt uacui
reb; trãsitorijs. s; a diuitib;
qui sũt onerati diuitijs. et
pleni bonis tpalib;. Vñ di
cit apo'. i. thimo. vi. Diui
tib; huius sclĩ pcipe faci
le tribuere. cõicare. thesau
rizare sibi bonũ fundamẽ
tũ in futuro ut ap uitã
eternã. Et sicut dñs
terrenus mercatorib; qui
furatur pedagiũ aufert
qñq; totũ capitale. sic ill'
diuitib; qui pedagio eleõ
sine defraudat pauperẽ.
aufert dñs nõ solũ grãm
imo ẽt interdũ tpalem sub
stãtiã. Et de tali dr̃. ch. xxv.

Tollite ab eo talẽtũ et date
ei qui hĩt. x. talẽta. Quarõ
siquidẽ talentũ ẽ tpalis sbã.
Que tollenda ẽ et danda ẽ
illi qui misẽrãdo paupib;
ĩplet mãdata diuina.
Scdõ elemosina h; mo
tũ stimulãtẽ et spaliter tri
plicẽ. Pñ nõ q ille a
quo petitur eleõsina. deb;
precipue cõsiderare tria. s.
quis petit. pro quo petit.
et ad quid petit. Primo
igitur qñ paup petit eleo
sinã. deb; diues cõsiderare
quis eã petit. q; dñs. pro
cuius amore petit eã mẽ
dicus. De⁹ eñ a dõ diligit
paupes q quicq̃ fit eis
pter amorẽ suũ. reputat
sibi fcm̃. Nã dr̃. ch. xxv.
Quãdiu fecistis uni ex
hys frĩb; meis minimis.
michi fecistis. Petit igit
elemosinã p paupere suũ
ille. a quo diues qñq; pe
tit regnũ. Et iõ cũ paupi
negat diues modicũ fru
stũ panis. time deb; q dẽs
nõ audiat eũ cũ petit ab
eo regnũ eterne felicitatĩ.
Quia dr̃ prou. xxi. Qui
obturat aures suas ad
clamorẽ paupis. et ipe
clamabit et nõ exaudie
tur. Deb; diues scdõ
cõsiderare quid petit
deus qñ elemosinã petit
in suis paupib;. Pe
tit. n. deus nõ nrm̃ sed

13 elemo[sina]

suum. Et ideo valde ingratus est deo qui pauperi negat modicum cum de bonis dei habeat habundanter ad mensam suam. ¶ Hoc consideravit david qui dixit i. paral. xxix. Tua sunt domine omnia et que de manu tua accepimus dedimus tibi. ¶ Debet tertio considerare dives homo ad quid petit deus. Deus enim petit non ad dandum sed ad mutuandum. nec tantum ad triplas immo ad centuplas usuras. Unde dicit augustinus. Homo quid feneraris homini. fenerare deo tales usuras, non vult commodare deo ad quales mutuaret iudeo vel sarraceno. ¶ Tertio habet elemosina modum regulantem. et specialiter triplicem. ¶ Unde non quod in dando elemosinam. debet esse modus iustus. gratus et pius. Iustus sine iniuria, gratus sine tristicia pius sine superbia. ¶ Primo igitur qui dat elemosinam debet habere modum iustum. ut scilicet det suum non alienum. ¶ Sicut enim aqua munda lavat et inmunda coinquinat, sic elemosina munda. quod scilicet est sine peccato usure vel rapine. dantem mundat pauperem iuvat et deum placat. Unde dicitur prov. iii. Honora dominum de tua substantia. id est non de aliena. Quia elemosina de alieno ut de rapina usura vel furto dante inficit proximum ledit

^ et centuplum accipies et vitam eternam possidebis. Et ideo minus est ingratus quia dat tales usuras ^

et deum offendit. Unde in figura huius dicitur levit. ii. Omnis oblatio que offertur domino absque fermento erit. scilicet usure furti vel rapine vel cuiuscumque acquisitionis iniuste. ¶ Secundo qui dat elemosinam debet habere modum gratum ut scilicet ostendat pauperi letum vultum dulce verbum et promptam manum. Nam de leto vultu dicit apostolus ii. Cor. ix. Hylarem datorem diligit deus. De dulci verbo dicitur Eccli. iiii. Responde illi scilicet pauperi pacifica in mansuetudine. De prompta manu dicitur prov. iii. Ne dicas amico tuo vade et revertere et cras dabo tibi cum statim possis dare. ¶ Tertio qui dat elemosinam debet habere modum pium et sine omni superbia vel presumptione ut scilicet dando elemosinam laudem non querat pauperem non despiciat. seipsum sine elemosina non dimittat. ¶ Qui enim dat elemosinam laudem vitet humanam. Nam dicitur Matth. vi. Te faciente elemosinam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. ¶ Debet etiam qui elemosinam dat non propter hoc pauperem despicere. quia dicitur ysa. lviii. Et carnem tuam non despexeris ¶ Nec debet seipsum sine elemosina dimittere qui vult aliis misericors esse. Dicitur enim Eccli. xxx. Miserere anime tue placens deo. Et aug. in enche-

tidion. Qui vult elemosinā ordinate dare, a seipso debet incipere. ¶ Sicut eī nō debet dici misericors, qui extraneis faceret misericordiam, et matri proprie crudelis et immisericors esset. sic multo minus dicenda ē elemosina vel misericordia quā quis faceret aliis aīa sua neglecta et in peccatis dimissa. Unde dicitur Eccli. xiiii. Qui sibi nequā ē cui bonus erit? Et augustinus. Quid ē miserius misero nō miserante seipsum?

De preceptis Capitulum primum.

Postquam dictum est de penitentia dicendum ē de preceptis. Quia hec ē secunda dieta salutis. s. a penitentia venire ad precepta. ¶ Et nō de preceptis divinis specialiter tria. s. qualiter sint descripta. qualiter distincta. et qualiter edicta. ¶ Fuerunt autem descripta indelebiliter. distincta rationabiliter. edicta universaliter. ¶ Circa preceptorum descriptionem notandum. quod ad observandum precepta divina debet nos movere preceptorum scriptura tripliciter. Scilicet si attendamus qui scripsit. ubi scripsit. quomodo scripsit. ¶ Primo .n. si queris quis scripsit dicitur quod digitus dei. s. spiritus sanctus. ¶ Scriptura magis ē autentica et plus observanda quando ē per manum publici tabellionis confecta. Iste tabellio ē spiritus sanctus. qui de nichilo fecit celum et terram. et omnia elementa. et corpus christi formavit de virginali sanguine in virginali utero. qui et de pulvere formavit corpora nostra. Iste idem scripsit decem precepta. Iste ē ille publicus notarius qui fecit instrumentum de matrimonio quod contraxit dei filius in virgine. cum ea. et carne nostra. Et ipse scripsit testamentum quod condidit christus in cruce in quo legavit spiritum deo patri. matrem iohanni. et paradysum latroni. Iste tabellio scribet in die iudicii equitatem divine sententie. Iste scribit electos in libro vite. Et breviter iste scribet omnes cartas et scripturas. et instrumenta divina. Bene igitur observanda ē preceptorum scriptura. Unde dicitur exodi. xxi. Dedit dominus moysi duas tabulas lapideas scriptas digito dei. Quere et deuteronomii. v. et. ix. ¶ Secundo si queras ubi scripsit dico quod in tribus locis. s. in lapidibus marmoreis in profundo pectoris et in pergameno humani corporis. ¶ De scriptura marmoreis nō. quod duo fuerunt paria tabularum. Prime post scripturam fuerunt fracte ad instar illarum fuerunt alie renovate. Prime significant innocentiam. Secunde penitentiam. Et ideo si contingat tabulas innocentie frangi. debet saltem precepta in tabulis penitentie transcribi. ¶ Est enim iuris cautum quod si instrumenta fuerint vetustate vel aliquo

casu corrupta · q sunt p manu nostrorum exemplanda · eandem auctoritatem cum originalibus habitura. ¶ Quia penitentia ducit in gradum pristinum · et omnis defectus reuocat ad perfectum ut dicit aug' in ypponosticon · Unde dixit dominus moysi · Exodi · xxxiiij · Precide tibi duas tabulas lapideas ad instar priorum · et scribam super eas que habuerunt tabule quas fregisti · ¶ De scriptura preceptorum in corde nostro · quod in hac scriptura scriptor ut dixim9 est digitus dei scribentis uel inspirantis calamus lingua predicantis iuxta illud · ps · Lingua mea calamus scribe · i · et spiritus sancti uelociter scribentis · Pgamenum est mundicia cordis · Nam in pgameno lutoso uel inmundo littera non bene formatur nec apparet scriptura · Immo oportet quod sit album et mundum · Unde dicebat propheta · Cor mundum crea in me deus · Incaustum huius scripture est gratia spiritus sancti · Rubrica ornans totam scripturam est sanguis xpi · Continentia scripture est dilectio dei et proximi · Quia finis precepti est caritas ut dicit apostolus · i · thi · i · ¶ Hec scriptura que tam cara fuit ideo intima et secreta est · Ideo sicut iocalia cara et preciosa reponuntur cum magno studio in loco secreto et scrinio preciosiori et c'.

Et de hac cara scriptura et intima · dicit Ihe · xxxi · Dabo legem meam in uisceribus eorum · et in corde eorum scribam eam · ¶ De scriptura preceptorum in corpore nostro · quod in triplici parte corporis nostri quodammodo scripta sunt precepta dei · que pro sempiterno et continuo memoriali · Scripta sunt enim in manibus ubi sunt · x · digiti · In pedibus · ubi sunt decem articuli · quinque sensibus ubi sunt · x · organa · s · duo oculi ad uidendum · due aures ad audiendum · due nares ad odorandum · due fauces ad gustandum · due manus ad tangendum · Per que patet quod precepta diuina debet in nobis dirigere gressus affectionis · Ideo sunt · x · articuli pedum quasi memoriale · x · preceptorum · Debet etiam regere in nobis actus operationis · Propter quod sunt decem digiti manuum ad designandum · x · precepta seu mandata preceptorum · Debet nichilominus moderare sensus nostre conuersationis · Propter hoc in sensibus sunt decem organa ad designandum · x · precepta · ¶ Hic est liber scriptus intus et foris · ut dicit · Eze · ij · Quia precepta ut dictum est debent esse scripta intus · s · in corde per dilectionem et foris · s · in corpore per operationem · ¶ Tertio si queras quomodo scripsit · dico · indelebiliter · ¶ Et nota · quod tria sunt que consueuerunt delere scripturam · s · aqua ignis et uetustas · ¶ Sic spiritualiter aqua tribu

torie delc̃atoīs · ignis afflictiue
psecutoīs · uetustas defectiue cō
uersatoīs · ¶ In aqua signifi
catur teptatio · carnis inficien
tis · In igne teptatō hostis dea
pientis · In uetustate teptatō
mūdi deficiētis · ¶ In qui
busdā eīn delet pcepta diui
na aqua ul' liquor carnali
delc̃atoīs · In quibusdā igni
ul' feruor hostilis psecutoīs ·
In quibusdā uetustas mūdi
alis cōuersatoīs · Et iō cōt
ista tria deus uoluit pcepta
sua indelebilit' in lapide sc̃
bere ut nūqm̄ delerentur ·
nec carnali prosp̃itate · nec
hostili aduersitate · nec mūdi
ali cōuersatōe · Vn̄ dr̄ luce
· xxi · Celū et terra trāsibūt
uerba aūt mea nō trāsibt ·
¶ Iste nō · q̄ tres sūt scriptu
re spaliter indelebiles et inu
iolabiles · s · leges impatorz ·
donatō int' uiuos · et ultim̄
testamētū · ¶ Precepta aūt
dei sūt leges iperatoris ~~de~~
sūmi · edite in cōsistorio tri
nitatis · q̄ legūtur a doctori
bz p catholicā pdicatione ·
repetūtur a scolaribz p bonā
operatione · Vn̄ dr̄ baruch ·
· iiij · Hic ē liber mādatorū
dei · et lex eius q̄ est ī eternū ·
¶ Sūt et pcepta diuina
eterna sicut donatō inter
uiuos · q̄ irreuocabiliter do
natur uita eterna illis qui
inter uiuos · i · in statu grē
obseruāt mandata diuina ·
pheo dr̄ · ch · xix · Si uis ad ui
tā ingredi serua mandata ·
¶ Sūt aūt dr̄ donatio int'
uiuos ꝛ nō inter mortuos ·
q̄ nullus inter mortuos · i ·
in statu culpe pōt diuina pcep
ta obseruare · ¶ Sūt nichi
lominus pcepta diuina sic
ultimū testamētū · Nā pri
mū testamētū fuit iudeorū ·
qui pcepta obseruabāt ex
timore · et illud fuit reuoca
tū · Scdm testamētū fuit
xpi tēpe · s · grē in quo obser
uantur pcepta ex caritate ·
et istud fuit in morte xpi
cōfirmatū · Vn̄ xps dixit i
suo ultīo testamento · Io ·
· xv · Hoc est prececeptū
meū et c̄ · Capl' · ij ·

Circa pceptor scdam di
stinctione nondū pri
mo de oībz in gñali · ¶ Et
nō scdm iosephū qui fuit doc
tor hystoricus q̄ pcepta di
uina fuerūt p equas ptes
in duas tabulas distincta ·
q̄ · v · fuerūt in una tabu
la et · v · in alia · Sz scdm
origenē et btm aug · et a
lios doctores mysticos et mo
rales prima tabula dr̄ cōti
nere tm̄ illa pcepta q̄ ordi
nāt hoiez ad deū ul' ad ui
tā cōteplatiuā que sūt tria
· s · nō hebis deos et c̄ ·
¶ Scda aūt tabula cō
tinet tm̄ illa pcepta que
ordināt hoiez ad proximū
que sūt · vij · s · honora pa

trem tuu et c. Hec breuit[er]
fuerut sic iosephus narrat
ad lram. Et no hic q
deus hitat in celo et e pro-
ximus in mudo. Decor ig[itur]
qui no obseruat precepta
prime tabule q ordinant
ad deu no meretur hitare
in celo ubi deus e. Et qui
no obseruat pcepta scde ta
bule que ordinat ad proxi
mu no est dignus hitare i
terra ul in mudo ubi e pro
ximus. Et sic p coseques re
linquitur q hitabit in ifer
no ubi e dyabolus. Iux illud
.ch. xxii. ligatis manibz et
pedibz eius ittite eu in te. ex.
Prima tabula dr tm co
tinere illa pcepta q ordinat
hoiez ad deu ul ad uita co
templatiua. Scda que
ordinat hoiem ad proximum
ul ad uita actiua. Scdo
nond est in speciali q in p
ma tabula sut tria precep
ta hoiem ad deu ordinatia
ul ad uita coteplatiua.
Primu est. No hebis de
os alienos. Scdm est. No
assumes nome dei tui in ua
nu. Tertiu est. memeto ut
die sabbti scifices. Pri
mu igitur pceptu prime ta
bule est. Non hebis deos alie
nos. s3 unu solu .s. deu uiuu
et ueru. Iux illd. Deuterono
mi .vi. Audi isrl. Dns deu[s]
tuus deus unus e. In hoc i
gitur pcepto prohibz deus

oem ydolatria. Et cotra hoc
pceptu faciut no solu infi
deles et pagani et heretici.
veru etia ois ho qui amore
suu pcipuu que debet pone
in deo poit in quocuqz bono
creato. sicut abiciosus qui
sume diligit honore et gulo
sus qui sume diligit uentre
suu. Et ideo nota q tri
plex est ydolatria .s. pagano
ru et auaroz et gulosoru.
Ydolatria paganoz est
mala quia colut auru et ar
gentu. iux illd ps. Simula
chra getiu argentu et auru.
Ydolatria auaroz e peior.
q quasi deu adorat numu.
Nam auaritia e ydoloz ser
uitus. sm apostl ad Ephes.
.v. Ydolatria gulosoz e pes
sima. q gulosi colut deu ui
lissimu .i. uentre suu qui est
latrina inmudicie. Quoru
deus uenter est et glia in con
fusioe ipoz. vt dicit apostl.
phil. iii. Pagani copa
rant deu auro pcioso. aua
ri numo rubiginoso. gulo
si uetri ignominioso.
Scdm pceptu est. No
assumes nome dei tui in ua
nu. In quo prohibetur piu
riu et blasphemia. et omne
pctm ul inordinatio ligue
maxie contr deu. Et no
hic tria spaliter de piurio.
ul blasphemia. ~~et omne pec
catu ul in ordinatio~~ Pri
mo q piurus ul blasphem[us]

et auarus qui sume diligit numu

pessime destruit aiam ul' cau
sam suã. Prouocat eñi cõt'
se tres psonas quarũ fauor
ualde necessarius ẽ in iudi
cio. ad sententiã obtinẽdam.
.s. iudicẽ testes. et aduocatõ.
¶ Qui eñi false iurat p
deũ. hȝt cõtra se iudicẽ .s. deũ
qui ẽ iudex iustus. Vt dr̃ in
ps. ¶ Qui iurat false per
scõs. hȝt cõtra se aduocatos
.s. scõs qui sũt aduocati n̄
nr̃i. et sp̃aliter qui iurat
p uirginẽ mariã matrem
dei. Nam de illa cãtat eccl'a.
Eya ergo aduocata nr̃a et
c̃. Sũmũ aduocatũ prouo
cat cõtra se qui iurat p xp̃m
ul' p corpus suũ. ul' altaris
sacramentũ. qr ip̃e est pre
cipuus aduocatus nr̃. iux'
illud. i. io. i. Aduocatũ he
mus apud prẽm ihm xp̃m
iustũ. et c̃. ¶ Qui uero
false iurat p scã dei euãglia
ul' p fidẽ ul' cõscientiã suam.
hȝt cõtra se testes. Nam scã
dei euãgelia sũt testionia ue
ritatis. et fides et cõsciẽtia
nr̃a sũt testes nr̃i. iux' illud
.ii. Cor. i. Gl'ia nr̃a hec ẽ
et c̃. ¶ Quid ergo blas
phemus ul' piurus faciet.
qui ueritatem. iudicẽ. aduo
catũ. et testes cõtra se habȝ?
Per quã uiã intendit pro
cedere in extremo et iusto iu
dicio dei ubi uix iustus sal
uabitur? Quã credet pro se
suam hẽre. hẽbit cõtra se.

¶ De talibȝ cõqueritur dñs
dicẽs. ysa. lii. Jugiter tota die
nomẽ meũ blasphematur.
¶ Nõ mireris ergo si piur'
et blasphemus dampnẽtur
qui nomẽ dei gl'iosum as
sumũt inuanũ. et uirginẽ
gl'iosã. fidẽ suã. et cõscienti
am suã. scã euãgelia. et
xp̃m. et oms scõs et omẽ bo
nũ assumũt in uanũ. et oĩa
ut uidetur hñt pro nichilo.
Nõ erit inquã mirũ si a dõ
et btã uirgĩe et scĩs omĩbȝ i
iudicio illo tremẽdo procul
repellantur ul' pro nichilo re
putẽtur. ¶ Terciũ prece
ptũ est. Memẽto ut diẽ sab
btĩ scĩfices. Et nõ qr trans
gressores huius pcepti uidẽ
tur sp̃aliter memoriã ami
sisse. Vñ istis solis dr̃. me
mẽto. ¶ Primo igitur
tales uidentur amisisse me
moriã. qr nõ reminiscũtur
eorũ que uidẽt in natura.
nec eorũ que legũt ul' audi
unt in scriptura. Videmus
.n. in natura. qr quasi oĩa
quietẽ appetũt post laborẽ.
¶ Herbe nãqȝ et plãte se
getes et arbores fructificãt
et suo modo laborãt i uere
estate. et autũpno. et quies
cũt in hyeme. et quodãmo
do sopiũt. Legimus aũt
in scriptura. qr deus fecit
celũ et terrã et omĩa que
in eis sũt in. vi. diebus.
et die septĩa requieuit.

Apli et nrēs et alij sci laborauerūt in hoc mūdo. et nc requiescūt in celo. Solus u'o dyabolus nūquā quiescit nec illi qui sūt in inferno. Transgressores igitur huius precepti sūt illi qui laborant p totā septimanā. nec quiescūt nec cessāt in dñicis diebz et alijs festis. No .n. sūt ut patet similes deo qui requieuit septima die. nec creaturis qui requiescūt in hyeme. nec scīs qui requiescūt in celo. sed sūt similes dyabolo et dāpnatis. quia nūquā requiescūt ß semper laborant et laborabt in eternū in inferno.

Sicut de dāpnato dr in ps. laborabit in eternū et uiuet adhuc in fine.

Scdo tales uidētur amisisse memoriā. quia itentio fuit dei ut in die festo uacaremus diuino cultui. Tales aūt faciūt totū cōtrariū. Nā diebz festis uadūt ad mercata et nundinas et silia. et dimittūt sermones et missas. Fugiunt a deo et uacāt mūdo. et qd peius ē uacāt pctō.

Tales .n. sūt similes cancro. qui semp uadit et serpit ex trāsuerso uel retgrade. Tercio tales uidentur pdidisse memoriā qr dñs mandat sāctificari sabbtm. et illi polluūt sabbtm. et qd peius ē quasi sactificāt septimanā. Vacant .n. in septimana operibus licitis. et in sabbto ul' die festo. ebrietatibz et imūdicijs sordibz et pctīs. P totā septimanā dāt corpus uictui misero. et in die festo dāt aīam dyabolo. De hijs cōqueritur dñs Eze. 22. dicēs. Scīuaria mea spreuistis et sabbta mea polluistis. De pceptis scde tabule capl'

De preceptis scde tabule nōnd .iii. qr .vii. sūt in uniuerso. Primū est. Honora patrē tuū et matrē tuā. Scdm ē. No occides. Terciū. No mechaberis. Quartū. No furtū facies. Quītū. No falsū testioniū dices. Sextū. No cōcupisces rē proximi tui. Septimū. No desiderabis uxorē eius. Et de istis .vii. primū ē affirmatiuū. et alia sūt negatiua. Precepta aūt affirmatiua ligāt sp ß nō ad semp sed pro loco et tpe. Negatiua uo ligāt et ad sp. sp

Primū ergo pceptū scde tabule ē. Honora et c. Et ē affirmatiuū. Et nō qr triplex ē ratō quare honorandi sūt parētes. Quia nos genuerūt nutrierūt et instruxerūt. Et qr p ipos sumus geniti debemus eis corporale obsequiū. Quia p ipos sumus nutriti debe

mus eis tpale nutrimētū ul'
subsidiū. Quia p ipōs sum⁹
instructi / debemus eis in bo
no imitatōis exēplū. ¶ Pri
ma igitur rō honorandi pa
rētes est / quia ipi nos genu
erūt. Vn̄ dr̄ Eccī. vij. Ho
nora prēm tuū. et gemitus
matris tue ne obliuiscaris.
Memēto qm̄ nisi p illos na
tus nō fuisses et cet̄. Et ꝓpt̄
hoc ut dcm̄ ē / debemus eis
corporale obsequiū. s. Cor
de lingua / auribꝫ / et mani
bus. Corde debemus eos di
ligere. Contᷓ illos qui eos
cōtempnūt / et desiderant
mortē eoꝝ. maxīe qn̄ senesc
unt. ¶ Lingua debemus eis
reuerēter loqui et bn̄ dicere.
Contᷓ illos qui nō benedicūt
sed maledicūt. Auribꝫ debe⁹
eis obedire. Cōtra illos qui
ꝑcepta eoꝝ puipēdūt. Ma
nibꝫ debemus eis seruire. Cō
tra illos qui eos manibꝫ p
cutiūt. ¶ Scda ratō ho
norandi parētes ē quia ipi
nos nutrierūt. Et ꝓp hoc de
bemus eis tpale nutrimē
tum ul' subsidiū. Exēplū
de fabro romano prudentis
simo. ¶ Tercia rō hono
randi pentes ē / qꝛ ipi nos ī
struxerūt. Vn̄ debemus eis
imitatōis exēplū. s. ī bonū.
qꝛ dr̄ prouī. i. Audi filimi
disciplinā pr̄is tui. et ne di
mittas legē matris tue.
Dē salariū. Filius bonus

ē bn̄dcō pr̄is et matris quia
in eo bn̄dicitur pr̄ et mater.
Sicut wlgo dr̄ de bono filio
Bn̄dicatur pr̄ tuus et mat
tua. sicut illa bona mulier
dixit saluatori nr̄o. Luc̄. xi.
Btūs uēter qui te portauit
et ubera que suxisti. Et e
cōuerso pro salario pr̄is et
mr̄is dr̄ de malo filio. Male
dicatur pr̄ qui te genuit et
mater que te lactauit. Ex
emplū de lucrecio. De quo
narrat boecius in libro de
disciplina scolariū. ¶ Itē
nō qꝛ triplex ē pena eoꝝ q
nō honorāt parētes suos.
¶ Prima ē. filioꝝ inobe
dientia. Nā eandē salsā da
būt eis filij sui / quā ipi de
derūt parentibꝫ suis. Juxta
illud luc̄. vi. Eadē quippe
mēsura qua mēsi fueritis
remecietur uobis. ¶ Scda
pena ē. infamia. Nā scdm
canōicas et legitimas sanc
tiones maligni parētibꝫ.
infames sūt / et ex eoꝝ ma
lignitate ul' ingratitudine
pt̄ testamentū eoꝝ et dona
tio reuocari. et pn̄t oī facl'
tate et hereditate pn̄na pri
uari. Et ultra hoc / tales fre
quēter mala morte moriū
tur. in hac uita et interdū
horribiliter puniūtur uel
perimūtur. ¶ Tercia pe
na ē breuis uita. sicut p
miū honoratiū ē lōga ui
ta. vt dr̄. Exodi. xx. Ho

nora p̄rem tuū et matrē tu-
am ut sis lōgeuus sup̄ ter-
rā. Nec ē mirū si tales repu-
tantur indigni uita eterna.
qui etiā reputātur indig-
ni ul' iudicantur hac mise-
ra et trāsitoria uita. Istis
uita subtrahitur cū aliis
peccoribꝫ cōcedatur ad peni-
tentiā faciēdā. ¶ Scd'm
p̄ceptū s'e tabule ē. Non oc-
cides. s. iniuste. Nam tribꝫ
modis hōicidiū p̄petratur.
Videlicet actu mortē infe-
rendo aut lingua procurā-
do aut corde odiendo. De isto
ultio de quo hōies uidentur
minus curare dr̄. I. iohis.
.ij. Omīs qui odit frēm su-
um hōicida ē. ¶ Itē nō q'
tria sūt homicidarū gnā.
¶ Sūt .n. quidā qui in-
terficiūt corpōs p̄ctis. Et .s.
aug. illi int' om̄s sceleratis-
simi hōicide sūt. De hiis dr̄
thob .xi. Qui faciūt p̄cm̄
et iniquitatē hostes sūt aīe
sue. ¶ Sūt alij qui spū-
aliter interficiūt proximū
suū p scandalū et malū exē-
plū. Quod figuratur in
morte primogenitor͛ egyp-
tior͛. Exo. xij. Tūc .n. mori-
untur primogēita in egyp-
to. qn̄ maiores p̄stāt mino-
ribꝫ materiā p̄cti. ul' ruinā
suo exemplo malo. ¶ Sūt
etiā alij qui procurāt abor-
sum. s. qn̄ bonū propositū
in se extinguūt quod eis mise-
ricorditer inspiratur ex quo
p grām ipregnātur sicut in
psona iustor͛ dr̄ ysa. xxvi.
A facie tua dn̄e cōcepimus
et quasi parturiuimus et pe-
perimus spm̄. s. salutis.
¶ Mali uero cōcipiūt et
nō pariunt sed suffocāt cō-
ceptū. de hiis dr̄ ysa. xxxvij.
Venerūt filij usqꝫ ad partū
et uirtus nō est pariendi.
¶ Itē nō q' triplex ē pena
homicidarū. s. exiliū pati-
bulū et irregularitatis im-
pedimētū. ¶ Homicide ex-
ulantur a p̄ria. qn̄ nō p̄nt
capi. Sic qui occidūt se ul'
alios p p̄cm̄ exules fiunt
a grā et celesti p̄ria. Et qn̄
possūt hēri suspendūtur. Sic
spūalis hōicida suspenditur
in patibulo inferni qn̄ mo-
ritur. ¶ Itē hōicide nō p̄nt
ad sacros ordines promoue-
ri. Sic aīe hōicidarū nō pro-
mouebūtur ad ordines an-
gelor͛. sed erūt in inferno
ubi nullus ordo sed sempi-
ternus horror inhitat. ut dr̄.
iob. x. ¶ Terciū p̄cept'
s'e tabule est. Nō mechabis.
Vbi prohibetur omīs cōcu-
bitus illicitus et actus car-
nalis inordinatus tā cōtra
ordinē nature quā cōtra or-
dinē scripture et grē. ¶ Et
notand' q' triplex ē ratio quare
prohibetur mechia ul' luxu-
ria. ¶ Primo q2 mechia ē
huius mūdi qui uniūsalis

infirmitas. Na fere totus
mūdus tabescat et egrotat
ul' moritur isto pcō. Et est
morb₉ ita cōtagiosus. q̄ so
lo aspectu īficiat hoiēm. Jdo
saluator nr̄ prohibuit aspec
tū illicitū. Mt. v. Qui uide
rit mulierē ad cōcupiscendū
eā iā mechatus ē eā in cor
de suo. Mulier naq; adul
tera sicut basiliscus solo as
pectu interficit hoiem per
consensū. Propter qd' nō de
bemus nimis appropinqua
re eis ul' familiares ēē ad
mulieres. sicut nec īfirmis
qui laborāt morbo cōtagio
so. Quia dr̄ Ecci. xlij. q̄
de uestimētis procedit tine
a. et a muliere iniquitas
uiri. Scdō. q̄ mechia
ē maior mercatura dyabo
li. Jn alijs. n. pccis lucratur
dyabls̄ unū pctorē pro uno
pccō. sz in mechia ut wlgo
dr̄. lucratur pro uno pccō
duos. imo tres et interdū
plures. s. adulterū et adul
terā et uetulā que procu
rat pccm̄. Quia etiā dya
bolus in hoc magis multi
plicat usuras suas. ideo hu
ic mercature ul' negotio pl⁹
intendit. Jmmo nō curat
dormire ul' comedere tm̄ ē
intētus huic pessime mer
cature. Dr̄. n. Job. xxx. Qui
me comedūt. s. teptando
nō dormiūt. s. cessando a
teptatione. Tertio q̄

etiā mechia ē cōior uia in
fernu. Hec ē. n. strata publi
ca magis lata et magis tri
ta. et plures ambulāt p eā.
Alia. n. pccā uendicant
sibi spalia hoim gn̄a. sed
luxuria nulli parc̄. et fere
ad omē genus hoim se ex
tendit ul' trahit. Exē
plū de dyabolo qui scd̄m
fabulas duxit uxorē. s. in
iquitatē. Et ex illa hūit vij.
filias. et maritauit eas.
Superbiā dedit mulieri
bus. q̄ totū studiū suū po
nūt in uanitate. s. in spe
culo. pectine. et crinib₉. et
monilib₉ et ornatu capitis
et ceteris. Vsurā dedi
burgensib₉. rapinā militib₉
et magnatib₉. ingratitudi
nē rusticis. symoniā clicis
et platis. ypocrisim et inui
diā religiosis. et luxuriā et
auaritiā uniuersis. De
hac uia dr̄. Mt. vij. Lata
est porta et spatiosa uia.
q̄ ducit ad pditionē et mul
ti sūt qui intrāt per eam.
Quartū pceptū scde tabu
le est. Nō furtū facies. Jn
quo prohibetur furtū rapi
na et symoīa et omīs illi
cita cōtractō rei aliene.
Et nō q̄ furtū cū suis
comitib₉ ē cōtra triplicē le
gē. Est. n. primo cōtra
legē nature. scdm̄ quā omīa
debet ēē cōia. Fures autē
et eoz comites nō solū re

tinet ul' uendicat sua ppria.
ymmo usurpat aliena cont
illud preceptu nature quod e
scriptu thob. iiij. Quod ab a
lio odis tibi fieri uide ne
tu aliqn alteri facias.
Item e contra lege scrip
ture. sca dr. Exo. xx. Non
furtu facies. Est nichilomi
nus contra lege gre. sca cari
tas que e primu preceptu
legis gre no querit sua lu
cra sed aliena. Caritas pre
cipit dare. luc. vi. Date et
dabitur uobis. Hec aut po
tius nititur auferre. Caritas
.n. pfca facit nos siles deo.
qui no solu sua et eterna. s;
etia seipm pro nobis dedit.
Ut dr. Ephe. v. Fures rap
tores et usurarij auferedo
alijs sut similes morti et dy
mors. abolo. sca nititur furari et
auferre corpus hois. dyabo
lus uo aiam. De tali
bus dr ysa. 28. Percussim9
fedus cu morte. et cu infer
no. i. dyabolo fecimus pac
tu. Et pcipue usurarij fu
res et raptores qui auferut
pauperibz bona sua sut si
miles morti. qr aufert pau
peribz uictu suu necessariu
et p consequens uita sua. Sca
dr eccli. xxxiiij. Panis ege
tiu uita paupis e. qui de
fraudat illu uir sanguinis
est. Quintu peceptu se
tabule e. No falsu testio
niu dices. In quo prohibe
tur oe pctm et omis inor
dinatio lingue et spaliter co
tra proximu. Sunt
aut scdm doctores. xxij. pcta
ul' deordinatoes ligue que oes
hic prohibetur. Uidelicet
blasphemia. murmur. pec
cati defensio. piuriu. menda
ciu. detractio. multiloquiu.
uerbu ociosu. scurrilitas q
ad re no ptinet. indiscretio.
conuitiu. cotetio. bonoz deri
sio. prauu consiliu. seminare
discordias. maledcm. adula
tio. pctm bilinguiu. rumor.
iactantia. secreti reuelatio.
Et no spaliter qr falsus
testis tribz psonis obnoxiu
est. vt dicit ysidorus de su
mo bono. Est. n. obnoxiu
deo q contepnit iudica. que
decipit. et proxio q ledit.
Mendax e sicut denari9
falsus ul' potius sicut fal
sus monetarius qui fabricat
falsa moneta mendatij. Et
talis de iure punitur mor
te eterna. iuxta illud. ps.
Perdes oms qui loquutur
mendatiu. Detractor
similis e cani qui lambit
in hoie no carne sana sed
ulcera et saniem. Mur
murans silis e rote deteriori
canti q plus e qua alie gar
rulosa. qr. s. no est vncta
oleo. sic isti deficit unctio
sps sci. Iactans se silis e
cuculo. qui nescit nuntiare
nisi de seipso. Adulato

res siles sunt canibus qui cum obuiant sibi inuicem osculantur se in loco immundo.
¶ Bilinguis uel portitor uerborum est similis serpenti que habet linguam bifurcatam. sic tales loquuntur ad duas partes.
¶ Qui stulte promittit similis est arbori que habet lata folia. sicut uitis. cuius folia cito defluunt. cuius contrarium dicitur. psalmus. de uiro perfecto. Et folium eius non defluet.
¶ Qui loquitur scurriliter similis est porco qui ubicumque ponit pedem suum non ueretur ponere os. ¶ Qui peccatum suum defendit uel excusat similis est ade qui retorsit culpam suam in deum. dicens. mulier quam dedisti michi sociam dedit michi de ligno et comedi. Gen. iii.
¶ Qui maledicit similis est hystrioni uiliori. immo uilior est qui est inter omnes. qui etiam wlgo dicitur ioculator. maledicendo. qui est multis odiosus. ¶ Qui multum loquitur est sic fatuus mercator qui sine numero pondere et mesura uendit merces suas. Et ideo non est mirum si interdum defraudetur.
¶ Qui indiscrete comminatur similis est cani qui plus latrat et minus facit. Nobilis enim canis sicut leporarius uix latrat. ¶ Qui conuiciatur est sicut canis macelli qui semper os portat sanguinolentum. ¶ Qui contendit est sicut qui mutuat. ¶ Qui contentionem incipit est sicut qui dyabolo mutuum recipit. Qui in contentione recontendit dyabolo usuras soluit. ¶ Qui praue consulit est sicut serpens qui inficit quicquid lingua eius tangit.
¶ Qui rumores multos narrat similis est lupo. qui ut dicitur uno mense uiuit de uento.
¶ Qui loquitur uerba ociosa est sicut ulmus et alie arbores que nullum fructum ferunt sed folia tantum. ¶ Qui bonos deridet est sic cecus qui spuit et nescit ubi. sed spuit super wltum hominis quem credit spuere super terram. ¶ Qui seminat discordiam est sicut serpens ignem euomens. Talis enim uomit ignem et incendit rancorem. ¶ Qui reuelat secreta est sicut saccus sine fundo. et sicut uas sine optorio. ¶ De blasphemo et periuro dictum est supra. Propter hec et alia que a lingua procedunt uocatur uniuersitas iniquitatis. Jacobi. iii.
¶ Sextum preceptum secunde tabule est. Non concupisces rem proximi tui. ¶ Septimum preceptum est. Non desiderabis uxorem proximi tui. In primo prohibetur concupiscentia oculorum. in secundo concupiscentia carnis.
¶ Et non quia triplex est ratio quare spiritualiter ista duplex

cōcupiscentia prohibetur. Tū
qr ē quedā aīe labes que a
to maculat et uix pt tergi.
Tū qr ē quedā aīe ignis qui
subito inflāmat et uix pt ex
tingui. Tū qr ē quedā aīe si
tis que sp cruciat et uix pt
saciari. ¶ Primo igitur
hec duplex cōcupiscentia ē
aīe labes que uix pt exter
gi. Vna istarū .s. cōcupis
centia carnis ē sic aqua ꝓ
labilitatē t'nsitorie delectatio
nis. Alterā cōcupiscentia o
culoꝝ ē sic terra ꝓ aridita
tem terrene affectionis. Sic
ergo ex aqua et terra fit
lutū materiale. ita ex hac
duplici cōcupiā fit lutū spū
ale. quo aīa sordidatur. et
ꝑ cōsequēs fetet et displicet
in cōspcū dei ad modū uilis
simi luti. Vn̄ dr̄ in ps. Vt lu
tū platearū delebo eos.
¶ Scd̄o ista duplex cōcupi
scentia ē aīe ignis qui uix
pt extigui. De quo dr̄ Job.
.xxxi. Ignis ē usq ad cōsūp
tionē deuorās. Inflāmat n̄
aīam. et īflāmādo incine
rat. et tūc tercia eoꝝ soror
.s. supbia uite q̄ est sicut
uentus. exsufflat in aīam
sic redactam in cineres. et di
spergit eā in uētū. et ꝑ cō
sequēs adnichilat. et io dr̄
in ps. qr impius ē sic puluis
que procedit uentus a facie
terre. ¶ Tercio ista du
plex cōcupiā ē aīe sitis q̄
uix pt saciari. Cuius due
sūt filie tāqm sanguisuge di
centes. affer affer. vt dr̄ pu.
.xxx. Cōcupiā oculoꝝ dic
affer diuitias. Cōcupiā ꝛ
carnis dic affer delicias.
Vna nō cessat cōgregare.
alia nō cessat effundere. Vn̄
dr̄ aggei .i. Qui mercedes
cōgregauit misit eas ī sac
culū ꝑtusū. ¶ Hō nāq da
nus diuitiarū et deliciarū
sitibūdus saccus dr̄ ꝑtusū
et ideo nō est mirū si nūq
pt saciari qr nūq pt imple
ri. ad modū sacci ꝑtusi.
¶ De pceptoꝝ edicōe uel
promulgacōe. nōnd qr sūt
edicta et promlgata uniuer
saliter et sub triplici pena.
Et primo sub pena corpis
et aīe. ¶ Lex imperatoris
edicitur sub pena corpis tm̄.
sz lex creatoris sub pena aīe
et corpis. Vn̄ dr̄ .m̄. x. Noli
te timere eos qui occidūt cor
pus aīam aut nō pnt occi
dere .r c. querere. ¶ Scd̄o
pcepta diuina edicitur ul'
mandatur sub pena bonoꝝ
mobiliū. q̄ dicūtur bona
gr̄e qr possūt ꝑdi et recupe
rari. Et sub pena bonorū
imobiliū. Bona aūt imo
bilia dicūtur bona glorie
qr semel hita nūq pnt a
mitti. ¶ Transgressores
igitur diuinoꝝ preceptoꝝ
bonis grē et glie priuātur.
¶ Ideo sic obseruātibꝫ da

tur grã in pñti et glia in futuro. iux illd ps. grãm et gliam dabit dñs sic et cetera.
Tercio, pcepta diuina edicũtur sb pena patibuli infernalis. Transgressor .n. diuini pcepti iã est in uia qua ducitur a dyabolo ad patibulũ inferni. Oculis uelatur, manib3 ligatur. et ueste nudatur. Sic pctori qui ad ĩfernũ ducitur uelatur oculi ratõis ligatur manus operatõis. et nudat ueste honeste cõuersatõis.

¶ Et nota q̃ tria sũt que fiunt latroni quãn do ducat ad patibulũ

Sic ergo pcepta diuina edicũtur sub multiplici pena. Jdeo dr in ps. Tu mãdasti mandata tua. c. n.
Nota q sicut decalogus ẽ decẽ preceptor dei. sic sũt decẽ transgressores decalogi qui figurantur p decẽ plagas egypti. Que fuerunt. Sanguis et rana. cinifes. et musce. pestis aĩaliũ. et uesica. grando. et locusta. tenebre et mors primogenitorũ.
Et p istas .x. plagas egypti figurantur ut dcm̃ est trãsgressores decalogi.
Nã sicut plage ille uastauerũt egyptũ. sic plage pccõr corrupũt mũdũ istũ.
Prima igitur plaga egypti fuit sanguis. Oms .n. aque egypti uerse fuert in sanguinẽ. Et hoc sigt sanguinẽ et corruptionẽ luxurie. Scda plaga fuit rana. Tota .n. egypt9 bulliuit ranas. Et hoc sigt loquacitatẽ et pccm̃ lingue.
Tercia plaga fuit cinifes. Cuius aculeus amarus quasi ĩuisibilit pũgit. et sigt aculeũ inuidie.
Quarta plaga fuit musca grauissima. et hoc sigt indignationẽ et pccm̃ ire. Quĩta plaga fuit pestis aĩaliũ. et hoc sigt lãguorẽ ul pccm̃ accidie.
Sexta plaga fuit uesica turgens et ãpullosa. et hoc sigt inflationẽ et pccm̃ supbie. Septĩa fuit grando. et hoc sigt psecutionẽ et pccm̃ ĩuirie. q ex supbia nascitur ĩuiria ul malicia.
Octaua fuit locusta q deuorauit quicq residuũ fuit grandini. et hoc sigt uoracitatẽ et pccm̃ gule.
Nona fuit palpabilis tenebra. et hoc sigt cecitatẽ ignorãtie. Decima et ultima fuit mors primogenitor. et hoc sigt scandalũ ul notã infamie qñ .s. maiores aliis pbent occasionẽ peccandi ul materiã ruine.
Hee fuerũt ad litẽm plage egyptior. et iste sũt plage peccator transgressiõis ~~pccor~~ .x. pceptor. Unde sicut egyptii post plagas istas fuerũt submersi in mari rubro. sic hoĩes mũdani post plagas istas per

catorum si nõ fuerit loti uel sanati per penitentiam submergentur in inferno cum pharaone et suis curribus .i. cum dyabolo et angelis eius.
¶ Qui autem nõ fuerit transgressor diuini precepti erit immunis a plagis peccatorum et a gurgite tormentorum. Unde dicitur ecclesiastes .viii. Qui custodit preceptum nõ experietur quicquam mali.

De consiliis capitulum primum.

Post tractatum de preceptis dicendum est consiliis euangeliorum. Hec enim est tercia dieta salutis .s. de preceptis ad consilia euangelica sicut ad magis perfecta peruenire. ¶ Et quoniam istam dietam ambulant viri perfecti sicut sunt viri religiosi ideo dicendum est hic de religione in communi et congregatione. ¶ Unde in omni religione uel congregatione diuina nõ specialiter tria .s. cyphum cui comparatur ortum unde deriuatur et nodum cum quo ligatur. ¶ Habet igitur religio cyphum multiplicem qui ipsum reddit commendabilem. ¶ Unde nõ quod tria commendantur in religione uel religiosis .s. pondus maturitatis. amor communitatis. et fuga proprietatis. ¶ Religiosus igitur debet habere pondus siue maturitatem. ¶ Dicitur enim trapezeta uel campsor cognoscit meliores denarios ad pondus. sic absque dubio in pondere maturitatis cognoscatur religiosus. Nam dicit in psalmo. In populo graui laudabo te. ¶ Religiosus debet amare communitatem. et hoc multiplici exemplo. ¶ Videmus enim quod plures homines qui sunt congregati incedunt securius. resistunt forcius. et solatiantur iocundius. Unde dicitur ecclesiastes .iiii. Melius est duos esse simul quam unum. ¶ Videmus econtrario quod auis sola uel singularis uel est rapax ut accipiter uel amisit sponsum uel socium ut turtur. ¶ Sic religiosus singulariter uel est rapax detrahendo uel iudicando proximum uel proximum uel amisit sponsum .i. christum. quod dicit ecclesiastes .iiii. Ve soli. ¶ Ideo in oblatione domini in templo fuit par turturum nõ sola turtur oblata ut dicit luc. .ii. ¶ Videmus etiam quod sola candela per uentum extinguitur. sed nõ ita de facili quando cum aliis iungitur candelis. et citius cum aliis ardet sed sola extinguitur. Sic plures congregati uinculo caritatis uincti melius lucent per exemplum et uehementius ardent per desiderium diuinum. Ut dicit in psalmo. Congregate illi sanctos eius. ¶ Videmus preterea quod nõ solus denarius sed plures faciunt thesaurum. nõ unus miles

sed plures faciūt exercitū.
nō unus scolaris sed plu
res faciūt studiū. nō unū
bos sed plures trahūt iu
gum. nō unū mēbrū sed
plura faciūt corpus unū.
nō una apis sed plures fa
ciūt vl' cōponūt fauū. nō
unū granū sȝ plā faciūt
aceruum. nō una spēs sȝ
plures faciūt electuariū.
¶ Sic cū plēs sūt uniti
per amorem uinculū ē in eis
absq; dubio maior habū
dantia meritorꝫ. Vn̄ in fi
gura huius nō ~~hm~~ unus
solus discipulus sed plēs
discipuli cōgregati recepe
rūt spm̄ scm̄. Ut dī. actuū
.ij. ¶ Religiosus insup
debȝ fugere et cauere prop
etatē ¶ Sicut enī ue
spertilio bibit oleū in ec
clesia. ubi laudāt alij de
um. sic religiosus propri
etarius ad instar uespertilio
nis bibit et furatur bona
monasterij ubi alij uacāt
laudibȝ et dei seruitio. Si
cut iudas qui solus inter
aplōs pecuniā furatus
ē loculos hn̄s. Ut dī Jo.
.xij. ¶ Jtē nō q' tria spa
liter sūt reprobanda ī quo
libȝ religioso. s. indeuotō.
dissolutio. et euagatio.
¶ Nam religiosus inde
uotus ē sicut cirpus vl'
iūcus qui interius ē ari
dus et tū stat in aqua l'
in loco aquoso. ¶ Jtē sicut
piscis qui sp̄ bibit aquā.
et cū aperitur uēter eius
īuenitur uacuus. Talis iux
fontē moritur siti. et iuxta
panē moritur fame. et iux
ignē moritur frigore. Et
de talibȝ dī in ps. Diuites
eguerūt et esurierūt. et c̄.
¶ Est et reprobāda in re
ligioso. dissolutio uite. et in
honestas in cōuersatōe.
¶ Nā scolaris inhoneste ui
uens solū infamat seipm̄.
religiosus uō inhonestus
et dissolutus infamat to
tū monasteriū et ordinē
suū. ¶ Nā sicut qn̄ ui
nū proclamatur in uilla.
p uinū qd' portatur in cy
pho iudicāt hoīes de toto
uino qd' est in dolio. Sic
mūdus p cōuersationem
q̄ uidet in uno religioso
iudicat oīs alios qui sūt
in monasterio vl' in ordi
ne suo. et hoc tā bono q̄m
in malo. Vn̄ dic aplūs. i.
Cor. iiij. Spectaculum
fā sumus mūdo ¶ Est
insup in religioso ualde
reprobanda euagatio.
¶ Sicut .n. piscis nō
diu uiuit ext' aquā sic re
ligiosus uagabūdus cito
moritur p culpā. Vn̄ dic
Jo. Oppidū michi carcer
ē et solitudo paradisus.
¶ Jtē nō q' religiosus dȝ
se castigare nō interficē

prelato obedire. nõ cõtradi cere semp sed in bono profi cere nõ retrocedere. ¶ Re ligiosus itaq3 deb3 corpus propriũ nõ occidere sed di sciplinare. et disciplinã cũ rõne regulare. et interdũ disciplinã remittere.

¶ Sicut aquila retra hit alas ut melius extẽdat. et balistarius remittit ul' distendit arcũ ut fortius p9 modũ trahat sic interdũ remittẽda et tẽperãda ẽ di sciplina ut p9ea melius cõualescat. Nã dic apl's. Ro. xii. Ratio nal' obseq um urm. ¶ Religios9 etiã suo plato d3 obedire hũiliter et nõ resistere.

¶ Sicut. n. mẽbra iudi cantur paralitica q̃ non mouẽtur ad ĩperiũ capitis. sic puersus ẽ religiosus sub ditus qui nõ sentit motũ et ĩperiũ spũalis pñs.

¶ De talib3 dr Exo. xv. fiãt immobiles quasi la pis. Et sicut omĩe hum dũ. ut dicit ph's. male ter minatur termino propo. et bũ alieno. Sic religio sus bñ regitur si obseruet plati sui preceptũ. male uero si sequatur proprie uolũtatis uotũ. Nã dicit B'. Tolle ppriã uolũtatẽ et infernus nõ erit. ¶ Re ligiosus insup deb3 semp proficere et nõ retrocedere.

Et iõ a laciorib3 incipere deb3 ut proficiẽdo ad altio ra ualeat puenire. Nã dic greg'. In uia dei nõ proficẽ deficere ẽ. Sic. n. edificiũ qñ est in fundamẽto fit la tius. et postmod' cõstruen do fit strictius. sic religio sus talẽ pfectionẽ deb3 inci pere. q' ad eã ualeat adde re. et in eã pseuerare. ne dicatur illud euãgeliũ u bũ cont' ipm. Hic hõ cep edificare et nõ po. 9. ut dr luc. xiiii. ¶ Deb3 aũt sup omĩa in religione pse uerare. q3 de apostata dic saluator. luce. ix. Nemo mittẽs manũ suã in ara trũ. et aspiciẽs retro apt9 ẽ r. d. ¶ Sicut. n. stul tus ẽ qui tpe tẽpestatis exit de naui et proicit se in mare. ita sũma stulti cia ẽ tpe tẽptatõis nauẽ religionis dimittere. et ad submergendũ se in ma re sclĩ precipitare. De ta lib3 aũt dr act. xxvii. Ni si in naui mãseritis pibit. ¶ It nõ q' religiosus d3 in disciplina nutriri et informari tripliciter. s. sic puulus in domo. sic plantula in orto. et sicut uirgula in uirgulto.

¶ Deb3 itaq3 religiosũ ad modũ puĩ in discipli na diligenter educari. Vñ nõ q' deb3 hẽre duas

obstetrices in ortu suo vel in ingressu. duas nutrices in processu vel in progressu. et duas consiliatrices in perfectione vel in statu. ¶ Debz igitur habere duas obstetrices. s. obedientiam que ligat sibi manus et pedes / et inuoluat eum in panniculis paupertatis. Et humilitatem que reclinet eum in presepio / et in cunabilo claustri cum freno temperantie et capistro silentij. Iste sunt due obstetrices hebreorum. i. religiosorum que conseruabant mares. i. perfectos religiosos. et perfecte viuere volentes. vt habetur. Exo. i. ¶ Debz etiam habere duas nutrices in progressu. s. veritatem que doceat eum loqui. iuxta illud .i. pe. iiij. Siquis loquitur. quasi sermones dei. Et honestatem conuersationem / que doceat eum ambulare. iuxta illud quod dicit apostolus. i. thes. iiij. Honeste ambuletis ad eos qui foris sunt. ¶ Debz nichilominus habere duas consiliatrices in perfectione et statu. s. caritatem ad deum et ad proximum. Nam dicit apostolus heb. xiij. Caritas fraternitatis maneat in vobis. Et austeritatem ad seipsum. iuxta illud. i. Cor. ix. Castigo corpus meum et in seruitutem redigo. ¶ Religiosus etiam ad instar plantule in orto debz nutriri in disciplina vel religione. ¶ Vnde notandum quod ortolanus facit sex plantulis que sunt in orto suo. que spiritualiter debz fieri nouo religioso. ¶ Plantule namque de uno loco eradicantur / et in alio transplantantur / clauduntur / rigantur / purgantur et fodiuntur / et coluntur. ¶ Sic nouitius debz ad instar plantule de mundo radicitus euelli / et in religione transplantari / et in sancto proposito radicari / circumspectione claudi / deuotione rigari / confessione purgari. exercitio et occupatione fodi et excoli. Et tales sunt sicut nouelle plantationes in iuuentute sua. ut dicitur in ps. ¶ Religiosus insuper sicut virgula in virgulto debet educari in disciplina. Vnde notandum quod quando ortolanus habet virgulam vel surculum generose vel fructuose arboris prouidet ei in multis. s. in sex. quod habeat radicem / stipitem / frondes et folia / flores et fructus. Sic virgula spiritualis. s. neophitus vel nouitius in virgulto religionis debz habere ista sex. s. radicem profunde humilitatis / stipitem recte intentionis / frondes sincere dilectionis / folia honeste locutionis / flores pulchre conuersationis. et tandem super omnia fructus bo-

ne operatōis. q̄r p̄ fructus p̄
cipue cognoscitur. Vt dr̄.
m̄. .x. q̄r p̄ fructus eorū cog
noscit eos deus. sic dic sal
uator. m̄. vij. ¶ De ta
lib; uirgultis gnosis et fruc
tuosis dr̄ in ps. filij tui
sicut nouelle oliuarū ī cir
cuitu mēse tue. .xc. i. religi
onis sc̄e. ¶ Hab; etiam
religio ortū primordialē
ualde laudabilē. Vn̄ nō
q̄ omīs religio et omīs spi
ritualis cōgregatō ul' frat
nitas huit primo ortū a
samuele qui cōgregauit
agmē pphetarū. Vt dr̄. i.
R. xix. Et ita dicit ibidē
magister hystoriarum.
¶ Scd̄o huit ortū ab he
lyseo. cū quo hitauert filij
prophetarū. Vt dr̄. iiij. R.
iiij. ¶ Tertio huit ortū
a iohe baptista qui cōgre
gauit discipulos ut dr̄. Jo.
iij. ¶ Quarto huit or
tum a xp̄o qui cōgregauit
discipulos et ap̄los. Vt dr̄
m̄. iiij. ¶ Quinto huit or
tū ab ap̄lis quib; adhese
runt multi discipuli simul hi
tantes p̄t missionē sp̄s sc̄i.
sicut dr̄ act. iiij. q̄r nemo
quicq̄ eorū q̄ possidebat a
liquid suū ee dicebat. s; e
rant illis omīa cōīa.
¶ Sexto huit ortū a
marcho euāgelista qui a
pud alexandriā discip̄los
uite mirabilis huit. ut nar
rat philo. Vt hetur in hy
storia ecc̄a. libro. ij. capl'o
xvi. Inde processerūt mona
chi. quorū fuerūt tria gn̄a
.s. cenobitarū. qui in gn̄
uiuebāt. Aliorū qui dicebā
tur sarabaite. qui bini et
trini hitabāt. Et anacho
ritarū qui soli in deserto
uiuebant. Quorū auctor
fuit paulus heremita. lu
strator athonius. princeps
Johes baptista. Vt dic Jo.
in ep̄la. xlviij. ¶ Hab;
insup religiō nodū relegā
tē ualde nobilē. qui ipam
facit ualde laudabilem.
¶ Est enī in ipa triplex
nodus ualde laudabilis
.s. uotū obedientie subiugā
tis. paupertatis alleuiātis.
et castitatis decorātis.
¶ Obedientia aufert reli
gioso propriā uoluntatē. et
p̄ cōsequēs infernū. Iux
illd' bernard'. Tolle ppriā
uoluntatē et infernus non
erit. ¶ Paupertas auf
ipi terrenā cupiditatem.
Et p̄ cōsequēs omē malū.
Iux uerbū ap̄li. i. thi. vi.
Radix oīm malorū est cu
piditas. ¶ Castitas
auf sibi carnalē feditatē.
Et p̄ cōsequēs facit eū ā
gelū. iux illd' m̄. xxij. Ne
q̄ nubēt neq; nubētur. s;
erūt sicut āgeli dei in celo.
¶ De hoc triplici uoto
p̄ ordinē est dicendū. et

primo de obedientia.

De obedientia. Capitulum .ij.

De obediẽtia nõ spaliter tria. s. pconia quibz comendatur. auxilia quibz adiuuatur. officia quibus occupatur. Habz ergo obedientia multa pconia que ipam laudat. Vñ nõ q obediẽtia ē saluatoris scola mrtyrij et palma. et paradysi scala. Est igitur obediẽtia primo saluatoris scola. Vñ nõ q saluator exemplo suo docuit obedientiã tripli. Ad mũdũ ueniens. in mũdo manẽs. et de mũdo trãsiẽs. Ad mũdũ ueniens obedientiã docuit Vñ dr Jo. vi. Descendi de celo nõ ut faciã uolũtatẽ meã. sed uolũtatẽ qui misit me pr̃is. Obediẽtiã docuit in mũdo manẽs. Vñ dr ad phil. ij. fcs ē obediẽs usqz ad mortẽ. et c̃. Obedientiã docuit de mũdo trãsiẽs. Nã in passiõe sua dixit prĩ. Nõ sicut ego uolo sed sic tu. Mt. xxvi. Est etiã obedientia quoddã nobile genus mrtyrij. et palma triumphalis. q decollat hoiem et ãputat a ppe uoluntatis caput. De hoc mrtyrio dr .i. Re. xv. quasi ho est obediẽtia q uictime. Est insup obediẽtia scala paradysi. Cuius .vij. sũt gradus quos assignat bern. Primus grad obedientie ē. obedire libenter sine recalcitratiõe. Exemplũ de paulo qui dixit. act. ix. Dñe quid me uis facere. Scds ē obedire simplr sine simulatiõe. Exemplũ de dauid qui dix in ps. Ut iumentũ fcs sũ apud te. Tertius ē obedire hylariter sine murmuratiõe. Exemplũ in cõtrariũ de symone cyreneo qui portauit in angaria. i. in dolore crucẽ xpi. Ut dr. Mt. xxvij. Quartus ē obedire uelocit sine procrastinatiõe. Exemplũ de petro et andrea qui ad unã dñi uocẽ relictis retibz secuti sũt eũ. Ut hetur. Mt. iv. Quintus ē obedire uiriliter sine estimatiõe. Exemplũ de petro qui dixit. Dñe tecũ patus sũ i carcerẽ et in mortẽ ire. ut hetur luc. xxij. Sextus ē obedire humiliter sine elatione. Exemplũ de discipulis quibz dix saluator luce. xvij. Cũ feceritis oĩa que pcepta sũt uobis dicite q serui inutiles sumus et cetera. Septimus gradus ē obedire pseuerãter sine discõtinuatiõe. Exemplũ de xpo de quo dixit apls.

phil. ij. quod factus est obediens usque ad mortem. ¶ Isti vij. gradus erant spiritualiter in scala iacob. De qua habetur gen. xxviij. que significat obedientiam. Tum quia angeli ascendebant et descendebant per illam. Per quod intelligitur quod obedientia est vita angelica. Tum quia scala ista tangebat celos. in quo innuitur quod uera obedientia est celestis uita. ¶ Item nota quod obedientia est nauis ad celum transiens. clauis celum aperiens et auis ad celum ascendens

¶ Est itaque obedientia sicut nauis. Nam sicut ille qui est in naui semper procedit etiam cum ipse quiescit sic qui est in naui obedientie semper proficit in merito dormiendo uigilando comedendo abstinendo ambulando quiescendo. quia ad instar nauis non mouetur motu proprio sed alieno. De hac naui habetur prouerb. xxxi. facta est quasi nauis institoris. i. mercatoris.

¶ Per eandem rationem obediens comparatur equitanti. Nam sicut equitans quiescendo procedit quia non mouetur motu suo sed equi. sic bonus obediens quando pausat meretur. quia non innititur motui uoluptatis sue sed maioris sui. Unde dicitur Can. i. Equitatui meo in curribus pharaonis assimilaui te amica mea. i. anima. ¶ Est etiam obedientia sicut clauis paradysi. Sicut enim inobedientia paradysum claudit. Ut habetur gen. iij. sic obedientia paradysum aperit Et in figura huius. christus dedit symoni qui interpretatur obediens. claues regni celorum. ut habetur math. xvi. ¶ Et sicut dominus maledixit primo homini inobedienti. dicens. maledicta terra in opere tuo. ut habetur gen. iij. sic benedixit symoni. i. obedienti dicens. Beatus es symon bariona. ut habetur math. xvi.

¶ Est insuper obedientia sicut auis ad celum ascendens Nam sicut auis cum duabus alis uolat ad sublimia. sic obediens cum duabus alis. scilicet cum ala paupertatis et cum ala castitatis scandit ad celestia. Et hoc est quod dicitur apo. xij. Date sunt mulieri due ale ut uolaret in desertum locum. Mulier ista potest dici obedientia. Due ale possunt dici duo illa uota sibi coniuncta scilicet castitas et paupertas uoluntaria. ¶ Item nota quod obedientia est suprema in merito. uicina deo. et proxima celo.

¶ Est itaque obedientia in merito suprema. Et in figura huius. christus apostolis preposuit symonem. i. obedientem. Sicut enim quidam dicit quod omnia obediunt obedienti. ¶ Nec mirum si obedienti obediant

cetere creature. qr etiā ipe
deus uoluit obedieti obedi
re. ¶ Exeplū de Josue. De
quo dr iosue. x. Nō fuit ā
tea nec postea tam lōga di
es obedietē dño uoci hoīs.
¶ Est etiā obedientia do
micilia. In cuius figura dns
recubuit in domo symōis
.i. obedietē. Vt hētur luc.
.vij. Et oms qui erāt ī be
thānia dns diligebat. Vt
hētur Jo. xi. Bethania q̄p
pe domus obedientie dr.
¶ Est insup obedientia
scala celi et deo proxia. Et
in figura hui9 dns ascēdit
in celū de bethania. i. de do
mo obedietie. Vt hētur luc
.xxiiij. ¶ Habz etiā obe
dientia auxilia q̄ ipaz iu
uant. Vn nōnd qr sex sūt
q̄ iuuāt obedientiā. s. hu
litas flectēs. cōsuetudo fre
quēs. dilectō feruēs. affec
tus terrena cōtēpnēs. grā
interius ungēs. platus mo
deste pcipiēs. ¶ Humilitas
ergo iuuat. et facit hoīem
obedietē et aīam reddit fle
xibilē. ¶ Sicut enī graci
litas et sbtilitas uirge fac
uirgā facile inclinare. sic
gracilitas humilitatis facit
hoīes facile obedire. Ideo di
cit apos de xpo phil. ij. Hu
miliauit semetipm fcūs o
bediens usqz ad mortē.
¶ Iuuat etiā obedietiam
cōsuetudo. Nā sicut equus
assuesat circūuolutoib; ut
sciat se ad oēm ptē flectere.
sic assuefactio obedietie fac
hoīem ad nutū obedire. De
tali equo bn ductibili dicit
prou. xxi. Equus paratur
ad die belli etc. ¶ Iuuat
etiā obedientiā dilectō dei.
Nā sicut ignis facit cerā mol
lem et tractabilē. sic amor di
uinitus facit hoīem obedire.
Vn dr luc. xij. Igne ueni mi
tere in terrā. i. in aīam deuo
tā. ¶ Iuuat nichilominus
obedientiā cōtēptus mundi
et sepatō uoluntatis ab omi
re corpali. ¶ Sicut. n.
pellis ē tractabilis a ligno
separata. q̄ tn est rigida qr
dū ē ligno affixa. sic aīa cū
ad instar pellis a terrenis
seiūgitur. ad obediendū fa
cile inclinatur. In cuius per
sona. dic. ps. Paratus sum
et nō sū turbatus. ¶ Iuuat
insup obedientiā unctio grē
interius. Sicut. n. corium
unctū fit molle et tractabile.
qd tn an unctionē erat durū
et rebelle. sic hō facilis ē ad o
bedientiā qn aīa intus ē
uncta p grām. Hec ē unctō
sps scī. de qua dr. i. Jo. j. Vnc
tionē quā accepistis a deo
maneat in uobis. ¶ Tan
dē iuuat obedietiā modestia
pcipientis. Exemplū de do.
qui unū solū lignū prohi
buit. et omīa alia cōcessit.
genes. ij. dicēs. Ex omi lig

no paradysi comede. de ligno
aũt scie boni et mali ne co
medas. ¶ Hab3 etiã obe
dientia officia que ipam oc
cupãt. s. tria genera pcep
tor. ¶ Pn nõ q debz qui
libz obedire pceptis inditis
.i. innatis p naturã. q scrip
ta sũt thob. iiij. Quod ab a
lio odis fieri tibi. uide ne
tu aliqn alteri feceris. Et m.
vij. Omia quecũqz vultis vt
faciãt uobis hoies et uos fa
cite illis. ¶ Itẽ debemus
obedire pceptis iniũctis per
scripturã. q scripta sũt Exo.
xx. Vbi ponũtur x. pcepta.
q sũt. Nõ hebis deos alie
nos et c. ¶ Debemus et
obedire pceptis inspiratis
p gratiam. vt de dilectõe dei
et proximi. q scripta sũt m.
xxij. Hor expositõe quere
sup in materia de caritate
et pcept.

De pauptate capitl. iij.

De pauptate
nõ spalit tria. s. q paup
tas ẽ celeste pciũ cũ quo pau
peres mercãtur celũ. celeste
prandiũ ad qd pauperes in
uitãtur. celeste soliũ in quo
paupes collocãtur. ¶ Pri
mo igitur pauptas ẽ celeste
pciũ quo paupes emũt celũ.
sic dic aug. Regnũ inquit
celor pauptate emitur.
¶ Et nõ q regnũ celor in
ter ẽptõis cõuenit paupibus.
q ipi proprie soluũt preciũ
q taxauit xps. m. xix. dicẽs.
Omis qui reliquerit domũ
et c. ¶ Scdo pauptas est
celeste prandiũ quo paupes
reficiuntur. Sicut .n. uidem
q qñ clamatur ad elemosi
nã ul prãdiũ soli pauperes
ueniunt et accelerãt. Sic ad
prãdiũ celi ad quod xps in
uitat soli intrãt pauperes.
Quod figuratur luc. xiiij.
vbi dr q hõ quidã fecit ce
nã magnã et c. ¶ Et nõ
q tria genera hoim ad cenã
illã uenire noluert. sed excu
sationes friuolas allegaue
rũt. s. auari incrassati. im diuicijs
mũdi ĩpinguati delicijs. su
perbi dilatati honoribz. Iuxta
illd deut. xxxij. Incrassatus
ĩpinguatus dilatatus dere
liquit deũ fctorẽ suũ. Auari
figurãtur p illũ qui v. iu
ga boũ emerat. Immũdi p
illũ qui uxorẽ duxerat. Su
pbi p illũ qui uillã cõpa
uerat. Et io. omis isti a ce
na illa ppetua proprie sũt
exclusi. et soli paupes int
missi. Nã dr ibid. s. luce.
xiiij. Pauperes ac debiles
cecos et claudos introduc
huc. ¶ Tercio pauptas ẽ
celeste soliũ in quo paupes
sedẽt sic dr m. xix. Vos q
reliquistis oia et sec. es me
et c. Et sequitur. sedebitis
et uos sup se. xij. iud. xij. tri
bz isrl. ¶ Sed nõ q sicut
qui eẽt sup celũ tota terrã
reputaret quasi cẽtrũ. sic

paupes tota terra reputat re
minima et uile. qr in celo ut
dcm e hnt sede et masione
sua. Na sicut dicit apls in
psona cor. phil. iij. Nra co
uersatio in celis e. ¶ Ite
no qr paup hz tria bona. s.
uita securissima. mete qui
etissima. et ueste nobilissi
ma. ¶ Primo ergo pau
peres sut in uita securi. qr
p paupertate no mouetur li
tes. non timetur fures. n
no formidantur reru tepe
states. Sz diuites huius
mudi sustinet oms istas t
bulatioes. Vn in figura
huius caym qui interpre
tatur possessio hebat cap
tremulu et sigt diuitu cu
ram et sollicitudine auaro
ru. ¶ Scdo pauperes
mente sut quieti et a spi
nis diuitiaru minime la
cerati. et ab earu pondere
liberi. et ab earu inquina
tione mudi. Na diuitie fa
ciut ista tria mala. Bona
siquide tepalia possessa o
nerat. amata inquinat. a
missa cruciat. vt dic bern.
Vn figuratur spualis qui
es qua hnt paupes et an
xietates que comitatur di
uitias notatur p isrl et egyp
tios. qr isrl a deo accepit
sabbtm. i. quiete. et egyp
tij muscas anxietates et cu
ras. vt dic greg. Propt
hoc dr. Heb. iiij. Relinqui
tur sabbatismus pplo dei. i.
libera possessio xpi. ¶ Ter
tio sut paupes ueste decori
i. honestate cospicui. Ideo sa
pies iugit ista duo. Eccl. xi.
Paupertas inquit et hone
stas a deo sut. Quia in cetu
ul in ipis pauperibz seruitis
pauperu relucet spualiter
xpi signu. De quo dr luc
.ij. Et in signu cui cotra
dicetur. ¶ Et no qr tplex
fuit signu xpi cui cotradica
tur a duisis mudi amatori
bus. ¶ Primu fuit pau
ptas. cui cotradicitur ab a
uaris ¶ Scdm fuit casti
tas. cui cotradicitur ab im
mudis. ¶ Tertiu fuit hu
militas. cui cotradicitur a
superbis. ¶ Ite no qr pau
ptas alia tria bona ht. Est
eni pauptas deo sume co
pulata. celo sume coequa
ta. et sume oi bono cumu
lata ¶ Paupertas igitur
primo e sume copulata cri
sto. Ht. n. deus pauperes
quasi familiares et domesti
cos. et diuites quasi igno
tos et extraneos. Vn in
figura huius xpo in offici
o suo prius uocauit paupe
res qr diuites. piscatores qr
mercatores. pastores qr reges.
Paupes de prope. et diui
tes magos ab oriete.
¶ Scdo pauptas e sume
coequata celo. Et ca e. qr
sume est elogata a mudo

et eleuata. Paup. n. sume
celis appropiquat. q2 omnia
mundana conculcat. Sicut
.n. uidemus q ille qui wlt
alta attingere. scabellu cosu
euit sub pedibz locare. sic pau
per manu tagit celu. quia
de oibz terrenis cotepnedo et
conculcando facit sibi quasi
sub pedibz scabellu. Juxta
illud deut. xi. Omnis loc9
que calcauerit pes uir uir
erit. ¶ Tertio paupitas e
sume cumulata oi bono.
Optime. n. scit thesauriza
re. Ipa. n. dimittit terram
talpis. i. auaris. fimu por
cis. i. imudis. puluere ser
pentibz. i. supbis. Juxta illd
ysa. lxv. Serpenti puluis
panis eius. Ipa. n. dedigna
tur fimu stabuli here loco
thesauri. Fimus stabuli st
diuitie huius mudi. q2 mu
dus est stabulu. i. locus iu
metor2 et hoim bestialiu.
¶ Ipa aut bona imobilia
retinet. i. celestia et dispgit
bona mobilia. i. ois terrena.
qd figuratur gen. xxv. ubi
di q abraha dedit ysaac oi
a que possidebat et filijs co
cubinaru largitus e mune
ra.

De castitate Capl'. iiij.

De castitate nro spaliter
tria. Castitas. n. flor2
sicut liliu inter spinas. ht
ptiu inter gemas. tenz soli
um sup stellas. Hz liliu in
corruptibile. ht preciu imp
ciabile. ht soliu insupabile.
¶ Primo igitur castitas e
florens sicut lyliu. Na di
Can. ij. Sicut lyliu inter
spinas. sic amica mea inter
filias. Et no q in lylio sut
sex folia niuei coloris. et sex
grana coloris aurei. ¶ Sex
folia niuea signt carnis pu
dicicia. et sex grana aurea
signt metis mudicia. ¶ Pri
mo igitur in lylio sut sex fo
lia. in quibz figuratur sex
ad pudicitia necessaria.
¶ Primu foliu e cibi et
potus sobrietas. Vn dicit
Jero. Virgo uinu fugiat ut
uenenu. Na uinu et adole
scetia e duplex incendiu uo
luptatis. Vn di Prou. xx.
Luxuriosa res e uinu. Et ge
nes. xix. di q loth inebriatus per
petrauit incestu. ¶ Se
cudu foliu e hitus aspitas.
Vn dic bern. Memeto q
aspior cardo panu facit le
uiore. sic asp hitus facit car
ne castiore. Et p cotrariu
filij isrl fornicati sut cu mu
lieribz moabitis. q2 ornate
erat uestibz delicatis. vt di
numeri. xxv. ¶ Tertiu
foliu e laboris strenuitas.
Et p cotrariu ignauia et
ociu sut sumu luxurie nu
trimetu. Quia ut di Eze
xvi. hec fuit iniquitas so
domie sororis tue supbia sa
turitas panis et habuda
tia et ociu ipius Dauid i

De castitate c. iiij

domo ocians cōmisit adul
teriū. vt h̄etur. ij. R̄. xi.
¶ Quartū soliū est cu
stodia sensuū et maxīe
quo ad uisū et auditū. Qa
curiositas uidendi et audiē
di uia ē ad pcm̄. Cuius
exēplū patet in dina filia
iacob. que ad uidendū mu
lieres illius regiōis egressa.
a sychem filio emor fuit
corrupta. Vt dr̄ gen. xxxiiij.
¶ Quītū soliū est modē
stia uerborꝝ. et maxīe īmū
dorꝝ. q2 maxīe luxuria p ū
ba dissoluta et in honesta
Vn̄ dic̄ sen̄a. A uerbis tur
pib3 abstineto. q2 licentia
eorꝝ ipudem nutrit. Nam
dic̄ apo. i. Cor. xv. Nolite
seduci. Corrūpūt bonos
mores colloquia praua.
Sic inquit ihe. sermo ū
ginis prudēs modestus et
tardus ul' rarus ut tā eloq
tia sit p̄ciosius q̄ pudore.
Itē sit in te noua grauitas
et imitabilis. ul' amabilis
mira ul' honestas. stupen
da uerecūdia. mira pudia
tia. uirginalis et uere pu
dicie h̄itus. sermo semper
modestus solū suo tēpore
proferendus. Hec ille.
¶ Sextū soliū ē fuga
occasionū peccādi et opor
tunitatū. et maxīe mulie
rū. Dicitur. n. gen. xix. Ne
stes in oī circa regione et c.
Virgo deb3 ēe aliquātulū
siluestris. Videmus. n. q a
nimalia siluestria pulchi
ore pelle h̄nt q̄ domestica.
Oportunitas peccādi uia
ē ad luxuriā. Vt legimus
. ij. R̄. xiij. q thamar ab
amon frē suo fuit corrupta.
q2 in thalamo fuit sola cū
solo. Vn̄ dic̄ bern. Virgines
que uere uirgines sūt. semp
deb3 ēe pauide et nūq̄ secu
re. ut caueāt timēda. et secu
ra ptimescāt. ¶ Sūt
ēt in lylio sex grana aurea.
in quib3 figuratur triplex
modus diligendi deū. et tri
plex cā dilcōis. ¶ Est ergo
primo triplex dilcōis modus
q̄ deb3 hēre animus castus.
¶ Est. n. diligendus deus
prudent. ne decepti ab amo
re eius discedamus. Dulci
ter ne illā ab amore eius
abscidamur. Fortiter. ne op
pressi ab amore eius euel
lamur. Vt dic̄ bn̄. ¶ Sūt
aūt tres cause p̄cipue pro
quib3 debemus deū diligere.
¶ Est. n. diligēdus deus
ex toto corde. quia creator.
tota aīa. quia redeptor. to
ta mēte. q2 remunerator.
Vt dr̄. ch. xxij. ¶ Secdo
castitas h̄t ingēs preciū su
per oīs gēmas. q2 dr̄ Eccī
. xxvi. Nō est digna ponde
ratio cōtinētis aīe. ¶ Et
nō q castitas cū ualore ca
ritatis. est thesaurus ī deo
sūme amādus. Et io dr̄

·ch̄· xiij· Simile ē regnū celo
rū thesauro abscōdito et cet'.
¶ Est thesaurus in uase
fragilissimo· et iō sūme cō
seruandus. Nā dicit aplus.
·ij· Cor· iiij· Hēmus the
saurū istū in uasis fictilibȝ
Unde maioris uirtutis est
in carne corruptibili serua
re castitatē· ¶ Est thesau
rus cū hoste malignissimo.
et ideo sūme timendus. sic
uidemus q' ualde laudabi
le ē castrū debile defendere
cōtra hostē fortissimū.
¶ Tertio castitas h't excel
lens soliū sup oīns stellas.
qd' figuratur p thronū de
ebore grādē. R' · iij· Re· x·
¶ Et nō q' ebur est frigi
dū/ et solidū/ et candidum·
frigidū cōtra cōcupiscētiā.
solidū p firmā pseuerātiā
et candidū p merā inocen
tiā. ¶ Et nō q' ebur si in
pāno lineo et mūdo inuol
uatur/ seruat pānū ne in
cendatur. In quo signatur q'
interior castitas mētis ser
uat corpus exterius ab in
cendio libidinis. ¶ Itē nō
q' castitas h't fructū uberri
mū/ cursū celerrimū· et
sertū pulcherrimū. ¶ Pmo
igitur castitas hȝ uberrimū
fructū. Et nō q' triplex est
fructus euāgelicus· s· trice
simus q' h't castitas cōiu
galis. Sexagesimus quē
h't castitas uidualis. et cē
tesimus quē hȝ castitas uir
ginalis. Ut dr̄· ch̄· ij·
¶ Scdō castitas hȝ celer
rimū motū. Castitas. n. se
quitur deū triplicē· s· currē
do/ natādo/ et uolando·
¶ Currit· n· castus p bo
nā operationē· Natat per
internā deuotionē. uolat
p supnā cōtēplationē· et sic
sequitur agnū quocūqȝ ie
rit Ut dr̄ apo· xiiij·
¶ Tertio castitas h't pul
cherrimū sertū· Nō· n· solū
hȝ aureolā premij accidē
talis· ȝ etiā aureolā pmij
eēntialis· ¶ Et nō q' tri
plex ē aureola· s· uirginū
martyrū/ et doctorū. Uirgi
nū florea· martyrū gēmea·
et doctorū aurea·
¶ Aureola igit ——— ur
uirginū ē florea· De qua dr̄
Can· iiij· Ueni de lybano
spōsa mea· Ueni coronabis
·s· aureola castitatis· Et
q' in sacra scriptura casti
tas flos dr̄/ merito castis co
rona de floribȝ datur.
¶ Et nō q' castitas ad in
star floris/ solo tactu marcē
sit· q' tactus īpudice delecta
tionis castitatē oīno corrūpit.
Et sicut flos sole p̄nte decorē
suū ōndit· nā flos ut uidem'
de nocte clauditur· et oriēte
sole rursū expāditur. sic hō
uere castus de castitate tm̄
corā deo et nō corā hoibȝ
glatur. Dicēte aplo· ij· Cor·

v.

·i· Gl'ia nr̄a hec ē testioniū cō
sciencie nr̄e. ¶ Aureola uo
mīrm̄ ē gēmea ·sc̄a dī in ·ps·
Posuisti sup caput eius coro
nā de lapide p̄cioso ¶ Au
reola doctoꝝ ē aurea. De q̄
Ecc̄i ·xly· Corona aurea
sup mitrā eius. ¶ Iste nō
q castitas indiget studiosa
clausura. et castitatē decet
p̄ciosa cictura. et ipa casti
tas lucet speciosa pictura.
¶ Primo igitur castitas
debꝫ hēre clausurā studiosā
·sc̄a dī Can· iiij· Ortus cō
clusus es soror mea sp̄osa.
¶ Et nō q in orto bene
clauso nō p̄t quis intrare
nisi de alto. Sic in hōie ca
sto qui hꝫ clausurā con
tinētie nullū desideri
ū debꝫ intrare nisi ce
leste tm̄. Si tū ortus cō
clusus bestijs plenus eēt
sibi clausura parū profi
ceret imo plus noceret q̄ p
desset. ita q̄n bestiales mot⁹
libidīs strepūt in mēte pa
rū aut nichil ualet clau
sura castitatis in carne. Et
idō Can· iiij· sp̄osa dei dicit
nō solū ortus cōclusus· sed
etiā fons signatus. Ort⁹
cōclusus· ꝑ castitatē car
nis· sed fons signatus ꝑpt
puritatē mētis. ¶ Scd̄o
debꝫ castitas hēre cincturā
p̄ciosam· q̄ dī luc· xij·
Sint lūbi ur̄i p̄cincti et
luc ard· in ma· ur̄is.

¶ Et nō q daniel uidit
uirū accīctū renibꝫ auro ob
rizo qd' ē aurū ualde p̄cio
sum. De quo dī daniel· x·
Et iohēs in apocal· vidit fi
liū hōis p̄cinctū ad mamil
las zona aurea. vt dī apoc·
·i· qd' similiter ad duplicē ca
stitatē refertur ·sc̄a zona
aurea ul' cictura renū sig̃t
corpus castū. Zona uō au
rea int' mamillas sig̃t cor
mūdū. Quia ut dic ph̄s i
libro de aīalibꝫ cor hōis
ē inter mamillas aliq̄ntu
lū declinās ad p̄tē sinistrā.
¶ Tertio castitas dꝫ hēre
picturā speciosā. Dicit
·n· candor materialis uel
albedo ē caput et fūdam
tū alioꝝ coloꝝ vt dicit
ph̄s· sic candor sp̄ualis ·i·
castitas ē quasi caput et
firmamētū oīm aliarum
uirtutū et bonoꝝ operū.
Quia ut dic g'g'· nullū
est opus bonū sine castita
te. De uirtutibꝫ Capitl'.

Post tractatū p̄mū
de p̄ceptis et cōsilijs
dicend' est de uirtutibꝫ· do
nis· btītudībꝫ· et fructibꝫ·
Ista quatuor sūt quedā
sp̄ualia incētiua ad ope
randū p̄cepta diuina et
cōsilia euāgelica. Differūt
aūt ista quatuor p hunc
modū. Quia uirtutes fa
ciūt operari rcē· dona fa
ciūt operari fidelit' et fa

d' virtutibꝫ c° 4

alit et expedite. btitudies
faciut operari pfecte et fruc
tus faciut operari delcabi
liter seu deliciose. ¶ Et
nõ qz uirtutes sut vij. Qua
tuor dicuntur cardinales
et tres theologice. Sut aut
theologice fides spes et ca
ritas. Cardiales sut qua
tuor. s. prudetia. teperan
tia. fortitudo et iusticia.
Differut aut qz theologi
ce hnt deu ul bonu increa
tu pro fine ul pro obiecto.
Virtutes uo cardinales
hnt bonu creatu pro obiec
to. s. primu. ¶ Primo
uirtutes theologice respici
unt magis uitam cotem
platiuã. et ordinet hoiez
ad dm. Cardinales uero
ptinet ad uitã actiuã et
ordinat hoiez ad proximu.
Et iõ ille dicuntur theologi
ce. i. diue. a theos qd e deus
et logos qd e sermo qz prin
cipaliter sut ad deu. Sed
cardinales dntur a cardie
in quo uertitur ostiu. qui
a principaliter respiciunt
uitã actiuã q tota e mobi
lis sup cardinales uirtutes.
Vn tres uirtutes theolo
gice ptinet ad mariã que
intendit circa unu. i. circa
bonu increatu qd no aufer
tur nec mutatur. Quatuor
uo cardinales ptinet ad mar
thã que intendit circa mul
ta. et turbatur erga plurima

.s. bona creata. ¶ Sunt
uo loca scripture ubi repiu
tur uirtutes dona btitudi
nes et fructus. ¶ Tres .n.
uirtutes theologice ponu
tur .i. Cor. xiij. Ubi di.
Nunc aut manet fides spes
et caritas tria hec.
¶ Quatuor uo uirtu
tes cardinales ponutur
Sapie. viij. Ubi di. So
brietate et prudetiã do
cet et iusticiã et uirtute.
quibz nichil utilius e in
uita hoibz. ¶ Dona uo
sps sci sut septe. s. donu
sapie. donu intellcs. do
nu cosilij. donu fortitudi
nis. donu pietatis. donu
scie. et donu timoris.
¶ Ista aut do ponutur
Ysa. xi. Ubi di. Et requi
escet sup eu sps dni. sps sa
pie et intellcs. sps cosilij
et fortitudis. sps scientie
et pietatis. et replebit eu
sps timoris dni. ¶ Bti
tudies aut sut. viij. s. pau
pertas. mititas ul masu
etudo. luctus. esuries. mi
sericordia. mudicia cordis.
pax. patientia. ¶ Iste
btitudines ponutur. Mt.
v. ¶ Fructus aut spus
sci sut. xij. s. caritas. gau
diu. pax. patientia. lon
ganimitas. bonitas. benig
nitas. mansuetudo. fides.
modestia. cotinetia. casti
tas. Isti fructus ponutur

Gal. v. Uirtus sic diffinitur in libro de spiritu et anima. Uirtus est habitus mentis bene institute. De uirtu

De uirtute tenendum in communi. In communi non specialiter tria, scilicet eius speciosam comparationem, eius uirtuosam operationem, et eius generosam procreationem. Comparatur ergo uirtus specialiter tribus, scilicet ligno fructuoso, lapidi precioso, et terrestri et celesti paradyso.

Primo comparatur ligno fructuoso. Homo enim absque uirtute est sicut arbor siluestris uel uinea que profert labruscas, id est delectationes carnales, uel glandes que sunt cibus porcorum, id est hominum immundorum uel demonum. Sed si ramus uirtutis tali arbori fuerit insertus, totam arborem trahit ad naturam suam et facit eam ferre fructus optimos qui letificant deum et angelos iuxta illud Luc. xv. Gaudium est angelis dei super uno peccatore et cetera. Hec est illa arbor pulcherrima cuius fructus nimius et esca uniuersorum in ea. Dan. iiij.

Secundo uirtus comparatur lapidi precioso. Sicut enim uirtus que est in gemma facit multum ualere anulum. Sicut uirtus que est in uiro iusto facit eum preualere multis peccatoribus. Unde dicitur Eccli. xvi. Melior est unus timens deum quam mille filii impii. De hoc lapide precioso dicitur Eccli. vi. Quasi lapidis uirtus probatio erit in illis, scilicet in operibus bonis. Tamen hodie multum impeditur, in tantum quod si esset uenalis a paucis emeretur.

Sicut gallus qui inuenit in sterquilinio margaritam et granum putridum, despecta margarita elegit granum putridum, sic homo mundanus despecta uirtute appetit bonum temporale et transitorium.

Et ideo est quare impeditur uirtus quia nescit homo precium eius, ut dicitur Job. xxviij. Propter hoc dicit saluator Matth. vij. Ne mittatis margaritas uestras ante porcos, id est homines immundos et mundanos. Qui plus querunt furfur mundane delectationis uel carnalis et immunde delectationis quam margaritas gratie uel uirtutis.

Tercio uirtus comparatur paradyso tam terrestri quam celesti.

Terrestri comparatur in tribus, scilicet in situs eminentia, in fructus opulentia, et in fontis influentia.

Est enim paradysus terrestris locus altissimus ita quod aque diluuii usque ad illum non peruenerunt. Sic uiri religiosi uel uirtuosi uitam habent eminentem ad instar

paradysi. ita quod numquam submergitur diluuio peccati. Unde dicit sapiens in persona viri iusti. Eccli ultimo. Exaltasti super terram habitationem meam. Et psalmus. Verumptamen in diluuio aquarum multarum ad e(um) n(on) ap(proximabunt). ¶ Est secundo paradysus locus fructibus opulentus. Produxit enim omne lignum pulcherrimum visu et ad vescendum suaue. Ut dicitur Gen. ii. Sic vir iustus vel virtuosus producit omne lignum pulcherrimum visu per honestam conuersationem et ad vescendum suaue per bonam operationem et internam deuotionem. Unde dicitur Eccli. xxiiii. in persona viri virtuosi. Flores mei fructus honoris et honestatis. ¶ Est nichilominus paradysus terrestris locus aquis irriguus. Nam dicitur Gen. ii. quod fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum. Qui inde diuiditur in quatuor capita.

¶ Paradysi fluuius virtus est vel gratia. que de fonte diuinitatis oritur.

¶ Quatuor capita sunt quatuor virtutes principales vel cardinales que a gratia diriuantur. scilicet iusticia temperantia prudentia et fortitudo. ¶ Justicia habet locum in rebus certis. Non enim potest esse iusticia vel iusta sententia nisi in rebus certis. ¶ Prudentia habet locum in rebus dubiis. ¶ Temperantia habet locum in prosperis. Et fortitudo in aduersis ¶ Comparatur autem virtus paradyso celesti in quatuor. Est enim paradysus celestis habitatio dei. locus gaudii. locus lucis. et locus ordinati amoris.

¶ Talis est anima iusti viri et virtuosi. Nam ibi est habitatio diuine gratie. ibi est gaudium bone conscientie. ibi est lux veritatis. et ibi est amor caritatis. De tali padyso dicitur Eccli. xl. Gratia sicut paradysus in benedictionibus.

¶ Econtrario anima peccatoris dicitur non paradysus sed potius infernus. Habet enim quatuor mala opposita bonis supradictis. Ipsa enim est habitatio non dei sed demonum. Ipsa loco gaudii habet remorsum consciencie. loco lucis habet tenebras ignorantie. loco amoris ordinati habet ignem male concupiscentie. Unde de tali inferno dicitur Ysa. xxxviii. Quia non infernus confitebitur tibi. id est anima peccatoris que est quasi locus inferni vel infernalis. ¶ Iste virtus vel gratia comparatur aliis tribus. scilicet signo vel caracteri. precio vel pignori. oleo vel unctioni. ¶ Virtus est primo quasi signum vel caracter predestinationis.

¶ Sicut enim pastor signat oues signo quo distinguunt

oues proprias ab extraneis. Sic deus qui est pastor aiarum nrarum. vt dr. Jo. x. ponit in ouibz signum gre uel uirtutis quo distinguit oues ab hedis. De hoc signo dr. Eph. v. Nolite contristare spm scm dei in quo signati estis in die redemptionis. s. signo gre et uirtutis. ¶ Et debemus considerare quatuor signa quibus deus electos suos signat. ¶ Est etiam uirtus pignus uel pactum saluationis. ¶ Sic enim qui ht pactum rem pt emere Et sicut qui ht arram uel pignus sufficiens certus est de solutione. sic qui ht uirtutem uel gram gratuitam. securus est de eterna saluatione. De hoc pignore ht Eph. i. Signati estis spu promissionis sco. qui est pignus hereditatis vre. ¶ Est nichilominus gratuita unctio regalis promotionis. Sicut .n. reges qui promouentur ad regna terrena unguntur. sic deus electos suos ungit unctione gre ad optinenda regna celestia et etiam. De hac unctione dr. prima Jo. i. Unctio quam accepistis a deo maneat in uob. ¶ Ideo quod electi qui hnt unctiones uirtutum uel gre reges dicuntur triplici rone. Tum quia deus regnat in eis per gratiam. tum quia futuri sunt reges per gliam. Tum quia eis in hoc mundo seruiunt omnia per obedientiam. Omnia namque eis cooperantur in bonum. s. tam bona quam mala. tam prospera quam aduersa uel peruersa.

¶ Iste uirtus uel gra tribus aliis comparatur. s. armature forti. prebende nobili. et optime possessioni. ¶ Virtus .n. est armatura tam fortis quod omnia uincit et numquam uincatur uel superatur. ¶ Ho autem sine uirtute est sicut ho inhermis in medio hostium suorum. i. inter prospera et aduersa. [et ab utrisque leditur et superatur. Nam ipsum decipiunt prospera et frangunt aduersa.] Propter quod monet apostolus ut arma uirtutis accipiamus dicens. Ro. xiii. Induamur arma lucis. i. arma uirtutis. vt dicit glo.

¶ Virtus etiam est prebenda nobilis. Quod patet ex duobus. s. ex parte dantis. et ex parte recipientis. Ex parte dantis sic. n. papa et alii prelati consueuerunt sibi retinere collationem pinguem uel prebendam nobilem uel nobilium. ita deus collator huius nobilis prebende . s. uirtutis uel gre. retinuit ad manum suam. iuxta illud ps. Gram et gliam dabit dns. Nullus. n. alius ht has prebendas conferre. ¶ Ex parte recipientis patet nobilitas huius prebende. quia prebenda uirtutis uel gre numquam confertur nisi amicis et caris. ¶ Alia namque bona naturalia

et tēporalia· quasi uiles p̄bende ul' cōmunes dātur indifferēter inimicis et amicis. ¶ Vn̄ dic aug' in libro de ciuitate dei· q̄ interdū habūdat plus in talibꝫ inimici q̄ amici· i· peccores q̄ iusti. ¶ Est nichilominꝰ uirtus ul' glia quasi possessio optīa· Sicut· n· bn̄ sedꝫ possessio que propinqua ē ciuitati· melius q̄ ē circa muros ciuitatis· ſꝫ optime que ē intra muros ꝓ securitatē clausure ul' hitatoīs. sic ꝓ optīe sedet uirtus que ē in secreto cordis ¶ Vn̄ narrat seneca de quodam philosopho q̄ uxore capta et liberis· cū solus ex incendio euasisset· interrogatus a tyrāno q̄ amisisset respōdit· nichil inquit (Nā ꝑdi) ꝑdidi bona dī mea mecū sūt bona· s· interiora· Bona nāq; interiora sic sūt uirtutes uel grē· nō pn̄t auferri ut vulgo dī nec uēto nec gelu· Et· io· dī in ps· Omīs glia eius filie regis ab intus. Filia regis ē anima fidelis. Cuius tota glia ē de interiori possessione uirtutis·

De caritate Capl' ij·

Caritas ē uirtus qua diligitur deus ꝓ se. et proximus ꝓ deū· ul' in deo· ut dī in smarū· lib· 3º ¶ De caritate nō spāliter tria· s· eius typum figuralē· eius actū uirtualem· et eius fructū finalē. ¶ Circa primū sciendū ē q̄ multiplex ē typus ul' figura cui caritas cōparat'. ¶ Cōpatur aūt primo· auro probato· ferro ignito. et uino cōdito· ¶ Nam sicut aurū in ualore excedit oīa metalla· sic caritas oēs uirtutes et oīa opera bona· Et· io dī· i· Cor· xiij· Maior aūt hoꝝ ē caritas· De hoc aūt auro pcioso dī apoc· iij· Suadeo tibi emere aurū ignitū et probatū ut locuples fias· ¶ Caritas etiā ē sicut ferrū ignitū qd' est molle et ductibile· Frigidū uo durū et rebelle· ¶ Sic aīa sine caritate est dura ē rebellis ꝑ malicīa· Ignita uo caritate ductilis ē ꝑ obedientiā et mollis ꝑ miām· ¶ Vn̄ caritas de corde lapideo facit cor carneum ·i· dulce et piū · Ideo dī Eze ·36· Auferā cor lapideū de carne urā· et c· ¶ Caritas nichilominus ē sic uinū cōditū qd' dī nectar· Nā uinū nectaricū ul' cōditū est dulce· acutū· et forte. In hiis tribꝫ q̄ hīt uinū conditum· innuitur triplex modus diligendi deū ¶ Diligendus ē· n· deus fortiter· prudenter· ꝑseueranter· Vt dic bern· ¶ In hoc autē

di· caritate cª ij

excedit caritas uinū q̄cūq;
dulce ul' cōditū. qr caritas
ē a deo dulcis / qr oē ama
rū dulcescit cū uino cari
tās. ¶ Hoc ē uinū de q̄
dr̄. Can. viij. dabo tibi po
culū ex uino cōdito.
¶ Deus .n. potat aīam
deuotā de uino caritatis
et inebriat nectare sui dul
cis amoris. ¶ Itē carita
cōparatur alijs trib; .s. aui
predā rapienti. naui mare
nauigāti. et morti carnem
pcutienti. ¶ Caritas .n.
est sicut auis generosa que
uiuit de p̄da. ut accipiter
falco et aquila. ¶ Iste
nāq; aues nobiles uix ul'
nūq̄m tāgūt terrā. nisi qn̄
rapiūt predā. ¶ Sic hoī
nes caritatē hn̄tes. bona i
sta trāsitoria et terrena n̄
tāgūt p affcm̄. nisi querē
tes solūmodo simplicē uic
tū. In quoȝ psona dic̄ ap̄s.
.i. thim̄. vi. H̄ntes alimēta
et quib; tegamur hijs cōtē
ti sumus. ¶ Et sicut aqui
lā nulla auis effugit. sic
caritatē nullū bonū opus
euadit. ¶ Hec ē aqui
la grandis magnarū ala
rū. sic dr̄ Eze. xi. ¶ Ale
eius sūt due .s. dilectio dei
et proximi. ¶ Caritas e
tiā ē sicut nauis maris.
¶ Nā sicut illa nō uadit
nisi quo ducat eā flatus ue
ti / sic qui h̄t caritatē naui
gando per mare huius mū
di / solū ducitur flatu sp̄s
sc̄i. sic illa celestia aīalia de
quib; dr̄ Eze. i. qr ubi erat ī
petus sp̄s illuc gradiebātur.
¶ Hec ē nauis / de q̄ dr̄ P
uerb' ultio. fc̄a ē quasi na
uis institoȝ .i. mercatoris ut
dicit papias. ¶ Caritas
nichilominus est sic mors
Vt dr̄ Can. viij. fortis est
ut mors dilectio. Nā sicut
mors pimit carnē. sic cari
tas carnalitatē. Et sic mors
auft' mortuo sensū. sic cari
tas facit hoīem insensibilē
mūdo ¶ Et sicut mors fa
cit ut puluis .i. corpus reu
tatur in terrā suā unde erat
erat / et sp̄s redeat ad deum
qui fecit illū. ut dr̄ Eccles ul
tio / sic caritas facit cōside
rare proprie carnis fragili
tatē / et facit desiderare sem
piternā sp̄s felicitatē.
¶ Itē nō qr caritas trib; a
lijs cōpatur ¶ Est .n. ca
ritas sicut funis bn̄ tortus.
sicut canis bn̄ doctus / sicut
later bn̄ coctus. ¶ Carita
aūt cōparatur funi bn̄ torto
Nā sicut funis bn̄ tortus / ē
ualde fortis / sic caritas ē in
dissolubilis. Quia dic̄ apo
Roni. viij. Quis nos sepa
rabit a caritate xp̄i: quasi
dicēt nullus. ¶ Et hec ca
ritas fortior ē funi. Nec .n.
aliquis funis ē qd̄ nō ualeat
rūpere ignis aut gladius.

Caritas aūt nūq̄ pt rūpi nec igne tribulatōis nec gladio mortis. ¶ Iste funis caritatis indissolubilis cōponit̄ ex trib; funiculis. s. de corde puro. et cōsciētia bona. et fide nō ficta. Vt dr̄. i. thim̄. i. Hic ē. n. ille funiculus t̄plex qui difficile rūpitur. Vt dr̄. Eccl̄es. iiij. ¶ Caritas. ē cōpatur cani bn̄ docto ad uenationē. Sic. n. canis sequēs p̄dā nō sentit spinā. sic qui caritatē h̄t et sentit odorē paradysi. quasi nō sentit spinā. s. tribulationē huius mūdi. In p̄ talis pt̄ dicere qd̄ scribr̄ Prou. xxiij. Verberauerūt me sed nō dolui. t̄xerūt me et ego nō sensi. ¶ Cōpatur nichilominus caritas lateri bn̄ cocto. ¶ Sicut. n. later bn̄ coct̄ facit solidū fundamētū. et si male sit coctus ruinosū. sic hō bn̄ coctus p̄ caritatis incendiū h̄t optimū et uirtuosū fūdamentū. De q̄ dic̄ ap̄s. Ephe. iij. In caritate radicati et fundati. ¶ Sz later male coctus. i. hō tepidus et caritatis modice cito dissoluitur et cōuertitur in lutū carnalis cōcupiscētie. ¶ Tales lateres male cocti sūt tales egyptiis qui sola palea dn̄r fuisse cocti. Vt legitur. exo. v. ¶ Ista caritas cōpatur aliis trib;. s. arbori ul' ligno. o

neri ul' iugo glutino ul' cemēto. ¶ Caritas. n. ē sic arbor ul' lignū fructuosū. i quo pendūt fructus pietatis. flores honestatis. et folia ueritatis. ¶ Et sicut de arbore resecātur ramusculi ut arbor melius crescat et proficiat. sic resecandi sūt amores inordiati ut amor dei fortius inualescat. ¶ Unde bonus agricola ul' ortolanus purgat palmitē ut fructū plus afferat. Vn̄ dr̄. Io. xv. ¶ Caritas etiā est sicut onus leue et iugū suaue. ¶ Est. n. onus leue et alleuiās. sicut in auib; ala. et in equis q̄driga. ¶ Nam sic auis cū onere alarū uolat uelocius. et equus cū onere quadrige portat duplū facilius. sic onus p̄ne et tribulationis facilius et p̄ duplū portatur. cū alleuiatur onere caritatis. Ipa ē. n. iugū suaue. ¶ Et cā huius suauitatis ē. q̄r xp̄s in cruce subiit istud iugū et adhuc s̄b eo vult ēē nobiscū. Vn̄ ipe portat quasi totū pondus ul' maiorē p̄tē ponderis. et ·io nō est mirū si iugū caritatis ē suaue. ¶ Propt̄ qd̄ ipe dicit. Mt. xi. Iugū meum suaue ē. et. c. m. l. ¶ Caritas nichilominus est sicut glutinū ul' cemētū. Nā sicut glutino iugū

gl'tur asseres ul' cemeto lapides. sic caritate uniu'tur fideles. ¶ Hoc glutino ul' bitumi'e linita fuit spu'lit' archa noe. i. ecc'a xpi. Vt di' gen. vi. ¶ Vn' si archa ecclesie no' uniretur uirtute huius glutini eet in periculo submergendi ¶ Hoc e' uirtuoso cemeto uniuntur lapides uiui in spu'li edificio. Et cu' isto cimeto fit murus ecc'e fortissimus et sine quo eet ecc'a quasi aceruus lapidu' ruine propinquus. sicut di' ihe. xxvi. Iherusale' in aceruu' lapidu' erit.

¶ Iste caritas elegat' et p' p'te trib; aliis co'patur. s. fonti naturali. vesti nuptiali. et igni uirtuali.

¶ Caritas au't est fons naturalis. Na' sicut aqua fontis naturalis in hyeme est calida. sic caritas feruet in tribulat'o'e. ¶ Et sicut aqua fontis estate e' frigida ul' frigescit interius cu' caloz inualescat exterius a moz mu'di. ¶ De hac aq' fontis mu'dani figuralit' di' Io. iiij. Omis qui bibit ex aqua hac sitiet iteru'. q' uulgo di' q' aqua inflat et no' satiat ¶ Sed de aq' fontis diuini. di' ibide' Aqua q' ego dabo ei fiet in eo fo's aque salie'tis in uita' eterna'.

¶ Caritas etia' e' sic uesti nuptialis. de qua h'etur m'. xxij. q' ille qui ea caruit eiectus fuit de nuptiis. Sic qui no' h't caritatis tunica' no' ueniet ad cena' eterna' ¶ Et no' q' caritas di' uestis nuptialis. q' tegit turpitudine' pecco'. q' protegit a frigore te'ptationu'. et q' ornat munere donoz ¶ De hac ueste dic' ps. Astitit regina a dextris tuis in v. d. ¶ Et no' q' uestis caritatis a quatuoz p'cipue co'medatur a quib; co'sueuit co'medari uestis nuptialis. s. ab artificio a materia. a colore et a fragrantia.

¶ Co'medatur ergo uestis nuptialis a materia. Na' alie uestes fiu't ul' de uellerib; animaliu'. ul' ouiu' ut uestis lanea. ul' de corticib; herbaru'. ut uestis linea. uel uisceribus uermiu'. ut uestis serica. Vestis au't caritatis fit ex g'tia sps s'ci. et de uisceribus ihu xpi. Vn' signanter dic' apo' ad Rom. xiij. Induimini dn'm ihm xpm. ¶ Co'medatur et' hec uestis a calore. Est au't duplex coloz huius uestis. s. byssinus et purpureus Et sic rubeus coloz optime sedet sup' byssinu' ul' candidu'. sic caritas optime co'stat sup' hoie'm castu'. Vn' di' prou. ultio. Byssus et purpura indume'tu' eius

¶ Co'medatur insup' hec uestis a fragra'tia. Vn' di' Can. iiij. Odoz uestime'

Marginal note (left): sic tepescit cu' inualescat exterius amoz mundi

tor tuor · t · s · o · thur. Et ideo
qui portat hanc vestem meretur
benedictionem sicut iacob. De
quo dicitur gen. xxvij. Statim
ut sensit ysaac vestimentorum
eius fragrantiam / benedicens a
it. Ecce odor filij mei sicut
· o · a · p · q · b · d. ¶ Est non
quod vestis caritatis habet duas
petias et quatuor sagittas
et · xvi · fimbrias vel crepas
¶ Est enim picta sicut tuni
ca nobilis domicelli. ¶ Due
petie eius sunt dilectio dei et pro
ximi. in parte dextra est petia
dilectionis dei. in sinistra dilectio
nis proximi. Una est de bysso al
tera de purpura. Quatuor
eius sagitte ponuntur luc. x.
Ubi dicitur diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo et cetera.
¶ Sedecim fimbrie vel cre
pe eius ponuntur · i · Cor. xiij.
ubi dicitur. Caritas patiens est
benigna est non emulatur non
agit perperam non inflatur non est
ambitiosa. non querit que sua
sunt non irritatur. non cogitat
malum. non gaudet super iniqui
tate congaudet autem veritati.
omnia suffert omnia credit. omnia
sperat. omnia sustinet. cari
tas nunquam excidit. Caritas ni
chilominus comparatur igni in
decem. Nam primo ignis est virtu
osior omnibus elementis. Sic in
ter omnes virtutes efficatior
est virtus caritatis. De quo
dicitur luc. xij. Ignem veni mitte
re in terram. ¶ In hoc autem

caritas excellit ignem quia aqua
extinguit ignem materialem.
Sed aque multe non poterunt
extinguere caritatem. Ut dicitur.
Can. viij. ¶ Secundo ignis
ardet et lucet. sic caritas in
homine ardet per affectionem. et lucet
per exemplum. Unde dicitur de iohanne
baptista. Jo. v. Ille erat lucer
na ardens et lucens. ¶ Ter
tio ignis frigidum ferrum acce
ndit. et carbonem extinctum vivere
facit. Sic incendium carita
tis expellit expellit ab homine
gelu avaritie. et etiam mor
tem culpe. et sic carbonem ex
tinctum facit vivere. Unde dicitur
i. Jo. iij. Translati sumus
de morte ad vitam quoniam dili
gimus fratres. ¶ Quarto
ignis incinerat. Sic virtus
et incendium caritatis redi
git hominem in cinerem humilitatis.
Unde dicebat abraham gen.
xviij. Loquar ad dominum meum
cum sim pulvis et cinis.
¶ Quinto ignis semper tendit
sursum. Sic caritas facit
hominem sursum ascendere ad
celum per desiderium. Unde dice
bat apostolus philip. i. Desiderium
habens dissolvi et esse cum christo.
¶ Sexto ignis semper est in
motu. Sic caritas semper est
in aliquo bono actu. Itaque
sicut dicit gregorius. Amor di
vinus nunquam est ociosus. Operatur enim
magna si est. si autem operari
renuit amor non est.
¶ Septimo ignis aufert

rubiginē a ferro. Sic cari tas tollit rubiginē pcci ab aīa. Vn dr deut. iiij. et ad hebreos xij. Deus tuus nr ignis cōsumēs est. i. ad con suptionē devorās s. pcci rubiginē p suā ignitā di lectionē. ¶ Octavo ig nis sintillas emittit Sic caritas mentē devotā sin tillas celestiū desideriorū e mittere facit. sic legitur de daniele. Dan. ix. Vir de sideriorū es. ¶ Nono ig nis facit ollā fervere. Et olle ~~incidētī~~ ferventi nō in cidūt musce Sic mēs q̄ p caritatē fervet. muscas te ptationū nō timet. Dya bolus aūt p infestationē teptationū inter alia noīa sua dr beelzebub. qui int ptatur deus ul' pr muscarū. de quo hetur luc. xi. et ca. 3. beelzebub ht. quia i principe d. e. d.

¶ Decimo ignis ser vat lāpadē a mure. Mus nāq cū lāpadē extinctā cō spicit mox oleū eius bibit. Sz ipām nō audet sugere q̄ diu cōspicit lampadem ardere Sic caritas ardēs in aīa oleū grē custodit a spū maligno. Hoc ole um voluerūt prudentes virgines in suis lāpadi bus habere. ut cū spon so possēt ad nuptias int re. Vt dr. ca. xxv.

De fide Caplm. iiij.

Fides ē virtus qua ea q̄ ad fundamētū religi onis ptinēt firmiter credū tur. vt dr in. iij. libro sniarū ¶ De fide nō spāliter tria. s. eius typū spēsū. eiu actū virtuosū. et eius fruc tū generosū. ¶ Primo nō q̄ fides ht typū speciosū ul' figurā multiplicē cui elegāt vel cōgrue cōparatur.

¶ Et primo cōpatur tri bus videlicet arche testam ti petre fundamēti et stelle firmamēti. ¶ Fides ergo ē sicut archa testamēti. Nam dr. exo. xxv. q̄ propiciatoriū nō excedebat archā. sed ar cha propiciatoriū. Sic per fidē et nūq̄ sine fide hetur propiciatio pcctorū.

¶ Fides etiā est sicut petra fundamēti. Nā sic edificiū ē solidū qd' est sup petrā fun datū et locatū. sic structura virtutū et omē spūale edi ficiū opte locatur supra fidei fundamētū. Vn dūs dixit petro. ca. xvi. Sup hanc petrā edificabo eccam meā. ¶ Fides insup est sicut stella firmamēti. Et pcipue dr stella maris. q̄ ostendit navigātibz portū grē ul' salutis. Dr etiam stella matutinalis. q̄ pve nit solē iusticie. Dicitur nichilominus stella orientis q̄ ducit reges spūales et

Faciat

2

facit eos xpm adorare sic
illa stella de qua dr. ch. ij.
Vidimus stellã eius in o-
riente et venimus ador. e.
¶ Fides bñ alijs trib; cõ-
paratur ¶ Figuratur. n.
p mūdū speculū. p dextrū
oculū. et p sponse anulū.
¶ Fides aūt cõpatur spe-
culo mūdo. Quia sicut t-
ris magna in medio spe-
culi pui cernitur. sic ma-
iestas et magnitudo diui-
na in speculo fidei presen-
tatur. Vñ ipa est specu-
lū sine macula. de quo scri-
bitur sap. vij. ¶ Fides
etiã cõpatur oculo dex-
tro. Sinister aūt ocls
est rō. q solū de numera-
lib; iudicat. Dexter uero
ē fides. q oīa tā naturali-
a qȝ miracula determinat
et intellcm in obsequium
xpi captiuat. Vt dic apo
.ij. Cor. x. ¶ Et sicut q
amisit oclm dextrū inuti-
lis ē ad bella. qȝ scuto ope-
rit sinistrū. et sic nullū hȝ
oculū quo videat quomo-
do ferire ul' cauere debeat
adūsariū. Sic qui nō hȝ
fidē. inutilis ē ad pugnā
spūalē. ¶ Vñ naas di-
xit viris iabes galaad. In
hoc feriā uobiscū fedus. ut
eruā oīm urm oculos dex-
tros. i. Re. xi. Naas inter-
ptatur serpens ul' coluber.
et signat serpētē antiquū.
.i. dyabolū. qui nititur eru-
ere oculū dextrū. i. fidem.
ut ad bellū spūale hoīem
reddat inutilē. Ipe. n. est
coruus ifernalis. qui cū
cadauera inuenit. primo
oculū inuadit ¶ Fides
insup cõpatur anulo. Qa
sicut in subarratōe sponse
anulus in digito ponitur.
sic fides ornat rōnē que p
digitū intelligitur. qȝ disc-
nit. et sic aīa a deo spūalr
desponsatur. Nam dr Osee
.ij. Sponsabo te michi in
fide. ¶ Anulus iste pt di-
ci argenteus. eo qȝ fides ad
instar argēti lucet p uerā
cōtritionē. et resonat per
pfctām cōfessionē. Quia dr
Rom. x. Corde creditur ad
iusticiā. ore aūt ɔfessio fit
ad salutē. ¶ Ite fides cõpa-
tur alijs trib;. s. signo ue-
xillari et radio solari.
¶ Fides ē sicut uexillū
regis. Nā sicut uexillū re-
gis mostrat qȝ rex est pñs
in acie maxime ut terrea-
tur hostes. Sic fides ē sig-
nū qȝ rex regū. s. deus. pre-
sens ē in pugna ul' teptati-
one ut fugiant demones.
Et io dr. i. p. v. Cui resi-
stite fortes in fide.
¶ Et sicut uexillū regis
in signū dominij ponitur in
arce urbis. sic fides locatur
in arce mētis. s. in eminē-
tia rōnis. De hoc uexilla-

ti signo dr̄ ysa. xi. leuabit dn̄s
signū in natōes .i. fide super
credētes. ¶ Fides et est sic
militare scutū. Nā sic scut
ponitur ad sinistrā pte. sic fi
des p̄pue armat hoīem
cōtra adūsitatē. ¶ Sicut
scutū portatur a pte cordis
qd̄ ē in sinistra pte hōis
sic fides ē armatura men
tis. ¶ Et sicut scutū est
triangulū. ita fides credit
deū trinū et unū. Et hoc
scuto dic apo. Eph. vi.
In omībȝ sumētes scutū
fidei ¶ Fides nichilomi
nus ē sicut sol ul' solis ra
dius. Nā sicut sol uidetur
solū proprijs radijs et nō
torticijs ul' candelis sic deus
uidetur solū radio fidei q̄
solū innititur luci prime
ueritatis. Nō aūt uidetur
a lumine naturalis rōis.
Nā dicit ambros. In hijs q̄
fidei sūt piscatoribȝ creditur
nō dyaleticis. ¶ De hoc
lumine ul' radio fidei pt i
telligi qd̄ dr̄ Eccles. xi. Dul
ce lumē et delectabile est
oculis uidere solē. ¶ Nō
tn̄ q sicut sol nō uidetur in
propria rota nisi ab aqui
la sic deus nō uidetur in
propria essentia nisi ab a
nima ualde deuota et pen
nis cōtēplatōis eleuata.
¶ Itē cecus nō uidet solē
sed tn̄ credit uidēti. Nec ui
det uiam et tn̄ credit cani

cani ducēti. Nec uidet locū
profundū et tn̄ credit ba
culo tāgēti. Ita simplices
qui p se fidei sacramēta nō
uident uidētibȝ .i. prelatis
et pastoribȝ suis se cōmittē
debēt sicut cōmittit se duc
tori et sicut ouis cōmittit
se pastori. ¶ Tamē sū
mū periculū est qn̄ ipi pa
stores ul' doctores sine duc
tores et ceci et ignorātes.
Quia dic ueritas. Mt. xv.
Si cecus ceco ducatū pre
stet ābo in foueā cadūt.
¶ Itē fides alijs tribȝ cō
paratur .s. columpne sacra
mētali aurore spūali et
luci primordiali. ¶ Fide
itaqȝ ē sicut columpna illa
que p̄cedebat pplm isrl' in
exitu de egypto. Exo. xiiij.
Nā illa ex pte isrl' erat lu
cida et ex pte egyptiorȝ tene
brosa. Sic fides credentibȝ
lucet et infidelibȝ ē obscu
ra. Quia ipi sūt rebelles
lūi ut dr̄ Job. xx. ¶ Fide
etiā ē sicut aurora. Nam si
cut illa ē exosa latronibȝ.
sic fides est exosa demonibȝ.
Qui .s. sūt latrones aīarū
De quibus .n. dr̄ iob. xxiiij.
Si subito apparuerit auro
ra arbitrātur umbrā mor
tis ¶ Fides nichilominus
ē sicut lux primordialis .i.
primo creata. Nā sicut illa
fuit primū opus in maiori
mūdo. sic fides ē prima in

tus in minori mūdo. hoc ē
in corde hūano Et iō cum
sit primogenita spūaliter bn̄
dici meretur sic antiquitus pri
mogeniti bn̄dicebātur. Vn̄
dr̄ de talibȝ gal. iij. Qui ex
fide sūt benedicetur cū fide
li abrahā. ¶ Itē nō q̄ fi
des ad hoc q̄ sit cōmēdabilis
debet hēre tria. s. ueridicā cō
fessionē. magnificā deuotio
nē. et catholicā probationē.
¶ Primo ergo fides debȝ
hēre ueridicā confessionē. s.
ut hō nō dicat. ne aliud dicat
et aliud credat. Et ne alit̄
credat et alit̄ uiuat. Vt. s.
fides sit uiua nō mortua.
uera nō ficta. Res. n. mor
tua proprie nō est res n̄
equiuoce sic hō mortuus
nō est hō. Res etiā ficta n̄
ē pprie dicenda res. sicut leo
pictus nō leo uerus. Nec
denarius falsus ē denariū
sicut ille qui est de au
ricalco et debȝ ēē de auro
nō est uerus denarius.
¶ Tales sūt falsi et ficti
xpiani. De quibȝ dr̄ ad ti
ti. i. Confitentur se nosse
deū. fc̄is aūt negāt et cē.
¶ Tales sūt sicut chime
ra q̄ ē res tm̄ ficta et tamē
nichil ē in rerū natura.
¶ Fides aūt ueridica est q̄
hō dr̄. sic uiuendo sicut cre
dit sic credendo sicut dicat.
¶ Talis ē moneta uera
ad emendū padysū. et ita

arbor et gnosa ad producē
dū frondes diuine dilectōis.
folia salutifere cōfessionis.
flores honestatis ul' honeste
couersatōis. et fructus bōe
operatōis. ¶ Scd̄o fi
des dȝ hēre deuotionē mag
nificā. ¶ Et nōnd q̄ fi
des ōnditur ēē magnifica
in tribȝ. Primo ut in solo
deo cōfidat. etiā si natura
lis rō cōtradicat. ¶ Talē
fidē hūit abrahā qui ue
tulus de uetulā et sterili
cōtra oēm rationē credit de
o promitteti q̄ hēret semē
in quo benedicerētur oīns
gētes Vt dr̄ gen. xv. Et
apo' ad Rom. c. Et gal'
.3. Credidit abrahā deo et
r. illi ad iuſ. ¶ Talē fidē
nō hūit thomas qui noluit
credere q̄ xp̄s resurrexisset a
mortuis nisi oculis uideret
et manibȝ cōtractaret. Vt hē
tur. Jo. xx. Tales sūt illi
qui nolūt credere ul' mutu
are nisi sub bono pignore.
¶ De tali modica fide
dicit greg'. q̄ fides nō hȝ
meritum cui hūana ratio
pbet expimētū ¶ Scd̄o
fides est magna si in adū
sitate nō deficiat sed tunc
plus ualescat. De qua fi
de dic̄ saluator. luc. ix. Si
hūeritis fidē sicut granū
synapis et cē. Granū sy
napis quāto plus teritur
tāto fortius uiget. Tale

fide hūerūt scā mřes qui per
fide uicerūt regna et c. Vt
dr hebr. xi. Item ibidē p to
tū capl. ludibria et uerba
expti et c. De hac fide dr
.Jo. iiij. Hec ē uictoria q
uicit mūdū fides nr̄a.
Tale fidē nō hūit pe
trus qui uidens uētū ua
lidū timuit et stati mer
gi cepit. Cui dixit salua
tor .Mt. xiiij. Modice fidei q
re dubitasti. Sic mul
ti infideles uētū ualidū t
bulationis ul' teptationis
uidētes stati titubāt et m
giitur in mari despationis
qd' est mare mortuū ī quo
nichil pt uiuere. Ter
cio fides ē magna si hō
p dilatione petere nō de
sistat quousqz obtineat
Tale fidē hūit muli
er chananea q quāuis fu
isset a xpo repulsa nō qui
euit a pce quousqz fuisset
exaudita. Vn dic ei salua
tor Mt. xv. O mulier ma
gna est fides tua f. t. s.
uis. Quia ut vlgo dr qd
differt' nō aufertur.

De .xij. articulis fidei.

de xij articul' fidei

Iste fides debz hēre pro
batione professione catho
licā. Pro q catholica pro
batio et xpiana cōtinet xij
articlos fidei qui in symbo
lo aplico cōtinentur s. Cre
do in deū et c. Sunt
aūt xij articuli q xij st
apli. Et quilibz aplorx po
suit in symbolo articulū su
um. Petrus aūt dixit
Credo in deū prem omip
c. ce. et t. Iste articulus p
tinet ad prem. Et ē sci
endū q aliud ē credere ī de
um aliud credere deo.
Credere deo q uera st
q dicitur a deo. Et sic pos
sumus et debemus credē
petro et paulo aliisqz scis.
Sz credere in deū ut di
cit augus. e credendo amare
eū et credēdo in eū p amorē
ire et in eū ul' eius mebris i
corpari. Pro de isto ar
ticulo cū dr prem oīpoten
tē q ipe deus ē pr nō deest
si bono uolūtas q oīpotēs
nō deest sibi ptās implēdi qd
promittit q dr in ps. Omīa
quecūqz uoluit dns fecit in
celo et t. Andreas dix
Et in ihm xpm filī e. u. d. n.
Iste artics ptinet ad dei
tatē filij. Et nō q xps
spalit dr dominus nr q ppri
e dnatur nobis dupliti ra
tōe ul' iure. Jure s. creati
onis quia nos creauit et
fecit. Et iure redēptionis.
q nos magno pcio s. sag
uine suo redemit vt ait
apls .i. Cor. vi. Empti e
stis pcio magno. Iaco
bus maior dixit. Qui cō
ceptus ē de spū scō na. ex
m. uirg. Iste articul'
est primus qui ptinet ad

hūanitatē xpi. ¶ Et nō.
q maria mater dei caruit
in cōceptiōe filij culpa. et io
dr̄ xp̄s de spū scō cōceptus.
qr sine culpa fuit qd sps scs
fecit. ¶ In nat filij etiam
caruit pena. et ideo dr̄ xp̄s
de uirgīe natus. qr nullā
penā sensit nec dāpnū susti
nuit. quia uirgo peperit et
post ptū uirgo pmāsit.
¶ Et in hoc xp̄s dedit exē
plū filijs oīb; ut nullū dāp
nū matrib; inferāt nutricib;
ul' progenitorib; suis. ¶ Johēs
dixit. Passus sub pon. py
ctu. m. et se. ¶ Iste ē scd̄s
articulus ptinēs ad hūāni
tatē xpi ¶ Et nō quatu
or in hoc articlō pro quib;
et in quib; nō solū grati eē
debemus redeptori nr̄o sed
etiā ipm spūalit in hijs q̄
tuor imitari ¶ Cristus ē
.n. passus. ut nos patiam̄
.s. hn̄do patiētiā in aduer
sitatib; et tribulatoīb; nr̄is
¶ Cristus etiā crucifix'
est. ut nos p pn̄iam crucifi
gamus carnē nr̄am cū suis
uicijs et cōcupiscētijs suis.
¶ Cristus insup mortuū
est. s. in cruce ut nos i cruce
pn̄ie usq ad mortē pseuere
mus. ¶ Cristus nichilo
minus sepultus ē. ut. s. nō
terrā nr̄e mortalitatis con
sideremus. et cū cinere nr̄e
fragilitatis ad modū car
nis salse supbiā nr̄am con
diamus. qr carnes cito pu
trescūt. et corrūpūtur nisi
sale cōdiātur ¶ Thoma
dixit ¶ Descendit ad infer
na. ¶ Iste articulus ē terci'
ptinēs ad hūanitatē xpi.
¶ Descendit aūt xp̄s ad
inferos scdm aīam ut ext
heret seruos suos de limbo.
¶ Nota hic magnā puer
sitatē nr̄am qr nos uix uo
lumus sequi xp̄m ad celū.
cū ipius sciamus q xp̄s secut'
sit hoīez ad ifernū. s. ad libe
randū eū. ¶ Jacob; minor
dix. Tertia die resurrexit
a mortuis ¶ Iste ē quart'
articulus ptinens ad hūa
nitatē xpi ¶ Et nō q x
resurrexit a mortuis tertia
die. ut nos a pc̄o resurgam'
in tercio die. ul' triduo pn̄ie.
.s. cōtritiōe cōfōe et satisfa
ctione. ¶ Philippus dix
Ascendit ad celos sedet ad
dext' dei pr̄is oīp. i. uēt est
iudicare uiuos et mortuos.
¶ Iste articl' ē quītus p
tinens ad hūanitatē xpi.
¶ Et nō q hec duo que
sūt in hoc articulo. s. ascē
sus xp̄i ad celos et aduēt'
eius ad iudiciū magnā no
bis fiduciā tribuūt. qn sci
mus q cām nr̄am fr̄ nost'
iudicabit. ¶ Bartho
lomeus dixit. Credo in spi
scm̄ scām. ec. cath. i. credo
q sps scs ē in se et in electis
suis Et q nō solū est scūs

Fm

sed etiā eccām facit scām.

¶ Et iste ē primus articulus qui ptinet ad spm scm.

¶ Et sunt tria in psenti ptinentia ad spm scm. et duo in futuro ¶ Primū qd ad ipm ptinet in psenti ē scificatio. Nam pmus articulus ē ut diximus Credo in spm scm scām eccām catholicam ~~scor~~. Hoc ē qd credo quod sps scs. qui. s. in se scs est. ipse etiā scificat eccām p grām et bonitatē suā. qr ipe bonitas ē.

¶ Matheus dixit. Scor coionē. ¶ Iste artic's ptinet in psenti ad spm scm. qr ad spm scm ptinet in pnti scor coio. i. unio mebror in corpe ecce ad caput. s. ad xpm et ad alia mebra in mistico corpe. i. fideliū ad inuicē. ¶ Sicut. n. sps hois unit mebra in corpore naturali. sic sps scs unit mebra spualia. s. fideles in corpe mystico qd ē ecca.

¶ Un sensus huius articuli ē. credo scor coionē. i. credo qr scī. i. fideles. tam qm unius corpis ecce mebra. coicant. i. uniuntur sibi et capiti suo. et hoc p spm scm

¶ Et nō qr triplex ē coio quā fideles hēre debēt ad inuicē. s. coionē mebror unius corpis qr faciunt unū corpus. Et coionē societatis ex societate ueit qr quilibet qui ē de corpe ecce pte hēt in onibus bonis que fiunt in ecclesia. Un ps. Particeps ego sū oim timent te.

¶ Tercia coio est mutue supportatois. et unus deb3 portare onus alterius. s. mala p pacietiā et copassionē et bona coicare p elemosinarū largitionē. Un dr ad galath. vi. Alter alterius onera portate.

¶ Symō dixit Remissionē pccor. s. credo.

¶ Iste ē tercius articulus ptinēs ad spm scm ī pnti. Per spm. n. scm qui ē ipa benignitas in baptismo et ī pnia remittuntur pcta.

¶ Et nō qr pcta remittuntur lauantur et tolluntur. Remittuntur qtum ad culpā et offensā. lauantur qtū ad maculā. et tolluntur qtū ad penā.

¶ Judas thadeus dixit Carnis resurrectionē.

¶ Iste ē quartus artic's ptinēs ad spm scm in futuro qtū ad remunerationē corpis ¶ Et nota qr in seruitio regis q pt reddere ul restituere equū si cōtingat eū mori in bello. ipe pt miles secure exponere eū pro ipo rege ul duce suo. Sic nos equū nrm. i. corpus ppriū secure possumus expone pro xpo. qr ipe pt equū reddē

.i. corpus resuscitare.
¶ Mathias dixit. Vitam
eternam Amen. ¶ Iste est
quintus articulus et ultimus
pertinens ad spiritum sanctum in futu
ro quantum ad remunerationem
utriusque .s. corporis et anime.
¶ Et non quod si est sollicitus
homo ad providendum huic mi
serie vite et transitorie mul
tomagis debet esse sollicitus
ad providendum illi vite que
numquam poterit habere finem.
¶ Unde sciendum est quod tribus
modis providetur huic tem
porali vite .s. mendicando la
borando. et mutuum accipi
endo. ¶ In futuro autem
non est locus mendicandi sicut
patet de divite epulone qui
voluit mendicare guttam
aque et non potuit optinere.
ut habetur luc. xvi. ¶ Ibi
etiam non est locus laborandi.
Ideo dicitur Jo. ix. Venit nox
quando nemo potest operari.
¶ Ibi nichilominus non est
locus mutuum accipiendi
vel emendi. sicut patet de
fatuis virginibus que volue
runt mutuo habere vel emere
oleum et non potuerunt habere
ut patet mt. xxv. ¶ Et
ita quod non vult hic provide
re sibi per bona opera egestatem
eternam patietur in illa vi
ta eterna. Ideo dicit salva
tor mt. vi. Querite primum
regnum dei et iusticiam eius
et hec omnia adicientur vo
bis. Capitulum iiij. ca^m iiij

Spes est future beatitudinis
expectatio ex dei gratia
et ex meritis proveniens.
ut dicitur iij. libro sententiarum.
¶ De spe nota specialiter
tria .s. typum comparationis. fetum
generationis et fructum operationis.
¶ Primo igitur spes com
paratur tribus. Est enim spes
sicut columpna domum firmans
sicut galea caput armans
et sicut anchora navem servans
¶ Spes itaque est sicut co
lumpna que domum sustentat
Nam columpna que debet domum
sustentare non debet esse fragi
lis et vacua ut arundo sed
de forti ligno et solida. Sic
spes que est in deo quia est soli
da et quasi de forti ligno
ideo facit edificium solidum. ps.
Qui confidunt in domino sicut
mons syon et cetera. Sed spes
que est in mundo quia est vacua
et fragilis et quasi de arundine
ideo facit edificium ruinosum.
Nam dicitur prover. xi. Qui confi
dit in divitiis suis corru
et. Sic etiam vacua et fra
gilis est spes vel fiducia ami
corum. Ideo dicitur Je. xvij. Ma
ledictus homo qui confidit in homi
ne et ponit carnem .i. carna
lem hominem brachium suum .i.
fiduciam vel auxilium quod est
in solo deo collocandum.
¶ Spes etiam est sicut
galea. Nam sicut galea est
munimentum capitis sic spes

F xii

armatura intẽtionis. Ideo dicit apl's. i. thess. v. Induti loricã fidei et caritatis. et galeã spẽ salutis.

¶ Spes nichilominus est sic anchora. Nã sicut anchora seruat nauẽ cõtra procellas fluctuũ. sic spes mentẽ cõtra ĩpulsũ tẽptationũ. Et iõ dic̃ aplus. Heb. vi. Cõfugimus ad ad tenedã ꝓpositã spẽ. q̃ sicut anchorã aĩe hẽmus tutã ac firmã. ¶ Iste spes trib; aliis cõgrue cõparatur. ¶ Est. n. sic arbor fructuosa. sicut gẽma speciosa. et sicut mola uirtuosa. ¶ Spes igitur trib; aliis cõgrue cõparatur. ¶ Est. n. sicut arbor fructuosa. sicut gẽma speciosa. et sicut mola uirtuosa. ¶ Spes igitur est sicut arbor fructuosa. Nã sicut arbor profert uberes fructus que ħt irriguũ aquarũ iuuẽtũ. sic spes ꝓducit uberes fructus bonorũ operũ que sita ẽ et plãtata iuxta irriguũ aquarũ iuuẽtũ ꝛc. Vñ dr̃ in ps. Ego aũt sicut oliua fruct. in. d. d. s. ĩ. m. d.

¶ Spes et est sicut margarita ul' gẽma. Nã sicut gẽma ẽ hoĩb; grata. sic spes est deo placita. Et sicut gẽma ħt ualorẽ magnũ. sic spes fac̃ hoĩe; preciosũ Et sicut gẽma est ꝑlucida sic spes quodã m̃ est dyaphana. q2 ꝑ eã uidẽtur et sperãtur bona celestia. Vñ de ipa dr̃ Prou̾. xvii. Gemma gratissima expectatio ꝑstolãtis. ¶ Spes nichilominus ẽ sicut mola.

¶ Et nõ q' due sũt mole spũales. s. timor suppliciĩ et spes pmiĩ. ¶ Timor ẽ mola supior. que promit aĩam ne eualescat ꝑ elatione. ¶ Spes uero ẽ mola inferior que aĩam sustinet ne deficiat ꝑ desperatione. ¶ Istas duas molã deb; quilib; pctõs diligẽter cõiugere. sicut fecit dauid. qui dicebat in ps. Ab altitudĩe diei timebo. s. a die iudiciĩ. Ecce mola supior. Ego uõ in te sperabo Ecce mola inferior. Vna mola sine altera nõ ualet. Et iõ in figura huius. dr̃ Deut. xxiiii. Non accipies loco pignoris inferiorẽ et supiorẽ molã. i. spẽ et timorem nõ subtrahes pctori. Nã int' duas molas istãs fit optima molitura tritici. i. ꝑfecta cõtritio pcti.

De prudentia capl'. v.

Prudentia ẽ appetendarũ rerũ fugiedarũ q2 sciẽtia ut dicit tulli' in libro de officiis. ¶ De prudẽtia nõ spaliter tria

De prudẽtia capl' v

.s. tpū decentissimū. actū utilissimū. et ptū nobilissimū. ¶ Hz aūt prudentia tpū multiplicē et elegātem. Cōpatur aūt spālit tribz. s. assessori iudicis. quatuor terre minimis. ul' aīalibz puis. et astucie serpentis. ¶ Prudētia quidē ē sicut assessor iudicis ul' regis. Nā sicut assessor iudicando dirigit iudicē ul' regē sic prudentia rōnē. Et sicut assessore absente intdū puertitur iudiciū regis. sic cū abest prudētia peruertitur iudiciū rōnis. Vn dr̄ Prou. xxviij. Dux indigens prudentia multos opprimet p calūpniam. ¶ Prudentia et cōpatur quatuor minimis aīalibz terre. et ipa sūt sapientiora sapientibz. s. formica. lepusculus. stellio l' lacertus. et locusta. ¶ Nā uir prudēs dr̄ formica rōe prudentie. Et nō qr formica hz decē laudabilia a uiris prudētibz imitanda ¶ Formica. n. ē aīal puū et modicū. in quo laudatur humilitas. Grano pascitur. i quo docetur honestas. Socios adiuuat. in quo laudatur caritas. Sollicita ē in quo laudatur industria. Prouida ē. in quo laudatur prudētia. Nūqr ē ociosa in quo cōmēdatur bona occupatio. Grana detrūcat ne germinet ul' putrescāt. in quo mōstratur carius affectio. ¶ Tempore ymbris grana abscōdit in quo docetur fuga teptatōis. ¶ Tempore sereno grana soli exponit. in quo laudatur uirtus orōis. Pondus portat maius qr sit ipa in quo monstratur zelus cōpassionis ¶ De ipa aūt dr̄ Prou. vi. Vade ad formicā o piger et cōsidera uias eius. et disce sapiam. Que cum nō hēat ducē nec pceptorem nec principē. parat in estate et cōgregat in messe cibū sibi. in messe. s. grē cibū glē sempiterne. ¶ Prudentia iterū lepusculo cōpatur. rōe cōfidētie qr hz hō prudēs solū in deo sicut lepusculus locat in petra cubile suū. vt dr̄ ibidē Prou. xxx. Petra aūt ē xp̄s. vt dic apo. i. Cor. x. ¶ Prudentia et cōpatur stellioni ul' lacerto. Nā stellio ul' lacertus qr alas nō hz unguibz ul' manibz utitur. In quo diligentia opationis laudatur. Nam in uiro prudēte diligentia in opatiōe supplet defcm̄ nature. ¶ Prudēs nichilominꝰ cōpatur locuste Nā sicut locusta hȝt uolatū recidiuū. Volat. n. ad alta

F. 11

et statī cadit ad ẏma. Sic
prudēs uolat ad alta. per
desideriū p̄rie celestis. et ca
dit ad ẏma p cōsideratione
proprie fragilitatis iuxta
illud p̄s. Ascendit usq; ad
celos et d. v. ad abyssis.
Prudentia. iij. cōpat a
stuciae serpētis Et nō
q. v. astucijs utitur serpēs.
quas uir prudēs debet imi
tari Prima astucia
serpentis ē custodia capi
tis. Nam caput suū sum
me custodit, pro quo ser
uando totū corpus expo
nit. Sic scī xp̄m qui ē
caput nr̄m summe custo
diūt, et pro ip̄o omia a
lia exponūt, sicut ap̄s dic
phil. iij. Que michi fue
rūt lucra, hec arbitratus
sū pp̄ xp̄m detrimēta.
Scda astutia serpē
tis est depositio pellis.
Cū. n. senuerit ponit se
in arto foramine et cum
magna uiolentia pellē
ueterē depōit ut renoue
tur. Sic scī in arto
foramine p̄nie serpos in
carcerāt ut ueterē cōuersa
tionē deponere possīt sic
monet apls. ad Ephs. iiij.
Deponite uos scdm pri
stinā cōuersationē ueterē
hoīem qui corrūpitur se
cundū desideria erroris
et c. Tercia astucia
serpētis ē delusio icātator
Deludit. n. incātatorē optu
rādo unā aurē cū terra. et
aliā cū cauda. ut dr̄ in. ps.
Sicut aspidis s. de et. op.
au. suas et c. Sic uiri pru
dentes et scī deludūt icān
tationē. i. tēptationē dya
bli. quē unā aurē opturāt
cauda. i. memoria mortis.
Un dr̄ Eccī. vij. Memora
re nouissima tua et i. eter
nū nō p̄. Et aliā aurē ob
turant terra. i. cōsiderati
one ppue fragilitatis. De
qua dr̄ gen. iij. Puluis es
et in puluerē reuerteris.
Quarta astucia ser
pentis ē insidiatio pedis. In
sidiatur. n. calcaneo et capi
ti. Sic uiri scī superāt deli
desideria carnis attēdētes
q̄d sit finis delcātōis. s. mors
imortalis et īfernalis. Iuxta
illud. Rom. vi. finis illorū
mors ē. Quinta astu
cia serpētis ē fuga mulie
ris. Nā pp̄. inimicicias eius
fugit et latitat sub spinis.
Sic et uiri scī pp̄ inimici
as fornicatōis fugiūt cōso
rcia mulierū et latitant
sub spinis p̄nie. Sm cōsiliū
apli. i. Cor. vi. Fugite for
nicationē Ad imitan
das istas serpētis astucias
Dixit saluator. M. x. Esto
te prudētes sicut serpētes.
Et ne serpētis astucia fiat
uirulenta. tēperat eā sim
plicitas columbina. Ideo ad

didit. et simplices sic col.

De temperantia. Capl'. vi.

Temperantia est nichil appetere qd' no sit appetend. et in nullo modu ul' lege rois excedere sed sub iugo rois cupiditate domare. ut dicit macrobius. De temperantia nota spaliter tria. s. eius typu nobile. eius ptu fertilem. et eius actu utile. Ht aut temperantia typu nobilem ul' multiplice ul' figuram. Coparatur aute spaliter trib3. s. freno quo equus ducitur ul' regitur. bysso qua caro tegitur. et muro quo castru cingitur. Est itaq3 temperantia sicut frenu equu regens. Na sicut equus a sessore a sessore mediate freno ducatur. sic caro a spu mediante freno temperantie gubernatur. Maxie aute frenandus e equus iuxta aqua. iuxta igne. et iuxta pcipitiu. Sic frenu temperatie necciu e carni cot aqua delectatois trasitorie. cotra igne carnalis cocupie. et cotra pcipitiu dapnatois eterne. De hoc freno dicit apls titu. ij. Sobrie et iuste et pie uiuam' in hoc sclo. Nam quilibz debz uiuere sobrie qtu ad seipm. iuste qtu ad proximu. et pie qtu ad deu.

Est et temperantia sicut byssus carne teges. Nam byssus ut dicat papias est genus lini candidi quod crescit in egypto. et inde fit tela q vulgo dr cetausa. De hac tela byssina fit camisia nobilis et delicata. p qua figuratur castitas et temperantia. Quia sicut ista camisia nobilis e et in mediate carni contigua et coiuncta. sic castitas et temperatia e carni pcipue necessaria et ei inseparabiliter coniugenda. Et io dr de muliere forti. prou. ultio byssus et purpura indumetu eius. In bysso figuratur castitas que e precipuu ornametu metis. In purpura figuratur temperantia. q est uelut aurif[…] nesti appositu ad decore. Est nichilominus temperatia sicut murus castru cingens. Na sicut castru muratur pcipue ab ea pte q est infirma. sicut temperantia munit castru hois ex pte magis ifirma. s. ex parte corporis. Dr. n. m. xxvi. Sps quide promptus est caro aut infirma. Item temperantia e quida honor deo assimilans. quida ualor mete magnificans. et quida dolor hoste mortificans. Est igitur te

perantia quidam honor deo assi
mulans. Deus enim est spiritus ut
dicitur Jo. iiij. temperantia est quasi
nutrix spiritualis que ablactat
filios dei et facit de carnali
bus spirituales sic assimilat de
o. Ideo dicitur sapie. vi. Incor
ruptio facit esse proximum deo
Est etiam temperantia qui
dam valor mentem magni
ficans. Nam sicut valor mag
nificat aurum sic temperantia
magnum et inpretiabilem facit
hominem temperatum et castum
Ideo dicitur Eccli. xxvi. Non est
digna ponderatio continentis
anime. Omnis autem ponderatio
non est digna continentis anime.
Est nichilominus tempe
rantia dolor quidam hostem
mortificans. Dyabolus enim
libenter quiescit et dormit
in locis humentibus id est in vo
luptuosis hominibus. Ut dicitur Job
xl. Temperantia non ponit
ipsum in arido penitentie ubi non
invenit requiem et sic interfi
cit vel fugat hostem. Quia
dicitur Math. xii. Cum immundus spiritus
exierit ab homine ambulat
per loca arida querens requiem
et non invenit. Loca arida sunt
homines sobrij in quibus dya
bolus non quiescit. quia in
talibus non sternitur sibi lectus
voluptuosus peccati.

De fortitudine Cap. vij.

D' fortitudine c. vij

Fortitudo est firmitas
animi contra molestias se
culi. Ut dicit glosa super
xiiij. capitulum mathei. De
fortitudine non spiritualiter tria scilicet
typum valde pulchrum pretium
valde dignum et fructum val
de bonum. Primo igi
tur virtus fortitudinis habet ty
pum multiplicem et similitu
dinem elegantem. Comparatur
autem spiritualiter tribus scilicet for
naci que probat aurum. radi
ci que portat lignum et lorice
que vetat ictum. Est itaque
fortitudo sicut fornax pro
bans aurum. Nam sicut for
nax reddit aurum lucidum
sic virtus fortitudinis facit
hominem honestum et decorem.
Nam de tali dicitur prover. xxxi.
Fortitudo et decor indume
tum eius. Et sicut fornax
quedam metalla reddit soli
da et quedam liquida sic vir
tus fortitudinis corda nunc
facit solida contra temptatio
nem nunc liquida per compassio
nem nunc torrida per devotionem
Nam dicitur Can. v. Anima mea li
quefacta est ut dilectus locutus est.
Et sicut in fornace est
magnus flatus follium
et magnum ignis incendium
sic ignis fortitudinis solum est
in illis in quibus est flatus
divine inspirationis et ve
hemens incendium caritatis
Et in figura huius adven
tus spiritus sancti super apostolos ubi
fuit eius datus ad robur
spiritualis virtutis fuit tam
quam advenientis spiritus vehe

mētis. ut dr̄ actus. ij.

¶ Est et fortitudo sicut sicut radix lignū ul' arbore portās. Nam sicut radix portat pondus arboris et frondes et flores et fructus et folia. sic xp̄s fortitudīs omīa opa et sustinet merita nr̄a. Vn̄ dr̄ Josue. j. Cōfortare et esto robustus.

¶ Est nichilominus fortitudo sicut thorax ul' lorica ictū uetās. Nā sicut thorax ul' lorica seruat corp' ab ictu gladij. sic uirtus fortitudinis custodit aīaz a tēptatōe dyaboli et cuiuūq adusarij. Totus. enī mūdus nō uinceret unum hoīem in quo ē fortitudo dei. Sicut patet qr puellule uirgīes ut puta katherina cecilia agnes lucia agatha barbara margareta et c̄. q̄ reges et tyrānos et oīa tormētoꝝ genera supabāt. Nec mirū. qr fortitudo illa nō hoīs s; dei erat. Vn̄ dr̄. i. machab. iij. De celo fortitudo ē. ¶ Itē fortitudo trib; aliīs cōpatur. s. uirge q̄ nō incuruatur. fe̅ro qd' nō supatur. et petre q̄ nō pforatur.

¶ Est itaq; fortitudo similis uirge inflexibili. Et talis uirga ul' baculus est ualde ē nc̄ci' ambulātib; laborātib; et certātib;. Sic fortitudo ē quasi baculus et uirga inflexibilis que ualde ē nc̄cia. Quia loc' in quo sum' ē locus certaminis locus itinis et loc' laboris. Et hec tria hoīm gn̄a indiget spālit' baculo ul' uirga. Vn̄ dr̄ in ps̄. Virga tua et bacul' tuus ipa me cōsol' sūt.

¶ Est et fortitudo silis ferro īdomabili. Nā sic ferrū nō domatur s; comminuit et domat oīa metalla. ut dr̄ Dan̄. ij. Sic uiri fortes mori possūt. uinci uo nō pn̄t. Imo ipi oīa aduersa et pspera uincūt. Et qd' plus est etiā regnū celoꝝ uiolēter rapuūt. Nā uiolenti rapiūt illud. ut dr̄. Mt̄h. xi.

¶ Est nichilomin' fortitudo silis petre infrāgibili. qualis ē adamas. Nā sicut qui adamātē pcutit. ipe magis pcutitur. sic qui uirū forte molestat magis leditur q̄m ledat. Et sicut adamas nō frangitur aliqua uiolentia. ita uir fortis nulla frāgitur impatientia. Et sicut adamas scindit̄ sanguīe hyrci. sic uir forti' memoria passionis xp̄i.

¶ Propt' ista de uiro forti dr̄. Eze. iij. Vt adamantē et ut silicē dedi faciem tuā et c̄.

De iusticia Capl'. viij.

De iusticia c̄ viij

IUsticia e virtus sua uni
cuiq tribuens vt dic aug
de libro arbitrio. ¶ Iste
iusticia e rectitudo volun
tatis pp se seruata vt dic
anselmus. ¶ De iusti
cia no spaliter tria .s. ty
pi figural elegatia ptis
filialis habundantiam et
actus virtualis efficatia.
¶ Primo igitur iusti
cia typu ht multiplice et
figura valde elegante.
¶ Copatur aut spa
liter trib. Est .n. iusticia
a sicut rcta semita. sic rcta
regula. et sicut rca line
a. ¶ Est igitur iu
sticia sic rca semita. Na
sicut illa e breuissima
viaru. sic p via iusticie
citius peruenitur ab bra
uiu sempiternu. Jmmo
omis alia via e deuiu.
Vn dr in ps. de mal. Er
rare fecit eos i inuio et n
in via. Et de iustis dr
in ps. Deduxit eos in
via recta. ut i. i. ce. B.
Iteru dr in ps. de iniustis.
In circuitu impij abulat.
¶ Est etia iusticia sicut
rca regula. Na sic rca re
gula est certissima mesu
raru sic iusticia e optia
mesura et certissia ad bo
nu operandu. qr hec est
regula diuina que dirigr
opera nra. Vn dr in ps.
Dns dirigit iustos. Et

prou. xv. Qui sequitur iu
sticia dirigetur a dno.
¶ Est insup iusticia sic
rca linea. Nam illa est si
cut pulcherria linearu. vt
dic phs. Sic iusticie rctitu
do facit hoiem in intetoe
et couersatoe pulcherri
mu et decoru. Na sicut sta
tura humani corpis e pul
chrior inter oms. qr est e
recta ad celu. Sic statu
cordis e pulcherrima cu
p iusticia e erca ad deu.
Vn spose dr Can. vij. Sta
tura tua assimilate e pal
me. ¶ De hac etia rcti
tudie dr Eccles. vij. So
lumodo hoc ineni qr deus
fecerit hoiem rctm.
¶ Sz no qr triplex est
iusticia. gnalis. que di
rigit hoiez in omi bono.
a qua dr ho scs vl bonus.
Judicialis. q corrigit vl co
arcit hoiem ab omi malo.
et ista corrigit delicta pro
pria vl aliena. Cardina
lis vl moralis. q reddit
unicuiq suu ppriu.
¶ Iusticia multu elega
ter et proprie trib alijs
copatur. ¶ Est .n. iu
sticia sicut gema in serto
aureo. sicut stella in po
lo artico. et sicut dea in
nro microcosmo. ¶ Est
itaq iusticia sicut gema
serti aurei. que est eius
ornametu. quia totu ser

tū ornat et facit p̄ciosū. Dic
etiā sertū aureū dr̄ grā. eo
q̄ in illa et p illā coronāt̃
opa nr̄a. Nam nulla etiā
opa bona si fieret ext̃ grāz
umq̄ mereretur coronam.
¶ In hac igitur corona
aurea ul' serto aureo grē
insite sūt .iiij. geme ualde
p̄ciose. s. iiij. ~~qr~~ uirtutes
cardinales. p̄ncipales. s.
prudētia. tēpantia. forti
tudo. et iusticia. Gema
prudentie pōitur in āteri
ori pte corone. Quia ad
prudentiā nō solū presen
tia dispone'. imo etiā futā
prouidere. ¶ Gema tē
perātie locatur a dextris.
Quia tēperātia facit hoī
nē castū. sobriū. iustū. ī
dextro prospitatis.
¶ Gemma fortitudīs ī
seritur a sinistris. Quia
fortitudo fac̄ hoīem robu
stū in sinistro adūsitatis.
¶ Gemma uō iusticie ī
castratur ī posteriori pte.
sicut eps̄ in fine processio
nis. sicut rex in fine aciei.
ul' in ppliis ~ languidis.
sicut nauta sine guberna
tor in cauda nauis sicut sē
tentia iusta profertur in
fine cause. sicut etiā post
laborē certaminis datur
uictori corona triūphalis.
Vn̄ ab ista tanq̄ a princi
paliori gēma denoīatur
tota corona. Dicit .n. apls

.y. thim. iiij. Reposita est
michi corona iusticie.
¶ Aurifex in cuius auri
ficina fabricatur hec preci
osa corona. ē sapiētia in
creata. De qua dr̄ Sap
.viij. Sobrietatē et pru
dentiā docet. et iusticiā et
uirtutē. i. fortitudinē qui
bus nichil utilius ē in ui
ta hoīb3. ¶ Iste quatu
or uirtutes sūt ut dēm ē
tanq̄m quatuor geme pre
ciose in aureo serto grē in
castrate. ¶ Est etiā iu
sticia sicut stella arthici
poli. Nā circa ipām uolui
tur celū. ipa uō nō mutat
locū. ¶ Sic uolubilitas
uite nr̄e mira celeritate ī
titur. Iusticia uō nullo ac
cidēte mutatur. Nā tota
uita nr̄a ē uolubilis. sic
rota. Huc .n. hoīem ho
nore eleuat. q̄ paulo pt̄
humiliando cōculcat iuxt
illd' ps. Ascēdūt usq3 ad
celos et c'. Interdū ecōtra
rio hoīez humilitate depri
mit. q̄ postea ad honorē
attollit. qr dr̄ in ps. Su
scitans a terra inopem. et
c'. Aliq3 hoīem a leua
mutat in dextrā. s. ab ad
uersis in prospa. Interdū
a dextris in leuā. i. a pro
speris in adūsa iuxta il
lud q̄ abrahā dixit ad loth.
Gen. xiij. Si tu ad sini
strā ieris ego dextrā tene

grē

bo. Si tu dextram elegeris ego ad sinistram pergam.

Iusticia uero nulla occasione mutatur. Sed uir iustus in hiis omnibus semper manet immobilis. Nam ipsum humilitas non deprimit. ipsum honores non ambit. ipsum prosperitas non decipit. ipsum aduersitas non frangit. Unde dicitur in psalmo. Qui facit hec non mouebitur in eternum. Est nichilominus sicut dea nostri microcosmi. id est minoris et inferioris mundi. scilicet hominis. Sicut enim deus in suo macrocosmo. id est maiori mundo disposuit omnia in numero pondere et mensura. Ut dicitur Sap. xi. Sic iusticia in suo microcosmo presidens tamquam dea facit ut in omnibus meritis et operibus nostris sit numerus bone operationis. pondus sancte affectionis. et mensura recte intentionis. Unde isti dee nobilissime sacrificium iusticie debemus offerre sicut dicitur in psalmo. Sacrificate sacrificium iusticie et cetera.

De donis spiritus sancti Capitulum i.

de donis spiritus sancti

Post tractatum de uirtutibus sequitur de donis sancti spiritus. Et hec quinta dieta salutis. scilicet a uirtutibus ad dona spiritus sancti peruenire. Quia sicut supra diximus uirtutes docent operari recte. sed dona expedite.

Cum autem vii. sint dona spiritus sancti que scilicet enumerantur ysa. xi. scilicet sapientie intellectus consilii et fortitudinis scientie et pietatis et timoris domini.

A sapientia autem non peruenitur ad timorem domini. sed potius a timore ad sapientiam tamquam ab inferiori gradu ad superiorem. iuxta illud quod dicitur in psalmo. Initium sapientie timor domini. Et ideo de timore domini non specialiter tria scilicet quod multipliciter figuratur quod uirtualiter operatur. et quod rationabiliter mercatur.

Primo igitur timor domini habet multiplices figuras elegantes et comparationes conuenientes. Comparatur autem specialiter tribus. Est enim timor domini sicut ostiarius custodiens ingressum. sicut iusticiarius puniens maleficium. et sicut terrarius uel speculator euigilans exercitum.

Primo igitur timor domini est sicut bonus ostiarius qui diligenter custodit ostium cordis ne intret inimicus id est dyabolus. Et sicut ostiarius tenet baculum uel gladium ad terrorem intrantium. sic timor dei ne permittamus dyabolum ad cor intrare. portat clauam pene eterne. et gladium ex utraque parte acutum. scilicet equitatem diuine sententie que condempnabit reprobos in anima et corpore ut dicitur Mt.

x. Eu timete qui pt animā et corpus pdere in gehēnā. ¶ Scdo timor dei est sicut bonus iusticiarius qui pūnit maleficos et suspēdit. Nā sicut illi qui tenēt iusticias ponūt in mōtib3 et locis patētib3 patibulū vl' furcas ad expauētaculū latronū, ita timor dei ponitur in corde hōis ppter expauētaculū pccōr. Et sicut ille iusticiarius crucifigit latronē. sic timor dn̄i nititur crucifigere carnē suā tanq̄ pessimū aīe latronē. Vn̄ dr̄ in ps. Cōfige tiore tuo carnes meas. ¶ Tercio timor dn̄i est sicut bonus terrarius l' speculator qui euigilat exercitū. Nā sicut speculator tēpore belli nō sinit dormire milites. Sic timor dn̄i cū sit modo tps belli et guerre mortalis cōtra carnem mūdū et dyabolū, nō pmittit dormire spm p delectationē vl' cōsensū. Vn̄ dr̄ Pu. xxviij. Bt̄s hō qui semp est pauidus. Nō solū autē tēpe belli deb3 ēē hō pauidus ymo etiā tpē pacis d3 ēē timorosus. sicut uidem9 qd magni reges et sapiētes quāuis actu nō sit guerra muniūt tn̄ et custodiūt castra sua. ¶ Vn̄ de icautis dic̄ apls. i. thess. v. Cū aūt dixerit pax et securitas. tūc repētinus eis superueniet interitus. Et eccēs. vij. dr̄. Qui timet deū nichil negligit. q2 nec bonū nec malū. Quia p timorē dn̄i malū euitat tāq̄ nociuū. Et bonū formidat q2 nesat si ē deo gratū. Vn̄ dr̄ Job. ix. Verebar oīa opa mea sciens q nō pcēns delinquenti. ¶ Maxīe aūt tpē guerre iste uigil vl' speculator mādat custodiri portas sensuū. q2 ibi ē quasi totū periclm. Sic uidemus ad lrām q illi qui sūt in munitione. sūme custodiūt portas cū uidēt castrū ab hostib3 obsessū. sic spūales uiri qui hn̄t timorē dei custodiunt portas. s. quinq3 sensus. ne intret inimicus quitatē timētes illud q dr̄ Jhe. ix. Ascendit mors p fenestras nr̄as. ¶ Iste timor dei alijs trib3 cōpatur. Est. n. sicut medicina īfirmor. sic disciplina pueror. et sicut officina religiosor. ¶ Primo igitur est timor dn̄i sicut infirmor medicina bn̄ temperata repellit om̄s morbos et om̄s nociuos huores. sic timor dei om̄e pctm̄. et om̄s pcti occasiones. ¶ Expellit naq3 sanguinē luxurie. fleumā accidie. malācoliā ire. et colerā supbie. Vn̄ dr̄ Eccī. i. Timor dn̄i expellit pec-

catū· ¶ Secūdo ē timor dei
sicut disciplina puerorum. Nā
sicut uirga discipline casti-
gatur puer / instruitur et
informatur / sic p timorē
dei om̄is motus sensualis
et puerilis / sub isto peda-
gogo ad rationē reducatur.
et puerilitas exstirpatur.
iuxta illud qd̄ dr̄. Prou. xxij.
Stulticia colligata ē in cor-
de pueri / et uirga disciplīe
fugabit eā. ¶ Et nō qz
scdm̄ bedā. quattuor mala
nobis sūt p pctm̄ īflicta.
et colligata. q̄ sūt omnis
pcti et mali materia. s. ī-
potētia. ignorantia. cōcupi-
scentia. et malicia.
¶ Vn̄ quidā peccāt ex ī-
potentia. et isti parū pec-
cant / et maximā hn̄t excu-
sationē nisi illa īpotētia
p culpā eorum sit introduc-
ta ¶ Alij peccāt ex igno-
rantia. et isti plus peccāt
et minorē hn̄t excusatio-
nē. qz ex ignorātia nō ex-
cusatur a toto sz a tanto.
maxīe si sit ignorātia af-
fectata. q̄ nō excusat sz pec-
catū aggrauat et augmē-
tat. Vn̄ de hoc dicit am-
brosius. Si ignoras gra-
uissiē peccas. ¶ Alij sūt
qui peccāt ex cōcupiscen-
tia / et isti plus peccant.
et quasi nullā hn̄t excu-
sationē maxīe si sit delibe-
rata. ¶ Alij sūt qui pec-
cant ex malicia et certa sci-
entia. Et isti maxīe peccāt
et nullam hn̄t excusatio-
nē. Immo tales dicūtur p-
care in spm̄ scm̄. qz spūi
scō bonitas. q̄ est malicie
cōtraria. appropriatur.
¶ Sciendū ē aūt et dili-
genter nōndū. qz sex sūt
pcta in spm̄ scm̄. s. impug-
natio ueritatis agnite. in-
uidentia fraterne grē. psup-
tio de ipunitate. obstina-
tio. desperatio. et finalis im-
penitentia. Et iste sūt sex
blasphemie in spm̄ scm̄. q̄
nō remittuntur in hoc sclō
neqz in futuro. vt dr̄. mt̄.
xij. ¶ 3° timor dn̄i est
sicut officina religiosorū
Et maxīe ē sicut quoddā
Caplm̄ qd̄ est fcm̄ pcipu-
e ad culparū correctionem.
Nam sicut in caplō incre-
patur et recognoscitur et
punitur culpa. ita in hoc
caplō timoris dei corrigū-
tur pcta. Quia ut dr̄ pro-
uerb. viij. Timor dn̄i od̄
malū. Et sicut religio nl-
la eēt si correctio capli de-
ficeret. Ita si timor dei in
caplō cordis nō eēt. totū
edificiū ueritatis deperi-
ret. Quia dr̄ Eccī. xxvij.
Si nō in timore domini
tenueris te instāter. cito
subuītetur domus tua.
¶ Et nō qz in omi ca-
plō. culpabilis quattuor

facit. Primo genua flec-
tit. scdo culpā recognoscat
tercio se expoliauit et ue-
stē deposuit. quarto discipli-
nā accepit. Sic timor dei
facit primo hoīem penitē-
tē humiliter genua flectē.
q2 dr ysa. xlv. Michi cur-
uabitur oē genu. Scdo
facit humilit' culpā propriā
recognoscere. sicut dauid.
qui dicebat. Qm̄ iniqui-
tatē meā ego cognosco.
¶ Tercio facit hoīem
ueterē sicut uestē turpē
spoliare. q2 dicit apl's. Col'
.iij. Expoliātes uos uete-
rem hoīem cū actib9 suis.
.i. ueterē cōuersationem.
cū uicijs et cōcupiscētijs.
¶ Quarto fac' hoīem
disciplinā accipere .i. car-
nē lasciuā macerare et ca-
stigare sicut apl's faciebat
qui dicebat .i. Cor. ix. Ca-
stigo corpus meū et in ser-
uitutē redigo ¶ Item
timor dei est speciosus si-
cut ortus. uirtuosus sic
uētus. et p̄ciosus sicut the-
saurus. ¶ Primo igitur
timor dei ē ualde speciosus
ad instar orti imo paradysi
hēt .n. amenitatē sicut para-
dysus. et dulcedinē et delcā-
tionē. Vn̄ dr in ps. Quā
magna multitudo dulcedis
tue dn̄e q̄ ab. t. te. Hēt et
fertilitatē et ubertatē sicut or-
tus ul' paradysus. Vnde ps.
qm̄ nō est inopia timētib9
eū. Hēt nicholominus secu-
ritatē sicut paradysus. Vn̄
dr Ecci. xxxiiij. Qui timet
deū nichil trepidabit. Et ph's
Qui timet deū omīa timet
eū. Qui uō nō timet deū
timet omīa. Vn̄ caym p̄ pe-
ccato fr̄icidio statim hūit ca-
put tremulū. et ait. Omīs
qui īuenerit me occidet me.
vt hētur gen. iiij. ¶ Sic
timor dei p̄p amenitatē u-
bertatē et securitatē ē sicut
ortus cōclusus. vt dr Can.
.iiij. Et et sic paradysus. vt
dr Ecci. xl. Timor dn̄i sic
paradysus benedcōis.
¶ Scdo timor dn̄i ē sic
uentus uirtuosus. et sp'ali-
sic uentus aquilo. Nā sicut
uētus aquilonarius ul' aq-
lo pluuias dissipat. nubes
fugat. aerē serenat. reptilia
exterminat. et aquas cōge-
lat. ita timor ~~dn̄i~~ dei pluui-
as carnaliū delcātionū dis-
sipat. nubes carnaliū yma-
ginationū fugat. mentē p̄
amorē puritatis serenat.
exterminat reptilia .i. mor-
tificat uicia carnis. cōgelat
aquas .i. restringit fluxū
mūdane prosp'itatis. ita ut
possit hō timens deū ābu-
lare sup aquā. sicut petrus.
de quo dr. Mt. xiiij. Iste ē
uētus de quo dr Dan. iij.
Angl's dn̄i fecit mediū for-
nacis quasi uētū rox' flātē

Quia fornax omnium desideriorum carnalium temperatur et refrigeratur per dei timorem. ¶ Tercio timor dei est preciosus sicut thesaurus. Nam sicut thesaurus qui est res preciosa facit semper hominem sollicitum de custodia, sic timor dei de se et virtutibus semper est sollicitus et de gratia cum habetur ne perdatur, de perdita ut recuperetur, de recuperata ut a recidivo conservetur. Unde dicit Bern. super can. Cum adest gratia time ne indigne opereris ex ea. Amplius time subtracta gratia quod reliquit te custodia tua. Si redierit gratia multo amplius est timendum ne forte contingat pati recidivum. Recidivare enim quam cadere peius est. quia dicitur Jo. v. Ecce sanus factus es iam noli amplius peccare ne deterius aliquid contingat. ¶ Iste igitur thesaurus est preciosus. et ideo summe custodiendus. Unde dicitur Eze. 33. Timor domini ipse thesaurus eius. ¶ Secundo thesaurus timoris dei virtualiter operatur. Unde nota quod timor dei habet vii. nobiles effectus. ¶ Primo namque timor dei curat hominem a culpa perpetrata. Est enim sufficiens medicina contra omnia peccata ¶ Et nota quod sicut medicus sapiens volens purgare egrotum primo dat syrupum preparativum postea potionem vel antidotum purgativum sic timor dei ad instar syrupi preparat peccatorem generando attritionem. iuxta illud Eccl. ii. Qui timet dominum preparabit corda sua. Secundo ad instar antidoti purgat omnes peccati feces generando perfectam contritionem. quia dicitur Eccl. i. Timor domini expellit peccatum. ¶ Et est differentia inter attritionem et contritionem. quia attritio est dolor de peccato non tamen perfectus. quia adhuc est in proposito peccandi de futuro. ¶ Secundo timor dei custodit hominem a culpa futura. Sicut enim sapiens medicus infirmo quem habet in cura sua non solum dat antidotum ad expellendum morbum. sed etiam ministrat curato aliquod electuarium contra recidivum. Sic timor dei ad instar electuarii conservativi custodit hominem ab omni peccati recidivo. Unde dicitur Exo. xx. Ut probaret vos venit deus et ut timor illius esset in vobis et non peccaretis.

¶ Tercio timor dei abicit temporalia vel terrena que sepe sunt peccandi materia. Sicut enim videmus quod naute videntes naufragium imminere merces que sunt in navi proiciunt in mare ut evadant periculum naufragii Sic timor dei bona temporalia facit abicere ut possit ab eterno naufragio se liberare. et propterea dicebat Job xxxi. Semper quasi tu

mētes sup me fluctus timui
deū et pondus eius ferre nō
potui ¶ Quarto timor
dei cōtēpnit et sustinet ma
la tpalia ut euadat eterna
Nam sicut īfirmus sustinet
cauteriū et adustionē ut pos
sit euadere mortē ita timor
dei facit hoīez sustinere cau
teriū tēporalis uite ut pos
sit euadere suppliciū mortꝭ
eterne. Vn̄ dr̄. Eccī. xxxiij.
Timenti deū nō occurrent
mala ¶ Quīto timor
dei grām et bona opera in
troducit. Nā sic seta intro
ducit filū sic timor dei gra
tiam et oīne bonū. Juxta
illd' ps̄. Initiū sapientie ti
mor dnī ¶ Sexto ti
mor dei sup oīa facit fugere
et euadere suppliciū gehēne.
Vadit. n. ad īfernū in di
midio dierū ut nō uadat
in finē dierū. sicut ezechias
qui dicebat. ysa. xxxviij.
Ego dixi in dimidio dierū
meoꝝ va. ad port. inferi.
Facit etiā alas ad melius
fugiendū. vt dic poeta. pe
dibꝫ timor addidit alas. si
cut uidemus qꝫ lepus fugi
ens leporariū pre timore ui
detur uolare et alas hēre
Timor etiā fac hoīez mō
tes et colles subsilire. vt pos
sit dyabolū fugere et īfernū
precipiciū euadere. qr dr̄ ysa.
xxxv. Tūc saliet sicut ceruus
claudus ¶ Septimo

timor dnī meretur stipen
diū uite eterne. Hoīez nāqꝫ
qꝫ humiliat. et sic scdm regu
lam saluatoris ad gliam
exaltat. Quiā qui se hūi
liat exaltabitur. Vt dicit
luc. 18. Et ideo dr̄ prou.
xxix. Humilē spū suscipiet
gloria. ¶ ꝫ.
¶ Timor dnī multipliciter
uariatur. Vn̄ nō qꝫ sūt sex
spēs timoris. Est. n. timor
naturalis. timor mūdanus.
timor hūanus. timor serui
lis. timor initialis. et timor
filialis. ¶ Primus igitur
timor ē naturalis. s. qn̄ hō
naturaliter timet mortē et
oīne qd' est nociuū sibi. Iste
timor est nature. nec est me
ritorius nec demeritorius. qr
nō subest libō arbitrio. Hoc
timore xp̄s timuit mori. si
cut dr̄. mt. xiiij. Cepit ihs
pauere et c. ¶ Scd's
timor dr̄ mūdanus. s. qn̄
aliquis nimis timet de rebꝫ
trāsitorijs ul' mūdanis ul'
tēpalibꝫ perdēdis. Isto timo
re timuerūt iudei qui occi
derūt xp̄m ne pderent locū
suū. Vt dr̄. Jo. xi. Si dim
timus eū sic et c. ¶ Ter
tius timor dr̄ hūanus. s. qn̄
aliquis plus debito timet de
corpe suo. Iste timor prohibe
tur. mt. x. Vbi dr̄. Nolite ti
mere eos qui corpus oc. et c.
Iste timor ē qnqꝫ pctm ueni
ale. s. qn̄ est citra deū. Qnqꝫ

mortale pctm ~~veniale~~ · s · qnqz
est sup deu qualis fuit in pe
tro negauit xpm ne perde
ret corpus suu ¶ Quar
tus timor e seruilis · s · cu a
liquis timet peccare et ab
stinet se a pcco timore gehe
ne ht tn uoluntate peccan
di si pctm posset impune
fieri · Et in quatu in se est
uellet no ee iusticia · ut pos
set ppetrare culpa · Iste timor
e quasi uestis de sacco cu q
nullus ingredietur regnu
celor · sicut figuratur · Hest ·
iiij · Vbi dr · No erat licitu
indutu sacco aula regis in
trare · vl indutu sacco ~~no~~
intrare aula assueri non
decet · De hoc timore dicit
apls · Rom · viij · No accepi
stis spm seruitutis iteru in
timore et c · ¶ Quintus
timor dr initialis · De quo
dr in · ps · Initiu sapientie
timor dni · Iste timor duo
facit · timet · n · puniri et
timet separari a deo · Sed
principalit timet separa
ri · Iste licet timeat malu
incurrere · plus tn timet
bonu pdere · et ita quoda
modo incipit bonu amare
Et ideo dr pprie initialis ·
qr sicut seta introducit filu
et filo introducto exit seta ·
sic iste timor initialis cari
tate introducit · et carita
te introducta · caritas timo
rem foras mittit · Et ideo
dr Jo · iiij · Perfta caritas fo
ras mittit timore ·
¶ Sexto timor dr filia
lis sca sicut bonus filius
sup omia timet offensam
pris · etia si pr no intedet
eu punire · sic qui ht timo
rem dei filiale · ad instar bo
ni filij timet et cauet offe
sam pris celestis · et si ex of
fensa nichil mali deberet
sibi accidere · De hoc timo
re dr in · ps · Timor dni scs
pmanet in · s · s · Iste timor
a scis r doctoribz uocatur
castus timor · qui scdm da
masc spualiter uerecudatur
et timet in turpi fco · Si
ne hoc timore uerecudie ni
chil rcm ee pt · nichil hone
stu · Vt dic tullius ·
¶ De hoc timore uere
cundo · dic bern · mirabili
a sup can · Timor inquit
uerecudus et castus e oiu
etatu ornatiuus sed in iu
uenili etate aplius enitescat
Quid · n · amabilius uere
cudo adolescente · O qm
pulchra e hec splendida
gema mor in vultu ado
lescetis · qr uera et minime
dubia nuncia spei bone in
dolis index · soror coscie · et
nullu eque manifestu sig
nu columbine simpliciter
testis e innocetie · lapis
pudice metis spalis glia
ul regula cosciecie · fame cu
stos uite decus · sedes uir

tutis. primitiue nature. satis insigne totius honestatis. ¶ Merito igitur timor iste castus dicitur. quia qui timorem istum habet. ad instar virginis marie ante partum suorum operum et post partum semper manet incorruptus. Et sicut mater dei est virgo et decor virginum sic timor iste castus. decor est et virgo omnium virtutum aliarum.

De pietate

De pietate.

¶ Post donum timoris esset hic dicendum de dono pietatis. Sed quia pietas idem est vel quasi idem cum misericordia. ideo infra ubi dicetur de beatitudinibus in materia de misericordia. de pietate dicemus. ¶ Item post donum pietatis esset hic dicendum de dono scientie. Sed quia scientia ad prudentiam potest reduci. ideo illa que in materia de virtutibus supra dicta sunt de prudentia. ampliari possunt ad ea que de dono scientie sunt dicenda. ¶ Et post donum scientie dicendum esset de fortitudine. Sed quia fortitudo non tantum donum est sed etiam virtus. ideo de fortitudine sufficiant que dicta sunt in capitulo de virtute. et specialiter in materia de fortitudine et virtute.

De consilio capitulum .2.

Post donum fortitudinis esset dicendum de dono consilii. Sed pauca de dono consilii sunt dicenda. quia ad donum consilii pertinent fere omnia que superius in capitulo de virtutibus et de virtute prudentie sunt dicta. Nam prudentia et consilium in hoc differunt. quia consilium dicit utrum aliquid sit agendum. Prudentia vero ostendit quo fine et quibus circumstantiis adhibitis. et quo tempore et qualiter aliquid sit agendum. Sicut alterius est scientie cognoscere an expediat aliquem sanari. alterius vero scire qualiter aliquis sit sanandus. Quia primum pertinet ad theologiam. secundum ad medicinam. ¶ Item donum consilii excellentius est quam virtus prudentie ratificat ne post factum peniteat. Et hoc proprie est actus et opus consilii. scilicet prohibere precipitium et cavere. ¶ Sicut enim videmus quod frenum est contra precipitium equi. sic donum consilii contra omnem precipitationem operis boni. Et ideo dicitur Eccli. xxxii. Fili sine consilio nichil facias et post factum non penitebis. ¶ Hiis suppositis inter pauca illa que de dono consilii sunt dicenda. sunt hic aliqua de consilio notanda. ¶ Sunt ergo de consilio specialiter notanda tria. scilicet que sunt in consilio necessaria. que sunt in con-

¶ quod consilium quod donum precipuum virtute prudentie ratificat

De consilio capitulum .2.

et iiij

cōsilio laudabilia et q̄ sūt
cōsilioꝝ differētia.
¶ Primo ergo dicendū ē
quot sūt in cōsilio nccīa.
Et nō ꝗ quatuor sūt in cō
silio necessaria obseruāda.
.s. expediēs. facile. certum.
et securū Et cōtraria istoꝝ
sūt uitanda .s. dāpnosū
difficile. incertū. et pericu
losū. ¶ Unde ille qui
dat cōsiliū ceteris pibꝫ debꝫ
ꝓponere. expediens dāpno
so. facile difficili. certū incer
to. et securū periculoso.
Propt̄ omīa ista dr̄ prou.
.xi. Erit salus ubi multa
cōsilia. ¶ Scd̄o uiden
dū est. que sūt in cōsilio
laudabilia. Et nō ꝗ in cō
silio quatuor sūt laudabi
lia .s. grā cōsiliū requirē
di. grā cōsiliū eligēdi. grā
cōsiliū exhibendi. et grā cō
siliū acquirendi. ¶ Pri
mo igitur est ualde lauda
bile .s. cōsiliū in oībꝫ libē
ter requirere. Jdeo dr̄ thob
.iiij. Cōsiliū sp̄ a sapiēte
ꝑquire. ¶ Scd̄o ī cō
silio ē laudabile. cōsiliari
um bonū eligere. Unū nō
ꝗ ſcḿ doctrinam sacre scrip
ture ꝓpter quatuor ē cōsili
arius bonus ꝑceteris eligen
dus. etiā in cōsilio et pro cō
silio requirendo. primo eli
gendus ē deus nō dyabo
lus. Jdeo dr̄ thobie .iiij. Oī
a cōsilia tua in ipo .i. in dō
ꝑmaneat ¶ Scd̄o eli
gendus ē uir iustus et nō
impius. Jdeo dr̄ Ecci. 37.
Cor boni cōsilij statue te
cū. Nō cū impijs. ꝗ dr̄
Prou. xij. Consilia impioꝝ
fraudulenta. quia uix scit
alij bonū cōsiliū dare. qui
sibi nescit accipere Et ideo
dr̄ gen. xlix. Jn cōsilio coꝝ
.s. impioꝝ nō ueniat aīa
mea ¶ Tertio eligend⁹
est sapiēs cōsiliarius. non
fatuus. Jdeo dr̄ ecc̄e ꝗ
Consiliū sp̄ a sapiēte per
quire. et nō a fatuo. quiā
dr̄. Ecci. viij. Cū fatuis
nō hēas cōsiliū. nō .n. pnt̄
diligere nisi qui eis placēt.
¶ Quarto eligendus ē
cōsiliarius senex et expti⁹.
Jdeo dr̄. Ecci. xxv. Quā
speciosa senis ul ueteranī
sapiā et gloīsus intellectus
et cōsiliū. Et nō est pro cō
siliario eligendus iuuenis
lasciuus. Jdeo .n. roboam
pro magna pte amisit
regnū suū. ꝗ relicto con
silio senioꝝ adhesit cōsilio
iuuenū. Ut dr̄ .iij. Re. xij.
¶ Tertio uidendū est q̄
sit cōsilioꝝ differentia.
¶ Et nō ꝗ sicut sponsus
iocalia noua solet porta
re spōse cū qua cōtraxit.
ita xp̄s qui tanq̄ sponsus p
cedens de thalamo suo.
noue spōse sue .s. ecc̄e. cū
qua naturā nr̄am cū sua

uniendo in unitate psone matrimoniū sacramētale cōtraxit. noua localia .i. tria euāgelica cōsilia apptauit. Primū cōsiliū ē castitatis. cōtra cōcupiscentiā carnis. De hoc cōsilio hetur. Math. xix. Ubi dicit. Nō oms capiunt uerbū istud s; quib; datū est. Tales .n. sūt eunuchi qui se castrauerūt pp regnū dei. Scdm cōsiliū ē uolūtarie paupertatis cōtra concupiscentiā oculorum. De quo cōsilio hetur. Math. xix. Si uis pfectus ee uade et uende omīa que habes et da pau. t. h. t. in celo. et ueni et sequere me. Et seneca dicit. qr quietissime uiuerent hoīes. si hec duo uerba tollerētur de medio. s. meū et tuū. Terciū cōsiliū ē obediētie et hūilitatis. cōtra supbiā uite. De quo cōsilio hetur. Math. xvi. Si quis wlt uenire post me abneg. se. et tol. cru. su. et se. me. Damascenus semetipm abnegare ē ppriā uolūtatem relinquere. Hoc ē optimū cōsiliū. Nā dic bernardus Tolle ppriā uolūtatē. et infernus nō erit. Nō exēplū de fre orāte et dyabolo insultāte. Et quia supius i tractatu de cōsiliis plenius dcm ē de hiis trib; cōsiliis. ideo q dcā sūt de dono consilii modo sufficiant.

De intellectu et sapia capitulū. iii.

Post donū cōsilii dicenda sūt pauca de dono intellcs et dono sapie. quia hec pnt dici fere omīa que dcā sūt supra in tractatu de uirtute prudētie. Unde notandū. qr uirtus prudētie et donū cōsilii differūt a dono intellcs et sapie. qr cōsiliū et prudētia ptinent ad uitā actiuam et sūt de actiuis. Intellcs uo et sapia ptinēt ad uitā cōteplatiuam et sūt de cōteplatiuis. Differūt aūt sapia et intellcs. qr intellectus ē cognitio speculatiua et q̄si cognitio p uisū. Sapiētia uero ē cognitio expimētalis et practica. et quasi cognitio p gustū. Et ideo supior est sapia. qr intellcs tm dicit cognitionē p uisionē. Sapientia supra cognitionē dicit delcātionē. Et nō qr intellcs foris stat. sapientia uo p affcm intrat. et ipa delicias suggit. Unde dr in ps. Gustate et uidete qm suauis ē dns. Gustare ad sapientiā ptinet. sed uidere ad intellcm. Quia qd intellcs acute inuenit hoc sapiētia mature disponit et ad spualē delcātionem cōuertit. ut dicit gregor. Suma huius diffe-

rauie est q donu intellcs est proprie penetratiuu. sed donu sapie est proprie sapo ratiuu. Hijs propositis de dono intellcs nonda sut pauca et spaliter tria.

Debemus .n. p donu intellcs subtiliter penetrare et intelligere que sut sup nos ut deu que sut infra nos ut proximu. et q sut intra nos ut aiam.

Primo igitur debem intelligere supiora iuxta illud quod dicit apls ad Rom. i. Inuisibilia dei a creatura mudi p ea q fca sut intellca cospiciutur. sempiterna quoqz uirtus eius et diuinitas. Et no qd duplex e liber in quo itellectus pt legere ~~in quo intellcs pt legere~~ et addiscere deu. s. liber scripture. Et huc intellcm dedit saluator discipulis suis pt resurrectione. vt. s. in figuris legalibz et caticis prophalibz intelligeret mysteria gre que operatus est xps. i. ut p ea q fca st et dca i ueteri testamto. intelligerent ea que copleta sunt in nouo. Vn dr luc ultio. Tuc apuit ill. sensu ut intelligerent scripturas.

Alius liber est creature. in quo intellcs fidelis debz deu querere et pt ipm inuenire. Sicut in magnitudine terraru ul creatura cum oipotetia dei. In pulchritudine et ordine sapietia dei. In utilitate et fructu bonitate dei suma. Vn Sa. dr sapie. xiij. A magnitudie speciei et creature cognosabilit potit hor creator uideri. Huc intellcm no hueruut pharisei ut psi quia intellcs eor nesciuit ascende a magnitudie creature ad magnitudine dei. Et ideo fuerut siles puis. qui cu legut litas pulchras et deauratas attete respiciut sed q lre significet no intedut.

Item notand diliget q creatura duplex e. s. naturalis et artificialis. Et sic ois creatura sigt suu creatore. Duplex e in creatura signu. s. naturale et positiui. Signu naturale dr in creatur quas codidit p se diuina sapia. Signu no positiuu dr i fabricis et opibz sacrametalibz q costituit ecca. vt sut forme ecaru. et ueste et ornatus mistror. que omia sut instituta ut intelligamus deu. Quia in altitudie ecaru ul taliu intelligo dei sublimitate. in magnitudine imesitatem. uel infinitate in q dratura soliditate in longitudine eternitate. et sic de alijs. In ministris simlr et ornametis

cor. intelligimus deum. Vt
in veste candida mundiciam
et puritatem in veste rube
a dei clementiam et caritatem.
In veste aurea dei sapien
tiam et claritatem. et sic de aliis
Iste intellectus proprie vocatur
donum dei. Vt dicit apostolus. ii.
thym. ii. Dabit tibi dominus
in omnibus intellectum. ¶ Se
cundo debemus intelligere
que sunt iuxta nos. s. pro
ximum. Ideo dicitur Eccli. xxxi.
Intellige que sint proximi
tui ex teipso. Nam in fri
gore meo debeo intelligere
pauperis nuditatem. in fame
et siti. pauperis sitim et esuri
em. Et in dolore meo ~~pau~~
~~peris~~ pauperis infirmitatem.
et sic de aliis. ¶ Et si
cut homines bene intelligentes
consueverunt ad honores et
dignitates promoveri. i
ta qui intelligunt necessi
tatem proximi. promouentur
et quasi episcopantur ad
beatitudinem paradysi. Vnde
dicitur in ps. Beatus qui intelli
git super egenum et pauperem et c.
¶ Tercio debemus intelli
gere que infra nos sunt. sic
animam nostram et corpus no
strum ¶ Sicut enim oculus
noster dirigit manum in opere
exteriori. sic intellectus re
gulat affectum in omni opere
et motu interiori. Vnde
intellectus dicitur quasi interior le
ctus quia animam informat.
animam tranquillat et quietat
sicut corpus in lecto repausat
¶ Dicitur etiam interior
locus. quia sicut locus continet
et conservat locatum. sic intel
lectus stabilitat et conservat li
berum arbitrium et omnem inte
riorem motum. Ideo dicitur in ps. In
tellectus bonus omnibus facientibus
eum. Quia si homo non faciat
quod intellectus et conscientia dicunt
vel dictant. nec deus. nec an
gelus. nec homo dici mere
tur. quia ista tria intellectum
habent. sed potius iumentis com
paratur. Vnde dicitur in ps.
Homo cum in honore esset non in
tellexit. c. i. i. et s. f. est
illis.

De sapientia. Capitulum iiii.

De sapientia capitulum iiii

Post donum intellectus
pauca habemus dicere
de dono sapientie. quia multum con
venit cum virtute prudentie.
et aliis virtutibus seu donis
que informant cognitionem. Ta
men quia sapientia non tantum informat
cognitionem sed etiam affectivam.
ideo dicenda sunt de sapientia
pauca. s. tria. ¶ Vnde
notandum quod sapientia est donum
splendidissimum ad instar
lucis. donum sapidissimum
ad instar mellis. et donum
profundissimum ad instar
maris. ¶ Primo ergo
donum sapientie est splendidis
simum. non solum sicut sol. sed
etiam plus quam sol. Sol enim
iste non ostendit nobis nisi
que sunt super terram et infra ce

iii· Sapīa aūt dei facit nō
cognoscere omīa· Scilicet ī
fernū ut timeamus· mūdū
ut cōtēpnamus· Celū ut
appetamus· Deū ut laude
mus· Et istud ē ultimū
caplm istoꝝ donoꝝ sapīe
et ab isto denoīatur· s· cog
nitio diuinoꝝ Vt dic̄ aug'
Et ꝓpterea dr̄ sapīe· vij·
Hec· s· sapīa ē preciosior
ul' speciosior sole· et super
omnē dispositionē stellarū
luci cōpata īuenitur prior·
Et rō est· Quia ꝑ lucē uisi
bilia uidetur tm̄· ꝑ sapiam
uō ⁊ inuisibilia cognoscit'
¶ Scdō sapīa est donū
// et nō solū sicut mel
sapidissimū ad instar mel
lis· ꝫ etiā plusqȝ mel· Vnde
dr̄ Ecci· xxiiij· Sp̄s meus
sup mel dulcis et hēditas
mea sup mel et fauū· Mel
nāqȝ unū ht̄ saporē· et illo
gustato desipiūt alia etiā
meliora sicut uinū qd' pt'
mellis gustū nō apparet sa
pidū· Sȝ sapīa diuina ~~n~~
omnē ht̄ saporē· qr sibi sa
piūt oīa ut debet· s· tam
mala qȝ bona· Temporali
a ut uilia et insipida· bona
spūalia ut cara et bona e
terna ut fructuosa et sūme
nobilia· Vn̄ dr̄ Ecci· vi·
Sapīa doctrine scdm no
mē est eius· i· sicut sapida
~~sapia~~ scia· et seq· et non
multis ē cognita ul' mani
festa· Ideo dicit bern· Inuenī
sti plane sapientiā· si prio
ris uite pcā defleas· si hui'
sclī desideria puipendas· si
eternā btītudinē toto desi
derio cōcupiscas· Inuenisti
sapiētiā· si tibi singula ho
rū sapiūt prout sūt·
¶ Tercio sapīa est do
nū profūdissimū ad instar
maris· Et nō solū sicut ma
re· sed etiā plusqȝ mare· Qā
mare ht̄ fundū· sapīa uero
diuina nullū ht̄ fundum
Quia ut dr̄ Job· xi· longior
est terra mēsura eius et la
tior mari· Et ꝓpterea dic̄
apl's· Ro· xi· O altitudo
·i· profunditas diuitiarū
sapīe et scīe dei· qȝ in ꝯ· st
iu· e· et in uie eius· Quia
multū minus possūt sapīe
diuine iudicia quibȝ dispo
suit omīa inuestigari· qm̄
gutte maris ualeāt nume
rari ¶ Ꝯ hōc exemplū de
p̄re et puero uolēti bȝ hau
rire totū mare cū coclear
puo· vt narrat Thō'.
¶ Ideo dr̄ donū qr nūqȝ
ꝑ studiū acquiritur nisi
ꝑ inspirationē diuinā hē
atur· Et idō dr̄ Jacobi· i·
Si Et quis urm̄ indiget sa
pīa postulet a dō qui dat
omībȝ affluēter et nō impro
perat et dabitur ei· Et sa
pīe· ix· Da michi dn̄e sedi
um tuarū assistricē sapīe
tiā quibusdā intpoīt seq
ut mecū sit et mecū labo

ret. ut sciā quid acceptum
sit coram te. Amen.

De btitudinibꝫ Capl'm .i.

Post tractatū de donis
sps scī dicendū est de
btitudinibꝫ. Hec ē .n. sex
ta dieta salutis .s. a donis
sps scī ad btitudines per
uenire.

De humilitate

De humilitate.

De humilitate autē
quatuor sūt pcipue nōn
da .s. typū figuratiuū.
motū incitatiuū. signū de
mostratiuū. ul' dijudica
tiuū. gradū distinctiuū ul'
distributiuū. Est igit
humilitas tā in natura qm
in scriptura typū multipli
cē et figurā. Nō igit
q humilitas ē breuis scala
deuotōis / breuis scala per
fectōis et breuis uia salua
tōis. Breuis scala si
uis ascendere breuis scola
si uis addiscē / et breuis ui
a si uis incedere. Est
igitur humilitas breuis sca
la. Et nō q in scala
humilitatis sūt tria .s. sca
le extrema. scale latera. et
scale spacia. Scale extre
ma sūt ymū et supmū.
scale latera. dextrū et sini
strū. et scale spacia sūt tres
gradus. Ht aūt sca
la humilitatis duo extrema
.s. ymū et supmū. ymū et
pes huius scale ē timor sup
plicij. Supmū uo ē amor
premij. Vn̄ dr̄ in ps. Si
ascendero in celū tu illuc es
si descendo in inf. ades.
Item ht hec scala duo la
tera .s. dextrū et sinistrum.
Dextrū est tēpantia in pro
spis. sinistrū uero paciētia
in aduīsis. Vn̄ ait apls .ij.
Cor. vi. Per arma iusticie
a dextris et a sinistris.
Item ht hec scala tria spa
cia ul' tres gradus. Inter q's
primus ē. cōtēptus mūdi.
secūdus ē humilis abiectō sui.
tertius ē humilis amor dei.
Hec ē scala iacob. de qua
dr̄ gen. xxviij. Item
ē humilitas breuis scola. Est
.n. cōpendiū totius iusticie
Vn̄ ipā dr̄ omis iusticia. mth
.iij. Ubi ~~n~~ dr̄. Sic .n. decet
nos īplere oēm iusticiā. glo.
.i. humilitatē. Ideo saluator
et magr ~~et magr~~ optimus
in scola sua prolixitatē toci?
legis reducit ad quādā sum
mā .i. ad methodū humiliter
dicēs. mth. xi. Discite a me qr
mitis sū et h.c. Humili
tas aūt sic describitur. Humi
litas ē ex intuitu ppe con
ditionis uolūtaria mētis
inclinatō. Est insuper
humilitas sicut breuis uia.
Quia cū humilitas petat cē
trū p q̄sequēs uitat circu
lū et spale circuitū. et fac
dyametrū et dyametralit'
ptrāsit spaciū et ita celerie
et citissime uenit ad tīm. Et
ideo dr̄ ysa. xxx. Hec ē uia

ambulate in ea neq ad dex
tram neq ad sinistrã.
¶ Iste humilitas se attenu
at ut ametur a sposo. se an
nichilat ut creetur de nouo
se euacuat ut ipleatur a deo.
¶ Humilitas itaq se atte
nuat et sic facit se ipam
gracilẽ ad modũ domicelle
¶ Unde humilitas ẽ gracili
tas spose que sposum ici
tat ad eius amorẽ. Et cã
huius ẽ qr gracilitas sigt
uel attestatur incorruptio
nẽ sicut econuerso tumor
sigt corruptã & mulierẽ et
pregnatẽ. ¶ Unde no qr
quidã tumẽt et inflantur
de gñe et nobilitate Et ta
les impregnãtur a pprio pre
sicut filie loth. de quib dr
gen. xix. Quidã inflãtur
de subditoz multitudie et po
testate Et tales ipregnãtur
a toto pplo sicut dauid qui
fecit numerare pplm. vt dr
.ij. Re. xxiiij. Quidã etiã tu
ment et inflãtur de incor
ruptione corpis. Et p cõseqns
qd est detestabile impreg
nãtur a uirginitate sicut
fatue uirgies. de quib dr
.M. xxv. ¶ Iste humilitas
se adnichilat ut de nouo cẽ
etur. Ipa ẽ. n. illd nichilũ
sup qd deus fundauit ter
ram. Vñ dr Job. xxv.
Qui appendit terrã sup
nichilũ. i. aĩam sup humili
tatis fũdamẽtũ ¶ Hu
militas insup se euacuat ut
ipleatur. i. uaciã et inanẽ
se reputat. Vñ pt figurari
p altare taberñli. de quo dr
Exo. xxvij. qd erat itat cõ
cauũ ut posset capere ig
nẽ ligna uel uictimas Sic
humilitas ẽ uacua ut capi
at ista tria. s. ignẽ dilcõis.
ligna cõpassiõis. et uictias
deuotõis ¶ Iste no qr hu
militas ẽ qcquid in ualore
ẽ preciosius. qcqd in odore
est deliciosius. et qcq in de
core ẽ gratiosius. ¶ Pri
mo igitur humilitas in ua
lore est sũme pciosa. et pp
hoc cõpatur auro et balsa
mo que sũt duo ualde pre
ciosa. Balsamũ sup oms
liquores. et aurũ sup oĩa
metalla. Et sicut ista duo
sũt ualde rara. et io pciosa
Sic rarissima ẽ humilitas
uera. et ideo sũme cara.
Et sic aurũ est ualde pon
derosũ et naturaliter pe
tit centrũ. et etiã balsam
semp petit fundũ. sic uera
humilitas ad instar auri et
balsami sp appetit inferi
orẽ locũ Et ppterea de ua
lore humilitatis. dr sapiẽ.
vij. Omẽ aurũ in cõpati
one illius arena est exigu
a. ¶ Est etiã humilitas
in odore multũ deliciosa.
Et pp hoc cõpatur in scp
tura trib que sũt ualde o
dorifera ¶ Primo cõ

paratur thuri qd' est granu
modicu est tn fragrantissi
mu. Ideo dr Eccli .l. Quasi
thus redolens in diebz estatis.
¶ Scdo copatur nardo
que e arbor pua et ualde o
dorifera. Vn dr Can .i. Nar
dus mea dedit odore suu.
¶ Tercio copatur cyna
momo qd' cineris e coloris
et cu frangitur spirat qn
da inuisibile et fragrantissi
mu odore et uapore ad mo
du cineris. Sic uerus hu
milis qr cinere se reputat
emittit spiramina fragra
tissime uirtutis. Et ideo
dr Eccli .xxiiij. Sicut cy
namomu et balsamu aro
od'. d. ¶ Est insup humi
litas in decore mentis ual
de speciosa. Et pp hoc copa
tur uiroi et colori uiridi
qui e sup oms colores pro
portionalis oculis et delca
bilis ad uidendu. Vn dr
Eccli .xl. Gram et spem de
siderabit ocls et sup hec
uirides satoes ul' segetes.
Satio uiridior e uirtus
humilitatis. ¶ Itm no qr
humilis se inclinat et hu
liat ut ascendat. se incine
rat ut redoleat. se mortifi
cat ut resurgat. ¶ Hu
milis itaqz se humiliat et
semp inclinat. Sicut n.
ramus in quo pendent
fructus. et sicut spica ple
na granis respicit et in
clinat se uersus terra. sic hu
milis aia q ad modu rami
est onusta fructibz bonoz
operu. Et ad modu spice
granate est plena granis
uirtutu. sp respicit terra .i.
fragilitate ppria. et carnis
ul' corporis conditione terre
na. ¶ Econtrario ramus
erectus mostrat qr nullus
e in eo fructus. Et spica e
recta ondit qr est granis
uacua. Ita ho p supbia
erectus e ad modu spice
uacue et ad modu rami
sterilis et infructuosi. Et
ideo dicit saluator .Mt. vij.
A fructibz eoz cognoscetis
eos. ¶ Humilis etia se inci
nerat et puluerizat. et sic
suauius fragat sicut her
be et spes aromatice tanto
plus redolent quato minuti
sunt contrite et puluerizate.
Vn dr Can .iij. Que e ista
que ascendit p desertu sic
v. f. ex aro. m. et cetera.
¶ Et no qr ho debet se
puluere et cinere reputare
ex pte carnis de qua certu
est qr efficietur puluis et ci
nis. Vt dr Gen .iij. Puluis
es et in puluere reuerteris.
Et ex pte aie debz se quilz
puluere et cinere reputare.
precipue pp tria Primo
.s. pp uilitate. Sicut n.
cinis uilis e quatumcuqz fuit
de pciosa materia. sic etia
aia ualde uilis fit ex culpa.

se t'ra reversurum, Concupiscen carnis despicitur qn qs cogitat

quius sit valde nobilis ex natura. Vn dr in ps. Ad nichilum deductus e in cospectu eius malignus.

¶ Scdo ppter resistendi difficultatem. Quia sicut cinis statim dispergitur. et non pt resistere modico flatui. sic ho vix pt resistere modice temptatoi. ymmo frequenter cadit ad sibilum modici verbi. Vn dr in ps. Non sic impij no sic sz tamq pulvis q. p. v. a. f. t. ¶ Tercio ppter resurgendi impossibilitatem. Nam sicut cinis no pt redire ad statum sue materie. sic ho peccator no pt redire ad statum gre. nisi sola dei virtute. Ido dr Eccc. vij. Nemo pt corrigere q deus despexit. Et in ps. Nisi dns edificaverit domum. in vanum. et c. ¶ Huius insipiens se mortificat ut resurgat. ex cosiderat sp morte propriam. ut resurgat ad vitam eternam. ¶ Et no q memoria mortis facit in hoie precipue sex bona. ¶ Primo facit peccata et vicia fugere. Nam sicut latrones fugiunt faciem lucis sic viciam memoria mortis. Et sicut iumentum a cauda defendit se a muscis. sic ho a temptatoe viciorum ex cosideratoe morti. Quo cotra de aia peccatrice dr trenorum. i. Sordes eius in pedibz eius. i. in affectionibz eius. et subdit causam. Quia no e recordata finis sui. ¶ Scdo facit mundum cotempnere. Vt dic Jher. Facile oia cotepnit qui se moriturum sp cogitat. Nam concupiscencia oculorum cotepnitur qn quis cogitat q corpus in delicijs enutritum erit cibus vermium. Superbia vite cotepnitur qn cogitat q ille qui vult ee sup alios ponetur sub tra q est infimum elementum. ¶ Tercio facit seipm despicere. et ppter resolutionem in terram. s. in sui ipsius cognitionem venire. Qui modus cognoscedi. scdm phm e certissimus inter oms. Proptea dr in ps. Sciant gentes qm hoies sut. i. de humo. ¶ Quarto facit vitam presentem recte regere. Sic. n. gubernator navis se ponit in cauda navis ut rectius gubernet eam. sic qui i mari huius mundi vult recte et secure navigare novissima sua dz sp cosiderare. Nam dr Eccl. vij. Memorare novissima tua et in eternum no peccabis.

¶ Quinto facit recte temperare pntem leticiam. Sicut. n. insipida e esca sine sale. sic pns leticia inepta est sine mortis cosideratone. Quia illa ad instar salis dulcedinem leticie temporalis miscet cum amaritudine ‡

com

mortis

mortis. Vn̄ dr̄ Eccī. xli. O
mors q̄ amara ē memori
a tua hōi iniusto et c̄.
¶ Sexto facit rōe diui
dere ul' dyiudicare pn̄tē et
futurā uitā. Qui. n. ponit
se in articlō mortis et eā
diligenter cōsiderat quasi
in medio pn̄tis et future
uite se collocat. Et sic rōe
uidet q̄ spnere et q̄ eligē
debeat. Ideo dr̄ Eccī. xi. In
die bonoꝝ ne imemor sis
maloꝝ. ¶ Itē hūilitas
est gratiosa ad instar flo
ris speciosi. luminosa ad
instar sydeis radyosi. et u̇
tuosa ad instar lapidis p̄
ciosi. ¶ Est itaq̄ hūili
tas gratiosa ad instar flo
ris speciosi. Cōpatur aūt
inter flores pcipue uiole.
q̄ est flos modicus et ualde
gratiosus ul' spetiosus.
¶ Et nō q̄ uiola ē forma
ta ad instar auide puule.
Ht. n. quoddā rostrū par
uulū. et q̄sdā alas puulas.
et quādā caudā puulam.
Sic hūilitas ad modū
uiole hz tria ista. s. diminu
tionē seu puitatē p̄ puā
sui reputationē. Hz etiā ro
strulū ad laudandū deū.
et quasdā alulas ul' pen
nas ad cōtemplandū celū.
Ht insup caudulā ad co
gitandū finē pprium. Hec ē
uiola gratiosa de qua dr̄
Can. ii. Ego flos campi.

¶ Est etiā hūilitas lūio
sa ad instar sydeis radyosi.
Nā sicut sydus ul' stella est
modica in appentia cū tam
sydus in ueritate ut tradūt
mathematici sic maius q̄m
tota terra. sic hūilis cū sit i
ueritate apud deū maxim⁹
in sua tn̄ et hoīm reputatōe
wlt ēē quasi nullus. Ideo dr̄
Eccī. iii. Quāto magnus
es hūilia te in omībz et c̄.
¶ Ipa. n. hūilitas ē ad
instar lune. Nā sicut luna
ē lūiare qd' minuitur in cō
sūmatōe. Vt dr̄. Eccī. xliii.
Sic uerus hūilis se minō
rare nititur cū a deo p gra
tiā cōsūmatur. Sicut uir
go maria. de qua dr̄ luc. i.
q̄ reputauit se ancillā hūi
lem cū salutaretur uenera
biliter p angelū gabrielē
et a filio dei eligeretur in
matrē. ¶ Est insup hūi
litas ad instar lapidis pre
ciosi uirtuosa. Nam lapi
des p̄ciosi sūt vt dicit phs
q̄ntitate modica et uirtute
magni. ¶ Et nō q̄ hūi
litas cōpatur spāliter et
ppue quinq̄ lapidibz p̄ciosis.
Primo ametisto qui repu
nit ebrietatē. Sic hūilitas
supbiā que se inebriat p am
bitionē. Vn̄ supbia ē ebria
et nō a uino. Ideo dr̄ Joelis
primo. Expgiscimini ebrii
et flete. et nō a uino sed a uē
to. s. supbie. Psa. li. Audi e

bria cono a uino. ¶ Secdo
huilitas ē silis iaspidi. qui
fugat fantasmata Sic huī
litas fugat honores trāsitori
os qui sūt quasi fantasie
ul' sōpnia. Vn̄ dr̄ de sup
bo Ecci. 3e. Cor tuū fan
tasias patitur. ¶ Ter
cio huilitas ē sic saphyrus.
Nam sicut saphirus rep
mit humores seu tumores
corpales ita huilitas sup
bas et ampullosas īflatio
nes. Ipa. n. nō inflatur n̄
ē ambiciosa. sic de caritate
dic aplś. i. Cor. xiij.
¶ Quarto huilitas ē
sicut onichinus. Na sicut
onichinus dr̄ hoīem reddē
inuictū. sic huilitas inuic
tū reddit hoīez et facit de
hostib3 triūphare. In cuius
figura dr̄. q dauid q̄ erat
huilis cū lapidib3 funde
goliā interfecit. Vt dr̄. i.
Re. xvij. ¶ Quīto huī
litas ē sicut dyamas Na
sicut dyamas reddit hoīez
graciosū. sic huilitas facit
hoīez deo et hoīb3 placēte.
ēe et gratū. Vn̄ de huilita
te. Deutō. xxxiij. Sit pla
cens frib3 suis. Sicut ecō
uerso odibilis corā deo et
hoīb3 est supbia. Vt dicit
Ecci. x.

Ita huilitas ē deo et hoīb3
graciosa.
¶ Ite huilitas cū deo q̄i
de pari cōtendit. s. cū diuina
liberalitate eius gr̄m sp recī
piendo. Supbiā circuuenit
et despiat meliorē ptē eligē
do. Dyabolū despiat eius
laqueos euadēdo ¶ Huī
litas igitur quasi de pari
cōtendit cū diuina liberali
tate Quia q̄nto diuina li
beralitas aīe huili plura
tribuit. tanto ipa ad recipi
endū capatior fit. Et hoc
triplici arte. s. se dilatādo
p gratiarū actionē se incuruā
do p deuotā orōnē. et se ua
cuando p modicā sui repu
tationē ¶ Primo igit'
huilitas cū recipit dei bene
ficia grās agendo se dila
tat. et sic recipiendo parat
semp locū ut deus āplius
infundat. Vn̄ ipa ē uas
admirabile opus excelsi.
Vt dr̄ Ecci. xliij. Et bn̄ hu
militas uas admirabile
dr̄. q̄ dū impletur de im
pletōe capatior efficitur.
¶ Secdo huilitas per
orōnē se incuruat. et sic
ad magis hauriendū se
prepat. Nam sic ydria c'
uatur ut hauriat aquā.
sic huilitas se īcuruat ut
dei grām orādo hauriat.
Nam q̄nto ei āplius dē
donat tanto ipa āplius
postulat. imo nūq̄ petē
cessat. Et ideo in ea im
pletur q dr̄ Ecci. xviij.
Cū cōsummauit homo

tūc incipiet. ¶ Tercio
hūilitas per ꝓpriā repu
tationē se euacu[…]at et
qͦdāmodo exinanit et ꝑ
cōsequēs ad recipiendum
aptior fit. Quia dū gr̄az
dei in plenitudie recipit.
se ipam tanq̄ uacuā recog
noscat. Jdeo in ꝑsona dei
dr̄ de hūilibȝ. Eccī. xxiiij.
Qui biberit me adhuc si
tient ¶ Jtē hūilitas su
perbiā circūuenit melio
rē ptē eligendo. ¶ Et
nō spāliter. x. in quibus
hūilitas respcū supbie e
ligit meliorē ptē. ¶ Su
pbia .n. eligit qđ est extra.
hūilitas qđ est intra. De
supbis dr̄. ch̄. xxiij. Omīa
opa sua fecerūt ut uideā
tur ab hoīb; de hūilibus
uo dic̄ apl's. ij. Cor. i. Glī
a nr̄a hec ē testioniū con
sciē nr̄e. Supbia erigit
scapillas humilitas tro
sellos ul' cortillas. Sup
bia eligit corticē, hūili
tas nucleū. Supbia eli
git paleā, hūilitas gra
nū, Supbia eligit florē
hūilitas fructū. Juxta illđ
Can. ij. Et fructus eius
dulcis gutturi meo. Su
ꝑbia eligit mōtes hūili
tas ualles. ¶ Et nō q̄
in mōtibȝ sūt quatuor
mala. s. ariditas indeuo
tōis. duricies icōpassiōis.
sterilitas operatiōis. et ꝑ

cipitiū dāpnatōis ¶ Hu
milites uō eligit ualles in
quibȝ sūt bona illis malis
oppōita. Nā ualles cōtra
ariditatē sūt irrigue, cō
tra duriciē sūt molles. cō
tra sterilitatē sūt fructifē.
et cōtra ꝑcipitiū sūt secu
re. ¶ Sic hūiles ad mo
dū uallis sūt irrigui ꝑ de
uotionē, molles ꝑ cōpas
sionē, fructiferi ꝑ bonā o
perationē, et securi ꝑ di
uinā protectionē ¶ Et
q̄ in loco infimo sūt, nō
oportet eos timere precipi
tiū ¶ Supbia eligit
pulchrū. hūilitas bonū.
Supbia eligit ymaginē,
hūilitas ueritatē, Sup
bia eligit cōtentōez. i. locū
supiorem pro quo cōtēdūt
ambitōsi. Hūilitas eligit
pacē. s. locū inferiorē pro
quo nullus cōtendit. Jdeo
saluator dic̄ luc̄. xiiij. Re
cube in nouissimo loco.
Et sic in pace fcūs ē locus
eius ut dr̄ in. ps. Super
bia eligit ēē in ore hoīm
et idō nō est mirū si aliqū
sentit detractōis morsū.
Hūilitas uō eligit ēē in
iudicio dei. ꝑ quē solū wlt
iudicari. sicut dicit apl's.
.i. Cor. iiij. Qui autē
iudicat me dn̄s est.
¶ Hūilitas in sup despi
cit et ꝑimpēdit dyabolum
eius. s. laqueos euadendo.

Nã sicut pisciculi ul' pui
pisces euadūt sagenam.
sic hūiles rethe .i. tēptatio
nes demonū. Jn cuius figu
ra rex chaldeoꝝ trahens re
the captiuitatis ꝑ terrã iu
deoꝝ trãstulit Sedechiam
in babyloniã et captiuauit
nobiles et potētes et dimi
sit paupes .i. agricolas et
uinitores et c̃. Vt dr̃ .iiii. Re.
.xxv. ¶ Hūilitas insup
hẽt motū incitatiuū .i. cãs
multas que hoīez mouere
debẽt ad se hūiliand'. Et nõ
q' q̃nq; sūt cause ꝑcipue ex
quarū cōsideratōe dz homo
seipm̃ hūiliare .s. cōsiderã
do q̃ sūt infra se ^ que iuxta
se. que cōtra se. que sup̃ se.
¶ Prima igitur causa
hūilitatis ẽ consideratio
creature corꝑalis q̃ infra
hoīez est. ¶ Debet igitur
corꝑales creaturas diligen
ter cōsiderare et ex illis
hūilitatẽ haurire. Si .n.
cōsiderat terrã uidet ꝓpri
um sepulchrū. si attēdat
ignē sup̃ terrã uidet sup
pliciū peccoꝝ. si cōsideret
quadrupedia. uidet ea for
tiora. si uolatilia. uidet
ea leuiora et agiliora. si
terre nascētia uidet ea
meliora. sicut fructus. et
pulchriora sicut flores.
Vltimo si hõ cōsideret ꝓ
priū subiectū uidet q' in
principio ẽ semẽ immūdū

^ que mt̃ se

in medio saccus stercoꝝ. et
in fine cibꝫ uermiū. Vt dic
bern̄. Jtemq; dic̃ bn̄. Vide
unde uenis et erubesce. u
bi es et ingemisce. quo ua
dis et cōtremisce. Et ita cū
homo diligenter cōsiderat
ꝓprias uilitates. tūc hūili
tas resumit uires. Sic
.n. muscus in locis fetētibꝫ
recuperat odorē. sic hūilitas
fragrãtior efficitur cū quis
cōsiderat ꝓpriã uilitatem.
Et ideo dicebat abraham
gen̄ .xviii. loquar ad do
minū meū cū sim .p. et c̃.
¶ Secūda cã hūilitatis
ẽ cōsideratō status interio
ris. Omnis aūt hõ aut scit
se ẽẽ peccorē aut iustū. Si
sciat se ẽẽ peccorē multū dz
hūiliari. q2 q̃t̃ ad hoc dete
rior ẽ cane ul' bufone. quia
peccor ẽ debitor tꝑalis et et
ne mortis. illi uõ solū tꝑa
lis. Et in illis solū ẽ miseri
a pene. ſ; in peccore miseria
pene et culpe. Et in hoc
sūt similes dyabolus et
peccor. ¶ Si aūt hõ nõ
fuit peccor. aliq̄n nescit u
trū iustificatus sit a pecco.
q2 dr̃ Eccles. .ix. Nescit hõ
utrū amore dei an odio dig
nus sit. sed oīa in futuro
seruãtur incerta. Si aūt
sciat aliquis se ẽẽ in grã
dei. hūiliare tn̄ se dz ꝓpter
quatuor. q̃ interdū etiã
uiris iustis et ꝑfc̄is nocet.

·s· negligentia pficiendi dif-
ficultas standi ul' pseuerā-
di· facilitas cadendi etiam
ad sibulum unius modici
uerbi· et difficultas ul' im-
possibilitas resurgendi. Homo
·n· pt p se ire ad culpā· sed
p se nō pt redire ad grām.
qr dr in ps· Sps uadens
et nō rediēs. ¶ Tercia
causa humilitatis ē conside-
ratio proximorum. Videmus
·n· multos de frībz et pro-
ximis nrīs in scia et uir-
tutibz profecisse· et nos in
pctō ul' ignorātia remāsis-
se. Vn debemus merito e-
rubescere. Videmus etiā
multos frēs et proximos
nrōs· cecos et medicos et di-
uersis miserijs afflictos·
Ideo debemus illis cōpati
et timere· et deo grati et hu-
miles eē· et laudare eum
qui nobis potuit· et pt si-
milia ex sua equitate in-
fligere· et ex sua pietate
a talibz custodire· Et ideo
dr job ·v· Et uisitās spēz
tuā nō peccabis· Speciē
tuā ·i· proximum tuū qui
est spēs tua· ul' spēs una
tecū. ¶ Quarta cā hu-
militatis ē cōsideratō ho-
stis aduersantis· cui sine di
adiutorio nō possumus
resistere· immo si ei cōpati
fuerimus· ipse erit quasi gy-
gas et nos quasi locuste·
Vt dr Nu· xiij· Cuius ē

tanta ē crudelitas qr nos
omni hora transglutiret nisi
nos diuina protectio custodi-
ret· qr dr trenorum ·iij· Mie
dni qr nō sumus cōsumpti·
et ē· cui merito debemus
totā uirtutē ascribere·
¶ Quinta cā humilitatis
ē cōsideratō diuine magni-
tudinis· Cui tenemur humili-
ter subēē pp bnficium creatōis·
iuxta illud ps· Ipe fecit
nos et nō ipi nos· Et pp
bnficium redemptōis iuxta
illud eccī ·xxix· Grām fide-
iussoris ne obliuiscaris· et
ē· ¶ Humiliare etiā debe-
mus nos deo· cuius poten-
tiā euadere nō possumus·
cuius sapiāz latere nō pos-
sumus· cuius iusticiā cor-
rumpere nō possumus.
¶ Vn iuxta hoc nōnd
qr tribz de cāis se debz quis
declinare et dimittere ul'
humiliare. Primo qn uidz
capiti suo gladium iminere.
Sic nos debemus ~~debemus~~
humiliari et timere· qr uidemus
sup caput nrm gladium di-
uine sententie uibrare· Vn
dr ·i· Petri ·v· Humiliami-
ni sub potenti manu dei.
¶ Scdo inclinat se ali-
quis qn oportet ipm trā-
sire p ostium bassum· Sic nō
debemus humiliari qui ad
uitā transituri sumus p osti-
um humile qd ē xps· qr dr
Jo ·x· Ego sum ostium p me

siquis int^e. sal. ¶ Tercio
cõsueuit quis declinare se
qn̄ uidet supiorē se in infe-
riori loco sedere. Nō n. est
decēs militē sedere in sca-
no / si rex sedeat in paui-
mēto. Sic humiliari nos ē
nccm / cū uideamus regē
glie p nos intm humilia-
tū. Vn̄ dr. ch. x. Sufficit
seruo si sit sicut dn̄s eius.
Simile dr. Jo. xv. ¶ Itē
ht humilitas multiplex sig-
nū demōstratiuū. ¶ Et
nō q. v. sūt signa inter
alia humilitatē demōstra-
tia. ¶ Primū est humilē
amare. exemplo creatu-
rarū que diligūt sibi silēs.
ut dr Eccī. xiij. Omē aīal
diligit silē sibi. ¶ Scdm
est honores et laudes fu-
gere sic mel uenenatū. et
sicut sagittas limatas et
uenenatas. exēplo xpi qui
fugit cū turbe uellet eū fa-
cere regē. Vt dr. Jo. vi.
¶ Terciū signū ē oppro-
bria et cōtumelias equa-
nimiter tolerare. exē dauid
cui cū semey malediceret.
dixit abisay. ipm iudica-
re uolenti. dimitte eū ut
maledicat michi. Vt dr. ij.
Re. xvi. Et exē. aplorū. de
quibz dr actuū. v. q ibāt
gaudētes a cōspcū cōsilij
qm̄ d. h. sūt pro. n. i. g.
pati. Ideo dr de humil. tre-
nor. iij. Saturabitur
opprobrijs. ¶ Quart
signū ē uilia officia nō re-
cusare. exē abygail. quam
cū dauid uellet ducere in
uxorē. rn̄dit. Ecce famula
tua sit in ancillā ut lauet
pedes seruorū dn̄i mei. Vt
dr. i. Re. xxv. ¶ Quintū
signū ē libenter obedire. exē
xpi. qui humiliauit semet
ipm fcs obediēs usqz ad
mortē. Vt dr phil. ij.
¶ Ht etiā humilitas mul-
tiplicē gradū distributiuū.
Et nō q tres sūt gradus
uere humilitatis. sicut dicit
glosa. ch. iij. ¶ Primus
est subesse maiori. nec p-
ferre se equali. et hec ē ne-
cessaria et sufficiēs.
¶ Scds gradus ē subeē
pari. nec se pferre minori.
necdū uelle pferri. et hec
est humilitas habūdās et co-
piosa. ¶ Tercius gra-
dus ē subeē minori et ne-
mini uelle pferri. et hec
ē humilitas excellēs et pfca.
Et ido humilitas cū hijs g-
dibz suis elegāter figura-
tur p altare tabernaculi
q habebat tres cubitos i
altitudine. Vt dr Exo.
xxvij. ¶ Itē scdm ali-
os quatuor sūt gradus
humilitatis. ¶ Primus
est spnere mūdū. scds
spnere nullū. tercius sp-
nere sese. quartus ē sper-
nere idest non se sperni

curare sui contemptum. Ideo humilitas per istum quadruplicem gradum figuratur satis aperte per rationale iudicii in quo erant quatuor usus vel ordines lapidum vel gemmarum. Ut habetur Exo. xxviii.

De mansuetudine capitulum ii.

De mansuetudine vel mititate que est secunda beatitudo specialiter sunt tria notanda. ¶ Mansuetudo namque vel mititas habet pacem et societatem cum proximo. habet etiam gratiam et familiaritatem cum deo. Et habet regnum et hereditatem in celo. ¶ Habet enim homo mitis et mansuetus cum proximo pacem et societatem. etiam cum hiis qui oderunt pacem scit esse pacificus. sicut dicitur in psalmo. Sicut etiam contra lapidem machine opponitur fenum vel aliquid molle per quod frangitur impetus violentie sue. sic et vir mitis frangit iram et impetum indignationis opponendo molliciem responsionis. Unde dicitur prover. xv. Responsio mollis frangit iram. ¶ Habet etiam homo mitis cum deo familiaritatem. Et nota quod triplex est signum quod homo mitis deo sit familiaris. ¶ Primum est quod deus mites libenter exaudit sicut videmus quod a rege optinent quod volunt qui ei familiares existunt. Unde dicitur Iudith. ix. Humilium et mansuetorum tibi semper placuit deprecatio.

¶ Secundum signum est quod deus in anima mitis libenter pausat et dormit. Mansuetudo enim est sicut mollis culcitra in lecto floride conscientie. De quo dicitur Can. i. Lectulus noster floridus. ¶ Tercium signum est quod deus ad videndum et loquendum se ostendit vel exhibet mitibus. sicut videmus quod illi qui sunt familiares prelatis quando volunt ad eos intrant et loquuntur pro voluntate cum eis. sic homo mitis loquitur cum deo. Ut legitur de moyse. Exo. xxxiii. Numeri xii. quod loquebatur cum deo facie ad faciem sicut solet loqui amicus ad amicum suum. Causa una inter alias erat quia homo mitissimus erat. Ut dicitur Numeri xii. ¶ Habet insuper homo mitis in celo hereditatem. Ut dicitur Matth. v. Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram scilicet inventium. ¶ Et nota quod triplex est ratio quare mites possident celum. ¶ Prima est quia ipsi possidentur hic a deo. Et ideo lege mutuitudinis possidebunt ipsi deum in celo. Nam dicit augustinus quod nullius erit deus possessio nisi eius quod ipse prius possederit.

¶ Secunda ratio est quia mites possident corda sua. et dominantur sibi ipsis. quod non faciunt iracundi. Immo ira domina

tur eis. Ideo dr prou. xvi. Melior e qui dnatur aio suo expugnatore urbiu.

Tercia ratio est. quia mites possidet hic bona sua .s. spualia. ita q nulla aduersitas pt eis ipsa auferre. qd iracudi face nesciut. imo bona sua spualia siqua hnt. p ipatietia ea pdut et effundut. Ideo dr prou. xix. Qui ipaties e sustinebit dapnu .s. no solu boni exterious qd pdit in uia. sed etia interious boni qd ipe effundit. Mites etia bona tepolia possidere sciut. q sibi ea no pmittunt dnari. Qd nesciut facere auari et cupidi. q diuiciaru suaru nesciut ee dni. sed potius serui. Ideo dr i ps. Viri diuiciaru et cetera. no diuicie uiror. Quia igitur ut dcm est mitis se et sua optie possidere sciunt. merito terra uiuentiu possidebut. Et no q mititate ul masuetudine hois natura ministrat corpis figura demostrat. canonis scriptura comendat. Mititas igitur a natura ministratur et cu hoie a natura coplatur ul cocreatur. Na dic phs. q ho est aial masuetu natura. Vn no q sic leoni a natura crudelitas inest sic hoi a natura masuetudo ul mititas. Mansuetus .n. dr. quasi manu assuetus. Et ideo ho qui relicta masuetudie regit crudeliter no est ho s3 bestia siluestris. Mititas in figura huana demostratur. Figura .n. hois ex interior quadam dulcedine et affabilitate demonstrat et mititate interiore. In omi siquide aialis spe. figura corpis exterioris signum e nature interioris. Sicut .n. uidemus q ungues magis fortes et acuti. et magna labia et ora ampla signic rabie et crudelitate leonis et canis. Sz ho naturaliter ht blanda facie et carne molle. et cute leue. et ungues breues. et modicitate oris. et clemetia in oculis. Et multa alia testimonia mititatis eius possent dari. Et econuerso uidemus q ho iratus ht toruu et hyrsutu faciem et exuit huana natura et induit ferina. Et quoda modo exterior effigies demostrat. q ho iratus iam no e ho. sed incipit ee bestia. iux illd psalmiste. Copatus e iumetis insipibz et c. Mansuetudo insiqt ul mititas ualde in scriptura comedatur. Di .n. de saluatore nro. Se.

.xi. Ego q̄si agnus mansue-
tus qui portatur ad uicti-
mā. Et itm̄ dic. ps. Pro-
pter ueritatē et mansuetu-
dinē et iusticiā et c. Vn̄
nō tria que vce hoīem de-
ducūt que sūt. mansue-
tudo cordis veritas oris.
et iusticia operis.

De fletu Capl'. iij.

E fletu q̄ est tercia
btitudo nō spaliter
tria. s. q̄ est fletus cōpūc-
tōis. et ē fletus cōpassiōis.
et fletus deuotōis.
Primus fletus. s. cō-
pūctōis ē sicut collirīū re-
medicatiuū ul' mūdifi-
catiuū. Vn̄ dr̄ Apoc. iij.
Colirio inunge oculos
tuos. Sicut .n. colirīū
purgando oculū turbat
uisum. et in turbando
purificat. sic fletus com-
pūctōis aīam turbat per
peītentiā. sed medicat
p̄ grām. De hoc fletu dr̄
in. ps. Exitus aquarū
deduxerūt oculi mei et c.
Scd̄s fletus. s. com-
passiōis ē sicut ūguētū
lenificatiuū. Nā sic un-
guētū ungēdo sanat me-
bra palitica. sic fletus et
humor cōpassiōis sanat
cupidos palisi. i. ab aua-
ricia. Et nō q̄ sicut
ad ungendū et sanādū
mēbra infirma tria pci-
pue sūt necessaria. s. ig-
nis unguētū et cōfricatō
manuū. sic ad opus mīe
requiuntur ignis dilectōis
unguētū cōpassiōis et ma-
nus subuētōis. De hoc
fletu dr̄ Job. xxx. Flebam
q̄nd' sup eo qui afflictus
erat et cōpaciebatur aīa
mea paupi. Terciū
fletus. s. deuotōis ē sicut
balneū delectatiuū. Vnde
aīa in qua sūt lacrime de-
uotōis natat in deuotōe
et lacrimis sicut piscis in
flumīē. Vn̄ dr̄ prou. xiiij.
Cor qd' nouit amaritudi-
nē anime sue in gaudio
eius nō miscebitur extra-
neus. Itē nō q̄ sex sūt
fletus incitamēta et sex
fletus impedimēta. et sex
sūt fletus emolumenta
Igitur fletus inci-
tamēnta sūt sex.
Primū ē recogitatō
p̄prie culpe. De quo dr̄
in. ps. Exitus aquarū
deduxerūt ocl' et cetā.
Scd̄m ē incolatus
p̄ntis uite. Vn̄ dr̄ in. ps.
Heu michi q̄ incolatus
meus prolongatus ē et c.
Terciū est Timor
gehēne. Vn̄ dr̄ tren. i.
Plorās plorauit in nocte
i. in pcco. Quartū
est recordatio passionis
diuine. Vn̄ dr̄ in. ps. Fue-
runt michi lacrime mee pa-
nes et c. Quintū ē

cōpassio hūane nāē. Vn̄ dr̄
Ro. xij. flere cū flentib;.
¶ Sextū ē desideriū ce-
lestis p̄rie. Vn̄ dr̄ in. ps̄ Sr̄
flumīa babylonis. s. calcan-
do trāsitoriā delectationem.
illic sedimus .p̄ quietā me-
ditatōez. et fleuimus p̄p̄
celestis p̄rie dilationem.
Vn̄ sequitur. dū recorda-
remur tui syon. sicut in-
terdū p̄egrinus lacrima-
ri cogitur. cū sue p̄rie recor-
datur. ¶ Sex sūt et
fletus īpedimēta.
¶ Primū ē sup̄bie e-
latio. Sicut .n. uidem⁹
q̄ mōtes et loca alta cō-
sueuerūt ēē arida. sic mōs
elatōis et sup̄bie est arid⁹
Vn̄ dr̄ Josue. xv. Terrā
arentē dedisti michi iun-
ge et irriguā. Sic ecōuer-
so humiles hūndant in la-
crimis q̄r sicut uidemus
ualles habūdat in aq̄s.
Nā humilitas ē uallis la-
crimarū ¶ Secdm̄ īpe-
dimētū est terrenoꝝ af-
fectio. sicut uidemus q̄
terra inspissat aquā et
turbat. et redigit ī lutū.
Vn̄ in figura huius dr̄
gen̄. iiij. q̄ cayn interfecit
abel. Cayn interp̄tatur
possessio. Abel luctus. Ca- || Abel
yn igitur interficit. qn̄ pos-
sessio et affectio terrenoꝝ
lacrimarū irriguū interfiat
et interrūpit. Ideo dr̄ in fi-
gura gen̄. xxvi. q̄ oēs pu-
teos quos foderāt serui
ysaac obstruxerūt ~~serui~~
palestini implētes humo
.i. terrenoꝝ affectōe pute-
os deuotōis. defc̄t
¶ Terciū impedime-
tū est cordis duricia. Sic
.n. uidemus q̄ de rupe n̄
scatitur aqua nisi miracu-
lose. sic defc̄t

Vn̄ dr̄ in figura genes.
.xxix. q̄ os putei grādi
lapide claudebatur. Per
os putei irriguū deuoti-
onis itelligitur. Et tunc
grādi lapide clauditur
qn̄ fletus p̄p̄ cordis du-
riciā impeditur.
¶ Quartū impedim-
tū est nimia occupatio.
Sic .n. uidemus in esta-
te q̄ tp̄s ē occupatū q̄
fontes et putei exsiccan-
tur. sic defc̄t

Sz cōtra hoc dr̄ ysa. xxij.
Recedite ame amare fle-
bo ¶ Quintū impedi-
mentū est ignorātie ex-
cecatio. Sicut .n. uide-
mus q̄ frenetici et fatu-
uaro solēt flere. sed freq̄n-
ter ridere. q̄r nō cognos-
cūt morbū suū. sic defc̄t

¶ Hoc impedimētū ta-
git dn̄s. luc. xix. dicens.
Quia si cognouisses et

tu· supple fleres· ¶ Ter-
tiu impedimentu est peccati
magnitudo· Sicut·n· ui
demus q nimiu frigus
ingelat aquas ita et mag
nu gelu pcti ipedit lacri
mas· Ideo dr· mt· xxiiij·
Habudabit iniquitas et
refrigescet caritas multoru
·i· p coseques cessabit irri
guu lacrimaru· Quia ut
dic gg· in moralibz ius a
moris p lacrimas emanat·
Et ido ubi amor no e la
crima cessat· ¶ Sex
sut etia fletus emolum
ta ul' utilitates· ¶ Vn
no q lacrima spm cotri
tu lauat· spm deuotu le
uat· spm malignu uetat·
terra cordis irrigat sitim
sedat· et orando efficacit'
ipetrat· ¶ Primo igr
lacrima ~~lacrima~~ spm con
tritu lauat· Unde figura
tur p mare eneu· de quo
dr· iij· Re· vij· in quo in
gressuri tabernaculu la
uabat manus et pedes·
·i· opera et affectiones
¶ Scdo lacrima spm
deuotu leuat p cotemplatoe
Vn figuratur p diluuiu
de quo dr gen· vij· Mul
tiplicate sut aque et eleua
uerut archa in sublime
a terra ·i· cosciam ad sub
limia cotemplatois·
¶ Tercio lacrima spm
malignu uetat· Vn figu
ratur p mare rubrum·
De quo dr Exo· xiiij·
in quo submersus e pha
rao et exercitus eius ·i·
dyabolus et omis malig
nus sps· Vn dr in ps·
Contribulasti capita dra
conu in aquis ·i· teptato
nes demonu in fletibz la
crimosis· ¶ Quarto
lacrima terra cordis ir
rigat et fecudat Vn figu
ratur ~~in~~ p fote paradysi
gen· ij· Fons ascendebat
·s· irriguu lacrimaru·
de terra ·i· de corde ter
reno· irrigas uniuersam
supficie terre ·s· ad produ
cendu fructus bonoru ope
ru· Vn dr in ps· Qui semi
nat in lacrimis in exult
m· et c· ¶ Quinto la
crima siti et ardore cocu
piscetie sedat· Igitur sic
cotra siti curritur ad fo
te· et cotra igne ad aqm·
sic cotra cocupiscetie si
ti et incediu curredu est
ad fonte lacrimaru· Vn
dic greg in mor· q fla
ma male suggestionis
citius extinguit aqua
lacrimaru· ¶ Sexto
lacrima efficaciter oran
do ipetrat· ¶ Et no q
de hoc sut noue exepla
pcipua in sacra scriptu
ra ¶ Primu e anne
De qua dr· i· Re· i· q cu
eet anna amaro aio o-

rauit ad dnm fles largit
que a deo fuit exaudita. vt
sequit. ¶ Scdm e eze
chie cui dcm fuit Quarto
re. xx. et ysa. xxxviij. Vi
di lacrimã tuã et ecce sa
naui te. ¶ Terciũ est
thobie. ¶ Quartũ est
sare. De hijs duob; di tho
bie. iij. Quia thobias o
rauit cũ lacrimis. et sara
simlr. et sequitur. q ex
audite sũt pces ambor.
¶ Quītũ est iudich.
que dix iudich. viij. In
dulgẽtiã ipsius cũ fusis la
crimis postulemus. et h
fecit et deus eã exaudiuit
¶ Sextũ e dauid. qui
dicit in ps. Posuisti lacri
mas meas in cõspcũ tuo.
¶ Septimũ e marie
magdalene. que pedes sal
uatoris lauit lacrimis
et miam ipetrauit. vt di
luc. vij. ¶ Octauũ est
petri. De quo di. m. xxvi.
q pt trinã negationem
xpi egressus foras fleuit
amare. et optinuit remi
sionẽ. ¶ Nonũ est xpi.
De quo dic apls. heb. est
pro sua reuerẽtia. s. xps.
¶ Propt hac efficatiã
lacrimarũ. dic aug q la
crime uiolẽte sũt in pab;
Et glo. thobie. iiij. dicit
q oro deũ lenit. et lacri
ma cogit Et sic regnũ ce
lor ui patitur et e. m. xi.

A. heb. v. q cu clamore valido & lacrimis offerens exaudit est

qr ut dic greg. Deus vlt
rapi nris fletib;. qd nõ de
betur nris meritis.

E surie et
siti iusticie que est qr
ta btitudo nichil ad pñs a
liud e dicedũ q qd in trac
tatu de uirtute iusticie su
perius dcm est.

De mia Caplm. iiij.

E mia que e quīta bti
tudo mostrãda sũt spa
liter tria. s. cõpatoes qui
b; figuratur. meditatões cũ
quib; adiuuatur. et opati
ones cũ quib; occupatur.
¶ Primo ergo notãde
sũt eius figurales cõpato
nes. Vn nõ q mia est int
na xpi passio. supma xpi di
lectio. et optima xpi uncto.
¶ Primo igitur mia e
interna xpi passio. l. cõpas
sio. q melior e et maior fuit
q eius passio. Vn nõ q du
plex fuit crux xpi. Exteri
or. que fuit lignea. et inte
rior q fuit aurea. Exterior
que fuit passiois et pñie.
interior q fuit cõpassiois et
mie. Jdeo xps di pro nobis
aiam suã posuisse prius q
carnẽ. Vn di. i. Jo. iij. Xps
pro nobis aiam suã posuit.
et nos debemus pro frib;
aias nras ponere. Et sicut
dolor passionis xpi nõ huit
parẽ. ita dolor cõpassiois
nõ huit simile. Vn tpe dic
thor. i. O uos oms qui

nota

transitis per uiam attendite et
uidete si est dolor sicut dolor
meus ¶ Secundo misericordia est
summa xpi lectio. ut dicit ambro
sius. In signum huius xps de
hac lectione procerie examinabit
scolares suos in die districti
iudicii dicens. Esuriui et non
dedistis etc. Mt. xxv. Disco
li qui nesciunt huius lectionis scilicet
misericordie uersiculum in eternum sen
tient sine pietate flagellum.
Quia dicit Jacobi ij. Iudi
cium sine misericordia illi qui non fecit
misericordiam ¶ Tercio misericordia
est optima unctio xpi. Nam
cum sit triplex unguentum scilicet
contritionis deuotionis et compas
sionis. unguentum compassio
nis optimum est. Vt dicit bern.
Bonum est inquit unguentum
quod de recordatione peccatorum na
scitur. melius quod ex deuo
tione conficitur. Porro u
triusque uincit compassio carita
tis uel pietatis. ¶ Et nota
quod isto unguento deberent
tria pungi scilicet caput id est inten
tio. pedes id est affectio ma
nus id est operatio. quod in hiis tri
bus scilicet intentione affectione et o
peratione debet misericordia precipue re
lucere. ¶ De unctione capi
tis dicitur Mt. vi. Unge caput tu
um. De unctione pedum dicitur Ca.
v. Manus mee distillaue
runt m. ¶ Item nota quod misericordia
decenter conuersatur. prudenter
negotiatur et habundanter re
muneratur ¶ Primo mi
sericordia facit hominem decenter co
uersari. Nam uir pius et mise
ricors benedicitur a deo. placet pro
ximo. et natat in oleo. Benedicitur
a deo per gratie infusionem pla
cet proximo per iustam conuersati
onem et natat in oleo per inter
nam deuotionem. Hec tria
simul figurantur Deutro. xxxiij.
Ubi dicitur. Benedictus in filiis aser.
quantum ad primum. Sit placens
fratribus suis. quantum ad secundum. tin
guat in oleo pedem suum. quantum
ad tercium. ¶ Secundo misericordia
prudenter operatur. Nam de ma
lis aliorum melioratur. de sor
dibus aliorum lauatur. de pau
pertate aliorum ditatur. de infir
mitate aliorum sanatur. de o
nere aliorum alleuiatur. Ipsa
enim omnibus compatitur omnium onera
portare nititur. Et quanto
plura onera assumit tanto
plus lucratur et uelocius
currit. Ideo dicit apostolus. gal. vi.
Alter alterius onera porta
te. ¶ Et nota quod misericors
homo ad instar prudentis mer
catoris considerat tria. Nam
mutuat libenter regi qui potest
sibi capitale reddere dampnum
resarcire. et usuras et lucrum
soluere. Talis rex liberalis est
deus noster qui mercatoribus su
is consueuit capitale custodi
re. scilicet conseruando gratiam. dap
na resarcire remittendo cul
pam et usuras soluere scilicet lar
giendo gloriam et eternam
uitam. De ista mercatura

+ Luc. vij° quod maria unxit
pedes ihu. De unctione
manuum dicitur Can. 5°

dicitur. ch. xxv. Prudentes uirgines acceperunt oleum in uasis suis cum lampadibus suis. s. oleum mie et compassionis. in uasis suis .i. in interioribus uasis cordis. Quia sic ignis sine oleo non ardet in lampade. sic nec ignis caritatis [illegible] ardet in corde sine oleo. mie ¶ Hanc negotiationem docuit summus mercator. s. xps dicens. ch. .xix. Uade et uende omnia que habes et cetera. ¶ Ho etiam misericors ad modum boni et industrij mercatoris innouat uel renouat ueteres merces in nouas. et uiles in preciosas. et quodammodo circumuenit deum in sua negotiatione. quia pro aque calice frigide recipit torrentem uoluptatis eterne. Unde dicit augustinus. Prebe terram et accipe celum. Et ideo dicitur Osee. xi. Circuiuit me in negotiatione sua effraym. ¶ Tercio mia habundanter remunerat. Unde nota quod due uirtutes ualde copiose et plene ueniunt ad iudicium. per quod recipiunt salarium ualde copiosum. s. caritas et mia. Caritas. n. aliena bona facit sua. iuxta illud. ps. Particeps ego sum omnium timentium te et cetera. Mia autem facit aliena mala sua. iuxta illud. ij. Cor. j. Sicut socij estis passionum ita et consolationis eritis. Hec est. n. lex fidelium mercatorum. s. quod sicut sunt socij in dampno. ita et in lucro sunt socij. ¶ Item nota quod mia est uirtus que ceteras superat. modus qui reum liberat. clauis que celum aperit uel reserat.

¶ Primo igitur mia est uirtus ceteras uirtutes superans Et specialiter excedit tres uirtutes inter alias excellentes. s. penitentiam caritatem et iusticiam. ¶ Primo excedit penitentiam. Quia penitentia immolat corpus. mia uero animam. Ideo dicit apostolus. i. thi. iiij. Corporalis exercitatio .i. penitentia ad modicum utilis est. s. respectu mie. pietas autem ad omnia ualet promissionem habens que nunc est et future ¶ Misericordia etiam superat caritatem. in eo quod caritas est fluuius diuine pietatis et currit contenta alueis suis Et non exit extra ripas suas. quia solum bonum diligit et sua communicat. Pietas uero et mia extra ripas inundant. et sua bonis et malis communicat. Et ideo non solum bona proximorum sed etiam mala libentissime portat. iuxta apostolum. ij. Cor. xi. Quis infirmatur et ego non infirmor. Quis scandalizatur ¶ Mia nichilominus superat iusticiam. Et in signum huius si peccatori curia iusticie est suspecta. licet ad consistorium mie appellare. ut dicit bernardus. Nam iacobus dicit in epistola sua capitulo

scdo · Misericordia superexaltat
iudicium. Et de hac excellen
tia e respectu aliarum uirtutum
dicitur in ps. Miserationes eius su
per omnia opera eius.
¶ Secundo mia est modus
absolutionis optimus liberans
reum et deum obligans. Reum nam
quia liberat a delicto vel debito
x. milium talentorum. de quibus dicitur
mt. 18. ¶ Et nota quod homo mi
sericors de remissione peccatorum
suorum habet specialiter tria pari
a litterarum i. testimonia euange
lica. quae homini pio denuntiant
peccata sua esse dimissa.
¶ Primum testimonium habetur
mt. v. ubi dicitur. Beati misericor
des et cetera. ¶ Secundum habetur
mt. vi. ubi dicitur. Si dimiseri
tis hominibus peccata eorum dimittet
et uobis pater uester celestis peccata
uestra. et cetera. ¶ Tertium habe
tur luc. vi. Ubi dicitur. dimit
tite et dimittetur uobis.
¶ Et non solum mia a de
bito liberat. uerum etiam ad
saluandum hominem deum obli
gat. Unde dicitur prov. xix. Fe
neratur domino qui miseretur
pauperis. ¶ Tertio mi
sericordia est clauis celum reserans.
Unde in figura huius dicitur quod
xps ascendit in celum de mon
te oliueti. ut habetur act. i.
Mons oliueti figurat e
minentiam mie. Xps qui dicitur
unctus est homo misericors unc
tus pietatis unctione. Talis
ascendit in celum. quia homini pio

etiam unctione. Talis ascendit
in celum. quia homini pio reserat
aula celestis glorie. ¶ Et nota
quod duo ostia facit pietas
in celo. cum homo misericors in
tus intus compatitur proximo et
extra subuenit. Quod optime figura
tur iii Reg. vi. Ubi dicitur quod
salomon fecit in ingressu o
raculi duo ostiola de lignis
oliuarum. quae quidem sunt du
plex mia s. corporalis et spi
ritualis. Corporalis subueni
endo. spiritualis compaciendo.
¶ Secundo notandum sunt me
ditationes in quibus mia ad
iuuatur. et homo misericors
ad miserandum mouetur.
¶ Unde nota quod tria sunt quae
mouent hominem ad miam.
¶ Primum est nature con
formitas. Omnes enim habemus
unum principium. et ex uno
patre sumus geniti. et omnes su
mus filii dei. et ideo debemus
inuicem compati sicut si essemus
fratres germani. Unde dicitur mt.
xxiii. Omnes autem uos fratres
estis Et ideo dicitur ysa. lviii.
Cum uideris nudum operi eum
et cetera. ¶ Secundum motiuum
mie est propria indigentia uel
necessitas. Quia homo qui bene
considerat propriam miseriam. fa
cilius et libentius alienam
releuat. Ideo dicitur Eccli. 31. In
tellige quae sunt proximi tui ex
teipso. Et prov. 19. Homo indi
gens misericors est.
¶ Tertium motiuum mie

celestis

ē xpi mēbror suor. s. pau
perū amor et unitas Adeo
naq xps afficitur ad amo
rem pauperū q qcqd fit eis
reputat sibi fcm. Quia dic
Mt. xxv. Quadiu fecistis
uni ex hys fribz meis mini
mis m fecistis. Qd uni ex
minimis meis fecistis et c.
Tercio nōnde sūt ope
ratōes quibz mīa occupat.
Et no q vij. sūt ope
ra mīe corporalia et vij.
spūalia. Corporalia
sūt ista. s. esuriente pascē
sitiente potare nudū ue
stire hospite colligere in
firmū uisitare incītū libe
rare et mortuū sepelire.
Sex de istis numeratur. Mt.
xxv. septimū thobie ij.
Septē uo spūalia sūt
ista. s. peccati dimittere.
peccātē corrigere pro pec
cante orare ignorātē in
struere. hesitātē cōsulere l
cōfirmare. lugētibz cōsola
tionē prebere et ad oms
afflictos cordis cōpassiōez
hēre. Et in figura hoz dr
apoc. ij. q filius hois am
bulabat in medio vij. can
delabror aureor et hebat
vij. stellas in dext sua.
Filius hois dr ho pij cordis.
qz scdm phm pietas ē pro
priū hois. sicut crudelitas
leonis. vij. Candelabra
aurea figurant vij. o
pera mīe corporalia q sūt
ut aurū preciosū. Septē stel
le q sūt in dextera eius sūt
vij. opera mīe spūalia in
cordis emisperio lucentia tā
qm sydera radiosa. De mū
dicia cordis Capl. v.
De mūdicia cordis q est
sexta btitudo est nōndū.
q tria sūt q cordis mūdici
am faciūt. s. lectō scriptura
rū. largitio elemosinarū et
effusio lacrimarū. Pri
mo lectō scripturarū effic
cor mūdū. Quia dr Jo. xv.
Jā uos mūdi estis pp sermo
nē q lo. sū uobis. Vn scrip
tura figuratur elegāter p
lauatoriū tabernaculi. qd
est labiū ul labrū eneū.
Exo. 30. et xxxviij. Et no
q duo erāt in lauatorio. s.
specula pulchra et aqua
mūda. Et hec duo sūt my
stice in sac pagina. Est n.
speculū q pcci maculas
ōndit. Et ē aqua quia
maculas pcci tergit.
Scdō facit cor mūdū
effusio lacrimarū. Quia
dr in ps. Lauabo p singu
las noctes. l. m. s. cōscie.
Et no q lacrima ad
hoc q cor bene mūdet de
bet hēre tria. Quia dz ē
calida p deuotōnē ama
ra p cōtritionē et cinerea
p mortis recordationem.
Aqua n. calida trāsiens
p cineres fit lexiuiū qd
optīe sordiū est mūdatiuū.

Sic talis lacrima ē cordis
mūdatiua. ¶ Tercio fit
cor mūdū p̱ eleosinarū lar-
gitionē. q̄r dr̄ luc. xi. Date
eleosinā et c̄. Videm̄ .n.
q̄ ad sanādū ul' purgan
dū ulcera nō solū adhibē
tur cauteria. imo superpo
nūtur ēplastra. Sic ad sa
nandū wlnera peccōr.

Cauteriū ē
correctio iusticie. ēplastrū ē
elargitō elemosine. ¶ Itē
nō q̄ alia tria sūt q̄ ad cor
dis mūdiciā disponūt. s.
scoba cōfessiōis. lima correc
tōis et fornax afflictōis.
¶ Primo ergo facit mū
diciā cordis scopa cōfessio
nis. Igitur utile est frequēt
cōfiteri. q̄r iiij. Re. v. Laua
re septies in iordane et c̄.
Lauatur aūt septies qui
.vij. uicia mortalia ~~mor~~
ul' capitalia hūiliter cōfite
tur. q̄r cor tūc mūdatur et
sāficatur. Nā dr̄ in ps. Fcā
est iudea sāficatio eius. Iu
dea. interp̄tatur cōfessio.
Ipa .n. ē cordis sāficatio.
¶ Et nō q̄ in sacro elo
quio ualde sepe ad cōfessio
nē adiūgitur decor ul' pl'
chritudo Et in figurā ei'
q̄ scopatio cōfessiōis sūme
disponit ad mūdiciā cord̄.
Dr̄ in ps. Cōfessionē et
decorē induisti et c̄. +
¶ Sedo multū dispōit

ad mūdiciā cordis lima
correctōis. Nā sic lima mū
dat ferrū a rubigine. sic cor
rectō cor a labe. Vn̄ dic
greg'. Ille solus amicus e
rit qui in aduentū districti
iudicis maclās mētis sue
tergit. ¶ Sz nō q̄ quī
dā sūt a deo miseri q̄ vn̄
deberet mūdari inde sordi
datur. sic sūt illi qui de
correctione indignantur.
De talibz dr̄ in ps. Destr'
xisti eū ab emūdatōne.
¶ Tercio mūdiciā cor
dis facit fornax tribulati
onis. Nā sicut fornax red
dit aurū purū. sic tribula
tio fac̄ cordis mūdiciam.
Vn̄ dr̄ prou. xx. Proba
tur in cōflatorio argētū
et in fornace aurū. Eccī.
.xx. Iob. xxiij. ¶ Sed
sūt quidā qui ab igne
tribulatōis nō mūdant'
sed uriūtur. q̄r tales non
sūt aurū. sed scoria. non
granū sed palea. nō oleū
sz amurca. Vn̄ multum
p̄nt formidare de illo uer
bo euāgelij. q̄r dr̄. m. iij.
Paleas cōburet igni i
extiguibili. ¶ Sicut
.n. uidemus q̄ cōfricatō
pāni aspi facit et cōser
uat mūdiciā ciphi. sic t̄
bulatio et carnis mortifica
tio fac̄ mūdiciā animi.
Exemplū de Iohe bapti
stā qui hēbat uestimētū

+ et itm Confessio et pulc̄tudo
i ↄspc̄ū eius et c̄ et s' de alijs

de pilis camelor. Ut dr. m̄t.
iij. Sciebat .n. q aspera
faciũt cor mũdũ. ¶ Ite
nõ q cor efficiatur mũdũ
ab oĩ pcõ. spãliter et pre
cipue triplici baptismo.
.s. fluminis / flamis / et sag
uinis ¶ Baptismo flu
minis mũdãtur infantes.
baptismo flamis mũdã
tur pñitentes. baptismo
sagiũs mũdantur mrẽs.
qñ .s. sacramẽtũ uolunt
et nõ pñt hẽre. ¶ Et
iste triplex modus mũdã
di / figuratur p illa tria q
bus fiebat mũdicia in le
ge ueteri. fiebat .n. p tria
.s. p aqm̃ expiatõis. Ut
dr. Nũ. 19. p effusionem
sagũis. Ut dr. hebre. ix. Et
p unguẽtũ unctõis. Ut dr.
Exo. 30. ¶ Ablutio uõ
que fiebat p aquã / sigt
mũdatione que fit p solã
grãm. Expiatõ que fie
bat p saguine figurauit
martyriũ. ul' carnis mor
tificatione. Sãificatio q
fiebat p unctione / figura
uit martyriũ pfectionem.
Et nõ q isto tercio modo
sãificabatur solus aarõ.
et filij eius. In quo intel
ligitur q clerici et religi
osi debet ẽẽ mũdificati
excellẽter unctõe sps sci.
¶ Ite nõ. q .v. erant
ex quibz cõficiebatur un
guentũ unctõis. ut dr.

Exo. xxx. .s. Myrra electa.
Cynamomũ. Casia. Cala
mus. Et oleũ olyuarum.
¶ Prima igitur spẽs
illius unguẽti erat myr
ra pura et elcã. sicut illa
q sponte manat ab arbo
re. et ẽ preciosior q illa q
manat ab arbõis incisio
ne. Ista sigt pñiam que fit
in iuuẽtute. q gratiosior ẽ
deo q illa q fit in senectu
te. Ista caro myrra prius
cõdienda ẽ ut sit purissiã
anteq uermibz sit cõsũp
ta. cõtra fatuitatẽ multo
rũ qui myrra pñie nolũt
se ungere donec toti pu
truerit uermibz pccõr ł
uicior. ¶ Secda spẽs
illius unguẽti erat cyna
momũ qd' ẽ cyneri colo
ris. Et cũ frangitur emit
tit quadã nebulã spirã
ti redolẽtis etiã uisibilis.
Ut dic glõ. Exo. xxx. Ista
figurat hũilitatẽ. quẽ dz
ẽẽ in clericis et religiosis.
De quibz manare dz uisi
biliter spirãmtũ odoris. i.
redolentia hũilitatis p
exẽplũ edificationis.
¶ Tercia spẽs illius ũg
uẽti erat cassia. q crescit
in aquis. et figurat fidẽ
eccẽ / q in aquis sacre scp
ture proficit. In quo intel
ligitur q fides innititur sa
cre scripture. et nõ ratõi
hũane. Quia ut dz am
dicit

brosius. in hys q fidei sut piscatoribz creditur nō dyaleticis. ¶ Quarta species illius ungueti erat calamus. Est aut calamus ut dicat glō. Exo. xxx. arbor aromatica crescēs iuxta lybanū. Cuius cortex facit quēdā sonū. Et sigt in religiosis et clericis officiū ecclasticū. qd ad instar calami dz ēē aromaticū per deuotionē. et sonoꝝ p diuine laudis expressionem. ¶ Quinta spes illius ungueti erat oleū de oliuis. Et figurat dulcedinē cōpassionis q dz pcipue habūdare in religiosis et clericis. Quia sicut oculus ē lacrimabilis et tenior et passibilior ceteris mēbus. sic plati et clerici religiosi qui sut oculi eccle debēt ēē precetis teneri in cōpassione et lacrimabiles pietate. Et de hoc hēmus exēplū ī xpo. qui ualde pronus erat ad lacrimādū. et qr nimia traxt de celis in mūdū. Vn de ipso dr. in. ps. Vnxit te ds deus tuus oleo etc. De pace Capłm. vi.

E pace q est septia btitudo. nōndā sūt tria. s. q sūt pacis pconia. q sūt pacis subsidia. et que sūt pacis cōtraria. ¶ Primo notāda sūt pacis pconia. Vn nō qr tria sūt pconia pacis. Na pax ē celi linguagiū. xpi exeniū. et dei uestigiū. ¶ Est igitur pax. celi linguagiū. cuius signū ē triplex. Primū qr xps qui uēit de celo loquebatur istud ydioma. Dixit. n. aplis suis Pax uobis. s. pt resurrectionē suā qn iam erat imortalis. Vt hetur. Jo. xx. Signū scdm. qr etiā angeli qui sūt ciues celi tale linguagiū sūt locuti. Dixerūt. n. in natiuitate xpi. Glia in altissimus excelsis deo Et in terra pax et c. Vt hetur luc. ij. ¶ Terciū signū qr etiā xpi discipuli tale ydioma loquebantur. Quia dcm erat eis a xpo. vt hetur. Mt. x. et luc. x. In quacūqz domū intrauerītis pmū dicite. Pax huic domui. ¶ Scdo pax ē exeniū xpi. et pciosius iocale inter omnia alia iocalia. Cuius cā est. qr istud pciosū iocale legauit xps aplis suis in morte. Amici nā qz amicis dāt et legant magis pciosa in fine. ¶ Et nō qr xps dedit pacē discipulis et amicis suis. triplici iure. s. iure donatōis inter uiuos. iure ultimi testamēti. et iure codicilloꝝ. Jure donatōis testamēti et dedit pacē qn

dixit Jo. xiiij. Pacem relinquo
vobis pacem meam do vobis.
Jure codicillorum dedit quando
post resurrectionem dixit qui
confirmando testamentum Jo.
xx. Pax vobis.
¶ Tercio pax est vesti-
gium dei. et certissima et
et brevissima salutis se-
mita. De qua dicitur Prov. iij.
Omnes semite illius paci-
fice. ¶ Et nota quod huius
vie divine sunt tres diete
vel semite. scilicet pax inter-
na que dicitur pax pectoris. pax
fraterna que dicitur pax temporis.
et pax superna que dicitur pax e-
ternitatis. ¶ De die-
ta pacis interne dicitur Co-
loss. iij. Pax christi exultet
in cordibus vestris. ¶ De
dieta pacis fraterne dicitur
Ro. xij. Si fieri potest quod
ex vobis est cum omnibus homi-
nibus pacem habentes. ¶ De
dieta pacis eterne dicitur ysa.
xxxij. Sedebit populus meus
in pulchritudine pacis.
¶ Item nota tria pacis sub-
sidia. et ad pacem ducen-
tia vel inducentia. scilicet con-
formitas humilitas et tran-
quillitas. Conformitas
cum deo humilitas cum proximo.
tranquillitas in se ipso.
¶ Primo igitur iuvat
ad pacem habendam conformi-
tas voluntatis nostre ad volun-
tatem divinam. Sicut enim stultus
est in guerra qui nititur re-

pectoris

gi resistere cum non potest aliquate-
nus prevalere. sic econverso con-
tinua pace gaudet qui vo-
luntatem suam voluntati divine
conformare studet cui nichil
valet resistere. Ideo dicitur Job
ix. Quis restitit ei et pacem
habuit? quasi dicet nullus.
¶ Secundo iuvat ad habendam
pacem cum quis habet veram hu-
militatem. Sicut dicitur Prov. xiij.
Inter superbos semper iurgia sunt.
Et vulgo dicitur quod duo grossa
in uno sacco non possunt bene ca-
pi. Et per contrarium humilitas
facit mentes modicas et graci-
les. et per consequens ad invi-
cem capaces. Ideo dicit apostolus
Ephe. iiij. Solliciti servare
te unitatem spiritus in vinculo pa-
cis. ¶ Tercio iuvat ad
bonum pacis tranquillitas men-
tis. Sicut enim in loco spinoso
nullus potest bene pausare sic
cor inquietum non potest veram pa-
cem habere. Unde dicitur ysa. lvij.
Impij quasi mare fervens
quod quiescere non potest. Et econ-
verso sicut homo bene pausat
in molli culcitra sic deus qui-
escat in mente tranquilla. Unde
dicitur in ps. In pace in idipsum
dormiam et requiescam. Et in alio ps.
In pace factus est locus eius.
Et iterum. Mansueti autem he-
reditabunt terram et delectabuntur in multitudine
pacis. Et in multis aliis
locis. ¶ Tercio notanda
sunt pacis contraria. Unde
nota quod triplex est pax mala

Est .n. pax mala q est uere paci cotraria .s. pax inquinata . pax simulata . et pax inordinata .

Primo ergo e uere paci cotraria pax inquinata qn corda sut ad malum cocordatia . Tale pace habuit pylatus cu herode . qr cu essent an inimici fci sut amici in morte xpi . vt dr luc . xxiii . De tali pace dic ps . zelaui sup iniquos pacem pccor uidens . Secundo e uere paci cotraria pax simulata . qualis fuit proditoris iude qui osculatus e xpm in signu pacis . et tradidit ipm iudeis . vt dr . mt . xxvi . De tali pace dic ps . Qui loquitur pacem cu proxio suo et cetera .

Tercio et ultio pax inordinata e uere paci cotraria . et adusa . Et dr pax inordinata . qn maior obedit minori . vt platus inferiori . ul' ro sensualitati . Talis pax est deterior q guerra . Tale pace huit adam cu eua uxore sua . qn obediuit uxori sue q erat sibi potius ad obediendu et ad regendu comissa . Noluit .n. cotristare delicias suas . vt dic magr in hystoriis ~~sue~~ De tali pace dic saluator . mt . x . No ueni pace mittere in terra sed gladiu . Itē nō q quadruplex bellu in scriptura distiguitur qd paci aduersatur . et p pace sedatur .

Bellu .n. e int' carne et spm . qd pacificat pnia .

Bellu etia e int' deu et hoie . qd pacificat iusticia .

Bellu uo fuit inter hoie et angelu qd pacificauit filii dei incarnatio benedca .

Bellu etia est int' hoie et proximu suu qd pacificat paciencia .

Et qr pax est ita fructuosa et necessaria . ideo ad ea optineda docet nos orare ppha dices in ps . Rogate que ad pace sunt .

De paciencia Capl' . vii

De paciencia cap' viii

De patientia q est octaua btitudo et ultia notada sut spalit' quatuor .s. pacie testionia . pacie bnficia . paciētie exercitia et pacie adiutoria .

Pacie igitur testionia et laudes eius primo sut tria nōnda .s. qr est prudetissia . strenuissima et nobilissima . Prudetissima ad regendum . nobilissia ad regnandu . et strenuissima ad belladu . Primo igitur pacia est ad regendu prudentissia . Et nōndu q in tribz patet prudetia hois patientis .s. in acquirendo . in cōseruado . et in multiplicado . Paciēs hō

sat soluere omnia debita sua
de hys que nichil videtur
valere. s. de malis pene q
sustinet. ut deus remittat
sibi debitum culpe. Et solue
do nichil expendit de suo.
immo de hys q accepit ab in
imico sicut de contumelijs
et opprobrijs. de quibus
soluit quecumque et quicquid
et undecumque debz deo. Et
cum alienis se redimendo
sat acquirere gram in p
senti et gliam in futuro.
Et ideo dr Job. xxxvij.
Ab aquilone aurum venit.
qd. s. aurum paties acqui
rit in tribulatoe. ¶ Iste
paciens prudentia patet i
conseruando Quia cum pdit
bona tpalia retinet et clau
dit diligenter bona spuali
a. Econtrario fac qui pa
cientiam non ht. Quia cum a
mittit bona exteriora ef
fundit etiam bona interio
ra et eterna. Et sic augz
capitale dyaboli rndendo
ad verba mala et contu
melias inimici et associ
at hoste suum ne forte so
lus vadat ad infernum.
¶ Male igitur qui im
paciens est custodit diuiti
as suas qui cum aliquid
pdit etiam residuum effun
dit. Ideo dr prou. xix.
Qui paciens est dampnum su
stinebit. ¶ Prudenti
etiam hois patientis patz

in multiplicando. Quia con
tumelias sputa et oppro
bria sat commutare in au
rum et argentum et in lapi
des pciosos. Ipse ad modum
ursi verberibz impinguatur
et ad instar salamandre
igne tribulatois confouetur.
et sicut asinus pungitiuis
pascitur. Sic strucio come
dit ferrum et oia dura. et
sicut piscis marinus crescat
in aqua salsa et amara.
i. in tribulatoibz et passi
onibz. Et tantam sit in ne
gotiando here industriam.
qz p hostes suos facit sibi
fabricare coronam. ut dr in
ps. Sup dorsum meum fa
bricauerunt pctores. s. coro
nam meam. ¶ Magna est
igitur prudentia pacientis.
quia tam prudenter sat ac
quirere conseruare et mul
tiplicare bona sua.
¶ Scdo patientia est ad bel
landum strenuissima. Qa
dr prou. xvi. Melior est pa
tiens viro forti. ¶ Et
non qz strenuitas patientis
patet in tribz. s. si attendas
pugnantis aim. pugnandi
modum et pugnandi scitum.
¶ Primo igitur paciens
ht aim valde strenuum qz
plus vult pugnare quam
pausare gloriosius et gene
rosius est militi stare in bel
lo qz in balneo. esse in campo
cum rege qz in lecto cum uxore

declinari
certare in pugna quam declina-
ri in mensa. et portare ar-
ma regis quam fimbrias
mulieris. Unde dicit apostolus
gal. vi. Ego stigmata do-
mini ihesu in corpore meo por-
to. Secundo paciens habet
in pugnando modum ualde
strenuum. Ipse enim sine fuga
euadit. sine ictu teli recedit.
sine repercussione uincit. Et
ideo est in pugnando strenu-
us quia contra hostem non leuat
festucam de terra. Unde dicitur in
psalmo. Confregit potencias ar-
cuum scutum gladium et bellum.
Tercio paciens in pug-
na habet nobilissimum scutum.
Et nota quod scutum pacientis debet
esse triangulum. In inferiori
enim angulo debet esse timor
supplicii. in dextro amor
premii. et in sinistro passio
christi. iuxta illud trenorum. iii.
Dabis eis scutum cordis la-
borem tuum. scilicet illum laborem quem
passus es in cruce. Et i.
petri. iiii. Cristo in carne
passo et uos eadem cogita-
tione armamini. Hoc scutum
sustinet omnia tela. et specialiter
tria. scilicet dampna rerum. mole-
stias corporum. et contumeli-
as uerborum. Cum hoc scuto
domini correctiones eius susti-
nendo paciens uincit dyabo-
lum temptationes eius euadendo
sanctificat semetipsum carnis
afflictiones et passiones cor-
poris tolerando. De strenui-

tate pacientis dicit apostolus
heb. xii. Per pacientiam cur-
ramus ad propositum nobis cer-
tamen et cetera. Tercio
paciencia est ad regnandum nobi-
lissima. quia dicitur. mathei. v. Beati
qui persecutionem patiuntur.
et cetera. Et nota quod homo
paciens potest dici rex. preci-
pue propter tria. scilicet. quia regali
dominio in omnibus dominatur. quia
ad regale prandium inui-
tatur. et quia sibi regale fer-
culum ministratur.
Primo enim homo paci-
ens rex dicitur quia habet regale
dominium in omnibus. Nam pacien-
ti seruiunt omnia illa que aliis
sunt nociua. Quia steri-
litas agrorum implet eius so-
larium uel cellarium. hostes
fabricant sibi coronam. febres
parant ei medicinam. mors
aperit sibi carcerem. ad eua-
dendum miseriam presentem.
Ignis qui domos incen-
dit aliis sibi confert pabu-
lum uel construit palacium
in celis. Et sic uerificatur
in eo uerbum apostoli. Ro. viii.
Scimus quoniam diligentibus
deum omnia cooperantur in bo-
num. Secundo paciens
inuitatur a domino ad rega-
le prandium. Et non solum in-
uitatur sed etiam trahitur.
Immo uestes eius ut ueni-
at lacerantur. Unde nota quod
triplex est signum quod inuitans
ex corde inuitet amicum.

s. trahendo. uocando et ru
pendo. Magnum signum est
quando efficaciter eum inuitat.
siue uocat per predicationis
uerbum. alios per tractum inspi
rationis. sed patientes quos sum
me diligit per rupturam tri
bulationis. Unde dicitur luc. 14.
Compelle intrare. s. patien
tes uocando trahendo et
rumpendo. ¶ Tertio pa
cienti ministratur regale fer
culum. Talia namque fercula
gustauit christus qui est rex re
gum. s. tribulationes persecuti
ones penurias paupertatem
dolores passiones et ipsam
mortem crucis. Unde dixit fi
liis zebedei. math. xx. Potestis
bibere calicem quem ego bibiturus sum.
Et sicut magna incuria
litas reputatur qui respu
it cyphum quem rex mittit sibi
ad bibendum per seipsum. sic
magna ingratitudo est ca
licem tribulationis respuere
quem amore nostri christus uoluit
primo gustare. Immo sicut
uinum quod de se est forte et a
cutum transeundo per gariofi
los et species aromaticas ef
ficitur nectar dulcissimum
sic tribulationes mundi dul
cescunt si per memoriam pas
sionis christi transeant. Unde
dicit sponsa. Can. viii. Da
bo tibi poculum ex uino con
dito. Vinum conditum. id
est quod dicitur nectar. et significat
uinum mundane tribulatio
nis. conditum dulci memoria
diuine passionis. Quod nobis
deus concedat.

De fructibus spiritus sancti.

Post tractatum de beatitu
dinibus sequitur trac
tatus de fructibus spiritus sancti. Et
ista est septima dieta sa
lutis. s. a beatitudinibus ad
fructus spiritus peruenire. Quia
beatitudines faciunt operari
uel ambulare simpliciter
et perfecte fructus autem sua
uiter et deliciose.
¶ Sunt autem isti fructus
spiritus. s. xii. Quos enume
rat apostolus gal. v. dicens.
Fructus autem spiritus est Cari
tas gaudium pax pacientia
longanimitas bonitas be
nignitas mansuetudo mo
destia fides continentia ca
stitas. ¶ Primo igitur
inter istos fructus dicendum
esset de caritate. Sed quia in
tractatu de uirtutibus de
ipsa dictum est. ideo nichil hic
ad presens est dicendum.

De gaudio Capitulum. i.

Secundo loco post fructum ca
ritatis dicendum est de
fructu gaudii spiritualis. De
quo dicenda sunt pauca et
specialiter tria. ¶ Pri
mo qualiter spirituale gaudi
um est a mundi gaudio se
paratum. Secundo qualiter est
a celi gaudio deriuatum.
Tertio qualiter est a celi gau
dio pigmentatum. ¶ Pri

mo igitur spūale gaudiū.
ēa mūdi gaudio sepatū ⁊
distīctū. ¶ Vn̄ sciendū
est q͛ quattuor sūt differē
tie inter spūale gaudiū et
mūdanū. ¶ Prima dif
ferentia ē. puritas et ipu
ritas. Gaudiū. n. spūale
ē purissimū et ideo fortiꝰ
est ad inebriādū. et ad di
ligendū deū. sicut uidemꝰ
q͛ uinū purū citius ineb
at q͛ lymphatū. Istud uinū
spūalis gaudij fit de botro
cypri. i. de sāguīe xp̄i ex
presso in crucis torculari
De quo dr̄ Can. i. Botrꝰ
cypri dilcūs mˢ m̄.
¶ Gaudiū u͛o mūdanū
est sicut uinū cū aq̄ mixt.
et ad inebriādū debilissi
mū et insipidū. de quo dr̄
Ysa. i. Vinū tuū mixtū ē
aqua. Quia ut dicit boe
tius. Dulcedo felicitatis
hūane multis amaritudi
nibꝫ ē respsa. ¶ Et non
dū q͛ gaudiū hūanū cū
duobꝫ est admixtū. s. cū
remorsu cōsciē. et sollicitu
dine cruciāte. Remorsus
cōsciē est sicut infirmitas
q̄ dr̄ morbꝫ regius. q̄ rodit
carnē. et est magnatū ex
pēsarū. Inde dr̄ morbꝫ re
gius. qr̄ oportet q͛ ex gal
linis et alijs delicatis car
nibꝫ morbꝫ ille pascatur.
q̄ sup locū morbi ponū
tur ne caro totalr̄ cōsūa
tur. Quātūcūqꝫ caro pas
catur. tm̄ plus cōsumitur
a morbo q͛ sustētetur a fo
mēto. Ita in gaudio mūdi
plus cruciat remorsus
cōsciē q͛ delectet dulcedo
iocūditatis trāsitorie et
mūdane. ¶ Scd̄o gau
diū mūdanū est mixtū cū
sollicitudīe cruciāte. Solli
citudo. n. auget cruciatū
Quia ut dīc bn̄. Diuicie
mūdane cū labore acquirū
tur. cū timore possidentur.
et cū dolore amittūtur.
Vn̄ v͛sus. ¶ Diues di
uitias nō cōgregat absqꝫ
labore. Nō tenet absqꝫ me
tu. nō deserit absqꝫ ~~labore~~. dolore
¶ Scd̄a dr̄a spūalis
gaudij et mūdani ē cōti
nuitas et discōtinuitas.
Quia spūale gaudiū ē
cōtinuū et securū. Vn̄ dr̄
Prou. xv. Secura mens
quasi iuge cōuiuiū. i. cō
tinuū hꝫ gaudiū. Mūda
nū u͛o gaudiū ē breue et
trāsitoriū. Quia ut dr̄.
Job. xx. Gaudiū ypocri
te ad instar pūcti. Ypocri
ta dr̄ iste mūdus. qr̄ ypoc
ta licet interius sit corrup
tus. exterius tm̄ appet bonꝰ.
Ita mūdus in ueritate
est malus. et fetidū
interius. exterius
tm̄ floridus ē et ue
nustus. Et ideo gaudiū
eius ē solū quasi pūctus

.i. ad instar puncti. nō hn̄s
lōgitudinē pseuerātie. nec
latitudīez amicicie nec pro
fūditatē bone cōsciē. sicut
pūctus qui caret lōgitudīe
quā hz linea et latitudīe
quā hꝫ supficies et profū
ditate qm̄ hz corpus.
¶ Tercia differentia
spūalis gaudij et mūdan
est dignitas et indignitas.
Gaudiū .n. spūale est
de rebꝫ ualde dignis. q̄r de
deo p̄cipue. et de rebꝫ di
uinis. Vn̄ dicit apl's phil'
.iiij. Gaudete in dn̄o sp̄
et c̄. Gaudiū uō mūdi
ē de rebꝫ indignis p̄cipue.
Voluptate sicut de uolūtate carnis.
De qua dicit seneca. Vo
luptas ē mēbrorū uiliū
et turpiū ministrato. ueniēs
ex exitu fedo et nō dicēdo.
Et aug' dic̄ q̄ scli leticia
ē impunita nequitia. Vi
delicꝫ luxuriari. in specta
culis uagari. ebriositate
impīguari. turpitudine
fetere. et mali nichil pati.
De quo gaudio turpis
simo dr̄ prou. iij. Stulto
rū exultatio ignominia.
¶ Quarta differētia
spūalis gaudij et mun
dani est salubritas et
noxietas. Gaudiū
.n. spūale ē salubre
et studiosū triplicat'
¶ Primo quia fa
cit carnē deficere ul' despe

Gustato .n. spū deficit
omis caro. Vt dic̄ august'.
¶ Scd̄o facit dyabolū
uincere. Quia ut dicebat
scs anthonius. unica rō
uincedi dyabolū est leticia
a spūalis ¶ Tercio fa
cit mūdū cōtepnē q̄r ut
dr̄. ch̄. vi. et luc̄. xvi. ne
mo p̄t duobꝫ dn̄is seruí
re. ꝗ deo qui gaudet de deo
tristatur de mūdo.
¶ Scd̄o spūale gaudi
um est a celesti gaudio de
riuatū .i. a bonis celestibꝫ
¶ Vn̄ nōnd' q̄ quinq̄
sūt bona celestia a quibꝫ
est spūale gaudiū deriua
tū .s. spūalis puritas spū
alis sanitas spūalis liber
tas. spūalis trāquillitas
et spūalis cōformitas.
¶ Primū a quo creat'
gaudiū spūale ē spūalis
puritas. anim' .n. gnosius
ul' grosius. liberius quies
cit in lcō cōscīe qn̄ ē mūd'
q̄ qn̄ est imūdus. Nam
naturalit' appetit homo
mūdiciā et abhorret imū
diciā. Propt'ea dic̄ glosa
Can. i. lectulus nr̄ floridu'.
¶ Scd̄m a quo cātur
spūale gaudiū ē spūalis
sanitas. sicut uidemus q̄
naturaliter nō est homi
ni gaudiū. qn̄ corpus ē
infirmū. Vn̄ dr̄ Prou.
.xvi. Dulcedo aīe ē sa
nitas ossiū .i. uirtū aīe.

Et eccl. 30. Non est census super censum salutis corporis et non est oblectatio super cordis gaudium. Non est sanitas super sanitatem corporis. et non est oblectamentum super cordis gaudium. ¶ Tercium autem a quo causatur spirituale gaudium est spiritualis libertas. Peccator enim est sicut homo captivus et ligatus. et ad bonum operandum ineptus. Unde dicitur proverbiorum v. Iniquitates sue capiunt impium. Sed adveniente spiritu sancto libertas causatur in anima. iuxta illud apostoli ii. Cor. iii. Ubi spiritus domini ibi libertas. ¶ Quartum a quo spirituale gaudium causatur est spiritualis tranquillitas. ¶ Ita quod in hoc mundano gaudio sunt diversarum cogitationum tumultus. et diversarum affectionum cruciatus. et consciencie remorsus. Quidam enim cruciatur cupiditate in acquirendo. quidam timore in custodiendo. quidam dolore in amittendo. Et quidam cruciatur ira. quidam invidia. Sed animus spirituali gaudio plenus quietus est et iocundus. Et talis est quasi quidam lectus mollissimus et floridus in quo quiescat sponsa cum sponso. Unde dicitur Canticorum i. Lectulus noster floridus. Videmus enim quod in lecto molli et quieto et pulchro libencius homo dormit et quiescit quam in lecto spinoso. ¶ De ista quiete gaudii spiritualis ait gregorius. Beati qui nichil huius mundi appetunt. nullis in corde tumultibus opprimuntur. Et augustinus dicit. quod qui bibit de flumine paradisi. cuius una gutta est maior quam occeanus. restat quod in eo sitis huius mundi extincta sit. ¶ Quintum a quo causatur spirituale gaudium est spiritualis conformitas. scilicet cum voluntate dei. Quia quando voluntas humana voluntati divine conformatur. nichil ei repugnat. sic voluntas dei in omnibus impletur. iuxta illud psalmi. Omnia quecunque voluit dominus fecit in celo et in terra. ¶ Hec est autem maior delectatio et maius gaudium quod possit esse. omnia scilicet ad nutum habere et nichil ei repugnare. Ignis etiam gehenne facilior esset si voluntas illum acceptaret. ¶ Qui igitur sunt dei voluntati conformes sunt quasi dii sue voluntatis omnipotentes. Exemplum de quodam sancto patre qui sciebat flere quandocunque volebat ¶ Tercio et ultimo spirituale gaudium est a celesti gaudio pigmentatum. Conficitur enim ad instar nectaris speciebus celestibus et graciosis. ¶ Unde est non

dn̄i deuote et diligēter. q
triplex ē genus nectaris
spūalis. s. dñice passiōis.
uirtuose opatōis et etne
fruitōis. ul' felicitatis.
¶ Primū ē nectar dñi
ce passiōis. qd' ē dulcissi
mū. et aīe deuote inebria
tiuū. ¶ Et nōnd' q i
hoc nectare vndcō qtuor
apponūtur. s. uinū illd'
myrratū quo xp̄s fuit
potatus. Pro gariofilis
sūt claui posita quibus
xp̄s fuit cōfossus et cōfi
xus. Pro cynamomo.
lignū crucis in quo fuit
suspensus. Pro zucha
ra. tibi dulcissima cari
tas et mīa eius quibus
pro nobis traditus fuit
passus et mortuus De
isto nectare dic̄ spōsa. Ca.
viij. Dabo tibi pocu
lū ex uino cōdito.
¶ Secdm ē nectar uir
tuose opatōis. Istud ht
pro uino caritatē dei
et proxi. Pro gariofili
clauos pugitiuos cōfes
sionis et cōtritōis pcc̄i.
Pro cynamomo placē
ostensiuus recognitōis
pcc̄i. et pro zuchara hz
dulcedinē pietatis et bo
ni operis. ¶ De isto
nectare dr̄ Can. v. Bi
bi uinū meū cū lacte
meo. Vinū ē dulce et
lac ē mūdū. qr bona

uoluntas ht ista duo. s. dl'
cedinē ueritatis ul' pieta
tis et grē. et mūdiciā cō
sciē. De isto gaudio dr̄.
Ecci. 30. Nō est oblectatō
sup cordis gaudiū. et nō est
oblectamētū sup cordis
gaudiū. ¶ Terciū est
nectar eterne felicitatis l'
fruitōis qd' est angelicū
et iocūdissimū. Et ideo fa
cit btōs cōtinue cātare. scs.
scs. scs. dñs ds sabaoth.
et c. Sicut uidemus q
nectar in cōuiuijs facit cō
uiuas coreas ducere et cā
tare sic et c. ¶ Istud nec
tar cōficitur ex quatuor.
Ht. n. pro uino puritatē
diuine uisionis. Pro gari
ofilis. ht uenustatē dñice pas
sionis. Pro cynamomo ht
firmitatē eterne deuotōis.
Et pro zuchara ul' pro mel
le ht dulcedinē ul' suaui
tatē eterne fruitōis. De isto
nectare dr̄ Can. v. Come
dite amici et bibite et in
ebriamini kmi. ¶ Isto
ē spūale gaudiū a celesti
gaudio pigmētatū. De
quo dr̄. Mt. xxv. Intra in
gaudiū dñi tui.

Tercius fructus sp̄s s.
est pax. Sz qr de isto
fructu tractatū est in. vij
btitudine. ideo hic nichil
de eo dicetur.

Quartus fructus sp̄s
scī est paciā. de quā

dam e in · viij btitudie
Sm Caplin:

Quintus fructus sps est loganimitas ul' pseuerantia. de qua nond da sut tria. Primu est q nobilit comedatur. Secudu · q efficaciter opat. Tertiu q singulariter coronatur. In pmo igr comedatur pseuerantia. q deus pseuerauit quousq; pfecit opus sue creationis. unde illd' gen · ij · Copleuit deus die · vij · opus suu qd' fecerat et c. Cristus etia pseuerauit quousq; pfecit opus redeptionis nre · q ipe dic Jo · xvij · Opus cosumaui qd' dedisti m ut faciam. Sci q pseuerauert quousq; pfeceriit opus sue pfectionis In quor psona dic apls ad · thim · c · iiij · Bonu certame certaui · cursu cosumaui et c.

Scdo pseuerantia opatur efficaciter.

Vn nond q tplex e pseuerantie effectus · Iam pseuerantia pficit inchoata · impetrat postulata · stabilitat acquisita

Primo igitur pseuerantia perficit inchoata. et nichil ipsum relinquit etia si robur desit · sicut uide q mulier aile optiucq; senilis etatis fuerit pseuerado et cotinuando pficiunt labore sue pegrinationis

Et sicut uidemus q natura cotinue operando ex modica radice ul' nuce facit arborem mire magnitudis ul' celsitudis Et sicut uidem q gutta aque qmuis sit res ualde mollis cotinue tn cadendo cauat lapide robuste soliditatis. Et ido dr Judicu · xviij · Nolite negligere nolite cessare

Scdo pseuerantia impetrat postulata Sic maria magdalena perseuerado uidit resurrectione xpi · vt hetur Jo · · xx · Et sic apli pseuerando in oroe acceperut donu sps sci. Vt dr act · i · et · ij · Ppterea dr luc · xi · Si pseuerauerit pulsans et c.

Tercio pseuerantia cosernat acquisita. Sic uidemus q ignis coseruatur cotinue ministrado ligna. Et ppea dic Aug' pseuerantia magnu e donu dei qua dona coseruatur ul' deus coseruatur

Tercio pseuerantia coronatur singulariter. Vn ait bern · q alie uirtutes coronam meretur sed sola pseuerantia coronatur.

Et nondum quod in sacra scriptura quadruplex invenitur et laudatur corona. Est enim corona pudicitie virginalis. et hec est florea et debetur virginibus. De qua dicitur ps. Gloria et honore coronasti eum. Et dicitur de sposo virginum. Secunda corona est sapientie magistralis. et hec est aurea. et debetur doctoribus. De qua dicitur Eccl. xlv. Corona aurea super mitram eius. Tercia corona est perseverantie triumphalis. et hec est gemmea et debetur martiribus et omnibus perseverantibus. De qua dicit ps. Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. Et apostolus i. Cor. ix. Omnis qui in agone contendit etc. Quarta est corona glorie inmortalis. Et hec stellata. et debetur felicibus. De qua dicitur Apoc. xii. In capite eius corona stellarum xii. Corona stellata est felicitas eterna. Duodecim stelle in corona sunt xii. fructus vel bona que sunt in illa felicitate eterna. de quibus dicetur infra in ultima dieta. ubi tractabitur de gloria paradysi. Hac corona coronatur perseverantes. Quia ut dicit salvator. Matth. x. Qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit.

Sextus fructus spiritus est bonitas. De isto fructu dictum est supra in beatitudinibus in tractatu de misericordia. et ideo de ipso nichil est dicendum hic nisi quod quatuor sunt de quibus bonitas predicatur. Est enim bonitas nature congregantis. fortune adornantis. gratie reformantis. et glorie quietantis. De quibus dicitur Gen. i. Vidit deus cuncta que fecerat. scilicet bona nature. bona fortune. bona gratie. et bona glorie. et erant valde bona.

De benignitate Capitulum iii.

Septimus fructus spiritus est benignitas. De isto supra dictum est in beatitudinibus in capitulo de misericordia. Et ideo nichil est ad presens dicendum de ipso. nisi quod quatuor sunt que nos ad benignitatem inducunt. scilicet preceptum quod indicitur vel imponitur. Exemplum quod proponitur. Supplicium quod evaditur. Stipendium vel premium quod acquiritur. Primo ergo debet nos movere ad benignitatem preceptum quod a Christo indicitur cum ipse dicit Luc. vi. Estote misericordes. sicut et pater et cetera. Secundo debet nos movere exemplum quod ab ipso proponitur de samari

tano · luce · x · ¶ Tercio dz nos mouere supplicium inferni · qd euaditur · Quia sicut dr iacobi · ij · Judiciu͂ sine mi͂a fiet illi qui no͂ fecit mi͂am · ¶ Quarto debz nos mouere p͂miu͂ qd in celo acq̃ritur · De quo dr m̃h · v · Bti͂ misericordes qm̃ ipi mi͂am co͂sequentur ·

De ma͂suetudi͂e Capl' iiij ·

Octauus fructus sp̃s · ē ma͂suetudo · De qua dem est supius in btitudi bus · in caplo de mitita te · ideo de ipa paru͂ est hic dicedu · ¶ Et ideo breuiter est hic no͂ndu͂ q ma͂sueti clarius info͂rmatur · rarius ipugnat · altius eleuatur · et amplius ueneratur ·

¶ Primo igitur ma͂sueti clarius informatur · Exeplu͂ de discipulis x̃ Quibz xp̃s dic · Jo · xv · Om͂a quecu͂qz audiui et cetera · Vn̄ iacobz in canonica · sua Caplo · i · In ma͂suetudi͂e suscipite in situ͂ u̾bu͂ et c̄ · ¶ Scdo rarius impugnatur · Sic · n · uidemus · co͂iter non impugnatur nisi castr alta et altius eleuata · Videmus etia͂ q leo ul' canis raro inuadit ho͂i ne͂ si inueniat eu͂ iacente͂ · ul' sedente͂ in terra · Vn̄ dr in · ps · Ma͂sueti aut̄ hereditabu͂t terra͂ · et delca͂butur in · m · pacis · ¶ Tertio altius eleua͂tur · sicut patet de xp̃o q̃ uenit ad nos ma͂suetus · vt dr · m̃h · xxi ·

Sicut etia͂ patet in bt̃a uirgi͂e et multis aliis sc̃is Vn̄ dr in · ps · Exsurget i iudiciu͂ deus · ut sal · f · o · mansuet · t · ¶ Quarto ma͂sueti amplius honora͂tur · Exemplu͂ h̄emus a xp̃o · luce · xiiij · de recu͂bente in nouissimo loco · Jdeo dic · ps · Suscipiens ma͂suetos dn̄s · et c̄ ·

De fide Cap · v ·

Nonus fructus sp̃s ē fides · de qua dem ē supius in caplo de fide · Et ido nichil aliud ē hic no͂ndu͂ nisi q fides ē fundametu͂ ad sustine͂du͂ · sic armametu͂ ad euade͂du͂ · sicut argumetu͂ ad co͂cludendu͂ · et sicut instrume͂tu͂ ad ascendendu͂ · ¶ Primo ig' fides est sicut fu͂damentu͂ ad sustinendu͂ · Sic · n · uidemus q natura qn̄ wlt producere planta͂ primo po͂it radice͂ ¶ Sil' qn̄ domificator wlt facere domu͂ · primo po͂it fu͂dametu͂ · et sic de diu͂sis aliis rebz · ¶ Sic in sp̃ualibz ul'

moralibz qui vult edificare bona opa. dz suppone fide. que ut petra durissima ē totius spualis edificij fundametū. Et ido dixit dns petro. Mt. xvi. Sup hāc petrā edificabo eccam meam. Et nobilit' dixit sup hāc. qr fundametū aliud nemo pt pone preter id qd po. ē qd xps ihs. Vt dr. i. Cor. iij. qr ait apls heb. xi. Sine fide īpossibile est place deo. Scdo fides ē sicut armamentū ad euadēdū. Est. n. sicut scutū militare. Scutū aūt militare. ht supficiē unā et tres āglos. et portatur a pte sinistra cōtra aduersariū et a pte cordis ad ptegendū ipm. et ide signi ht representare dnm.

Sic reuera fides catholica ē ad repellendū aduersariū cū tribz cateruis ad protegend aīm tribz potentijs ad cōfitēdū deū in tribz psonis. Vn ait apls Eph. vi. Sumētes scutū fidei et c. Tercio fides ē sicut argumētū ad cōcludendū. No sic argumtū dyaletticū qd procedit ex probabilibz. aut sicut argumetū tēptatiuū qd pcedit ex hys q uidetur probablia. et nō sūt. Sz ē argumetū opponetiū. i. faciēs scire.

Nunqd. n. aliquis sapiens p suā scientiā potuit puenire ad tantā sciām de deo et creaturis ad quātā puenit simplex piscator petrus. cū dixit tu es xps filius dei uiui. Mt. xvi. Vn per istd argumetū probatur unitas diuine eentie. et trinitas psonarū. unitas prime cause et multiplicitas creaturarū. pietas nrē et multiplicitas grarū. Et multa alia que xps et eius discipuli p istud argumetū fidei et nō p aliud demōstrabāt. Ita p istd argumetū probatur a xpo demōstratiue. illuīatio cecorū ambulatō claudorz auditō surdorz locutō mutorz. erectio siue extētio aridorz suscitatio mortuorz. Et ido dicebat xps. Jo. xv. Si opera nō fecissem in eis q nemo alius fecit peccatū nō hēret et c. Et io uolēs apls diffinire fidē. ait. Heb. xi. Fides ē sbā rerū argumetū nō apparentiū. Quarto fides ē sicut instrumētū ad scandendū ul' ascendendū.

Videmus. n. q naturaliter oīs res ht locū ppriū ad q naturaliter tendit p suā naturā. Sic grauia hnt locū deorsum. ad q p naturā grauitatis naturaliter descendt

Et ideo si qs edificat super istud fundametū edificiū

sperandarum

Lectio ...

cont.

leuia aut hnt locu sursum. ad q p natura leuitatis naturaliter ascendit. Homo cu sit oim creaturaru corporaliu nobilior. ht locu super omia corpa ad q locu an pctm poterat p gram ascende. q̄uis no posset per natura totalit. Sz pter pctm. gra sibi fuit ablata et natura totalit sauciata. Et io ad hoc q posset ad locu ppriu remeare indigebat instrumeto qda. Quod instrumetu nullus p sua sapietia ul' uita potuit fabricare pter xpm. qui fabricatus e aurora et sole. Vt dr in ps. Ideo oes qui saluati sut p ministeriu ipi' xpi. s. p fide saluati sut. Que quide fides e uelut una scala p quam ad celu ascenditur. cotines xii. gradus. ex duodecim articulis p aplos declaratis. iuxta nu̅m. xii. celor incipiendo ex aere qui dr celu usq ad celu epireu. in quo duodenarius nu̅s terminatur. latera aute istius scale sut diuinitas xpi et hu̅anitas. Ista aut scala fuit p xpm deu et hoiez fabricata. sed nobis fuit p. xii. aplos reuelata. Ista est scala qua uidit iacob patriarcha cuius cacume ptingebat ad celu. cui dn̄s etia erat innixus. per qua angeli ascendebat et descendebat. Vt hetur genes. xxviii. De ista scala dicit aug' in sermoe ascensionis dn̄i. Ascendamus interim corde. i. fide. Vt cu dies promissus aduenerit sequamur et corpe

Decimus fructus sp̄us est modestia. De ista dcm est supius in tractatu de tēperantia.

Undecimus fructus sp̄s est cōtinētia. de ista dcm est supius in tractatu de cōsilijs in capitlo de castitate. ✠

De ultimo iudicio capitulu primu.

Post tractatu de fructibz sp̄s sci. dicendu est de generali et ultio iudicio. Ista est. n. viii. dieta. s. a fructibz bonor operu ueire ad extremu iudicium.

¶ De generali iudicio quatuor sut nōnda. s. signa q̄ pmittetur. scripta que aperietur. uerba que dicetur. et fca que sequetur. ¶ Signa q̄ pmittentur. erut quasi queda peremptoria citatio.

¶ Scripta. s. libri qui aperietur. erut queda acta et progressus recitatio et testiu publicatio.

¶ Verba q̄ irreuocabiliter dicetur. erut sicut queda sniē promulgatio.

¶ Ista que sequetur. ert

✠ Duodecimus fructus sp̄s ē castitas. de qua dcm est supius i tractatu de csilijs i cap° de castitate

De ultio iudicio cap' p'.

sicut queda late et promul
gate sententie executio.
¶ Primo igitur precedet
istud iudiciu .xv. signa. sic
queda citatio peremptoria. Que
sig. dic Jo. se repperisse in
hystoriis hebreorum.
¶ Prima die eriget se
mare .xv. cubitis sup alti
tudine montiu. stans in lo
co suo quasi murus.
¶ Secunda die tantum descendet
q vix videri poterit.
¶ Tercia die pisces et
marine belue apparentes
sup mare dabunt rugitus
et mugitus usq ad celu.
¶ Quarta die ardebit
mare et aqua.
¶ Quinta die herbe et
arbores dabunt rorem san
guineum.
¶ Sexta die ruent edi
ficia.
¶ Septima die petre ad
invicem collidentur. et in oc
to partes scindentur. et una
queque pars collidet aliam.
et non sciet homo sonum illum sed
tantum deus.
¶ Octava die fiet gene
ralis terremotus. qui tantus
erit ut dicitur q nullus homo vel
animal aliquod stare poterit. sed
ad solum i. ad terram omnia pro
sternentur.
¶ Nona die equabitur
tota terra et omnes montes
et colles in pulverem redigentur.
¶ Decima die exibunt
hoies de cavernis. et ibunt ve
lut amentes. nec poterunt mu
tuo sibi loqui.
¶ Undecima die surget
omnia ossa mortuorum et sta
bunt sup sepulchra. Omnia
n. sepulchra aperientur
ut mortui exire valeant.
¶ Duodecima die cadent
stelle de celo. In hac. n. xii.
die dicitur q oia aialia veni
ent ad campos rugientia.
non gustantia nec bibentia.
¶ Tercia decima die mori
entur hoies viventes. ut cum
mortuis resurgant.
¶ Quarta decima die ar
debit celum et terra. i. sup
ficies terre et aeris.
¶ Quinta decima die fiet
celum novum et terra nova
et resurgent mortui. secundum
virtutes merita et deme
rita recepturi. ¶ Ista
.n. signa erunt sicut dem e
quoda peremptoria citatio. et ter
ribilis cum executione sine si
ne omni excusatione ad iu
dicium vocatio. et preconiza
tio. Unde dicit apls. i. thess.
.iiii. Ipse dns in iussu et i
voce archangeli et in t. d.
d. de c. et c. ¶ De ista
terribili citatione dicit Jheronimus
Sive comedam sive bibam
sive aliquid aliud faciam
sp videtur sonare in au
ribus meis illa terribilis tu
ba. surgite mortui et ve
nite ad iudicium. Et Job.

xxxi. Quid faciã cũ surre
xerit ad iudicãdũ deus.
¶ Scdo in illo iudicio
tremẽdo aperientur scrip
ta sicut quedã acta.
¶ Et nõ q ibi apient
tria scripta solẽnia. et au
tentica. et sine omi calũp
nia. s. liber passionis dñi
ce. liber cõsciencie. et liber
uite. ¶ Primo aperiet
qi quedã acta. s. liber pas
sionis dñice et q ei insũt
. s. crux claui lancea co
rona spinea et in carne x
cicatrices et vulnera. Vt
dic crisostomus. Et non
erit necessitas accusatõis
cũ uiderit quilibꝫ crucẽ.
et ipm xpm habentẽ in
corpe suo testimonia pas
sionis. Vñ dr. mt. xxiiij.
Tũc appebit signũ filij
hoĩs in celo. ¶ Scdo
apietur liber cõsciẽtiarũ.
¶ Et nõ q liber cõscia
rũ cõtinebit tria capla.
. s. cogitatões. Quia ut
dr sap. j. In cogitatõibꝫ i
pij interrogatio erit. Cõ
tinebit etiã uerba et locu
tões ociosas. Quia dr
mt. xij. Omne ůbũ ocio
sum qd lo. f. h. r. r. de eo
in d. i. Continebit insu
p liber iste fcã et opati
ones. Quia dr Eccles vl
timo. Cũcta q fiũt addu
cet deus in iudiciũ pro
omĩ errato siue bonũ

siue malũ sit bonũ. s. omi
sũ. et malũ cõmissum.
¶ Tercio apietur liber
uite. i. xps. Cuius uirtute
manifestabũtur secreta
cõsciẽtiarũ. unius ad alte
rũ. sicut dic apls. i. Cor.
iiij. Nolite añ tps iudica
re quoadusqꝫ ueiat dñs et
c. ¶ De istis libris dr
apoc. xx. Iudicati sũt mor
tui ex hijs que scripta e
rant in libris sm opa ipo
rũ. ¶ Tercio in illo tre
mendo iudicio uerba iudici
promulgabũtur sicut sẽ
tẽcia diffinitiua. ¶ Vñ
nõ in ista sñia spalit tria.
¶ Primo cause magni
tudinẽ siue necessitatem
de qua erit illa sñia quia
nõ erit pecuñe ul possessi
onis terrene. sed dãpnati
onis ul saluatõis eterne.
Illi enĩ qui optinebũt uni
tabũtur ul mittetur ad
possessionẽ hẽditatis eter
ne. Qui aũt pdet. mitte
tur ad suppliciũ dãpnati
onis eterne. Vñ dr. mt. xxv.
Et ibũt hij in suppliciũ
eternũ. iusti aũt in uitã
eternã. ¶ Scdo nõ in
isto iudicio auditorũ mul
titudinẽ ul curie solẽnita
tẽ cuius cõspcũ reprobi
cõfundẽtur. Totus. n. mũ
dus cõgregabit oẽs ange
li de celo. hoĩes de mũdo.
dyaboli de iferno. Vñ dr

·Mt·xxv· Cōgregabuntur a
te eū oms gentes· Et ideo
bonū cōsiliū est omī hoī
qui de iure suo diffidit ā
te sententie tā periculose cō
trā sacerdote de cōpositiōe
tractare· Vn̄ dr̄ Ecci·xviij·
Ante iudiciū para iustici
am tibi· ¶ Tercio in
illo iudicio tremēdo nō
iudicis seueritatē ul' in
flexibilitatē· Vn̄ dr̄ Ma
lachie·iij· Et quis potit
cogitare diē aduētus ei?
Aut quis stabit ad uidē
dū eū? Tanta nāqz erit
tūc iudicis seueritas et ī
flexabilitas· qr̄ si bt̄a uir
go maria· et oēs angeli·
et oms sc̄i et sc̄e dei genu
a flecteret· et cū lacrimis
rogaret pro aliquo qui
eēt in mortali pc̄o· iudex
nō exaudiret eos· Quia
dr̄ Prou·vi· Zelus et furor
uiri nō pcet in die uindic
te· nec acquiescet cuiusqz
pcib3· nec suscipiet pro re
deptiōe dona plurima·
¶ Quarto et ultimo
in isto tremēdo iudicio fc̄a
statim executiōi dabūtur·
¶ De executiōe illius sē
tentie nō spalit' tria·
¶ Primo multitudīe
et potentiā ministrorū· q
pati erūt ad uerbū iudi
cis exequēdū· Quia dr̄·
·Mt·xiij· In cōsūmatiōe se
culi exibūt angli et sepa
bunt malos de medio iusto
rū et c̄· ¶ Scd̄o in ista
executiōe nō ipotētia et ā
gustiā reproboꝝ· qr̄ nulla
[via] erit ad euadendū· Vn̄ dic
aug'· O qr̄ anguste erūt
undiqz reproboꝝ uie· Su
perius erit tūc iudex irat'
inferius chaos inferni h
horrēdū· a dextris accu
santia pc̄a· a sinistris ī
finita demonia ad suppli
ciū trahētia· intus cōscīa
urēs· foris mūdus ardēs·
Miser pc̄or sic dephēsus
quo effugiet? latere erit
īpossibile· apparere ītolle
rabile· Et io dr̄ Apoc·ix·
Desiderabūt hoīes mo
ri· et fugiet mors ab eis·
¶ Tertio in ista execu
tiōe nō defcm̄ et carentiā
oīm auxilioꝝ ul' auxilia
toꝝ· Tūc·n·xp̄s qui tm̄
ē misericors qr̄ pro pc̄ori
b3 tradidit semetipm̄·
ridebit in dāpnatione eo
rū· Vn̄ in eius psona dr̄
Prou·i· Ego quoqz in
interitu uro ridebo Sc̄a
etiā qui pro salute oīm
se morti exposuerūt· nō
cōpatientur tūc miserie rep
boꝝ· sed potius gaudebūt
in dāpnatiōe eoꝝ· qr̄ dr̄
in ps̄· Letabitur iustus cū
uiderit uindictam et c̄·
¶ Sicut·n·nūc est tē
pus clemētie· sic erit tūc
tp̄s ultiōis et uīdce· Sic

dr in ps. Cu accepo tps
ego iusticias iudicabo.
Et hec de iudicio ultio
dca sufficiant.

De penis inferni capl. i.

Post tractatu gene
ralis iudicij sequit
uidere de penis inferni.
et de glia paradysi.
Ista n. e ultia dieta
s. a iudicio ad infernu
ul' ad celu. Ysa reprobi
faciut pessima dieta de
iudicio ad eternu suppli
ciu. Justi uo faciut op
tima dieta a iudicio
ad regnu eternu.
Primo igitur uide
du est de penis et de sup
plicijs reprobor. a qui
bz reuereri. De quibz ⁊
v. sut nonda. Pri
mo s. penaru acerbitas.
Scdo penaru diuer
sitas. Tertio pena
ru diuturnitas. Qr
to penaru uniusitas.
Quito penaru inu
tilitas. Primo igitur
pene reprobor erut acer
bissime et intollerabiles.
Grauissima n. pena q
in hoc mudo pt tolerari
minor e pena purgato
rij. Ut dic aug in quo
da sermoe. Quato ma
gis pena inferni. In sig
nu huius uehemetis do
loris dic saluator freqn
ter in euagelio. Ibi erit

debent

fletus et stridor detiu.
Scdo pene infer
ni erut diuerse.
Un no q in sacra
scriptura inueniuntur ix
pene dapnator.
Prima pena e igni.
Scda pena uermis.
ignis ardebit carne u
mis ardebit mete. De
istis duobz simul dr y
sa. ultio. Uermis eor
no mouetur et ignis e
or no extinguetur.
Tertia pena e fe
tor. Un dr in ps. Ignis
sulphur et sps procel
laru p c eor. i. pene
eterne eor. Quar
ta pena e frigus. Un dr
Job. xxiiij. ad nimiu
calore transeat ab aquis
niuiu. Et hoc erit ma
xia pena. s. mutatio su
bita. qr natura muta
toes no patitur repeti
nas. Ut dic ypocras.
Quita pena erit
paupertas maxia ul' fa
mes. unde dic ysa. 65.
Serui mei comedet et
uos esurietis. serui mei
bibet et uos sit. Ibi na
q erit tata inopia q
neqz gutta aq poterit
here. Ut legitur luc.
xvi. de dite epulone se
pulto in inferno. Unde
dic greg. Gutta aque
petijt. qui mica panis

sitietis

lazaro negauit. Maxīa
quidē pena ē fames q̄
ibi erit ꝫ magis morta
lis ē carēcia uisionis
diuine. Vn̄ dic̄ greg⁹
in moralibꝫ īmortales
ibi fames interficiat. qꝛ
faciē suā saluator eis
abscondit. ¶ Sexta
pena est tortor. uł̕ po
tius tortores. qꝛ dr̄. M.
.18. Tradidit eū torto
ribꝫ donec redderet uni
uersū debitū ¶ Sep
tima pena ē horror.
Vn̄ dr̄ Job. x. Vbi nl̕
lus ordo ꝫ sempitern⁹
horror īhitat. Et ista
erit maxīa pena. Qui
a sicut scimus. si modo
appareret nobis unus
solus dyabolus. mag
nus nobis eēt horror
et quasi intollerabilis.
Quod ergo erit tunc
cū tot horribiles appe
bunt. ¶ Octaua pe
na est tenebre in qua
carcerabūtur dāpna
ti et ligabūtur. Quia
dr̄. M. xxii. ligatis ma
nibꝫ eius et pedibꝫ pro
.e. in .t. exteriores. Et
greg⁹ dic̄ in moralibꝫ
qꝫ ignis infernalis cō
cremationē hꝫ. ꝫ nō
lucē. ¶ Nona pe
na et quasi principa
lis erit dolor. Quia i
illis penis nō nō erit
acerbitas. ꝫ etiā cōtra
rietas. Vn̄ dic̄ gregor⁹.
Moraliū. ix. libro. Hor
rendū eīn erit reprobis.
qꝛ ibi dolor cū fortitudīe.
flāma cū obscuritate.
et in eoꝝ interitu ipa
a suis qualitatibꝫ tor
mēta discordabūt. q̄. a
cōditoris uolūtate dū ui
uere distrepabāt. Erit
rit miseris mors sine
morte. finis sine fine.
defectus sine defectu.
Quia ^ uiuit. et finis sp̄
incipit. et defectus defi
cere nescit. Mors peri
mit et nō extiguit. et
dolor cruciat et pauo
rē nō fugat. Flamma
cōburit ꝫ tenebras non
discutit. Et rō est. Qui
a cū peccator et dyabolus
in culpa cōsenserit cōtra
suū creatorē iustū est
ut creature cōtrarie in
reproboꝝ pena cōueniāt.
¶ Et nōnd qꝫ ex di
uersis caūs malis dolor
ueiet. Sunt aūt quīqꝫ
cause principales dolo
ris. ¶ Prima ē quia
amiserūt bona tēpora
lia hui⁹ mūdi. Nā dr̄ ī
ps. Nō cū interierit
nō sumet omīa. et c̄.
¶ Secūda cā est qꝛ tps
merendi pdiderūt. Vn̄
dr̄ Je. viii. Transiit mes
sis finita ^ et nos saluati
^ est estas

^ et mors

no sumus. Dapnati namq dare libenter totu mundu pro uno momento tpis si posset habere ad penitendu. ¶ Tercia ca est qr visione et glia dei pdiderut. Vn dic Crisostomus. qr oms gehene cruciatus supat carentia visionis dei. ¶ Quarta ca e ex praua sotietate. Socios n hebut demones horribiles et hoies igne infernali exustos. Nam dr ysa. xiij. Vnusquisq ad proximu suu stupebit. facies cobuste wltus eoru. Et Ieremie. ij. facies oim sicut nigredo olle. ¶ Quinta ca e ex loci qualitate qui e tenebrosus et fumosus qd erit maxia pena ~~et e~~ diuitibz et hoibz voluptuosis et magnatibz. qr in vita sua hueriut domos sine fumo. et ibi erit fum cotinuus. Quia dr ysa. lxv. Isti fumus in furore meo erut ¶ De istis peis ait bern. i sermone de negotio spuali. d. O gehenalis regio fugienda. ubi ignis ardens frigus vrens v urgens. vermis imortalis fetor intollerabilis. mallei pcucientes. tenebre palpabiles. cofusio pccor. ïnodato vinculor. horribiles

facies demonu. Totus tmo ad huius regionis memoria. ¶ Tercio e ibi penaru diuturnitas. Pene eni infernales erut diuturne. imo sempiterne. qr dr ysa. xxxiij. Quis hitabit ex uobis cu ardoribz sempiternis. Et math. xxv. dr. Ite maledicti in igne eternu. et c. ¶ Dic greg. qr ad magna iudicis iusticia ptinet. ut nuq careat supplicio qui nuq du viueret voluerit carere pcto. ¶ Et illd e sume horrendu. i ista pena. qr et sit maxia et eterna. Si n dapnati singulis diebz fleret. et in fletu emitteret una modica lacrima. plus de aqua p processu tpis exiret de oculis unius dapnati qz sit aqua totius mundi. Cuius probato e. qr illa aqua eet infinita. aqua aut totius mudi est finita. infinita n diebz erut reprobi in inferno. ¶ Quarto e in inferno penaru uniuersitas. Sut n pene in iferno uniulsales. qr uniuerse ptes hois tam corpis qm aie pt diem iudicij erut in igne. Ido dr math. x. Eum timete qui pt et aiam

et corpus pdere in gehen
nã · ¶ Hũc aũt uidet
q nõ posset hõ sine ma
ximo tormẽto ignẽ in p
te unius digiti sui sust
nere p unã puã horã ·
Quãtus ergo erit dolor
qñ totus hõ ardebit in
igne eternaliter · Aug⁹ · stu
quã erit hõi penus in mor
te q ubi erit mors sine mor
te · In signũ istius maxi
mi doloris ostẽdit salua
tor dicẽs · Mt · xiij · Ibi erit
fletus et stridor dentiũ ·
Et freqnter in aliis locis ·
¶ Quinto et ultimo ·
iste pene infernales erũt
inutiles et infructuose ·
¶ Pena pñtis uite ẽ
breuis et leuis · et fruc
tuosa · s3 illa infernalis
pena erit lõgissima et
grauissima et infructu
osa · ¶ Quia si dãpna
tus flendo tm̃ de lacri
mis emitteret qñtũ est
de aqua in magno ma
ri nõ sufficeret ad lauan
dũ maculã unius pcti
mortalis · Erũt tñ int
se pñiam agẽtes · et pre
angustia sps gemẽtes ·
Ut dr · Sap · v · Et tñ in
fructuose · qr in inferno
erit stimulus penitẽcie
nulla tñ erit ibi correc
tio uolũtatis · ¶ Exẽ
plũ de scõ pre qui ora
uit pro dyabolo · et de

responsione dñi · et obstiña
tõe dyaboli et hec de pe
nis inferni sufficiãt ·

De glia paradysi Cap · 2 ·

Post tractatũ de peñs
inferni · sequitur ul
timo uidere de glia pa
dysi · Hic ẽ enĩ finis ultĩe
diete · qr finis ẽ oĩm deside
rior ¶ De qua glia
ad pñs tria dicenda · s · ua
lor eius ĩpreciabilis · decor
inestimalis et honor insu
pabilis ¶ Primo igit
istius glie celestis ẽ ualor
ĩpreciabilis · qr dr · ysa ·
lxiiij · Oculus nõ uidit
deus absq te q parasti
expectãtibȝ te · Et qñ idẽ
dr · i · Cor · ij · Oculus nõ
uidit nec auris audiuit
nec in cor hõis ascendit q
pparauit deus hys qui dili
gunt illũ · ¶ Ualor aũt
istius glie celestis attẽdit
in hoc q ita care uendit eã
deus amicis suis · Cõsti
tit · n · petro martyrium
crucis paulo decollatio
nẽ capitis · Est aũt uerissimũ
et certissimũ q deus
nõ deciperet aliq amicorum
suor plus uendẽdo
q ualeat · Et q plus est
ipẽ ihs xps emit gliam
illã pro amicis suis sub
tormẽto et ignominia cr
cis · Est aũt certissimũ q
deus pr nõ decipet unige
nitũ suũ in emẽdo illud

uel gsticit

illd regnū Et cū tm̄ cu
stitit filio dei et alijs ei9
amicis certū ē q res ma
xima ē et ipreciabilis ua
loris Vn̄ dr̄ .i. Cor .vi.
Empti estis pcio magno.
et c. ¶ Scdo glia il
la celestis ē decoris ine
stimabilis. Vn̄ dr̄ Eccl
.xliij. Pulchritudinē de
coris eius admirabitur
oculus. ¶ Ex duobus
pt intelligi decor illius
regni. Pmo ex decore re
rū naturaliū inferiorū
quas deus wlt ita deco
rare. Sicut uidemus q
liliū in hyeme apparet
uile et postea decorat
illud deus in estate uel
in uere. Vn̄ dr̄ .mt̄h. vi.
Cōsiderate lilia agri q
modo crescūt et c.
¶ Scdo apparet decor
illius glie celestis ex reb3
artificialib3 Sicut uidem9
q ligna lapides et metal
la p se uidentur uilia et
quasi terra sed tn̄ effici
untur p artificē morta
lē pulchra et splendida
qn̄ sūt bn̄ polita ul deau
rata. Quantū igitur
faciet sūmus ille artifex.
cuius sapia ē infinita. i
decorādis amicis suis be
atis. in illa celesti glia.
Ideo dr̄ .mt̄h. vi. Si fenū
agri qd hō est et cras i cli
banū mittitur deus sic
uestit et c. ¶ Tercio gla
celestis ē honor insupabi
lis. Quod probatur ex q
tuor ¶ Primo q oēs
scī erūt reges sue uolūta
tis oipotentis Vt dic an
selmus. Vn̄ dr̄ .mt̄h. xxv.
Venite bndcī pris mei per
cipite regnū et cetera.
¶ Scdo q omis erūt
filij carissimi et heredes
dei. coheredes aūt xpi. Vt
dr̄ Ro. viij. ¶ Tertio
qui erūt omīs qi dnī Cri
stus .n. in ppria psona ho
norabit eos. q dr̄ luc. xij.
Precing3 se .s. xps et illos faciet
discūbere et transiēs in il
lis ~~et faciet~~ sicut filius re
gis cōsueuit in ppria per
sona seruire qn̄ wlt mul
tū suos nobiles honora
re. ¶ Quarto q oēs
erūt dij sicut dr̄ in ps.
Ego dixi dij estis et c. Et
hec diuinitas erit in scīs
ex multitudie ul magni
tudine dilcōis q trāsfort
amātē in amatū Vt dic
aug9 ul hugo de scō uicto
re Et phs dicit q quilq3
talis est quale est dilcm̄.
Si aūt terrā diligis tra
es si aūt deū diligis. qd
dicā deus eris. No audeo
dicē ex me. s3 p scriptum
dicētem. Ego dixi dij esti.
¶ Iste in illa celesti curia
debēmus cōsiderare alia
tria .s. locū sūme gliosū

~~serertu~~ sertu sume spõsu et fruc
tu sume copiosu. ¶ Pri
mo igitur in illo celesti reg
no est locus sume glosus.
Quia quilibz scs erit in
loco in quo e ipe dei filius.
Quia dr Jo. xij. Ubi sum e
go illic et minister meus
erit. ¶ Scdo in illo ce
lesti regno e sertu sume
speciosum ul corona. Qa
dr in ps. de quolibz scõ.
Posuisti in capite eius coro
nã de lap. p. Iste lapis e
margarita illa quã qui
inuenit uendidit omia et e
mit eã. Vt dr. mt. xiij.
¶ Et no qr duplex est
corona scõr. s. aurea et au
reola. Aurea dr pmiu sb
stantiale. Quod consistit i
tribz. s. in uisioe dei clariss
sima. in fruitoe dei suaui
ssima. in intetoe securissima.
De qua corona dr Ecci.
xlv. Corona aurea super
mitra eius. Que mytra
e ornatus potificu. Quia
omis sci no solu erut reges
oipotetes sue uolutatis. s
etiã erut ~~in~~ sacerdotes et
potifices offeretes deo sp sa
crificiu laudis. Et ideo dr
apoc. v. Fecisti nos deo nro
regnu et sacerdotes.
¶ Alia corona dr aure
ola. i. coronula pua. Et
ista aureola scdm doctores
e quedã glia accidetalis.
q debetur scis roe opis

excellentis ¶ Datur. n. tri
bus gnibz hoim. ¶ Da
tur. n. uirginibz et hec e
florea. martyribz et hec e
gemea. Doctoribz et hec
stellea. ¶ Aureola flo
rea datur uirginibz. qr
honore uirginitatis flo
ruerut. Vn dr in ps. de
uirgie uirginu xpo et
agno qd uirgies sequntur.
Glia et honore coronasti
eu et c. ¶ Aureola ge
mea. datur mrribz. qr ad
instar lapidis fortissimi
et pciosi fuert. Vn dr in
ps. Posuisti in capite ei
corona de l. p. ¶ Au
reola stellã datur docto
ribz. qr celestia docuerut.
Vn dr dan. xij. Qui doc
ti fuerut fulgebut quasi
splendor firmameti. et
qui ad iusticiã erudiut
multos. q. stelle in ppetu
as eternitates. ¶ Et
de muliere glosa dr apoc
xij. qr erat amicta sole.
et luna sub pedibz eius.
et in capite eius corona
stellaru. xij. Mulier a
micta sole. caia doctoris
iusticie et sapie diuine.
q est in caritate. et luna
sub pedibz eius. qr affec
tionu. i. in affectionibz
q p pedes figurantur.
huit plenã pietate. q
p luna intelligitur que
e ualde humida. Coro

na stellarum sicut aureolam doctorum. Unde et erant stelle xii in corona quia duodenarius numerus habundans est in quo intelligitur quod doctrina sacre scripture est habundantissima omnis iusticie sicut fuit doctrina christi qui fuit doctor doctorum. De cuius doctrina dicitur Matthei v. Nisi habundauerit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum etc.

¶ Peccatores autem et reprobi qui in mundicia castitatis non habundant ut virgines nec fortes nec perseuerantes fuerunt in amore christi ut martires, nec etiam veritatem portauerunt in ore ut doctores aureolam non habent. Et quia gratiam dei hic non habuerunt idcirco auream i. gloriam substantialis premii non habebunt. Et sic omni corona s. aureola et aurea carebunt. Et quod aliud erit eis nisi quod loco corone eterne felicitatis coronabuntur corona eterne calamitatis. Iuxta illud Ysa. xxii. Coronans coronabit te tribulatione s. eterna. ¶ Tercio in ista celesti gloria habundanter erunt fructus optimi et uberrimi. Unde notandum quod in sacra scriptura inueniuntur tres fructuum differentie s. fructus crucis triumphalis fructus gratie spiritualis et fructus glorie immortalis. Et quilibet est in quadruplici numero i. scilicet xii. ¶ Primo igitur scilicet xii fructus crucis et passionis christi. ¶ Primus fructus est demonum expugnatio quia abstulit eis totum mundi principatum. Iuxta illud quod dicitur Io. xii. Nunc princeps huius mundi eicietur foras etc. ¶ Secundus fructus est carceris inferni confractio. Unde dicitur in psalmo. Attollite portas principes vestras etc. ¶ Tercius fructus est mortuorum et peccatorum resuscitatio. Unde dicitur i Cor. xv. Sicut in Adam omnes moriuntur etc.

¶ Quartus fructus est captiuorum redemptio. Unde dicitur i Cor. vi. Empti estis precio magno. ¶ Quintus fructus est inquinatorum emundatio. Unde dicitur Apoc. i. Dilexit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.

¶ Sextus est cecorum illuminatio. Unde dicitur Ysa. 29 et 42 et Matthei xx. Tunc aperientur oculi cecorum. ¶ Septimus est tepidorum et frigidorum calefactio. Unde dicitur in psalmo. Nec est qui se abscondat a calore eius. ¶ Octauus est deformium et turpium decoratio. Unde dicitur in psalmo. Asperges me domine ysopo et mundabor lauabis me scilicet in sanguine tuo. ¶ Nonus est sitibundorum vel sitientium potatio et recreatio. Unde

dr̄ Jo· vi· Sanguis meus
uere ē potus et c̄ ¶ De
cimus ē patris placatio· Vn̄
dr̄ Heb· xij· Accessistis ad
sanguis aspsionē melius
clamantē q̄ abel· Quia san
guis abel clamauit uin
dictam· Vt dr̄ gen̄· iiij· Ec
ce uox fr̄is tui clamat ad
me de terra· s· iusticiā et
iudiciū pcc̄i· Ro· v· Eph·
ij· Colos· i· Sȝ sanguis xp̄i
melius clamauit· s· mīaȝ·
q̄ peccatores deo patri reconci
liauit· ij· Cor· v· ¶ Vn
decimus ē ianue paradysi
apertio· Vn̄ dr̄ gn̄· xxviij·
Non est hic aliud nisi dom9
dei et porta celi· q̄ patefacta
ē in apertione lateris xp̄i· Eo
dem namq̄ʒ tp̄e aperta ē porta
paradysi dn̄o· s· moriente
qua clausa fuerat adam
preuaricatiōe· s· in hora· ix·
¶ Duodecimus fruct9
ē hereditatis celi acquisi
tio et cōfirmatio· Quia
vt dr̄ m̄· xxvi· Hic ē sang
uis meus noui testamen
ti· In ueteri testamento sang
uine cōferebatur terrena·
In sanguine aūt noui te
stamenti· i· promissionis
cōfertur hereditas eterna·
¶ De isto fructu mul
tiplici dr̄ in ps̄· Et erit
· s· crux xp̄i tanq̄ lignum
qd̄ plantatū ē secus decur
sus aquarū· i· gratiarū ha
bundantiā· que sine me

sura fuit in xp̄o· qd̄ fructū
suū dabit in tp̄e suo· i· in
tp̄e mortis sue sacratissimē
et bndc̄e· ¶ Scd̄o sūt
· xij· fructus grē spūalis·
de quibȝ dr̄ gal· v· Fruct9
aūt sp̄s ē caritas· gaudiū·
pax et c̄· De istis dcm̄ ē
supius in tractatu de fruc
tibȝ sp̄s scī ideo nichil ad p̄
sens addemus· ¶ Ter
cio sūt· xij· fructus glorie
imortalis ¶ Primus
ē sanitas absq̄ʒ infirmi
tate· Vn̄ dr̄ in ps̄· Qui
sanat omnes infirmitates tuas·
¶ Scd̄s ē iuuentus si
ne senectute· Vn̄ dr̄ in ps̄·
Renouabitur ut aquile
· i· xp̄i iuuentus tua· Quia
in etate xp̄i· i· xxxiij· an
noꝝ sp̄ manebūt scī· Vt
dic̄ apl's Eph· iiij· Donec
occurramus om̄s in ui
rū pfcm̄ in mensurā etatis
~~pe~~ plenitudinis xp̄i·
¶ Tercius ē saietas
sine fastidio· Vn̄ dr̄ in
ps̄· Saciabor cū appa
ruerit glīa tua· ¶ Quar
tus ē libertas sine ser
uitute· Vn̄ dr̄ ad Ro· viij·
Creatura liberabitur
a seruitute corruptionis
in libertatē glīe filioꝝ
dei· ¶ Quintus fruct9
ē pulchritudo absq̄ʒ de
formitate· Vn̄ dic̄ apo9
Phil· 3· Reformabit cor
pus humilitatis nr̄e cōfigu

tū corpi claritatis sue.
¶ Sextus ē īpassibilitā sine mortalitate uł̄ īmortalitas. Vn̄ dr̄ ysa. xx. Precipitabit dn̄s morte in sempiternū. ¶ Septimus ē habūdantia sine indigentia. Vn̄ dr̄ deut. viij. Rex oīum habūdātia p̄fruens.
¶ Octauus ē pax absq; p̄turbatōe. Nonus ē securitas absq; timore. De istis duobz dr̄ ysa. xxxij. Sedebit pp̄ls meus in pulchritudine pacis. et in tabernaculis fiducie. et ī requie opulenta. ¶ Decimus ē cognitō absq; ignorātia. Vn̄ dic̄ apo. i. Cor. xiij. Videmus nūc p̄ speculū et in enigmate. tūc autē facie ad faciē. ¶ Vndecimus ē glīa absq; ignominia. Vn̄ dr̄ Col. iij. Cū xp̄s apparuerit uita ūra tūc et uos ap. cū ip̄o in glīa. ¶ Duodecimus est gaudiū sine tristitia. ¶ Nō q̄ sex sūt cause p̄pue quare scī gaudebūt in p̄ria. Salz beata trinitas quā uidebūt loci amenitas quā possidebūt Iocūda societas in qua regnabūt corporis glīficatio quā hūt [hēbūt] mūdus q̄ cōtēpserūt. Infernus q̄ euaserūt. ¶ Isti. xij. fructus figurātur p̄. xij. fructus ligni uite. qd̄ erat in medio paradysi. Vt dr̄ apoc. xxij. Et apoc. ij. ¶ Fructus sume bonos det nobis qui creauit nos. Amen.

¶ Item illa glīa celesti. cōsideranda sūt alia tria. et multis suspirijs affectanda. s. amenissima ciuitas. amātissima societas. et amplissima felicitas.
¶ Primo igitur illa celestis glīa hēt amenissimā ciuitatē. Vn̄ dr̄ in p̄s. Glōsa dcā sūt de te. c. d. ¶ Vn̄ nō q̄ ciuitas illa ē glīosa spāliter in tribz. ¶ Hēt. n. figurā ualde speciosā mēsurā ualde spatiosam. et structurā ualde p̄ciosam.
¶ Primo ergo illa ciuitas bta. ē in figura ualde speciosa. Est. n. ī quadrū disposita et formata. Vt dr̄ apoc. xxi. Ciuitas in quadrū pōita. et c̄. Et quadratura figurat soliditatē et securitatē illius regni celestis. sicut uidemus q̄ figura q̄drata ē solidior quā alia figura. Vn̄ lapides solēt quadrari et postea in edificio collocari. Ita etiā sūmus artifex deus lapides suos. i. uiros scōs et elcōs suos cōsueuit quadrare quadratura uirtutū. s. prudentia. tēperā

tia. fortitudie et iusticia.
et sic locare in edificio re
gni celestis ¶ Scdo ci
uitas illa est in mesura
ualde spatiosa Vn dicit
bern. et bnam. q quilibz
scs in celo epireo habebit
locu suu sibi assignatu
propriu et spale magis
spatiosu q sit ab oriente
usqz ad occidente.
¶ De mesura istius
ciuitatis dr apoc. xxi. q
ht stadia. xii. milia. Sta
diu est mesura. l. passu
um Qnquagesimus nu
nus. in sacra scriptura
remissione pctor sigt.
q in qnquagesio anno
qui dicebatur iubeleus.
fm lege fiebat remissio
debitor. et reuertebat
quilibz ad possessiones
suas et ad terra patru
suor. Vt dr leuitici.
.xxv. ¶ Sic ciuitas
illa bn mesuratur per
stadia. que cotinet ut
dcm est passus. l. q ad
instar iubelei qnquage
simi anni oibz istius ci
uitatis ciuibz primitus
dimittutur pcta. et sic
remissis pctis ad posses
sione sua. i. heditate et
na ad qua erat ul sunt
pdestinati faciliter reu
tuntur ¶ Et ideo qui
libz ho dz ee sollicitus de
pctis suis per pniam
delendis. q alias no p
set ee ciues celestis reg
ni. q ibide dr. s. apoc.
.xxi. q no intrabit in
ea aliquid coiquinatu
et faciens abhoiatione
et inuidiaa ¶ Scdo
ualde nond est q sta
dia sut. xii. milia. Per
num duodenariu qui
e nus habudas designa
tur habudatia merito
et bonor operu. sine q
no est aliquis ccciuis
ciuiu supnor. Quia di
cit saluator. mt. v. Nisi
habudauerit iusticia u
ra plusq scribaru et
phiseor no introibut i
regnu cel. ¶ Iusticia
scribaru et phiseor erat
in exteriori opere no in
interiori uirtute. Quia
ex timore erat no ex a
more. Et ideo erat ni
mis stricta sicut uidem
q timor ht cor hois ual
de costringere. et amor
dilatare. Vn dr in. ps.
De uirtute caritatis.
latu mandatu tuu ni
mis. ¶ P millenariu
aut num qui e ultimu
limes et finis nuor sign
tur elegat uld celeste pre
miu. qd est finis et req
es oim desideriu. Vt dic
aug. Vn dr in. ps. Sac
abor cu apparuerit gla
tua. ¶ Tercio illa ci

uitas bᵉssima ē in structura ꝑciosissima. Quia vt dī apoc. xxi. fundamta muri ciuitatis sᵗ omi lapide ꝑcioso ornata.

¶ Ubi ē nōndū ꝙ lapides ꝑciosi qui ponuntur in edificio huius ciuitatis hic noīantur. Jaspis. Saphirus. Calcedonius. Smaragdꝰ. Sardonix. Sardius. Crisolitꝰ. Berillus. Thopaziꝰ. Crisopassus. Jacinctus. et ametistus. ¶ Isti. xii. lapides ꝑciosi et fundamentales istius ciuitatis celestis significare pñt .xii. articulos fidei q̄ sᵗ fundamētū omīs boni et ꝑmij futuri. Vt dī apoᵒ hebᵉ. xi. fides ē sꝑandarū sbā reᵃ. i. fundamētū etᵉ noꝝ bonoꝝ. ¶ Vel isti. xii. lapides fundamētales signāt uirtutū ꝑfectōes quibꝫ aīa hic ꝑ grām ꝑficitur quibus etiā celeste ꝑmiū fabricatur. ¶ Et sicut sᵗ q̄tuor ternarij ꝑciosoꝝ lapidū. sic respondet eis quatuor trinitates ꝑfectionū.

¶ Prima trinitas lapidū est. Jaspis. Saphirus et Calcedonius. qui significāt fidē q̄ dꝫ ēē pretiosā et nobilē trinitatē. fides nāqꝫ debꝫ ēē uiuēs nō mortua. Hoc sigāt Jaspis qui ē coloris uiridis. Color. n. uiridis in herba ul' plāta ul' arbore signū est uite eius Et ecōuerso signū est ꝙ uita plāte deficit. qn̄ uiror eius marcescat. Sic qn̄ in hoīe ē uiror hōestatis et bone operatōis. tūc ē maximū signū cordis uiuētis. Alias. n. fides mortua ē et informi nec ē fundamētū edificij celestis. ¶ Et sicut iaspis fugat fantasmata sic fides uirēs uiuēs per bona opa. uitat oīa dyaboli machinamēta.

¶ Fides etiā dꝫ ēē celestis nō terrena. i. de celestibꝫ bonis nō de opibꝫ terrenis anxia. celesti et diuine nō hūane rōni inixa. Quia ut dīc grg. fides nō hꝫ meritū cui hūana ratō pbꝫ expimtū. Hoc sigāt saphirus qui hꝫ celestē colorē sic celū terrenū. ¶ Et sicut saphirus nobilis fugat uenenosa et mortificat araneā. sic uera fides uenenosꝭ suggestiōibꝫ dyaboli resistit. et culpam in corde occidit ac de corde expellit. Vn̄ dī act. xv. fide purificans corda eoꝝ. ¶ Tercio fides dꝫ ēē fortis nō infirma cōtra ꝑsecutōes et

pericula uniu'sa et dyabo
lica nocumenta. qr dr prima
ma Petri. v. de dyabo
lo. Adu'sarius vr̄ etc. Et
sequitur. Cui resistite for
tes in fide Et hoc signt cal
cedonius qui in colore ē
pallidus. et oīs sculptē
repulsiuus. Omni namqz
sculpture resistit et nul
lam oīno recipit Sic q̄
ht ueram fidē utiqz p pe
nitentiā est pallidus et
quasi mortificatus sed
nullā sculpturā extrane
am pcti recipit. sed secū
cōseruat solam ymagiēz
dei ad quā est creatus.

¶ Vn̄ nō qr dyabolus
in quibusdā nō inueniēs
fidē catholicā et forte scl'
pit et fort in illis figurā
ul' signū leonis. i. pccm
supbie in quibusdā signū
ul' figurā draconis. i. pec
catū inuidie in quibus
dā figurā canis. i. pccm
ire. in quibusd' figurā
talpe. i. pccm auaritie.
in quibusdā figurā a
sini. i. pccm accidie. in
quibusd' figurā lupi.
. i. pccm gule. in quibus
dam figurā ursi. i. pec
catū luxurie. Contra
qd' monet nos apo'. Ro.
xij. Nolite cōformari
huic sclo. i. pccis q̄ fiūt
in sclo. ¶ Scda tri
nitas lapidū est. Sma
ragdus Sardonis. et Sar
dius Et isti tres lapides p
tiosi signt spem. q̄ ht sili
nobilem trinitatē.

¶ Est. n. spes ueie. spes
gre et spes glie. ¶ Spes
ueie figuratur p smaragd'.
qui colore ht uiridē et gro
sū. et curat diu'sas infir
mitates. et spaliter morbū
caducū ¶ Color uiridi
grosus ē in smaragdo. qui
signt uirorē gre. que incipit
p spem. ueie reuiuiscere i
uiro pēitente et cōtrito Et
sicut color smaragdi ē ual
de grosus. sic cōuersio pccōris
per penitentiā reuiuiscens
est grosa deo et āgelis Vn̄
dr luc. xv. Gaudiū est an
gelis dei sup uno pccōre pe
nitentiā agente ¶ Et
sicut smaragdus fugat fe
bres et curat morbū cadu
cū. sic spes ueie fugat oēs
tēptatoēs. et sanat omne
pccm. Quia ut dr in ps.
Nō delinquēt oēs qui
sperāt in eo. Et prouerb.
. xxiiij. Septies cadet iu
stus et resurgz. Septies i
die cadit iustus p ruinā sep
tiformis culpe. s. supbie in
uidie ire auaritie accidie
gule luxurie. Et tn̄ resur
git in uirtute et in efficaci
a septiformis gre.

¶ Spes aut gre est. q̄
quis cōfidit nō in uiribz pro
prijs. nec de diuitijs. nec de

cor'

amicis carnalibz ul' mun
danis. sed solū de grā dei.
sicut dr̄ Je. 17. Maledcūs
hō qui cōfidit in hoīe et
ponit carnē brachiū suū
.i. carnalē hoīez fortitudi
nē suā. Et sequitur. Bn̄
dcs uir qui cōfidit in dn̄o.
et erit dn̄s fiducia eius.
Talis qui solū sperat de
grā dei in oīb; bōis et ma
lis. rcē significatur p sar
donicē. Nā sardonix est tri
color. In pmo niger. ī me
dio candidus et in supre
mo rubicūdus. qz spes g̃
tie facit tria bona in spe
rāte. facit n. pma .i. ter
rena nigrescere et cōtēp
nere et pma infernu time
re. Facit in medio .i. ī cor
de candidū .i. castū esse.
iux illd' p̄s. Cor mūdū
crea in me deus. Facit etiā
in supmo .i. in deo rubesce
re p caritatē et amo di
lectoīs dei et proximi o
doriferū ee. Ut dr̄ Can.
.1. Sup uinū rcā diligūt
te. Sup uinū .i. plus
q̃ uinū diligūt te.

Et sicut sardonix fa
cit hoīem hūilē et pudi
cū. sic spes diuine grē fa
cit hoīez descendere et de
propriis meritis nō super
bire et in solo deo spera
re. Quia spaliter de pre
sumētib; de se dr̄ in p̄s.
Ecce homo qui nō posu
it deū ad. s. sed sparauit ī m.
.d. s. et p. in v. s.

Spes glīe ē certa et
secura expectatio futuri
et eterni boni ex grā et
meritis proueniens. Ut dic
magr̄ sniarū. Ista glīa sig
nificatur p sardiū. qui ē
rubei coloris eo q' spes re
gni celestis fuit in marty
rib; cū effusioīs ppriī sang
uinis. De quib; dr̄ apoc.
.vii. Hii sūt qui uenerūt
de tribulatoīe magna et
lauerūt stolas suas ī san
guine agni .i. xpi passioīs
sanguine rubicūdi. iuxta
qd' dr̄ ysa. lxiii. Quare ru
brū est indumētū tuū.
Et dr̄ in psona dei pr̄is
.i. quare corpus tuū p in
nocentiā candidū. ē pas
sionis sanguīe cruciatū.

Et sicut sardius gau
diū accendit. et timorem
expellit et hoīem auda
cem reddit ita ad lrām
spes glīe accēdit in hoīe
gaudiū spūale et celeste
et expellit timorē mūda
nū et hūanū et seruilem.
Quia ut dr̄ .i. io. iiij. Per
fecta caritas foras mittit
timorē. Et tandē hoīez
reddit audacē. s. cōtra ho
stiū tribulationē et psecu
tionē et de dn̄o psumen
tē. Ut dr̄ Judich .vi. Nō
derelinquis psumētes de
te et psumētes de se et de

de caritate

sua uirtute gl'iantes hūi
lias ¶ Tercia trinitas
lapidū est· Crisolitus· Be
rillus et thopasius/ Isti
tres lapides signāt carita
tem· que hēt similiter su
am nobilissimā trinita
tē· Debz·n· caritas hēre
tria·s· spetosam purita
tē/ fructuosā bonitatē
et radiosam ueritatē·
¶ Debet aūt caritas
eē puritate spetosa ut nō
sit dilcō imūda· boītate
fructuosa· ut nō sit dilcō
uana· et ueritate radio
sa ut nō sit dilcō ficta·
¶ Istā nobilē trinita
tē caritatis describit apo'
·i· thi·i· dicēs· finis pcepti
est caritas de corde puro·
et cōsciētia bona et fide nō
ficta ¶ Caritas·n· ut
dcm ē ē uirtus spōsissiē
puritatis· Et ideo dr̄ de
corde puro Est et fructu
osissime boītatis· et iō dr̄
de cōsciā bona Est insup
radiosissiē ueritatis et iō
dr̄ et fide nō ficta.
¶ Primo igitur cari
tas dz eē puritate spēci
osa· et de corde puro· ut
nō sit dilcō ipura· ul' i
mūda aut coīquinata
luto cupiditatis· q̄lis ē
amor diuitiarū tp̄aliū
ul' deliciarū carnaliū
siue fumo uanitatis·
qualis ē amor pōpaiū
sclarū ¶ Talis ca
ritas figuratur p crisoli
tū qui est gēma ualde
nobilis et scintillās et ē
ignis capacissima· q̄ si
iuxta ignē ponatur citis
sime inflāmatur· Cer
tū ē aūt q̄ ignis ē spēci
osissiē puritatis·
¶ Est ergo caritas
uirtus ignea·i· ad istar
ignis Quia sicut ignis
aufert oēm rubiginem
et ipuritatē de auro et
argēto et omī metallo·
et reddit ipm̄ purū et
lucidū· sic caritas icendi
ū tollit de corde hūano
oēm fetorē pcti et facit
ipm̄ purū et mūdū·
¶ Sicut ergo crisoli
tus ē amatiuus et capax
ignis· q̄ iuxta ignē po
situs stati ad se trahit et
rapit ignē sic cor purum
cū appropinq̄t ad deū qui
ē ignis cōsumēs· s'm apo
stolū· Heb'·xij· sentiens
ignē diuinū stati arde
tissimo desiderio ad instar
crisoliti· rapit et trahit i
se diuinā dilcōnē· Incor
ruptio aūt facit eē proxi
mū deo· Vt dr̄ sap·vi·
Appropiquatō uero ad
deū facit ignē diuinū ra
pere et trahere ad seipm
Ideo saluator nr̄ ut nos
poss; ignē caritatis sue
incēdere dignatus ē no

bis appropinquare. Unde dicitur luc. xii. Ignem veni mittere in terram. et quid volo nisi ut accendatur. ¶ Secundo caritas debet esse bonitate fructuosa. et conscientia bona ut non sit dilectio inutilis et vacua. Ideo dicitur i. Jo. iii. Non diligamus verbo et lingua sed opere et veritate. Et gregorius in moralibus. Amor dei numquam est ociosus. Operatur enim magna si est. si autem operari renuit amor non est. Quia probatio dilectionis exhibitio est operis ¶ Iste amor significatur per berillum. qui est lapis viridis. et aliquantulum pallidus. et in figura angulorum est politus.

¶ Quia est viridis significat quod qui habet caritatem debet ad proximum virere per honestam conversationem. Quod est pallidus significat quod homo debet pallescere ad seipsum per carnis mortificationem. iuxta illud Colos. 3. Mortificate. Quod est sex angulorum significat quod debet habere compassionem pauperum et egenorum per operum misericordie exhibitionem que sunt in numero senario. De quibus dicitur math. xxv. quod salvator noster qui est verus iudex de ipsis exiget rationem in die iudicii. dicens. esurivi et cetera.

¶ Tertio caritas debet esse veritati radiosa et fide non ficta ut non sit dilectio simulata aut palliata sed luminosa. Quia dicitur i. Jo. ii. Qui diligit fratrem suum in lumine manet. Quia qui caritatem habet per exemplum bone conversationis et honestatis lucet.

¶ Hanc caritatem significat thopasius duobus coloribus splendens. scilicet aureo et ethereo et omnium gemmarum superat claritatem. et in aspectu suum provocat aspicientem ¶ Duo colores thopasii significant duplicem dilectionem. scilicet dei et proximi. Quia unius color est celestis et alius terrestris. Color ethereus significat dilectionem dei. et aureus dilectionem proximi. Et in hiis duobus mandatis tota lex pendet et prophete. Ut dicitur mathei. xxii. ¶ Et sicut thopasius superat claritatem omnium gemmarum ita caritas est maior omnium virtutum. Ut apostolus i. Cor. xiii. Maior horum est caritas. Et sicut thopasius recipit in se qualitatem omnium gemmarum. sic caritas facit omnium opera virtutum. quod dicitur i. Cor. xiii. Caritas paciens est. et ita exercet opus paciencie. Benigna est et ita exercet opus benignitatis et misericordie. et sic de aliis. Et sequitur. Omnia suffert. omnia credit. omnia sustinet. ¶ Unde dicit prosper in libro de vita contemplativa

ua. q caritas e mes et aia
oim uirtutu. Quare aut
ipa sit aia et alie uirtute
sut potetie siue uires ro
no pt ee. Quia sicut aia
facit oculu uidere aure
audire pedes ambulare
et sic de alijs. ita caritas
facit oculu metis ad pau
pere aperire aure diui
na pcepta audire et ma
nus opera iusticie exerce.
et ita de oib; alijs bonis
q caritas tanq sibi propri
a wlt oia adiplere.

¶ Quarta trinitas la
pidu ptiosor e. Crisopa
sius Jacinctus et Ametist?
Ista trinitas lapidu sigt
iusticia. et equitate gene
rale. que splendor e omis
uirtutis ex qua oms ui
ri boni et oia bona noian
tur vt dicit tullius de
officijs libro. iij. ¶ Ista
iusticia silr hz quada no
bile trinitate. Cu. n. iu
sticia sit uirtus unicuiq;
reddes qd suu e ut ait a
brosius. Et silr dicit am
brosius in libro de officijs
Justius e uirtus unicuiq;
qd suu est reddes. Reddit
igitur ois ho p iusticiam
sibi ipi cotinetia. proxio
amicitia. et deo honorifi
cetia. ¶ Primo iustici
a reddes hoi cotinetiam
sigtur p crisopassu. qui
e lapis igneus de nocte
et aureus de die. In quo
sigtur cotinetia uiri iu
sti. qui sp e spledes in ad
uersitate teptationu qui
figuratur p nocte. et semp
aureus in deliciaru prospi
tate. q sigtur p die. Nam
istis duob; precipue coti
netia ul castitas ipugna
tur. s. teptatoe hostis et
fometatoe carnis. Et plu
res uicitur in prospitate
deliciaru q in aduersita
te teptationu. iux qd di
in. ps. Cadet a latere tu
o mille et dece milia a dex
tris tuis. latus aut sini
stru teptatoes dyaboli.
dext uero sigt delicias
mudi. Pauciores igitur
st qui cadut adusitate tep
tatois et plures qui labu
tur in tpalib; habudatius

¶ Bene aut e iusticia ad
instar crisopassi. ignea. s.
et aurea. qr ad custodia
castitatis occurrit iustici
a duob; modis. s. ite asce
dendo ad celu sicut ignis
cosiderado celestia bona et
eterna ne forte illa p mo
meta luxurie delectatoem
amittat. In psona taliu
di in. ps. Dne quis hita
bit in tab. t. aut qs re. i
mo. sco tuo. Et respodet
Qui egreditur sine ma
cula. et operatur iusticia
Nullu opus uidetur ee
maius iusticia q deleoi

momẽtanee bõ celestia et e
terna pfert ¶ Occur
rit etiã uir iustus custodie
castitatis ad instar auri
qd ẽ põderosissimũ et tãs
sime et uelociter descẽdit
ad centrũ .i. ad ifernũ cõ
siderãdo ne forte delectatõe
momẽtanea et modica
incurrat eterna supplicia.
Quia ut dic greg momẽ
taneũ est qd delectat. sed
eternũ qd cruciat.
¶ Ita descendebat eze
chias uelociter ad ifernũ
dicẽs. Ego dixi in dimi
dio dierũ meorum et c. Vt
hẽtur ysa. xxxviij.
¶ Optimũ ergo ẽ cõ
siliũ qz hõ in dimidio die
rũ suorum uadat ad ifernũ
p diligẽtẽ cõsiderationẽ
dũ est uiuus et sanus.
ne postea ĩ fine uite sue
illuc descẽdat p eternã dã
pnationẽ ¶ Scdo iusti
cia reddẽs proxĩo amiciti
ã figuratur p iacĩctũ q
ẽ lapis p̃ciosus huius colorẽ
ceruleũ quasi celũ Iste la
pis cõformat se aeri. Nã
in nubilo ẽ nubilus in se
reno serenus. ¶ Color
celestis uel ceruleus ĩ iacic
to sigt diuinũ amorẽ et
celestem p desideriũ in
uiro iusto. qz amicitia
que ĩpenditur proximo
debz iudicari in celo .i. in
amore diuino. Vt dicat

Apos Ephe. iij. In caritate
radicati et fundati et c.
Quia ut ait greg. ille ua
citer caritatẽ hʒ qui et ami
cũ diligit in deũ. et inimi
cũ pp deũ. ¶ Sed aut
iacinctus ẽ in nubilo nu
bilus. et in sereno serenus.
qz uir iustus sp uult gau
dere cũ gaudentibz. et fle
re cũ flentibz. Vt dz Ro.
xij. ¶ Tercio iusticia
reddẽs honorificẽtiã deo
sigtur p ametistũ. qui inter
oms gemmas purpureas
optinet principatũ. Sic et
iusticia ẽ pclarissima uir
tutũ. ut ait phs in ethicis
libro. v. ¶ Ametistus
est etiã ex colore purpureo
et uiolaceo pmixtus. et flã
mas ex se emittit. qz uir iu
stus qui uult deũ honora
re. debz hẽre tria. Quia ad
instar ametisti debz esse
purpureus sicut rosa. s.
qz dz ẽe iocũdus ĩ laude
diuina. Quia rcõs decet
collaudatio. Vt dz in ps.
¶ Debz etiã ẽe uiola
ceus. s. sentire modica de
seipo. et magna de deo. Vt
dicit saluator. luc. xvij.
Cũ feceritis oĩa q pcep
ta sũt uobis dicite serui
inutiles sumus qd facere
debuimus fecimus.
¶ Debz etiã uir iust9
ẽe flãmeus. sicut helyas
qui erat quasi ignis cu9

Nõ

uerbū sicut facula ardebat.
Vt dr̄ Eccī. xlviij. De cu
ius zelo. zelatus sū p dn̄o
deo exercituū. Et hoc est
propriū opus iusticie. s.
pro diuino amore zelare
¶ Scd̄o glīa illa celesti
hr̄ amātissimā societatē.
q̄ sp̄ scā corā deo faciunt
choreā omī iocūditate ple
nā. ¶ Vn̄ nō q̄ ī illa
celesti chorea ul' ballata s̄t
tria deuotissime cōsiderā
da. s. innumerabilis cetus
īterminabilis circuitus. et
īestiabilis cātus. ¶ Ve
re btā est illa chorea. cui⁹
cetus infinitas cuius cir
cuitus eternitas. et cuius
cantus felicitas ¶ Pri
mo igitur in illa celesti
chorea ē cetus ul' exercit⁹
infinitus. i. nō finitus no
bis. sed soli deo cognitus.
¶ Ibi n. ē rex xp̄s tanq̄
monarcha papius et ce
sar augustus. Ibi ē et re
gina celoꝝ cū puellis
suis. s. btā maria uirgo
uirginū cū uirginibus
scīs. Ibi sūt angeli. sicut
nobilissimi regis domicel
li. Ibi sūt p̄iarche et p̄phe.
sicut collatales et regis cō
siliarij. quibꝫ tanq̄ senio
ribꝫ et exptis reuelat my
sterium consistorij sui. Ibi
sūt apli sicut regis senes
calli. hn̄tes plenitudīe
ptātis. q̄ reputat fcm̄ qd̄

ipi faciūt. Ibi sūt marty
res sicut strenuissimi regis
milites qui p fide uicerūt
regna tria. s. mūdi. car
nis et dyaboli. Ibi sunt
scā cōfessores pontifices
et doctores. sic uidemus q̄
rex nobilis et illustris. q̄
lis ē rex regū et dn̄s do
minātiū. nō solū hꝫ mili
tes in aula sua. sed etiā
clericos in capella. celebrā
tes predicātes et orātes.
¶ Ad celebrandū habꝫ
scōs pōtifices. ad p̄dicā
dū et scribendū. scōs docto
res. ad orādū et psallē
dū. hꝫ scōs anachoritas.
et alios cōfessores.
¶ Vltimo sūt ibi alij
scā et fideles īnūabiles.
De quibꝫ omībꝫ dr̄ apoc.
vij. Vidi turbā mag
nā quā dinumerare ne
mo poterat ex oībꝫ genti
bꝫ tribubꝫ pplis et linguis
stātes ante thronū amic
ti stolis albis et palme
in manibꝫ eoꝝ.
¶ Vbi p ordinē nota
tur. v. laudes et priuile
gia btōꝝ. s. p̄destinatio
eterna. iustificatio inter
na. cōtēplatio deuota. cō
uersatio honesta et ope
ratio fructuosa.
¶ Predestinatio eter
na innuitur in nūo in
finito q̄ turbā illā ma
gnā nemo dinumerare

poterat. Electorum namque numerus est nobis ignotus et soli deo agnitus quia ipse solus scit numerum. quia ut dicitur ii. thi. ii. Novit dominus qui sunt eius. ¶ Secundo notatur iustificatio interna in illis quatuor gentibus tribubus populis et linguis de quibus electi sunt vocati in quibus notantur iiii peccatorum differentie a quibus sunt per dei gratiam iustificati. Ista quia per gentes designatur peccatum luxurie quod in gentibus ydolatris precipue regnabat ut ait apostolus Ro. i. Per tribus designatur peccatum avaritie que in tribubus iacob valde regnabat. Quod per hoc patet quia pro terrenis servierunt et terrena in promissione acceperunt. Ut dicitur ysa. i. Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis Et quia plus etiam tamen cupidi et avari fuerunt quia ne terrena perderent xpistum occiderent. Ut dicitur Jo. xi. Si dimittimus eum sic et cetera. Per populos designatur peccatum superbie quia populus ut dicit augustinus est collectio civitatis que iuxta sententiam xpisti monstrat superbiam ut patet de illo qui noluit venire vocatus ad cenam quia emerat villam. Ut dicitur luc. xiiii. Et quia videmus quod populus id est habitatores civitatis populose melius consueverunt vescere melius consueverunt se vestire et melius acquirere ideo magis solet esse superbi et propositi. ¶ Per linguas significatur peccatum lingue. De quo dicitur iacobi iii. Qui non offendit in lingua et cetera.

¶ Contemplatio devota demonstratur in hoc quod stant ante thronum. Contemplantur autem dominum cogitantes assidue qualiter oportet venire ad iudicium eius. iuxta quod dicit apostolus ii. Cor. v. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal xpisti et cetera. ¶ Conversatio honesta notatur per hoc quod amicti sunt stolis albis id est vestibus candide conversationis. iuxta quod dicitur Can. v. Dilectus meus candidus et rubicundus. Candidus honestate rubicundus caritate ¶ Operatio fructuosa significatur per hoc quod palme erant in manibus eorum. Palme namque que portantur in manibus electorum significant fructum bonorum operum. secundum quod dicitur Can. vii. Ascendam in palmam et apprehendam fructus eius. ¶ Secundo in illa celesti chorea est considerandus interminabilis circuitus. quia semper erit in bonis ingressus

et egressus et regressus ad
aspectū hūanitatis nr̄i
saluatoris. vt h̄etur. Jo. x.
¶ Et sicut in aliis cho
reis est unus ducēs cho
reā, ita xp̄s ē et erit ille
chorealis ductor ducens
ac p̄cedēs illā societatē
b̄tissimā. Et ideo dī apo
cal. vij. q̄ agnus qui ī
medio throni ē reget eos
et c̄. Et alij sequūtur ag
nū quocūq; ierit Vt dī a
poc. xiiij. ¶ Sz sciē
dū est q̄ illa b̄ta corea
nō uadit ad sinistrā p̄tē
sicut chorea mūdi. ī sign̄
q̄ ē et uadit ad sinistrā
infernū. Sz illa b̄ta cho
rea sp̄ uadit ad dexterā
p̄tē. in signū q̄ ē ad dex
trā dei. Quia ad sinistrā
ponētur reprobi. et ad
dexterām ponētur elc̄i. Vt
dī. m̄. xxv. P. qd̄ dī p̄u.
. iiij. Vias que a dextris
sūt nouit. ī. approbat do̅
que aūt a sinistris sūt p̄
uerse sūt. ¶ Tercio in
illa celesti chorea ē cōsi
derādus iestimabilis cā
tus et admirabilis Et
ideo nō q̄ sicut xp̄s pre
cedit gressu, ita p̄cedet
et cantu Et primo cā
tabit sue uirgini mat̄
dicēs. Quid michi et
tibi ē mulier? Jo. ij.
Quasi diceret. michi ē
diuinitas et hūanitas,
et tibi est uirginitas et
fecūditas. Michi diuini
tas et hūanitas, q̄ deus
sū et hō, et uirginitas
et fecūditas, q̄ mat̄ es
et uirgo, Michi diuini
tas ex uirgine p̄re. et hu
manitas ex uirgīe ma
tre Tibi uirginitas sine
labe. et fecūditas sine se
mine Ad hec maria tāq̄
dulas tympanistria re
spondebit illā dulcissimā
cātilenā. q̄ scribitur luc̄
. ī. Magnificat aīa mea
dn̄m et c̄. ¶ Scd̄o cri
stus cātabit angelicis
spiritib; cātū illū qui scri
bitur. in. ps. Bn̄dicite do
minū oēs angeli eius po
tentes uirtute fa. v. il. ad
au. v. s. eius. Idest uos
qui estis angeli. ī. nūtij
discurrētes. vos qui estī
potētes uirtute. ī. mira
cula operātes, qui facia
tis uerbū meū. ī. meis ī
perijs obediētes, et alio̅
obedire faciētes. bn̄dicate.
Ad hūc cātū respōdebūt
scī angeli, cātilenā que
scribitur apoc̄. vij. dicē
tes. Bn̄dcō et claritas,
et sap̄ia, et grār̄ū actō
honor et uirtus et for
titudo deo nr̄o in scl̄a se
culor; amē. Quasi dice
rēt Tibi xp̄e sit benedcō
et in carnatōe claritas
in natiuitate sap̄ia in

predicatore gratiarum actio · in redemptore passione et morte honor et resurrectione virtus in ascensione et fortitudo in iudicij consumatione. ¶ Tercio xps cantabit patriarchis et prophetis · cantilenam quam cantavit moysi in visione rubi. Deus abraham deus ysaac et deus iacob deus patrum vestrorum misit me ad vos. Hoc nomen michi est in eternum et hoc memoriale meum in generatione et generationem Exodi · 3. Cristus · n · ad sanctos patres et patriarchas et prophetas specialiter fuit missus · qui de semine electorum · s · sanctorum patriarcharum et spiritus sancti operatione ex maria virgine natus et qui sanctis prophetis eius adventus fuit specialiter vel singulariter revelatus. ¶ Vel potius cantat eis cantum illum gratiosum qui scriptus est Exo · xix · Vos ipsi vidistis quod fecerim egyptijs · quomodo portaverim vos super alas aquilarum · Et postea sequitur Vos eritis michi regnum sacerdotale et gens sancta. Vos · n · submersis egyptijs · i · mundi amatoribus in mari rubro · i · in peccato et tandem in inferno ad terram promissionis · i · ad terram viventium promissam adduxi Et ista cantilena specialiter est patriarcharum. Et super alas aquilarum vos portavi · i · in pennis contemplationis angelice vos elevavi ad speculandum adventum meum · et omnia mysteria gratie Et hec cantilena est specialiter prophetarum Et eritis michi in regnum sacerdotale quia a patribus xps descendit in virginem maria · que fuit de tribu sacerdotali et regia · Quia pater domine nostre · s · ioachim fuit de tribu iuda et mater eius anna fuit de tribu levitica · ut patet in hystoria. Et hec est communis patriarcharum et prophetarum · Quia patriarche fuerunt reges et duces sicut patet in david et filijs suis · prophete fuerunt sacerdotes sicut samuel zacharias et Jo · baptista · ¶ Ad istum cantum gloriosum sancti patriarche et prophete respondent illud canticum quod scriptum est apoc · v · ubi dicitur quod quatuor animalia et · xxiiij · seniores cantabant canticum novum dicentes · Dignus es domine aperire librum et solvere signacula eius quoniam occisus es · et redemisti nos deo in sanguine tuo · Et sequitur · Et fecisti nos deo nostro reg-

nũ et sacerdotes · q · d ·
¶ Tu dñe dignus es solus aperire librũ dei p̃us scriptũ p spm̃ scm̃ in pargameno uirgineo tue carnis · Tu · n · aperuisti · vij · signacula libri qꝛ ĩ uirgine de uirgine carnem assumẽdo · et de uirgine nascendo et in cruce pro nobis moriẽdo · et ad infernũ descẽdendo · et tercia die de morte resurgendo et ad celos ascendendo et ad iudiciũ ueniendo · De istis · vij · articulis tue hũilitatis ul' hũanitatis manifestasti nobis archanũ tue diuine miseratõis · s · hũane mysteriũ humane redẽptõis · Et ideo sequitur in cantilena · Qm̃ occisus es et fecisti nos deo nr̃o regnũ et sacerdotes · Regnũ qꝛ fecisti nos obedire preceptis tuis · sicut regnũ obseruat dcã regis · Et sacerdotes qꝛ in mũdo fecisti nos offerre tibi sacficiũ sps cõtribulati · Et nũc in celo sacrificiũ ppetue laudis pro beneficiis tuis ĩmolamus tibi · ¶ Quarto saluator cãtat scis aplis illã dulcissimã cãtilenã q̃ scripta ẽ luce · xxij · Vos estis qui mãsistis mecũ in tẽptatõib; meis · et ego dispono uobis regnũ sic pr̃ meus disponit michi regnũ ut edatis et bibatis sup mẽsam meã in regno meo · et sedeatis sup sedes · xij · iudicãtes · xij · trib; isrl' · Vos iã non estis serui sed amici mei · et ego ur' socius · Vos discipuli mei estis · et ego magister et pedagogus ur' · Vos fr̃es mei · et ego ur' caritate germanus · Et quia uos fuistis participes tribulatõis mee · do uobis triplicẽ dignitatẽ glie supne · faciã · n · uos reges oĩpotentes et celestes · Et hoc ẽ qd dicit · Dispono uobis regnũ · sicut · d · m · r · Ut uos sitis reges per grãm · qd ego hẽo p naturam ·
¶ Itẽ facio uos cõuiuas celestis mẽse · ubi hũanitas mea est cib; · et diuinitas ẽ potus · Et hoc ẽ qd dicit · ut edatis et bibatis s · m · m · ĩ regno meo · ¶ Facio uos nichilominus iudices celestis curie · Vñ sequit̃ Sedebitis sup sedes · xij · iudicãtes et ẽ · i · diuinũ iudiciũ approbãtes sic eterni cõsiliarij assessores · Judicãtes · xij · trib; isrl' · i · uniuersaliter multitudinẽ fideliũ · qꝛ infi

deles iā iudicati sūt. Vt dī
J° . 3 . Qui nō credit iā iu
dicatus . Qui . s . fideles sig
nificatur p nūm duodena
riū tribuū isrl' qui solū
coluerūt unū deū .
¶ Ad hanc catilenā re
spondebūt sci apli catile
nā q̄ scripta ē Jo . vi . quā
pro omībȝ cātauit petrū
. d . Dñe ad quē ibimus:
Verba uite eterne hēs .
Et nos credimus et cog
nouimus q̄ tu es xps
filius dei . Credimus ī
uerbo et radio filius dei
et merito . Et cognoscim'
claritatē uisionis ī celo .
Quia tu es xps . i . unct'
oleo miseratōis . balsa
mo odorifere cōuersatōis
et crismate dignissime cō
secratōis . s . regie et sacer
dotalis . filius dei in pta
te eternitate et maiesta
te deo pri equalis .
¶ Quinto xps cātat
scīs martyribȝ catilenā il
la que scripta ē . mt . v . Be
ati qui psecutionē pa
ciū . pp . ius . qm̄ ipoꝝ ē reg . ce .
Quasi diceret scīs marty
ribȝ . Quia psecutionem
passi estis . ideo dignus
fuit martyrij tytulus .
Quia pp iusticiā nō pp
culpā sustinuistis . ideo
magnus fuit martyrij
fructus . qm̄ uīm est reg
nū celoꝝ ¶ Ad hanc
catilenā rndet n̄rēs glo
si et dicit catilenā quam
in psona ipoꝝ nīm dicat
apo' . ij . thi . ij . Si cōmortui
sumus et cōuiuemus . Si
sustinuimus et cōregna
bimus . Quasi diceret . la
bor nr̄ est modice passiōis .
sed magnus ē fructus di
uine fruitōis . Quia nō sūt
cōdigne passiones huius
tēporis ad futurā gliā que
reuelabitur in nobis . vt
dicit apo' ad Ro . viij .
¶ Sexto xps cantat
scīs pōtificibȝ et doctoribȝ
et alijs cōfessoribȝ . Et pri
mo scīs pōtificibȝ catilenā
que scripta ē . i . pe . ij . Vos
estis genus elcm̄ . regale
sacerdotiū . gēs scā . pplus
acquisitōis . Genus elcm̄
p pdestinationē . Rega
le sacerdotiū p subditoꝝ
protectōez . Gens scā p u
tutū pfectionē . Populus
acquisitōis p exeplorū
edificationē et diligētiā
pastoralē . ¶ Postea
scīs doctoribȝ xps cātat qd'
scriptū est . mt . v . Vos estis
sal terre sp̄a sicut sal est
sapor oīm sapoꝝ sic expo
sitio catholica doctoꝝ est
quasi cōdimētū sacroꝝ
eloquiū . Et sicut omīa
salsamēta et cibaria sine
sale sūt insipida sicut uer
ba sacre scripture maxīe
legalia sacramēta sine ca

tholica expositione doctorum.
uidentur simplicibus non esse
multum fructuosa Et sicut
sal conseruat carnes a pu
trefactione uermium. sic doc
trina expositio doctorum con
seruat carnales homines a
corruptione peccatorum. Unde propter
ista dicitur Col. iiij. Sermo
uester in gratia semper sit sale con
ditus. ¶ Septimo
xps cantat omnibus sanctis mo
nachis anachoritis .i. so
litariis et omnibus aliis con
fessoribus sanctis cantum illum qui
scriptus est ibidem .s. Math. v.
Vos estis lux mundi Sol
dicitur lux mundi ad literam Et
sancti confessores dicuntur lux mun
di per figuram .s. ad instar
solis mundum illuminantes sple
ndore honestatis Ad instar
solis mundum inflammantes
feruore caritatis. Ad in
star solis mundum superantes
quantitate uirtutis. Nam
secundum astrologos sol est
octies maior quam terra.
Sicut sancti uiri mundanos
excedunt octies uirtute et
gratia .i. in octo beatitudinibus
uel uirtutibus quas xps do
cuit in scola sua tanquam in
prima sua lectione .d. Beati
pauperes spiritu et cetera Math. v.
Iste namque .viij. beatitudines
sunt quedam gratie presentes
in quibus uiri sancti superant
homines mundanos et car
nales ¶ Ad istam beatitudinem
cantilenam omnes unanimiter
pontifices doctores et alij con
fessores respondet xps cantum il
lum dulcissimum qui scriptus
est in ps. Transiuimus per
ignem et aquam et .e. n. in re
frigerium ¶ Transiuimus
per ignem quia fortes fuimus
in aduersis Per aquam quia
humiles in prosperis Et edu
xisti nos .s. de istis mise
rijs in refrigerium eterne
felicitatis. Ideo dicit salua
tor Math. xi. Venite ad me
omnes qui laboratis .s. in mi
seria qualicumque et onerati
estis iugo preceptorum meorum.
et ego reficiam uos plenitu
dine celestium gaudiorum.
¶ Octauo cantat xps
uirginibus cantilenam illam
que scripta est Sapie. iiij.
O quam pulchra est casta ge
neratio cum claritate Ca
sta generatio dicitur pudicitia
uirginalis. continentia ui
dualis. et temperantia con
iugalis. ¶ Istis tribus
triplex claritas correspondet.
Nam uirgines habent clarita
tem incorruptionis et aure
ole. Vidue habent clarita
tem deuotionis interne Con
iuges habent claritatem succes
sionis benigne Et omnes pa
riter habent claritatem odorifere
fame. et opinionis bone.
¶ Ad hanc cantilenam uir
gines et continentes respondent
istud epythalamium dulcis

linu qd scriptu est Ca. v.
Oleu effusu nome tuu. ido
adolescetule dilexerut te
nimis. Nimis dr pp ardu
itate cotinetie. Quia vt dr
sapie. viij. Et ut sciui qm
aliter no possu ee cotines
nisi deus det. Et io dr apoc.
xiiij. quia nemo poterat
dicere cantícu illd .s. uirgina
le nisi illa. C.xliiij. milia
qui epti sut de terra.
¶ Numerus cetenari⁹
copetit uirgib; qr eis dat
fructus cetesimus. Vt dr.
Ma. xiij. Quadragenari⁹
copetit uiduis qr .xl. sigt
statu penitetiu. ideo tam
moyses qz helyas qua etia
xps .xl. dieb; et .xl. noctib;
ieiunauerut. Quatuor
copetut coniugatis castita
te amatib; qr doctrina q
tuor euagelior obseruare
conatur. et coiugale thor
imaculatu iuxta illud a
postoli. Heb. xiij. Hono
rabile conubiu in omib;
et thorus imaculatus.
Millenarius uo copetit
oib; cotinetib; qr p mille
nariu qui e limes et ter
minus oim nuor sigtur
celeste gaudiu qd e finis
oim desiderior. vt dr in
ps. Satiabor cu apparu
erit glia tua ¶ Vltio
xps catabit coiter omi
bus scis illa dulcissima
catilena q scripta e. Ma.
.xxv. Venite bndci pris
mei pap. reg. qd nobis
parat e ab orig mudi.
¶ Venite bndci pris
mei. p grie adoptione p qz
estis filij et fres mei. Quia
ut ait apls. Ro. viij. Si fi
lij et heredes heredes qui
de dei coheredes aut xpi.
Quod nobis paratu est
ab origie mudi. p eterna
pdestinatione p qua estis
eterna coplacentia elci.
¶ Ad istu catu altissi
mu xpi rndebit altissime
totus chorus ul chorea.
ul ballata scor illu can
tu qui scribitur .i. thi. i.
Regi sclor imortali inuisi
bili soli deo honor et grat.
in s. s. ame. ¶ Tibi in
qm dne qui es rex oim
sclor pro nobis tn humi
liatus. Tu imortalis qui
tn pro nobis in cruce mor
tuus. Tu inuisibilis qui
tn nobis uisibilis factus.
Tu solus in maiestate
nobis tn misericorditer
associatus Tu es deus
oipotens pro nobis tn ho
mo es. Tibi inqua honor
ex creatoe glia ex redep
tione in scla sclor. ex et
na saluatoe. ame ex oim
promissor tuor certissia
ad ipletoe ¶ Tandem
oms sci dicet alter ad al
teru illu sacratissimum
ymnu et trisagiu glosu

qd̄ scribitur ysa. vi. Scūs
scs̄ scs̄ dn̄s deus sabaoth
ul' exercituū plena ē omīs
terra glīa eius. pleni sūt
celi et terra glīa eius. Cui'
cātus tāta ē uirtus qꝫ qui
dedit illū a morte subita
nea et fulgure et oīb; pi
culis ul' tribulatoib; est
securus. Vt ait damasce
nus libro. xv. Propter qd̄
statuit scā synodus calce
donens̄ quarta. hoc trisa
giū scē trinitatis a fideli
b; dici cōt oēs stelliona
tus. i. minas diuinas.
ut ait damascenus ibidē
.s. agyos otheos. i. scūs
deus. agyos ischyros. i.
scs̄ fortis. agyos athana
tos eleyson ymas. i. scūs
et imortalis miserere nob.
In quo trisagio scā ecclā
spālit' tria. Quia trinita
tē cōfitetur in una eēntia
dicētes. scs̄ scs̄ scs̄. ptatē
et iudicia eius admirat'.
subdētes dn̄s deus saba
oth ul' exercituū. pietatē et
beneficia eius uenerat'
addētes. plena ē omīs ter
ra. s. tā uiuentiū qꝫ mori
entiū glīa eius. i. mīa eī'
in qua deus ꝑcipue ondi
tur glōsus. vt expōit glō.
Ro. iij. sup illd̄. Oēs .n.
peccauerūt et egēt glīa di.
i. mīa q̄ est ifinita. Ad qm̄
glīa nos pducat et pticipē
efficiat ductor illius choree
ul's xp̄s filius uirginis marie q
cū cū deo pr̄e et sp̄ū scō u
ni soli deo uiuo et uero est
honor et īperiū et maiestās
p infinita sclā sclo͡r. amē.

¶ Explicit uia ul' dieta
salutis. edita a frē Guillō
de lanicia equitanico de or
dine frm̄ minor.

Incipiūt themata dn̄icalia
Dn̄ica prima aduentus domini.

Abiciamus opera tene
brarū et induamur
arma lucis. Ro. xiij.

¶ In aduētu magni re
gis ul' principis. expurga
tur sordes et ꝑparatur ue
stes. Et io apo' in hys ubi
p hūc modū ꝑ sūmi regis
aduētū. ad faciend' hec duo
spālit' nos inuitat. Primo
ad uicio͡r sordes expurgan
das. cū dicat abiciamus o
pera tenebrarū. Scdō ad
uirtutū uestes ꝑparādas.
cū addit et induamur ar
ma lucis. ¶ Primo igr̄
debemus expurgare sordes
uicio͡r. et hoc spāliter ꝑ
tria que sūt in pcō. Cetā
require de pcō in cōi.

¶ Scdō debemus uestē
uirtutū ꝑparare. et spālit'
uestē caritatis. sicut uide
mus qꝫ uestis nobilior por
tatur in festis ꝑcipuis. De
hac ueste quere in mate
ria de caritate.

Deus aut͂ spei repleat uos omi gaudio · Ro · xv · Qm̄ a uiris sp̄ualibꝫ sut͂ debiles sustinēdi et tristes consolandi · ideirco apo͡s in ūbis propositis due facit · ¶ Primo · n · promittit debilibꝫ sustētatoēꝫ · cū dicat · deus aut͂ spei · ¶ Sedo tristibꝫ · cū addidit · repleat et c̄. ¶ Primo sciend͂ q͂ sp̄ual͂ sustentato ē in uirtute spei · Quere in matia de spe · ¶ Sedo sp̄ualis cōsolato ē in gaudio uirtut͂ · nā uirtus compatiu͂ padyso · Qre de uirtute in cōi ·

Modestia ur͂a nō sit omībꝫ hoībꝫ · dn̄s · n · prope est · Phil͂ · iiij · ¶ Rege p̄sente cōsueuerūt domicelli et milites multū alacriter et hoēste et mature incedere · Jdō apo͡s p̄uidēs regis eterni p̄sentiā propiquā · ad conuersationē honestā in ūbis p̄poit͂ nos hortatur · Et scd͂m hoc in uerbis istis duo facit · Primo · n · hortatur nos ad cōu͂satoīs formā · cū dicit · modestia et c̄. Sedo oñdit cōuersatoīs cām · cū add͂ · dn̄s · et c̄. ¶ Primo ig͂ for͂ cōuersat͂ cōsistit sp̄alit͂ in mā̄suetudīe ul͂ mitita te · Quere in materia eor͂ · ¶ Sedo uirtus sp̄ualis cōuers͂ · ordis / castitatis et pietatis faciūt p̄piquā dei p̄sentiā · Quere in materys eor͂ ·

Nolite an͂ t͂ps iudicare quoadusqꝫ ueiat dn̄s · i · Cor · iiij · ¶ Dicit lex i͂peratoris q͂ adueiente p̄side cessat minor p̄tās · Jdō apl͂s cōsiderādo aduēctum eterni iudicis duo facit ī hys uerbis · Nā primo reprimit inuidiā iniquā · d · Nolite et c̄. Sedo p̄dicat saluatoris iusticiā futurā · cū dic͂ quoadusqꝫ et c̄ · ¶ Primo igitur reprimitur inuidia · p͂ · tria · Q͂re in eius materia · ¶ Secūdo predī eterni regis sētētia · Qre de iudicio futō ·

Itaqꝫ iā nō est seruus sꝫ fili͂ · q͂ si filius et heres p͂ deū · Gal͂ · iiij · ¶ Magnus debꝫ magna donare · ¶ Vn͂ apl͂s in hys uerbis describit saluatoris magnificētiā in dādo b͂n̄ficiū libertatis · Et s͂m hoc tria fac͂ · Primo · n · desc͂bit culpe sbiectoēꝫ a q͂ sum͂ liberati · cū dic͂ · Jtaqꝫ et c̄. ¶ Sedo gr͂e cooperatoēm p͂ quā sumus liberati et iustificati addēs · sed filius · ¶ Tercio gl͂ie possessioēꝫ ad quā sum͂ p̄destinati · sbdens q͂ si filius · et c̄. ¶ Primo igitur subicit͂ hō p͂ culpā et sp̄alit͂ p͂ gulā luxuriā et auariciā Querere in materys eor͂ · ¶ Secūdo iustificatur hō p͂ grām̄ p̄mie · Quere de penitentia

¶ Tercio letificatur hō per gl'iam. Quere de glia paradysi.

Dō. p̄ p᷒ epyph. Non plus sapere q̄ oportet sape ad sobrietatem. Ro. xij. ¶ Omnis cibus q̄tūcūq̄ ꝑciosus insipidus ē nisi sit sale ~~fa~~ cōdit᷒. Ideo apo᷒ hortatur nos in hys uerbis, ut cibū prudētie cōdiamus sale discretōis. Et scdm hoc duo facit. Primo prohibet sapiam temeriā. d. Nō plus et cᵉ. ¶ Scdō suadet discretōis tpantiā nccīam. addēs. ſʒ sapere et cᵉ. ¶ Primo igit᷑ cauenda ē prudentia ul' sapientia inordiata. Quere de pruden̄. ¶ Scdō q̄renda ē sobrietas modāta. Quere de tēperantia.

·Dō· ij. Odientes malū adherētes bono. Ro. xij. ¶ Naturalit᷑ gustus bene dispositus respuit amara et appetit dulcia. Ideo apl's in hys uerbis monet nos ad duo. uidelʒ ad detestationē culpe. d. Odiētes malū. Scdō monet nos ad dilcōēʒ grē. ibi adherentes bono. ¶ Primo igitur detestanda ē culpa. Quē de pcō in cōi. ¶ Scdō diligenda ē uirtus ul' grā. Quere de ūtute in cōi.

·Dō· iij. Non uosmetipōs defendētes kmi ſʒ date locū ire. Ro. xij. ¶ Nō est tutū militē sine armis intrare locū certaminis. Idō apo᷒ in hys ūbis specialit᷑ nos īstruens duo facit. Primo docet cē sumēdū scutū paciē. d. Nō uos et cᵉ. ¶ Primo debemus assumē patiētiā tāq̄ scutū. Quare de fortitudiē ul' paciā. ¶ Scdō debē cauē iracūdiā tāq̄ ictū mortiferū. Quere in materia de ira.

·Dō· iiij. Qui diligit proximū suū legē ipleuit. Ro. xiij. ¶ Mercatores faciētes cōpotū. primo in ptes et peccias diuidūt. et ptea in sūmā reducūt. Sic et apo᷒ in hys uerbis ptes diuine legi᷒ reducē in sūmā caritatis. Et scdm hoc monet nos apo᷒ ad duo. uidelʒ ad dilcōnē proxiorꝫ. d. Qui diligit et cᵉ. Et ad ipletioēʒ mandatorꝫ. addēs. legē impleuit. ¶ Primo igitur debem᷒ proximū diligere. Quere de caritate. ¶ Scdō debemus pcepta adīplere. Quere de pceptis.

·Dō· v. Pax xpi exultet in cordibʒ ūris. Col'. iij. Mūd᷒ iste cōsueuit duo multū desiderare. s. cōcordiā pacē et leticiā cordis. Ideo apl's in uerbis istis optat nobis hec duo. q̄ naturaliter desiderat oīs hō. s. proximi cōcordiā amicabilē. cum dic̄ pax xpi. Scdō ani

mi leticiā delectabile· cū add̄·
exultz et c̄· ¶ Primo ig̃
affectāda ē cōcordia pacis·
Quere de pace· ¶ Scdo leti
cia cordis ē optāda Qre
de caritate et de gaudio·

Sic currite ut cōprehen
datis· i· Cor· ix·
¶ Qm̄ nō incipiētibȝ ſȝ
pficiētibȝ regnū celeste pro
mittitur· Ideo apo' in uibis
istis ad duo ſpecialit' nos
hortatur· ¶ Primo ad
fructuosam operationē· cū
dicit sic currite· Sco ondit
fructuose operatōis rōnem·
cū add̄· ut cōphēdatis·
¶ Primo igitur debe
mus cursū p̄ceptorū pficē·
Quere de p̄ceptis·
¶ Scdo fiem p̄mioꝝ ap
petere Quere de glia padysi·

Caritas patiens ē· i· Cor·
·xiij· Decet reginā ha
bere regiū appatū· Jdo apo'
in hys describit ſpālit' ista
duo· s· caritatē sic uirtutū
reginā· d· Caritas patiam
sicut regie paraturā addēs·
patiēs est· ¶ Primo ig̃
caritas ē uirtutū regīa· Q
re de caritate· ¶ Scdo
pacīa est regie armatura·
Quere de fortitudiē· et de
paciencia·

Libenter gliabor in infir
mitatibȝ meis· ut ihitz
in me uirtus xpi· ij· Cor·
·xij· ¶ Infirmus si pru
dens ē libenter sustinet
sudorē ppt' ſequitē sanitatē·
Et iō apo' in hys uerbis
duo dic· s· afflictionē car
nis· quā debemus libēter
portare· d· libēter et c̄· Pos
sessionē uirtutis quā debe
mus feruēter amare· cū add̄·
ut inhitet et c̄· ¶ Pri
mo igitur afflictō carnis
ē libenter portāda· Quere
de fortitudiē· ¶ Scdo
possessio ē uirtutū ēamā
da Quere de uirtute ī gl·

¶ Castigo corpus meū
et in seruitutē redigo· i· ad
Cor· ix· Quia ecc̄e hodie
recordatur de morte hūa
na p pcta p̄moꝝ paretū
inducta· Vn̄ et gemēs cā
tat in introitu misse Cir
cūdedert me et fideles n̄·
suos post solitā et attētā
deuotōēȝ de certa dn̄i cōso
latōe et subuētōne cōsola
tur' Vn̄ statī p' introitū
subiūgit· In tribulatiōe
mea et c̄· Mos ē pietati
dn̄e deuote clamātes ad se
exaudire et misericorditer
subuenire· Jdo apo' duo fcit
et psuadȝ· primū est pfcā
carnis mortificatio· Scdm
ē uirtualis laboris opatō·
ptes pȝ· Debȝ g̃ h'o qui ī
uocat deū in tribulatiōe·
corpus p tpantiā et ieiu
niū castigare· Scdo p cor
poralē laborē uirtutis ope
rari q̄ cōpetat pro primo·
Quē in matia de tpantia

·do· ī lx·

et ieiunio. Pro .1. in mate
ria de prudentia.

Dō. p. xl. Ut castigati. et nō mor
tificati .ij. Cor. vi.
Filius si peccauerit ca
stigandus ē et nō mactā
dus. corrigendus et nō oc
cidendus. Et scdm hoc a
postl' in hoc ūbo duo spā
liter ondit. Primo qr pec
cator dz se corrigere cum
flagello pnīe. cū dicit.
Ut castigati. 2° qr nō se
debz occidere cū gladio cul
pe. addēs. et nō mortifi.
Primo igr castigan
dus est pctōr flagello pe
nitentie. Quere de pnīā.
Scdō nō est occidend'
gladio culpe. Quere de
pccō in cōi.

Dō. ij. Hec ē uoluntas dei. scā
ficatō urā .i. thess. iiij.
Tunc regnū bn̄ regitur
qn̄ ppl's uoluntatē regis ob
seruat. et qn̄ rex plebis u
tilitatē procurat. Vn̄ apo'
in hys uerbis km hoc duo
dic. Describit .n. qr sume
obseruādū. quia uoluntas
diuina. d. Hec ē uo. di.
Scdō qr sume affectādū.
qr scitas pria addēs. scifi
catio urā. Primo igr
debemus dnā uoluntatē
obseruare. ad īplendo pre
cepta. Quere de pceptis.
Scdō debemus p mūdi
ciā propiā castitatē ser
uare. Qre de castitate.

Ambulate in dilcōe. sic Dō. iij.
et xps dilexit nos. Ephe
.v. Unicuiqz expto ī
sua scia credendū est. Et iō
qr apo' sume fuit exptus ī
pceptis et scia caritatis.
adhere debemus lcōi sue
quā nobis proposit in hys
uerbis de scola dnīce lcōis.
Hec aūt lcō gtinet duo
capl'a dilcōis. s. uiā rega
lē. Et iō dz ambulate in
dilcōe. et dilcōis formam
exēplare. Et iō subditur.
sic et xps. d. v. Pri
mo igitur sequēda ē dilcō
nis uia. Quere de dilcōe et
caritate. Scdō atten
denda ē dilcōis forma. Que
re ibidem.

Eice ancillā et filiū ei' Dō. iiij.
gal. iiij. Vulgo dz qr bo
nū opus fac qui de stulto
se expedit. Et iō apo' ī hoc
uerbo monet nos ad expel
lendū pccm de cordis hospi
tio. et hoc qtū ad duo. s.
qtū ad affectōez qr pccm
cōcupiscitur. d. Eice ācil
lā .i. uoluntatē malā. Et qn
tū ad opatōez qua pccm p
petratur. addēs. et filiū ei'.
Primo igitur p peni
tentiā expellenda ē affectō
mala. et hoc fit pcipue p
cōtritionē et cōfessionem.
Quere de eisdē in materia
de pnīā. Scdō expel
lenda ē opatō praua. Et
hoc fit per satisfactionē

Do. v. in passione domini

Quere ibidem.

P er proprium sanguinem in
troiuit semel in sancta. Heb.
ix. Religiosi consueuerunt sibi
minuere quando uolunt infirma
riam intrare et recreationem susci
pere. Sic dominus in passione
fecit se minui et sic intrauit
infirmariam et recreationem pa
radysi recepit. Et sic apostolus in
uerbis istis duo ondit .s. pas
sionis xpi minutionem .d. Per
proprium sanguinem resurrectio
nis recreationem. addens intro
iuit et cetera .s. in celum. Pri
mo igitur passio xpi est iugiter
meditanda Quere de conte
platione et de gaudio.
Secundo bona celestia sunt
feruenter desideranda. Quere de
spe et gloria paradysi.

Do. i palmis

H umiliauit semetipsum
factus obediens usque ad
mortem mortem autem crucis.
Phil. ii. Qui uult li
brum scribere uel corrigere
super omnia de exemplari ueraci
debet curare. Et ideo apostolus in hiis
uerbis proponit nobis pro li
bro exemplum uite xpi ad
transcribendum et corrigendum
librum cordis nostri. Proponit
autem hic nobis quatuor ca
pitula huius libri in cordis
nostri codice transcribenda .s.
humilitatis inclinantis. cum dicit
humiliauit semetipsum Obe
dientie subiugantis cum dicit factus
obediens. Perseuerantie corona
tis cum dicit usque ad mortem Pe
nitentie crucifigentis. cum dicat
mortem autem crucis.
Primo debemus nos
humiliter inclinare Quere
de humilitate. Secundo de
bemus nos obedienter subiu
gare Quere de obedientia.
Tertio debemus nos per
perseuerantiam coronare. Que
re de fortitudine. Quarto
debemus nos per penitentiam
cruciare. Quere de penitentia.

Do. p. p. pasche .s. i octis.

H ec est uictoria que uincit
mundum fides nostra. i.
Jo. ultimo. Multum gloriatur
miles in gladio. cum in illo
triumphauit in omni bello.
Ideo iohannes apostolus ondit in
hiis uerbis xpi militibus
spiritualibus duo .s. triumphum ui
ctorie nobilissimum .d. Hec
est uictoria et cetera. Et genus ar
morum securissimum. addens
fides nostra. Primo igitur
debemus cum perseuerantia
triumphare. Quere de for
titudine. Secundo debemus
nos armis fidei armare.
Quere de fide.

Do. p. p. octe

X ps passus est pro nobis
uobis relinquens exemplum
ut sequamini uestigia eius.
i. petri. ii. Sequi debet mi
les ducem. proles patrem. sco
laris doctorem. Et secundum hoc
apostolus ondit nobis tria in
hiis uerbis que sunt necessaria et
facienda nobis. Est enim nobis
cum xpo militandum. et ideo dicit
xps passus est pro nobis. Cum

xpo couersandu . et io addit nobis re . ex . Post xpm ambulandu . et io subinfert Vt se . ues eius . ¶ Primo igitur debemus laborare cu xpo p pniaz dignam . Quere de pnia . ¶ Scdo debemus conuersari cu xpo p uita honesta . Quere de castitate et tpantia . ¶ Tercio debemus pt xpm ambulare p madatoz semitam recta . Quere de pceptis .

Obsecro uos tanq aduenas et pegrinos abstinere uos a carnalibz desideriis q militat aduersus aiam . i . pe . ij . Quibu alui digit in uia predicit ei oia difficultia et pericula . Et scdm hoc apls monz nos in hys uerbis ad tria . s . ad habendā mortis memoriā . ꝺ . Obsecro et c . Scdo ad domādu carnis lasciuiā . addes abstine et c . Tercio ad frāgendā hostis maliciā . subdes q militant et c . ¶ Primo igitur hnda e mortis memoria . 7 hoc e opus hulit . Qre de hulitate ¶ Scdo domanda e carnis lasciuia . qd e opus castitatis . Qre de castitate . ¶ Tercio frāgeda est hostis malicia . et hoc e opus fortitudis . Quere de fortitudie et cotinētia .

Sit ois ho uelox ad audiendu tardus aut ad loqndu . et tardus ad ira . Jacobi . j . Vlgo dr Qui no e prudens . sit salte benedens . Et ido bts iacobz apo mon et nos spalit ad tria . ¶ Primu e uelocitas gt cotēptu obedie dices . Sit ois et c . Scdm e taciturnitas cotra pctm ligue . Et ideo addit tardus aut ad loqndu . Terciu est mititas cotra pctm ire . et ido subiugit tardus ad ira . ¶ Primo igitur debem cito acquiescere . et hoc e opus obedie . Quere de obediētia ¶ Scdo debemus libenter tacere cotra uiciu ligue . Quere de preceptis . ¶ Tercio debem ee quieti gt pctm ire . Qre de ira .

Religio munda et imaculata apd deu et patre hec e . uisitare pupillos et uiduas in tribulatoe eoru . et imaculatu se custodire ab hoc sclo Jacobi . i . Boni pictoris industria apparet in bona pictura . Et scdm hoc Ja . apo depingit bonā picturā qtu ad tria . que sut ad bonā uitā nccia . s . decor conuersatois . Et io . dic . Religio munda et c . Scdo dulcor

+ pmo i dom cu p[illegible] [illegible] que i ma de for . nc . Scdo [illegible] nob [illegible] [illegible] [illegible] que i m de fide Tercio [illegible] x [illegible] passi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Scdo [illegible] pmo i hnda e mort [illegible]

miseratois. cu dic iusticie et c. Tercio fuga iquinatois. cu subdit. imaculatu et c. Primo debemus pie couersari qd e honestatis. Quere de honestate et castitate. Scdo debemus pie misereri et h e opus pietatis. Quere de pietate et mia. Tercio debemus iquinatione detestari. Et hoc e opus castitatis. Et hoc qtu ad triplice cocupiscentia. s. mundi carnis et hostis. Quere de preceptis et ordine et honestate.

Siquis ministrat tamqua ex uirtute qua administrat deus. j. pe. iiij. Ois bonus operarius utitur regula ad dirigendu opus suu. Sm hoc petrus apls describit nobis hec duo in hys ubis nccia. s. obsequiu exterioris opis. d. Si quis et c. et iudiciu interioris uirtut. addes. tamqua et c. Primo igitur debemus bonu opus excercere et spalit triplex. s. opus iusticie obseruado mandata. Quere de peceptis. Scdo opus pnie in emedando pcta. Quere de pnia. Tercio opus mie in subleuado proxi incomoda. Quere de mia. Scdo in nobis dz iudicium interioris uirtutis habudare in bonis opibz. Require de iusticia.

Hoc mandatu hemus a deo. ut qui diligit deu. diligat et fratrem suu. j. joh. iiij. Duplice nodu consueuit facere qui rem wlt bn ligare. Et sm hoc johes apls ondit nobis duo de uinculo caritatis. s. iniunctione. qr iniugitur sub districto pcepto. Et ideo d. Hoc mādatu et c. Scdo caritatis pfectione. qr pficitur duplici nodo. et ideo subditur. ut qui diligit. et c. Primo caritate debemus seruare tamqua pceptu. Quere de pcept. Scdo debemus caritate nodare tamqua uinculu. Quere de caritate.

Qui odit fratrem suu homicida e. j. ioh. iij. Scdm leges sclares no solu reputatur hoicida qui interficit ictu gladij. sz et qui parat potiones ueneni. Et sm hoc jo. apls. in hys ubis ondit nob duo. s. odiu execradu admodum ueneni. d. Qui odit et c. Scdo hoicidiu abhorredu ad modu gladij. addens hoicida e. Primo igr debemus suprmu odiu uitare. qr e inuidie corruptio. tamqua inuidie corruptione. Quere de inuidia. Scdo debemus hoicidiu fraternu uitare. qr

Dn p. p. oct pethe.

Dn iij. oct ascensionis

Dn ij.

Fi-nu

De pta int. dept.

ē precepti transgressio Quere de pceptis.

Do. iij. Humiliamini sub potenti manu dei. vt uos exaltet in tpe uisitatoīs. i. pe. ultio. Saltatores cōsueuerūt se curuare ut melius possint de alta saltare Et sm hoc apo' petr' ondit nobis duo in uerbi promissis. s. humilitatis inclinatione profunda. d. humiliami et c. Et humilit' eleuatione iocūdā. addes. vt uos exal' et c. ¶ Pmo igitur debemus nos ipos humiliare Que de humilitate. et de suppbia p cōtrariū ¶ Scdo debem' nos p cōtemplatione ad gliam leuare Quere de glia padysi ul' cōtemplatōe et orone.

Do. iiij. Existimo q nō sūt condigne passiones huius tpis ad futurā gliā que reuelabitur in nobis. Ro. viij. Cōsueuit hō accipe pro pte sua qd plus ponderat in stata. Et scdm hoc apo' qi in stata proponit nobis duo ī uerbo proposito. s. psente tribulatione ad suscipiend'. d. Existimo et c. et eternā remuneratione ad diligēdū. addens. ad futurā et c. ¶ Primo ig' debē pnte tribulationē sustinē paciēter Que de pacia et de accidia p cōtrariū. Scdo debemus eterna btitudinē frequēter appetere. Quere de spe et glia. Et de accidia et luxuria et auaritia p cōtrariū.

Do. v. Siquid patimini pp iusticiā bti. i. pe. iij. Vix acquiruntur magne diuitie sine magno labore Et scdm hoc ī uerbis ppoit ponūt nobis spāliter tria. s. uirtus laborē sustinēs cū dr. Si quid patimi. Titulus laborē decorās. cū addit pp iusticiā. fcēs laborē remunerās cū subiūgitur bti ¶ Primo igitur debem' laborē pntē patiēter portare Que de fortitudīe et de pacia et de suppbia luxuria accidia et auaritia p cōtrariū ¶ Scdo debemus psentē laborē titulo iusticie decorare Que de iusticia. ¶ Tercio debemus psentē laborē fcū feliciatitis coronare. Quere de spe et glia paradysi.

Do. vj. Si aūt mortui sum' cū xpo credimus q simul' etiā uiuem' cū illo. Ro. vi. Cōsueuerūt pui rūpere uestes atiquas. ut citius heant nouas Et sm hoc apo' in hoc uerbo ondit nobis spālit' duo. s. uestē carnis mortificādā. cū dicit. Si at mortui. et c. Stolā glē desiderandā. cū add'. Credim'

et c̄. ¶ Primo igit̄ debe mus ueste carnis rūpere p̄ pn̄iam. Que de ea. s. pe nitētia / Et de accidia / gu la / et luxuria . p̄ cōtrariū.
¶ Secdo debemus stolā eterne glie freq̄nter desidera re / ul' appetere. Quere de spe et glia padysi.

·do vij·

Habetis fructū uīm̄ in sā ficatione. finem uero ui tā eternā. Ro. vi. Qui pru dens ē cōsiderat finē labo ris / et finē opis sui. Et s̄m hoc apl's in oī ope bono doc nos cōsiderare duo. s. finē iustificatē. d. hēt̄ finē et c̄. Desiderare finē glificatē. addēs. fiē uō et cetā.
¶ Primo finis boni opis cōsistit in ope iusticie Quē de p̄ceptis ¶ Secdo finis opis in cōsūmatōe pseue rantie. Quere ipā. et de iusticia et de alijs bonis opibȝ. ¶ Tercio ī expec tatōe future uite. Quere de spe et glia.

·do. viij·

Si s̄m carnē uixitis moriemini. Ro. viij. Jn firmus si sp̄ bibit s̄m siti febris / de facili icurrit mor tis p̄iculū. Et s̄m hoc apl's ōndit nobis duo. febrē ul' sitim carnis oīno reprimē dā. d. Si s̄m carnē uix'. Gehēnalē penā mortis oīno fugiendā. addēns. moriemini ¶ Primo igitur debem' desiderā carnis reprimere. Quere de tēpantia. et gula p̄ cōt' riū / et castitate et luxuria.
¶ Secdo debem' mortis supplicia formidare. Quē de tīore et suꝑbia. p̄ cōtra riū. et de inferno.

·do. ix·

Non sim' cōcupiscētes malorꝫ. i. Cor. x. Qui equitat lasciuū equū de bet ipm̄ refrenare sp̄alit' uit̄ periculū. Et s̄m hoc apl's ōndit nobis duo. s. cōcupiē uiciū caute refre nandū. d. No sim' q. 2' Cō cupiē p̄iculū sūme fugiē dū. addēs malorꝫ. Quere de p̄cept. ¶ Primo igit' debē' cōcupiē uiciū frena re. Quere de ipis. ¶ Sō debē' cōcupiē p̄iculū sūme fugē. Quē de p̄cto in cōi. ul' de gula / auaritia / et lu xuria et alijs uicijs.

[margin: + h' q' de gula auaricia + luxuria]

·do. x·

Diuisiones ministrationū sūt. idē aūt dn̄s. i. Cor. xij. Multū decorat hono rē regni multiformis ua rietas et distributō mini sterior. Et s̄m hoc ī hijs uerbis duo sp̄alit' descri būtur. s. obsequij diuini salutaris distributō cū dr̄. Diuisiones et c̄. Disposi tōis dei singularit' dn̄atō. cū additur. Jdem aūt dn̄s.
¶ Primo igitur debem' nos occupare / quātū ad opera iusticie / nr̄a / et pe nitētie / Quere de ipis.

¶ Secūdo debemus unū
deū adorare. Quere de precept.
Gra dei sū id qd̄ sum · Do. xi.
et gra eius in me ua
cua nō fuit. i. Cor. xv.
Naturaliter arbor p'mitus
radices figere. et p'ea fruc
proferre. Et sedm hoc apo'
in hys u'bis de quolibz ui
ro iusto ondit duo. s. uir
tutis stabilitatē. d. Gra di
et c. Et opis fecūditatē
addēs. Et gra eius et c.
¶ Primo igitur debem'
ēē in uirtutibz fixi. Quere
de fide spe et caritate et
de uirtute in coi. ¶ Sō
debemus in bonis opibz ēē
fecūdi. Quere de mia. de
auaricia et accidia p cō
trariū.

Sufficiētia nr̄a ex deo ē · Do. xij.
.ij. Cor. iij. Sicut lu
na recipit lumē suū a so
le. ita creatura bonū suū
a creatore. Et ad hoc q' lu
na plene lumē suū recipi
at opo3 q' solē dir̄e respici
at. Et sedm hoc i uerbis
istis duo spalit' ondūtur.
s. integralis uiri iusti
pfectio. cū dr̄ Sufficient
nr̄a. Sedo uiri iusti spua
lis cōteplatō. cū subditur.
ex deo ē. ¶ Primo igr̄
debemus pfectionē uirtu
tis hr̄e. Quere de uirtu
te i gn̄. ¶ Sedo debem'
ad deū p cōteplationē re
spicē. Quere de orone et
cōteplatōe.

Ex pp trāsgressionē po · Do. xiij.
sita ē Gal. iij. Sicut
pceps equus indig3 freno.
sic pronitas cōcupiscīe nr̄e
indiget iusticie pcepto Et
sedm hoc apo' ondit i hys
uerbis duo. s. equitatē di
uini pcepti. cū dic. Lex.
Sedo pronitatē pcci. cū
add. pp. et c. ¶ Primo
igitur equitas pcepti est
obseruanda Quere de p
ceptis. ¶ Sedo pcci pro
nitas ē moderanda Quere
de pnīa et tpantia. et de
gula et de luxuria per cō
trarium.

Caro cōcupiscit adusu' · Do. xiiij.
spm. sps aūt adusus
carnē. gal. v. ¶ Tpe
guerre ē ualde piculosū
sine armis icedere et ma
xie qn cōtinuū et itestinū
bellū est. Idcirco tpe belli
milites cōsueuerunt ince
dere armati. Et sm hoc
in uerb istis spaliter ondū
tur duo. s. carnis hostili
tas domāda pro uirtibz. cū
dr. Caro et c. mētis nr̄e
sinceritas armanda uirtutibz
cū additur. et sps et c.
¶ Primo igitur debem'
hostilitatē carnis domare.
et spalr' qntū ad gulā et
luxuriā. Quere de gula
et luxuria. ¶ Sedo de
bemus mētis sinceritatē
armare. Quere de pnīa.

do. xv. et alijs v^b ul de iudicio.
Alter alterius onera por-
tare. et sic adimplebitis
legem xpi. gal. vi. ¶ Bo-
ues iunguntur ut facilius tra-
hant iugum. et equi combina-
tur ut facilius trahant cur-
rum. Et secundum hoc apostolus in hoc uer-
bo ponens nos sub dilectionis iu-
go. docet specialiter duo portare.
.s. proximorum partem laboris. d. al-
ter. et c. Seruare legem amo-
ris. addens. et sic. et c.
¶ Primo igitur proxi-
morum necessitas est supportanda.
Quere de pietate et misericordia.
¶ Secundo est dei et proximi
caritas adimplenda. Quere de
precepto et caritate.
do. xvij. Solliciti seruare unitatem
spiritus in uinculo pacis. E-
phes. iiij. Sicut opus glu-
tini est fortiter coniungere. et
sic uinculi est fortiter ligare.
sic opus caritatis est fortiter
amare. Et secundum hoc apostolus in
uerbo proposito monet nos ad
duo. s. ad habendum caritatis
glutinum. d. Solliciti et c.
Et ad habendum caritatis uinculum.
addens in uinculo pacis.
¶ Primo igitur caritas
loco glutini habet mentium uni-
tatem. Quere de caritate et
de inuidia per contrarium. ¶ Secundo
do. xvj. caritas loco uinculi habet necessariam
pacem. Quere de pace et ira
per contrarium.
In caritate radicati et fun-
dati Eph. iij. Sicut ra-

dix arborem portat et sicut
fundamentum edificium susten-
tat. sic caritas omne bonum in-
choat et conseruat. Et secundum
hoc in uerbo proposito de caritate
duo proponuntur. s. quoniam ipsa
est radix a qua generatur fruc-
tus boni operis. et ideo dicit. In
caritate et c. quia ipsa est funda-
mentum in qua situatur omnis
creatura ueritatis. et ideo
subdit. fundati. ¶ Primo
igitur caritas est radix re-
spectu operis boni. Quere de
caritate. ¶ Secundo caritas
est fundamentum respectu uirtu-
tum. Quere ibidem.
Confirmabit uos usque do. xviij.
in finem sine crimine.
.j. Cor. i. Vulgo dicitur quod filius
non pugna coronatur. Vnde
in caute laudatur nauta
antequam ad portum uenit. mi-
les antequam uictoriam acquisi-
uerit. Et secundum hoc apostolus hor-
tatur nos ad duo. s. ad fir-
mitatem perseuerantie. d. Con-
firmabit et c. hortatur nos
ad puritatem innocentie. ad-
dens. sine crimine. ¶ Pri-
mo igitur debemus in bo-
no perseuerare. Quere de per-
seuerantia. ¶ Secundo debe-
mus peccatum odire. Quere de
peccato in com.
Qui furabatur iam non fu- do. xix.
retur. magis autem la-
boret suis manibus operan-
do. Eph. iiij. Mercatores
consueuerunt mercaturam

ul' negotiationē illā eligē
quā cognoscit ad lucrū u
tiliorē eē. Et sm hoc ap⁹
in uerbo isto facit spaliter
duo. s. prohibēs acquisiti
onē furtiuā. d. Qui fura
batur et c̄. Suadet occu
pationē honestā. addens.
magis aūt et c̄. ¶ Pri
mo igitur debemus furt̄
et rapinā detestari. Quē
de pecō in cōi. et auariti
a. de p̄ceptis per cōtrariū.
¶ Secdō debemus in bo
nis operibꝫ occupare et
spaliter opibꝫ iusticie.
Querē de p̄cept̄ p̄ma et
nūa. et orōne et uirtute
cōmuni.

dñ. xx. Nolite inebriari uino
in quo ē luxuria. Eph̄
. v. Medici sūme p̄hibent
uinū infirmis. q̄r sūme
accēdit materiā febris.
Et sm hoc in uerbo isto
apo⁹ duo facit. Prohibꝫ
. n. uiciū gule. d. Nolite
et c̄. P̄dicit febrē luxurie
addēs in quo ē l. ¶ P̄
mo ig̃ debe⁹ cau̾e gulam.
Querē de ea. ¶ Secdō
debe⁹ fugere luxuriā Q̄re
de ipā et de p̄ceptis.

dñ xxi. Statē succincti lūbos ue
stros in ueritate. idu
ti loricā iusticie. Ephe.
. vi. Cōsueuerūt āntiqui
et probati milites docē
pugnare et armare iu
niores. Et sm hoc apo⁹
docet nos in hijs ūbis tria.
. s. corpis castitatē. d. Sta
te et c̄. oris ueritatē addēs.
in ueritate. opis equitatē
subdens. induti et c̄.
¶ Primo igitur dꝫ eē
caro nr̄a mūda. Querē
de castitate / de luxuria p̄
cōtrariū. ¶ Secdō debꝫ
eē ligua uera. Querē de
ueritate. et mēdatio p̄ cō
trariū. Q̄re de p̄ceptis.
¶ Tercio dꝫ eē operatio
iusta. Querē de iusticia.

dñ. xxii. Repleti fruc̄ iusticie p̄
ihm xp̄m in gl̄iam et
laudē dei. Phil'. i. Merca
tores socij cōsueuerīt lucro
primo intendere. et post
modū lucrū diuidere. In
omī ope bono sūt socij d̄s
et hō. Et honor ē portio
dei qui grām largitur.
Fructus uō ē portio hōīs
qui bonū opus exsequit̄.
Et secdm hoc apo⁹ in uerbo
isto monet nos ad duo. s.
ad fructū boni opis cumu
landū. q̄ est portio nr̄a
. d. Repleti et c̄. Ad laudē
et honorē diuinū fialit̄ inte
dendū. q̄ est portō sua. ad
dens in gl̄iam et c̄. ¶ P̄
mo igitur debe⁹ bonis opi
bꝫ insistere. et spalit̄ opi
bꝫ m̄ie. Q̄re de eis. l' p̄me.
Querē de ipā humilitate. et
sup̄bia p̄ cōtrariū. ¶ Sō
debe⁹ in oībꝫ deū laudare.
Q̄re de bōitate et sup̄bia p̄ cō

[Do. xxiii.]

trarium.

Quorum deus venter est et gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt Phil. iii. Consueuit nutrix in conspectu pueri contra immundiciam spuere ut puer addiscat immundicias non attractare. Et secundum hoc apostolus in hiis verbis describit nobis tria vitia detestanda. s. immundorum ydolatriam detestabilem. d. Quorum et cetera. Superborum vanam gloriam confusibilem addens. et gloria et cetera. cupidorum auariciam inexplicabilem subdens. qui terrena sapiunt. Primo igitur debemus immundiciam fugere et specialiter gulam et luxuriam. Quere de ipsis. Secundo vanitatem superborum calcare quere de superbia et humilitate per contrarium. 3o auiditatem cupidorum refrenare. quere de paupertate de auaritia per contrarium.

[Do. xxiiii.]

In omni opere bono fructificantes. et crescentes in sciencia dei Col. i. Arbor nouella facit naturaliter duo. scilicet crescendo fructificat et fructificando crescere non cessat. Et secundum hoc apostolus in verbo isto monet nos ad duo. s. ad fructum bonorum operum. d. In omni et cetera. ad augmentum virtutum addens. et crescentes et cetera. Primo igitur debemus bonis operibus insistere et specialiter tribus. s. iusticie pietatis et misericordie. quere in materiis eorum et de preceptis. Secundo debemus in virtutibus proficere. Quere de virtute in communi. et de accidia per contrarium.

[Do. xxv.]

Faciet iudicium et iusticiam in terra Jhere. xxiii. Bonus paterfamilias prius seruis suis predicit minas. quam inferat plagas. Et hoc est quod dicit dominus per Jheremiam prophetam. Et in isto verbo proponit specialiter duo. s. christi iudicium quod debemus summe formidare. d. Faciet iudicium. Et christi iusticiam quam debemus obseruare. addens. et iusticiam in terra. Primo igitur proponitur nobis dei iudicium ad formidandum. Quere de timore et iudicio. Secundo iusticia ad obseruandum. Quere de iusticia et preceptis.

De apostolis. [De aplis]

Maiorem hac dilectionem nemo habet. ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Joh. xv. Consuetum est in ecclesia quod in magna solennitate pulsatur maior campana. Ita in festo apostolorum recitantur magnalia caritatis que est maxima virtutum. Et secundum hoc in verbis istis saluator in laude huius apostoli proponit de caritate duo. s. caritatis gradum altissimum. d. Maiorem et cetera. Caritatis signum certissimum addens. ut animam et cetera.

¶ Primo igitur debem⁹ exemplo huius apli dilcõnis gradus ascendere. Qre de caritate. et accidia per cõtrariũ. ¶ Scdo debe⁹ signa dilcõis ostendere qre de caritate. et accidia p cõtrariũ. De aplis.

Estote prudẽtes sicut serpẽs. et simplices sicut colũbe. mt. x. Miles dz eẽ pcipue armatus cõtra illa tela quibz utitur inimicus. s. cõtra fraudulẽtiã et uiolẽtiã. qr fraudulẽtia decipit. et uiolentia opprimit. Ideo saluator in hijs uerbis armat milites suos duobz armis. s. Serpẽtina sagacitate cõ mũdi fraudulentiã. d. Estote et c. Colũbina simplicitate cõtra mũdi uiolentiã. addẽs. Et simplices et c. ¶ Primo igitur debe⁹ exemplo huius apli hẽre prudẽtiã serpẽtinã. qre de prudẽn. ¶ Scdo debemus hẽre imitatẽ colũbinã. Quere de mansuetudie ul' tpantia. et ira per cõtrariũ. De apostolis

Ecce ego mitto uos sicut oues in medio lupoꝝ. mt. x. Cõsueuit luparius lupo exponere agnũ. ut cũ agno capiat lupũ. Isto nouo modo uenatõis usus ẽ xps qui pricipibz mũdanis exposuit aplõs. et p aplos cepit pricipes et reges mũdanos. Et scdm hoc in ũbo isto ad laudẽ huius apli describit duo. s. diuĩa auctẽ. d. Ecce ego mitto uos. Diã simplicitatẽ. addẽs. Sicut oues et c. Primo igr apli fuerũt missi ad pdicandũ p ũbũ. Quere in materia de predicatõe. Scdo fuerunt missi ad edificandũ p exemplũ. Quare de religione et exẽplo. Propt pmũ est aploꝝ dignitas honorãda. Quere de hũilitate. Pt' scdm ẽ scitas imitanda. pcipue qtũ ad paupetatẽ. obediam et caritatẽ. et castitatẽ. Quere de isti.

Hoc est De aplis.

Hoc pceptũ meũ ut diligatis inuicẽ sicut dilexi uõs. Jo. xv. Cõsueuit magister qn wlt scolares suos bene instruere exẽpla sensibilia in lcõe sua pponẽ ut scolares possint facilius retinere. Et idõ saluator leges scolaribz suis. i. aplis lcõne caritatis. proposuit se ipm tã qͣ exẽplũ lcõis. Et scdm hoc caritas que fuit lcõ aploꝝ describitur hic tripl'r. s. ut mãdatũ intrãsgressibile cũ dz hoc ẽ precept. m. ut uiculũ indissolubile. cũ additur. ut diligatis inuicẽ. ut exẽplũ intelligibile. cũ dz sicut dilexi uos.

Primo igitur debemus caritatem sicut preceptum servare. Quere de preceptis. Secundo debemus caritatem sicut vinculum nodare. Quere de caritate. Tercio debemus caritatem christi sicut exemplum palpare. Quere de caritate.

Iustus. De martiribus.

Iustus ut palma florebit. ps. Consuevit agricola arbores gloriosas eligere ut eas possit in suo virgulto plantare. Sic dominus noster ihesus christus elegit arbores nobilissimas in virgulto paradysi plantandas. Inter quas elegit huius venerandi martiris victoriam sicut palmam fructiferam et speciosam. Et secundum hoc martyr iste gloriosus in isto verbo tripliciter commendatur. ut iustus in opere cum dicitur. Iustus. ut fortis in tribulatione cum additur ut palma. ut pulcher in conversatione cum subditur florebit.

Primo debemus exemplo huius martiris habere iusticie rectitudinem. Quere de iusticia. Secundo pacientie fortitudinem. Quere de eiusdem. Tercio mundicie pulchritudinem. Quere de castitate.

Unius martiris.

Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. ps. Magnus honor est quando imperator promovet aliquem in militem. sed maior quando coronat eum in regem. Talem honorem summus imperator isti glorioso martyri exhibuit quando non solum in strenuum militem ipsum promovit. sed etiam celesti dyademate eum coronavit. Et secundum hoc in laude sue corone duo specialiter proponuntur. scilicet honor imperialis. cum dicitur. Posuisti et cetera. Valor martyrialis cum additur. de lapide precioso.

Primo igitur exemplo huius martiris corona meritorum nostrorum debet esse virtutibus sponse formata. Quere de continentia. Secundo debet esse preciose fabricata. Quere de virtute in communi et humilitate.

Martirum.

Sancti per fidem vicerunt regna. Hebre. xi. Bene debent reputari strenui milites. quando paucissimi vicerint plures. Tales fuerunt martyres qui licet paucissimi in comparatione malorum fuerunt tamen superaverunt mundanos principes et reges. Et secundum hoc apostolus in verbis istis descripsit tria martirum preconia gloriosa. scilicet vite mundiciam. dicens primo Sancti. Secundo mentis constantiam vel iusticiam addens per fidem. Tertio mortis victoriam subdens vicerunt regna. Primo igitur exemplo sanctorum martyrum debemus habere castitatem pro lorica. Quere de castitate. Secundo fidem pro

lancea. Quere de fide. Tertio perseverantia. Quere de fortitudine. De eisdem.

Iustorum autem in manu dei sunt. Sap. iij. Consueuerunt incole steriles terras et tyrannorum regna dimittere. et ad fertiles terras et ad regna pacifica se transferre. Sic fecerunt sancti martires qui dimiserunt terram sterilem huius seculi. et tyrannidem dyaboli. et transtulerunt se ad pacificum regnum christi. Et secundum hoc in verbis istis duo martirum preconia proponuntur. s. plena ~~re~~ perfectio respectu sui. cum dicitur. Iustorum autem. plena subiectio respectu dei. cum additur. in manu dei sunt. Primo igitur exemplo martirum debemus esse virtute iusticie perfecti. Quere de iusticia. Secundo debemus virtute obedientie subiecti. Quere de obedientia. Confessor.

Assimulatus filio dei. manet sacerdos in eternum. Heb. vij. Satis commendatur res de candore quando comparatur niui. et res de calore quando comparatur igni. Sic commendantur merita huius confessoris et pontificis gloriosi cum comparantur meritis christi. Et secundum hoc in verbis istis iste confessor commendatur de duobus. s. de sanctitate perfecta cum dicitur. Assimulatus filio dei. De dignitate preclara cum additur manet et cetera. Primo igitur exemplo huius confessoris est christi sanctitas imitanda. Quere de virtute in communi. et de humilitate nostra et fortitudine. Secundo est non terrena sed celestis dignitas appetenda. Quere de spe et humilitate. Item confessor.

Os iusti meditabitur sapientiam. et lingua eius loquetur iudicium. ps. Naturaliter os hominis facit duo. nam gustando probat cibum et loquendo format verbum. Et secundum hoc iste gloriosus confessor habuit duo bona ex quibus extollitur in hijs verbis. s. gustum sapientie in contemplatione. Ideo dicitur Os iusti et cetera. verbum eloquentie in veritatis expositione. ideo additur. et lingua eius et cetera. Primo igitur exemplo huius sancti doctoris debemus imitari sapientiam quam ipse vemeauit [amauit]. et precipue mortis miserias ad humiliandum. et celi dulcia ad desiderandum. Quere de humilitate quantum ad primum. et de spe quantum ad secundum. Secundo debemus formidare iudicia que ipse formidauit. Quere de timore vel de iudicio. Item confessor.

Iustum deduxit dominus per vias rectas. et ostendit illi regnum dei. Sapie. x. Multum letatur peregrinus quando de aliquo vertice montis ostenditur ei terminus sue diete. Sic fec-

dñs huic sanctissimo confessori cui in uertice contemplationis ostendit regnum celestis felicitatis Et secundum hoc in uerbis istis proponit nobis sapiens duo premia huius confessoris scilicet peregrinationis progressum rectissimum. deduxit iustum et cetera. Glorificationis iussum certissimum. addens et ostendit et cetera. Primo igitur exemplo huius confessoris debemus preceptorum recte incedere. Quere de precept. iusticia et humilitate. Secundo debemus ad finem premiorum summe attendere. Quere de spe et contemplatione et oratione uel cantilenis.

Item Unius uirginis.

Sicut lylium inter spinas sic amica mea inter filias. Ca. ij. Consueuerunt amatores laudibus amicas suas extollere et cantationibus laudare. Sic amator uirginum xps in laudibus huius gloriose uirginis et matris sue sponse cantat per sapientie melodiam huius dulcissime cantilene. Et secundum hoc in uerbis istis commendat eam quadriformiter. scilicet ut decoratam candore floreo. cum dicit. Sicut lylium. ut laureatam cruore roseo cum addit. inter spinas. scilicet martyrij. ut liquefactam amore flammeo. cum subdit. Sic amica mea. ut exaltatam honore stelleo. cum concludit inter filias. id est inter animas beatas. Primo igitur exemplo huius uirginis debemus incorruptionis flore diligere. Quere de castitate et luxuria per contrarium. Secundo tribulationis spinas sustinere. Quere de fortitudine et patientia. et accidia per contrarium. Tercio debemus igne caritatis ardere. Quere de caritate. Quarto debemus consortium celeste desiderare. Quere de spe et gloria celesti et timore per contrarium.

Item unius uirginis.

Ueramus dño nostro regi adolescentulam uirginem. iij. Re. i. Sicut de prato colliguntur flores pulchriores sic xps de mundo per angelos suos collegit uirgines elegantiores Et secundum hoc duo premia ad laudem huius uirginis proponuntur in uerbis istis scilicet spirituale matrimonium uel regale connubium ad quod fuit assumpta cum dicitur. Queramus et cetera. uirginale premium ad quod fuit electa cum additur. adolescentulam uirginem. Primo igitur exemplo anima uirginis uel anima nostra fidelis debet esse deo desponsata. Quere de fide spe et caritate. Secundo castitatis priuilegio debet esse decorata. Quere de castitate et luxuria per contrarium. Item de uirg.

Quam pulchra est casta generatio cum claritate. Sapie. iiij. Consueuit homo mirari spiritualiter propter tria. Miratur enim homo in re multum pl

chra. in re multũ noua. in re multũ clara. Et s͡m hoc in uerbis istis hui9 scẽ xp̃i sp̃ose tria miranda preconia ꝓponũtur. s. decor conuersatõis cũ dr̃. Q ꝗ pulchra ẽ. Candor incorrupti onis. cũ additur. casta generatio. splẽdor cõtẽplationis. cũ subditur. cũ claritate. ¶ Primo igitur exemplo huius uirginis debemus ẽẽ pulchri in cõuersatõe. Quere de uirtute in cõi et de tẽperantia. ¶ Scd̃o debemus incorruptõe ẽẽ decori. Quere de castitate. et luxuria ꝑ cõtrariũ. ¶ Tercio debemus in cõtemplatione ẽẽ splendidi. Quere in materia de orõne et contemplatione.

¶ Explicuit themata.

Hec est magna tabula et quasi scd̃a dieta salutis. in qua sũt diuisiones mẽbrorum cuiuslibꝫ capl̃i in qualibꝫ dieta. et sũt in uniu̾so diete. ycl̾ca pitula .l.

¶ Dieta prima.

Ca. 1. ¶ Diuisio mẽbrorum primi capituli.

Deformitas quã deus detestatur.
Iniquitas quã demõ ãplexatur.
Infirmitas qua mũdus dissipatur.

¶ Diuisio mẽbrorum scd̃i capituli.

b. Sicut wlnus in corpore humano.
c. Sic falsitas in panno.
a Sicut putredo ĩ pomo.
Sicut dom9 taberne.
Sicut lud9 corrigie.
Sic uiscus in rethe.
Sic iaculũ bestie.

¶ Diuisio mẽbrorum capituli tercij.

¶ Supbia ẽ sicut uentus inualescens.
Sicut fumus euanescẽs.
Sic palea parũ ualens.
Sic nebula aquosa que rũpitur cũ flatur.
Sic aranea que moritur cũ operatur.
Sic feretrũ qd' cũ cõtinꝫ mortuũ tũc ornatur.
Sicut luctator qui nõ cauꝫ casum.
Sic gallina q̃ põit ouũ.
Sic lupus qui pascit uẽtũ.
¶ Ista sũt dãpna supbie.
Exiccat et arefacit.
Adnichilat et cõsumit.
Infamat et decipit.
Precipitat et deicit.
Dãpnat et infelicẽ facit.
¶ Iste sũt filie supbie.
Presũptio. Ambitio. Inobe

Dieꝫ.

dientia. Irreuerentia. Irrisio.
Vana gloria. ypocrisis.
¶ Diuisiones membrorum capituli .v.
¶ Inuidia est in quo ad se ipsum.
Sic uermis rubigo et tinea proprium subiectum consumens.
Et quo ad proximum est sic draco uenenum effundens.
Sicut leprosus sanus inuidens.
Sic iudas unguentum abhorrens.
¶ Iste inuidia comparatur oculo menstruato. noctue et igni greco aque in naui et cerro serpentino.
¶ Iste est inuidia. sic cayn. que omnis homo concidit. sicut auaricia uel cecitas sodomitas excecauit. sic nichilum quod nec cum creatura nec cum creatore conuenit. ¶ Dapna inuidie.
Iste inuidia claudit et impedit salutem. peccat in spiritum sanctum. malis replet hominem. trahit que ad oculum. Iste spoliat mentem. et impugnat omne bonum. Facit misericordem quantum ad proximum. facit infelicem quantum ad seipsum. Claudit uia salutis. imple omnibus malis. spoliat omnibus bonis. Facit immisericordem. Facit penitus infelicem. ¶ Iste sunt filie inuidie. Tristicia in prosperis proximi. Exultatio in aduersis.
¶ Diuisio membrorum capituli quinti. ¶ Ira est sic ignis ardens qui arida consumit. sicut olla feruens que interiora emittit sicut aper furens qui contra gladium currit. Iracundus istis comparatur. s. Insano uel arreptitio. calculo percusso. rapno spinoso. uasi uacuo iuxta ignem posito.
¶ Ista sunt dapna iracundie. facit hominem stultum et rabidum. Excecat rationis oculum. Et reddit hominem pronum ad omne peccatum. Aufert homini seipsum. tollit omnem pietatem. ¶ Iste sunt filie ire. Odium. lis. guerra. incendium. homicidium. rapina.
¶ Diuisio membrorum sexti capituli. ¶ Auarus est ad modum maris mortui et inferni insaciabilis. Ad modum talpe est uilis. et despicabilis. ad modum sterquilinij est inutilis. ¶ Iste auarus est sicut rota molendini que numquam locum dimittit quantumcumque uertatur. sicut porcus qui numquam proficit nisi moriatur. sicut pixis terrea perforata que nichil reddit nisi frangatur ¶ Iste sicut radix arboris ad recipiendum omnem ramum parata. sicut gallina que naturaliter in estate est frigida. sicut proximum apostema cordi. sicut res que minus est oculis propinqua.
¶ Ista sunt dapna auaricie. Facit hominem nudum. facit hominem seruum. facit hominem stultum. facit hominem abhominabilem. facit hominem insaciabilem. facit hominem insociabilem. facit hominem obliuio

siu. fac. h. angustiosum. fac. h.
8 tempestuosum. ¶ Filie auaricie sunt. xij.
¶ Diuisio membrorum capituli septimi.
8 ¶ Accidia est infructuosa ad modum salicis. grece consumptiua. ad modum ethice
vl' lasse uel febris. membrorum amputatiua ad modum ado
nibesech regis. ¶ Item accidia comparatur Cani fa
melico qui esurit in comedendo. Ferro aque terre
uesti. scolari et omni rei
que deficit non exercitando. homini litargico qui moritur dormiendo.
9 ¶ Ista sunt dampna accidie.
Paupertas. Vilitas. Pusillanimitas. Spiritualium bonorum corruptio. Spiritualium
malorum. i. peccatorum accumulatio.
Spiritualium bonorum uel iniuriarum
improperatio et accusatio.
10 ¶ Filie accidie sunt. xv.
¶ Diuisio membrorum capituli. viij.
10 ¶ Gula istis comparatur.
Morbo qui squinantia uocatur.
Morbo qui regius appellatur.
Morbo qui bolismus uel canipnus appetitus nuncupatur.
Sacco pertuso qui nunquam impletur.
Porco qui ad mortem nutritur.
Freno quo equus circumfertur.
Esau qui primogenita uendidit.
Pisci quem hamus capit.
Cani qui cecum ducit.
10 ¶ Ista sunt dampna gule.
Mentis brutalitas.
Corporis infirmitas.
Oris loquacitas.
Rerum inopia.
Carnis luxuria.
Cordis stulticia. x1
¶ Iste sunt filie gule.
Castrimargia et ebrietas.
¶ Dyuisio membrorum capituli. ix. x1
¶ Luxuria istis malis opatur.
Gehenne que acriter cruciat.
Meretrici que fatue mores operatur.
Coruo qui cadauera super amat.
Fatuo bellatori qui hostem non
fugit. Sagene de qua nullus piscis euadit. Igni greco quem aqua non extinguit. 1
Equo qui nec freno regitur.
nec calcaribus stimulatur.
Naui que nec a nauta ducitur. nec gubernaculo gubernatur. Luto et sterquilinio in quo porci et iumenta fo
uentur. ¶ Ista sunt dampna 12
luxurie. Hominem ducit ad maximam paupertatem.
Hominem deducit ad pessimam seruitutem. Hominem proicit in miserrimam uilitatem. Hominem turpiter infatuat. Hominem acriter mortificat. Hominem fortiter illaqueat.
¶ Iste sunt filie luxurie. 12
Fornicatio. Adulterium. Stuprum. Incestus. Peccatum
contra naturam.
¶ Dieta secunda. 13
¶ Diuisio membrorum capituli primi. ¶ Penitentia est. sicut aqua contra

canes · q̄tū ad cōtritionē ·
Sicut clamor cōtra hostes ·
q̄tū ad cōfessionē · Sicut
arma cōtra hostes · q̄tum
ad satisfactionē · ¶ Item
pnīa ē turbatiua ad in
star maris · Accensiua ad
instar ignis · Cōclusiua ad
instar sepis · ¶ Itē pnīa
ē discrete īponēda · deuote
assumēda · pfc̄e ad īplen
12 da · Penitens fugit dyabo
lū · Sequitur xp̄m · Spnit
mūdū · Appetit celum ·
¶ Diuisio mēbror capl'
12 scdi · ¶ Contritio deb3
ēē amorosa et attēta · nō p
functoria · Solitaria · non
publica · Integra · nō dimi
diata · Ordinata nō cōfu
14 sa · ppria nō aliena · Ge
mebūda nō leta · Intima ·
nō simulata ·
¶ Diuisio mēbror capli
14 tercij · ¶ Confessio deb3
ēē festinata et accelerata ·
Humilis et uerecūda · Apta 7
nō palliata · Vera et nō fic
ta · Integra nō dimidiata ·
16 Flebilis et lacrimosa · Obe
diēs et pmpta · ¶ Cōfes
sio ē triplex · s · pcti proprij ·
laudis dei · Recte fidei ·
¶ Diuisio mēbror capl'
16 · iiij · ¶ In satisfactione
deb3 ēē abstinētia a pctō ·
loco diete · Aliene rei resti
tutio loco flebotomie ·
Vera hūiliatio loco me
dicine · Ciliciū loco ēpla

stri · Ieiuniū loco cibi · Ele
mosina loco salarij medi
ci · Orō deuota loco cādele
ul' uoti · ¶ Diuisio mē 14
bror capli quīti · ¶ O
ratio ē incensū diuine mi
seratōi offerēdū · Scutū di
uine indignatōi opponēdū ·
Tributū diuine dn̄atiōi
psoluēdū · Vir orās ē sic
hō regi p̄sentās exeniū ·
Sicut homo a rege postu 18
lans iudiciū · Sic hō a re
ge petens subsidiū ·
¶ Clamandū ē in orōe
Sicut clamat puulus qui
vult ubera · Sic clamat
catulus qū sentit ūba ·
Sic cl' ppls qū uidet picu
la · ¶ Itē apienēdū est
os ad orōnē · Sicut reu
maticus aeri · Sic infan
tulus nutrici · Sic pulli
culus mri · ¶ Itē orō ē
armatura milite ornans ·
lucerna uiā demōstrans · 18
colūba oliuā portās ·
¶ Diuisio mēbror ca
pli · vi · ¶ Ieiuniū est 19
Sic pcitas lignor sub ol
la · Sicut agilitas in aui
cula · Sic concauitas in
uiella · Ieiuniū ē sūmū re
mediū ad expiandū mor
bū · Bonū cōsiliū ad fu
gandū lupū · Certū inge 19
niū ad castrū capiendū ·
Ieiuniū reprobatur Cū 20
ieiunās uacat culpe · Cū
ieiunās inhiat gl'e l' fame.

Cū ie· pat burse· Cū· ie· ser-
uit gule. Jeiuniū ē bonū
qn̄ quis ieiunat· in satisfac
tiōe pc̄ti· Melius qn̄ quis
ieiunat ad honorē dei· Op
timū· qn̄ quis ieiunat cū
exercitatiōe opis boni·
21 ¶ Diuisio mēbroꝝ capl'
xvii· ¶ Elemosina est
sicut lumē radiosū· sic flu
mē copiosū· sic semē fructuo
sū· Elemosinarius ē sic
arbor q̄ fructū facit· sicut
nutrix que puerū nutrit·
22 sic mercator qui merces uē
dit· Elemosinarius deb3
cōsiderare· quis petit· qui
a medicus p deū· l' d's per
medicū· q̄ petit d's· q2 nō
ntm sꝫ suū· ad q̄ petit· q2
ad fenus centupluū· In ele
mosina danda deb3 ēē Mo
dus iustus sine iniuria· Mo
dus gratus sine tristicia·
22 Modus pius sine supbia·
¶ Dieta tercia·
22 ¶ Diuisio mēbroꝝ capli
primi· ¶ Precepta oīa
fuerūt descripta medebilit'·
distīcta rōnabilit'· Edic
ta regulariter· Scriptura
pceptoꝝ ē obseruanda· Si
attendas quis scripsit· q2
digitus creatoris· Si atten
das ubi scripsit· q2 in lapi
de marmoreīs· ī profundo
pectoris ī pgameno cordis·
23 Si attēdas quomodo scrip
sit· q2 indelebilit' sic lex im
patoris· ¶ Diuisio mē

broꝝ capli scd̄i· ¶ Pre 28
cepta prime tabule ordināt
hoīem ad deū· Precepta se
tabule ordināt hoiem ad
proximū· ¶ Ista sūt
pcepta prime tabule· Non
hebis deos alienos· Nō assu
mes nomē dei tui in uanū·
Memēto ut diē sabbti scifices·
¶ Ydolatria triplex· Mala 28
paganoꝝ· peior auaroꝝ pes
sima uoluptuosoꝝ· Puer 24
prouocat iudicē q̄ deber3 pla
care· Prouocat aduocatos·
quos debet remunare· Puo
cat testes· q̄s n̄ debet corrūpe
ul' offendere·· Qui nō ser
uāt festa· Sūt dissiles natu
re· Sūt rebelles scripture· Sūt
oppositi grē· ¶ Diuisio 24
mēbroꝝ capli tercij· ¶ Ista
sūt pcepta se tabule ¶ Ho
nora prem tuū et matrē·
Nō occides· Nō mechabis· Nō
furtū facies· Nō falsū testīo
niū dices· Nō cōcupisces rē
proxi tui· Nō desidabis uxo
rē eius· ¶ Triplex ē rō
honorādi pntes Quia p 26
ipos sumus geniti· Q'a per
ipos sum' nutriti Q'a p ipos
sum' īstructi· ¶ Triplex
ē pena nō honorāciū pntē·
¶ Filioꝝ inobediā· tpalis
infamia· breuis corpalis ui
ta ¶ Hoīcidarū tria sūt 26
gnā· Quidā· n· seipos spu
aliter occidūt· s· qui pcō cō
sentiūt· Quidā proxios spu
alit' interficiūt· s· qui ma

lu exemplu tribuit. Quid
spuale aborsu faciut. s. qui
bonu ꝑortu extiguut.
¶ Triplex e pena spualiu
u hoicidaru. Exaltu a gra di
et pua celesti. Suspendiu
.s. gehenalis supplicii. Irre
gularitas. s. quo ad ordi
ne cleroz ad q no put pro
moueri. ¶ Ratio quare
26 mechia prohibetur. Quia
e uniusalis epydimia hui
mudi. Quia e maior mer
27 catura dyaboli. Quia est
coior uia infernu. Fur pec
cat cot lege nature scrip
27 ture et gre. ¶ De fal
so testionio. No hic. xxii.
pcta ul deordiatoes ling
ue que oes hic prohibetur.
Cocupia e labes que cito
maculat et uix pt expia
ri. Ignis qui subito infla
mat et uix pt extigui.
Sitis q sp cruciat et uix
pt saciari. Madatur pre
cepta sub triplici pena. sb
pena corpis et aie sb pena
28 bonoz mobiliu et imobi
29 liu. s. gre et gle. sub pe
na patibuli. s. gehenne p
petue. ¶ Sequitur ap
plicatoes. x. plagaru egy
pti ad pcepta decalogi.
¶ Dieta quarta. ¶ Di
uisio mebroz capli primi.
¶ Tria sut laudada in
29 religioso. Podus maturi
tatis. amor castitatis. fuga
30 proprietatis. ¶ Tria st

rephenda in religioso. In
deuoto. dissolutio. Euaga
tio. ¶ Religiosus debet 30
seipm castigare no inter
ficere plato obedire non
cotradicere. In bono profice.
no retrocedere. Religiosus
debz nutriri. Sicut puulu 30
in domo. sicut platula in
orto. sic uirgula in uirgl 31
to. ¶ Triplex e modus
religionis. Obedietie sub 31
uigantis paupertatis alle
uiantis castitatis decorati.
¶ Diuisio mebroz ca
pli scdi. ¶ Obedietia e 32
Saluatoris scola marty
rii palma paradysi scala.
¶ Septe sut gradus o
bedientie. Obedire libeter
sine recalcitratoe. ob. simplr
sine simulatoe. o. hylariter
sine murmuratoe. o. uelociter
sine perasthatoe. o. uiriliter
sine effeminatoe. o. humiliter vl' estiatoe
sine elatione. o. pseuerat
sine discotinuatione.
Obedien e nauis ad celu
trasiens. clauis celu apies.
auis ad celu ascedes. O
bedien e suma in merito 32
itima deo. proxia celo. vl' vicina 33
¶ Ista obedien nutriat
humilitas flectes cosuetudo
freques dilectio ferues. If
cotemptus mudi. unctio
gre sps sci. modestia pla
ti. Obedire debem pcept
nature scripture et gre.
¶ Diuisio mebroz ca

33 pituli tercij. Paupertas est.
Celeste preciū quo paupes
celū mercatur. celeste prā
diū ad qd' paupes uocatur.
celeste soliū in quo paupe
res collocatur. Pauperes
35 hnt uitā securissimā. me
tē quietissimā. ueste nobi
lissimā. Paupertas ē sum
me copulata deo. coequa
ta celo. coplata bono.
C Diuisio mēbroꝝ capli
.iiij. C Sex sūt folia ly
lij q̄ castitatē seruāt. Cibi
potus qꝫ sobrietas. uestimē
toꝝ asperitas. laboꝝ strenu
itas custodia sensuū mo
destia uerboꝝ fuga occa
34 sionū. C Sex sūt gra
na lylij. qꝛ diligendus ē
deus. Prudēter cōtra de
ceptionē. dulciter cōtra
illectionē. fortiter cōtra
oppressionē. Itē diligend⁹
ē deus ex toto corde qui
a creator. Ex tota aīa.
qꝛ redēptor. Ex tota mē
te qꝛ remunerator. Ca
stitas ē thesaurus. cū ua
lore carissiō et idō sūme
amandus. In uase fra
gilissimo. et idō sūme clau
dendus. Cū hoste malig
nissimo. et idō sūme timē
dus. Castitas hꝫ fructū u
berrimū. motū celerrimū.
sertū pulcherrimū.
34 C Triplex ē aureola.
florea uirginū. lapidea
36 martyrū. aurea ul' stel

+ Castitas floꝝ. sic liliū int' spinas. hꝫ preciū int' gemmas. terꝫ solū s' stellas.

la doctoꝝ. Castitas indigꝫ
studiosā clausura. castitatē
decet preciosa cinctura. in ca
stitate lucet speciosa pic
tura. C Dieta quīta. 36
C Diuisio mēbroꝝ ca
pituli primi. C Uirtus 37
cōparatur. ligno fructuoso.
lapidi precioso. terrestri et ce
lesti paradyso. C Item
uirtus cōparatur. signo ul'
caracteri. precio ul' pignori.
oleo ul' unctōi. Itē cōparat' 38
armature forti. prebende no
bili. optīe possessioni.
C Diuisio mēbroꝝ ca 38
pli sedi. Caritas cōparat'
auro probato. ferro igni 39
to. uino cōdito. C Item
auri predā capienti. nauī 39
mare nauiganti. morti
carnē perimēti. C Itē ca
ritas ē. Sic funis bn tor
tus. s. canis bn doct⁹. s. la
ter bn coctus. C Itē cari
tas cōparatur. arbori ul' lig
no. oneri et iugo. glutino
et cemēto. Itē cōparatur fon 40
ti naturali. uesti nuptiali.
et igni uirtuali. C Di 41
uisio mēbroꝝ capli tercij.
C Fides cōparatur. arche te
stamēti. stelle firmamēti.
petre fūdamēti. Itē fides
figuratur. p mūdū specu
lū. p dexterū oculū. p spō
se anulū. Itē fides cōparat'
signo uexillari. scuto mi 41
litari. et radio solari.
C Itē fides cōparatur colūp 42

ne sacramētali· aurore sp̄u
ali· et luci p̄mordiali· fi
des ꝯ̄ h̄ere ueridicā ꝯ̄fitionē
33 magnificā deuotionē· et catho
licā p̄fessionē· ¶ Diui
sio mēbroꝝ capli quarti·
33 ¶ Spes ē sic colūpna
domū firmās· sic galea ca
put armās· et sicut āchora
34 nauē seruās· ¶ Itē spes
ē sic arbor fructuosa· sicut
gēma speciosa· et sic mo
34 la uirtuosa ¶ Diuisio
mēbroꝝ capli quīti ¶ Pru
dentia ē sic assessor iudi
cis· quatuor terre minimis·
36 astucie serpētis· ¶ Diui
36 sio mēbroꝝ capli ·vi· ¶ Tē
perātia ꝯ̄patur freno q̄
equus regitur· bysso quo
corpus tegitur· muro quo
castrū cingitur· Itē t̄pantia
a ē quidā honor deo assi
37 milās quidā ualor mēte
magnificās· quidā dolor
hostem mortificās·
¶ Diuisio mēbroꝝ ca
pituli ·vii· ¶ Fortitu
do ꝯ̄patur· fornaci q̄ pro
bat aurū· radici q̄ portat
lignū· lorice q̄ uetat ictū·
¶ Itē uirge q̄ nō inclina
tur· ferro qd̄ nō supatur·
petre q̄ nō pforatur·
¶ Diuisio mēbroꝝ capl'
38 ·viii· ¶ Iusticia ē sic
rēta semita· ·s· rēta regula
·s· rēta linea· Sic gēma
in serto aureo· sic dea· in
microcosmo· sic stella ī po

lo artico· De donis sp̄s
sancti· ¶ Dieta ·vi·
¶ Diuisio mēbroꝝ cap̄ 39
p̄mi ¶ Timor est·
sicut hostiarius custo
diēs īgressū· sicut iustici
arius puniēs maleficiū·
sic terreatius ul' specula
tor euigilās exercitū· Ti
mor dei ē sicut medicina
īfirmoꝝ· sicut disciplina 40
pueroꝝ· sicut officina reli
gioso·ꝝ· Itē est· Speciosus
sicut ortus· uirtuosus
sic uetus· p̄tiosus sicut 41
thesaurus· Itē timor di
curat hoīes a culpa pe
trata· custodit a culpa fu
tura· Itē ꝯ̄tēpnit t̄palia
bona· sustinet t̄palia ma
la· introducit bona opa·
fugit eterna supplicia· ac
quirit eterna stipendia·
¶ Iste sūt species timo
ris· Timor naturalis q̄
timet oīs hō mori· Mun
danus quo timetur t̄pa
lia p̄di· Humanus quo ti
metur corpus p̄priū ledi·
Seruilis quo solū timet 42
hō puniri ul' dampnari.
Inicialis quo nō solū ti
met hō puniri sed a deo
separi· Filialis quo solū
timet hō offensam dei·
¶ Diuisio mēbroꝝ ca 42
pituli scd̄i· ¶ De ꝯ̄
silio nō· Que sūt ad ꝯ̄
siliū nctīa· Que sūt in
ꝯ̄silio laudanda· Que

sūt in cōsilio differentia. Ad
43 cōsiliū dz ēē. Expediēs/ fa
cile/ certū/ securū/ Itē cōsi
liarius ē eligendus. Deus
nō dyabolus/ uir iustus n̄
ipius. sapiēs nō ī fessatus/
senex nō lasciuus. Consili
orum euāgliorum diā ē/ Casti
tatis cōtra cōcupiscētiaz car
nis/ Paupertatis/ cōtra
cōcupiscentiā oclorum. Obe
diēcie cōtra supbiā uite.
43 ¶ Diuisio membrorū
capli tercij. ¶ Intelli
gere debemus. Supra
42 nos deū. Iux nos proxim.
Int nos aiaz et corpus p
priū. ¶ Diuisio mem
brorum capituli. iiij. ¶ Sa
pientia ē donū splendi
dissimū ad instar lucis.
44 Sapidissimū ad instar
mellis. profundissimū
ad instar maris.
¶ Dieta septima.
¶ Diuisio mēbrorū
capli primi. Humilitas ē.
breuis scala deuotōis/ bre
uis scola pfectōis. breuis
uia saluatiōis. aīa hūilis.
46 se attenuat/ ut ametur
a spōso/ se adnichilat/ ut
creetur de nouo/ se eua
cuat/ ut ipleatur a deo.
¶ Humilitas ē/ qcqd ī ua
lore ē pciosius/ qcqd in odo
re ē grosius/ qcquid in deco
re ē speciosius. Vir hūilis
se hūiliat ut ascendat.
se incinerat ut redoleat.

se mortificat ut resurgat.
Nō copatitur cineri. pp̄ter
castendi uilitatē. pp̄ resi 47
stendi difficultatem. pp̄. re
surgendi ipossibilitatem.
Memoria mortis. fac hoiēz 47
pctm fugere. facit mūdū
cōtēpnere. fac seipm despi
cere. fac pntē uitā regere.
fac pntē leticiā spare. fac
pntē et futurā uitā diui
dicare. ¶ Humilitas ē 47
grosa ad instar floris spēci
osi/ luminosa ad instar sy
deris radiosi. uirtuosa ad 47
instar lapidis pciosi.
¶ Humilitas de pari cū 48
deo cōtendit/ supbiā circū
uenit/ dyabolū pupedit.
Vir hūilis p grārū actōez
se dilatat/ p deuotā orōne
se incuruat/ p sui modicam
reputatione se euacuat Cau 49
se hūiliādi nos. Si cōsidem⁹
q sūt infra nos. vt mūdus et
infernus. Si cōsidemus q
int nos ut anim⁹ pprius.
Si cōsiderem⁹ q sūt iux nos.
ut proximus et amicus.
Si cōsiderēus q sūt cōt nos.
vt dyabolus et āgeli eius.
Si cōsideremus q sūt supra
nos. vt deus et oēs sci eius.
Nō se hūiliat/ qui uidet glā
diū sibi īminere. qui hz bal
sum ostiū ptrāsire/ qui uidz
maiore se in loco īferiori se
dere. ¶ Signū hūilita 50
tis ē. hūiles amare. honore
et laudes fugere. opprobria

et cotumelias sustinere.
humilia officia no recusare.
60 libenter obedire. ¶ Isti
sut gradus humilitatis. Sb-
dere se maiori nec se pferre
equali. Subdere se equali.
nec se pferre minori. Subde
se minori. et nulli velle p
ferri. Item aliter. Spnere
mudu. Spne nullu. Spne
seipm. ¶ Diuisio me
bror capli si. ¶ Homo
mitis ul mansuetus. h3 pace
et societate cu proxio. gram
et familiaritate cu deo. reg
nu et hereditate in celo. Mi
61 titate hois natura insinuat
corpis figura demonstrat. ca
nonis scriptura comedat.
¶ Diuisio mebror capli
tertij. ¶ Fletus copuctio
nis e sicut colliriu medicati
uu. copassionis e sic ung
uetu lenificatiu. deuotois
est sic balneu delicatiuu.
Ite no de fletu. ¶ Sex
sut fletus incitameta. sex
sut fletus ipedimeta. Fletu
incitameta. recognitio pro
prie culpe incolatus pntis
uite. Timor gehene. recor
datio passiois dnice. copas
sio humane miserie desideri
62 um celestis prie. ¶ Fle
tus ipedimeta sut ista. Su
pbie elatio terrenor affec
tio cordis copressio nimia
occupatio ignorantie excecat
tio pcti magnitudo
¶ Ista sut fletus emolu
meta. siue utilitates. spm co
tritu lauat. Spm deuotu
lauat. spm malignu fugat.
terra cordis irrigat. sitim et
ardore sedat. orando effi 62
caciter ipetrat. et de isto ul
timo hemus exepla in sa
cra scriptura. ¶ Diui
sio mebror capli quarti.
¶ Misericordia e intia 63
xpi passio supma xpi leo.
optia xpi unctio. Misericor
dia. decenter conuersatur. pru
denter negotiatur. habunda 6x
ter remuneratur. Ite mi
sedia e virtus que cunctas
virtutes superat. modus
qui reu liberat. clauis qui
celu reserat. Ad misediam
deb3 moue. Nature confor
mitas. ppria indigetia uel
necessitas. xpi et paupere
amor et unitas.
¶ Ista sut opa misedie 64
corpalia. Esuriete pasce.
sitiente potare. nudu uesti
re. hospite collige. infirmu
uisitare. uictu liberare mor
tuu sepelire. ¶ Ista sut
opa mie spualia. Pcta di
mittere. peccante corrigere.
pro pctore exorare. igno
rante instruere. Hesitanti
consulere. lugetib3 consolatio
ne exhibere ul pbere. ad
oes afflictos cordis copas
sione habere. ¶ Diui
sio mebror cap. v.
¶ Mudicia cordis facit. 64
¶ lectio scripturaru. et

fusio lacrimarũ. largitio
elemosinarũ. Itẽ scopa con
fessionis. lima correctõis.
66 fornax tribulatõis. baptis
mus fluminis. bapt̃ sang
uinis. bapt̃ flaminis.
¶ Diuisio mẽbrorũ ca
pli. vi. ¶ Pax ẽ celi
liguagiũ. xpi exeniũ. dei
uestigiũ. ¶ Triplex ẽ
pax. Pax interna q̃ dr̃ pax
pectoris. pax fratna q̃ dr̃
pax tpis. Pax supna q̃
dr̃ pax eternitatis.
¶ Tria faciũt pacẽ. Cõ
67 formitas cũ deo. hũilitas
cũ proxĩo. trãquillitas in
sepõ. ¶ Triplex ẽ pax
mala. Pax inquinata. pax
silata. pax inordiata.
¶ Diuisio mẽbrorũ cap
. vii. ¶ Paciã ẽ prudẽ
tissima ad regẽdũ. strenu
issima ad bellandũ. nobilis
sima ad regnandũ. Paci
entia ẽ prudẽtissima acq̃
68 rendo. in cõseruãdo in mul
tiplicando. Paciã ẽ stre
nuissima. Si attẽdas pug
nãtis aĩm. Si attendas
pugnandi modũ. si attẽ
das pugne scutũ. Scu
tũ patientie dꝫ hẽre timo
rẽ supplicij. amorẽ p̃mij.
et passionẽ xpi. Paciã ẽ
nobilissima qꝛ regali dñio
principatur. qꝛ ad regale
prandiũ inuitatur. qꝛ si
69 bi regale ferculũ p̃sentat̃.
¶ Dieta octaua.

¶ Diuisio mẽbrorũ capli
primi. ¶ Gaudiũ spũa
le ẽ. a mũdi gaudio sepatũ.
a celi gaudio deriuatũ. a ce
li gaudio pigmẽtatũ.
¶ Differentia int̃ gau
diũ spũale et mũdanũ. Pu
ritas et ipuritas. cõtinuitas
et discõtinuitas. dignitas 10
et indignitas. salubritas
et noxietas. ¶ Ista fa
ciũt gaudiũ spũale. Spũ
alis puritas. spũalis tñqllı
tas. spũalis sanitas. spũ
alis libertas. spũalis cõfor
nitas. ¶ Triplex ẽ ge 11
nus nectaris. dñice passiõis.
uirtuose opatõis. eterne
felicitatis. ¶ Diuisio
mẽbrorũ capli scdi.
¶ Nõ de pseuerãtia q̃
nobiliter cõmẽdatur. q̃ ef
ficaciter opatur. q̃ singu
lariter coronatur. Pseue
rauit deus in ope sue cre
atõis. xps in ope nr̃e re
dẽptõis. scĩ in ope sue p
fectõis. ¶ Pseuerãtia.
pficit inchoata. ipetrat po
stulata. stabilit acquisita. 12
Est corona quadruplex.
pudicitie uirginalis. et
hec ẽ florea. Sapie ma
gistralis. et hec ẽ aurea.
perseuerãtie triuphalis.
et hec ẽ gemea. glie eter
nalis. et hec ẽ stellea.
¶ Diuisio mẽbrorũ 12
capli tercij. ¶ Ad be
nignitatẽ nos inducũt.

Exemplu qd propoitur· sup
pliciu qd euaditur·
12 ¶ Diuisio mebror ca
pituli·iiij· ¶ Mansu
eti· Clarius informatur·
rarius ipugnatur· altius
eleuatur· amplius uene
ratur· ¶ Diuisio me
12 bror capli·v· ¶ Fides
e sicut fudametu ad su
13 stinendu· armamtu ad de
fendendu· argumtu ad co
cludendu· istrumetu ad de
scendedu· ¶ Dieta·ix·
13 ¶ Diuisio mebror ca
pli primi ¶ In iudicio
finali ista erut· Signa q
1? pmittetur sicut pempto
ria citato· Scripta q ape
rientur· sicut queda pro
cessus recitatio· Verba q
dicetur sic qued sine pro
mulgatio· Fca q seqtur·
sicut queda execucio· sine
¶ Jsa diligeter· Sig
na q apparebut an iudi
ciu erut·xv· ut ait Jo.
¶ Jsta sut diligeter no
tanda· ¶ Scriptura
iudicis erit· liber passi
onis dnice· liber cosciie·
liber uite· ¶ Snia iudi
cis hebit· Cause ynclita
te· Curie solepnitate· Ju
14 dicis seueritate· ¶ In
execucoe illius sine erit·
Multitudo ministror· Angu
stia dapnator· defes et io
14 pia adiutor et auxiliato
ru· ¶ Altia dieta de

penus inferni et glia para
dysi· ¶ Diuisio mem
bror capli primi·
¶ Supplicium reprobor
erit· Penaru acerbitas· 16
penaru diuersitas· pear
diuturnitas· p· uniuersi
tas· p· inutilitas· Damp 11
nati dolebut· Quia ami
serut tpalia hui mudi· bona
q pdiderut tps promere
di· q carebut uisioe dei·
q incurrerut uilitate in
ferni· ¶ Diuisio me
bror capli si· ¶ In gla 11
celesti e· ualor ipreciabilis·
decor iestiabilis· honor in
supabilis· In glia celesti
debem cosiderare locu su 18
me gliosu· sertu sume pre
ciosum· fructu sume copi
osum· ¶ Triplex e fruc
tus· Crucis triuphalis·
gre spualis· gle imortalis·
¶ Fructus sce crucis sut 18
·xij· Demonu ipugnatio·
Carceris cofractio· mortu
or·i· pator resuscitatio·
captiuor redeptio· inqui
natoru mudatio· cecor il
luiatio· frigidor et tepido
ru calefactio· deformiu et
turpiu decoratio· sitibu
dor potatio ul recreatio·
pris placatio· ianue cele 19
stis apcio· hereditatis ac
quisitio ul cofirmatio·
¶ Fructus glie sut·xij·
Sanitas absq infirmi
tate· iuuetus sine senec

tute · sacietas sine fastidio ·
libertas sine servitute · pul
chritudo absque deformita
te · immortalitas absque passi
bilitate · habundantia sine
indigentia · pax absque pertur
batione · securitas absque ti
more · cognitio absque igno
rantia · gloria absque ignominia ·
gaudium sine tristicia ·
¶ In celo vel in gloria ce
lesti est amenissima civitas ·
amantissima societas · am
plissima felicitas ·
Civitas celestis habet figu
ram speciosam · mensuram spatio
80 sam · structuram preciosam ·
80 ¶ Fides debet esse vivens · non
mortua · celestis non terre
na · fortis non infirma ·
81 ¶ Spes est triplex venie
82 gratie et glorie · ¶ Caritas
debet habere · speciosam purita
tem · fructuosam bonitatem · radi
83 osam veritatem · ¶ Iu
sticia reddit sibi continentiam ·
proximo amiciciam · deo ho
84 norificentiam ¶ In choro
a celesti sunt tria ·
¶ Innumerabilis cetus
interminabilis circuitus ·
Inestimabilis cantus ·
¶ Ista videtur deficere
Peccatum remittitur quantum
ad culpam · lavatur quantum
ad offensam · tollitur quantum
ad penam · Predicator debet
cecos ad domum dirigere ·
devios ad viam reducere ·
peregrinos ad patriam condu
cere ¶ Tribus modis
possumus errare · malam
viam eligendo · In via erran
do · a via divertendo ·
¶ Viam salutis debemus
libenter eligere · viriliter in
cedere · viriliter insistere ·
¶ Via salutis habet · ix · die
tas · ¶ Prima est de pec
cato ad penitentiam · tamquam ad sa
lubria medicamenta ·
¶ Secunda est a penitentia ad
precepta · tamquam ad facilia do
cumenta · ¶ Tercia est
a preceptis ad consilia · tam
quam ad utilia fulcimenta ·
¶ Quarta est a consiliis
ad virtutes · tamquam ad opera
bilia instrumenta ·
¶ Quinta a virtutibus
ad dona · tamquam ad desidera
bilia oblectamenta ·
¶ Sexta a donis ad be
atitudines que docent operari
faciliter ·
¶ Septima a beatitudi
nibus ad fructus spiritus qui do
cent operari delectabiliter ·
¶ Octava est a fructibus
spiritus ad fructus vite eter
ne qui nos faciunt gau
dere plenariter ·
¶ Nona et ultima est a
iudicio ad infernum vel
ad celum ·
¶ Triplex est signum quod
peccatum placet dyabolo ·
¶ Primum est quod in nullo
alio delectatur ·
¶ Secundum est quod in procurando

pctm nūq̄ fatigatur.
¶ Tertiū ē q̄r pctō num
q̄m saciatur.
¶ Paradysus ē locus al
tissimus. fructib; opulēt?
aquis irriguus.
¶ Paradysus celestis ē
h̄itatio dei. locus gaudij.
locus lucis. l. ordinati a
moris. Ignis. Cetera ele
mēta in uirtute excellit.
ferrū frigidū accendit. oē
terrestre in cinerē et i nichi
lū redigit. sp̄ cursū tēdit.
nūq̄ quiescit. rubiginē
tollit sintillas emittit. ol
lā feruere facit. lampadē
a mure custodit. Astucia
serpētis ē. Custodia capiti.
depositō pellis. delusio in
cantatoris. insidiatō pedis.
fuga mulieris.
Baculus ē necessarius. ā
bulantib; ad defendēdū.
laborantib; ad fulciendū.
certātib; ad repellendū.
¶ Justicia locatur in po
steriori pte. Sic eps̄ i fine
processionis. sic rex i fine
aciei. sicut nauta in cau
da nauis.
¶ Formica ē aīal puū
in quo laudatur h̄ilitas.
grano pascitur. in quo
docetur h̄oestas. socios ad
iuuat. i quo laudatur caritas.
¶ Auiola cōpatur aui
cule. h̄nti alulas ad cōtē
plandū celū. caudulam
ad cognoscēdū finē z pui
rostrulū ad laudādū deū.
Vallib; h̄iles cōpantur.
Quia sūt irrigui p deuo
tionē. molles p cōpassio
nē. fructiferi p bonā ope
rationē.
¶ Debemus cognoscē
in nobis. negligētiā profi
ciendi. difficultatē pseue
randi. facilitatē cadēdi.
īpossibilitatē resurgēdi.
¶ Deitū d; h̄ere timo
rē supplicij. amorē premij.
et passionē xpi. bonitas
ē quadruplex. natē cōgre
gantis fortune adornan
tis. grē reformātis glie
quietātis.

¶ Explicit magna ta
bula diete salutis.

pª dieta · De pctō in cōi. 2
De pctō in spāli. 3
De superbia. 4
De inuidia. 4
De ira. 6
De auaritia. 7
De accidia. 8
De gula. 10
De luxuria. 11
2ª dieta · De pēitentia. 13
De ptib; pn̄ie iteglib;. 14
De cōfessiōe. 15
De satisfactōe. 16
De ptib; pn̄ie ūtualib;. 17
De orōe. 17
De ieiunio. 19
De elemosina. 21
3ª dieta · De p̄ceptis. 23
Itē de p̄ceptis. 24
De p̄ceptis se table. 25
·Qrta· · De cōsiliys. 29
De obediā. 32
Itē de obediā. 32
De paupptate. 33
De castitate. 34
·Quīta· · De uirtutib;. 36
De uirtute in cōi. 37
De caritate. 38
De fide. 41
De spe. 44
De prudentia. 45
De tēpantia. 46
De fortitudīe. 47
De iusticia. 48
·Sexta· · De donis sp̄s scī. 49
De timore. 49
De pietate. 52
De sciā. 52
De fortitudīs dono. 52
De cōsilio. 52
De itellcū et sapiā. 53
De sapiā. 54
De btitudib;. 55 · Septima
De hūilitate. 55
De m̄suetudīe. 60
De fletu. 61
De esurie et siti. 63
De m̄ia. 63
De mūdicia cordis. 65
De pace. 66
De paciētia. 67
De fructib; sp̄s scī. 69 · Octa
De gaudio. 69
De pseuerātia. 71
De bonitate. 72
De benignitate. 72
De m̄suetudīe. 72
De fide. 72
De modestia. 73
De ultīo iudicio. 73 · Nona
De peīs inferni. 75
De glā padysi. 77